

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**ELİT FUTBOLCULARA UYGULANAN EMPATİK EĞİLİM
ÇATIŞMA ÇÖZME PROBLEM ÇÖZME VE İLETİŞİM
BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMININ MÜSABAKA
PERFORMANSLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

**Hazırlayan
Mehmet Behzat TURAN**

**Danışman
Prof. Dr. Yahya POLAT**

Doktora Tezi

**Ekim 2018
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı**

**ELİT FUTBOLCULARA UYGULANAN EMPATİK EĞİLİM
ÇATIŞMA ÇÖZME PROBLEM ÇÖZME VE İLETİŞİM
BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMININ MÜSABAKA
PERFORMANSLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

(Doktora Tezi)

**Hazırlayan
Mehmet Behzat TURAN**

**Danışman
Prof. Dr.Yahya POLAT**

**Ekim 2018
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Mehmet Behzat TURAN

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Elit Futbolculara Uygulanan Empatik Eğilim Çatışma Çözme Problem Çözme ve İletişim Becerileri Eğitim Programının Müsabaka Performansları Üzerine Etkisinin İncelenmesi” adlı Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Mehmet Behzat TURAN

Danışman

Prof. Dr. Yahya POLAT

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Nihat EKİNCİ

Prof.Dr. Yahya POLAT danışmanlığında **Mehmet Behzat TURAN** tarafından hazırlanan “**Elit Futbolculara Uygulanan Empatik Eğilim Çatışma Çözme Problem Çözme ve İletişim Becerileri Eğitim Programının Müsabaka Performansları Üzerine Etkisinin İncelenmesi**”adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında **Doktora** tezi olarak kabul edilmiştir.

08/10/2018

JÜRİ:

Danışman: Prof. Dr. Yahya POLAT

(Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi)

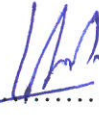
Üye: Doç. Dr. Aydın ŞENTÜRK

(Dumlupınar Üniversitesi Besyo)

Üye: Doç. Dr. Mehmet DEMİREL

(Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Osman PEPE

(Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Alpaslan GÖZLER

(Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... / /

Prof. Dr. Aykut ÖZDARENELİ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

“Elit Futbolculara Uygulanan Empatik Eğilim Çatışma Çözme Problem Çözme ve İletişim Becerileri Eğitim Programının Müsabaka Performansları Üzerine Etkisinin İncelenmesi”adlı Doktora tezimin yapılmasının her noktasında desteğini esirgemeyen sayın danışmanım Prof. Dr. Yahya POLAT’a, Dr. Öğr. Üyesi Osman PEPE’ye, akademik hayata başlamam ve bu hayatta ilerlemem için desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Mehmet DEMİREL’e ve Doç. Dr. Aydın ŞENTÜRK’e, tezin yapımında yardımcı olan arkadaşım Kuddusi KILIÇ’a ve eşim Büşra Nur TURAN’a eğitim ve öğretim hayatım boyunca hiçbir zaman desteğini esirgemeyen annem Meral TURAN’a ve TÜBİTAK BİDEB'e doktora eğitimim boyunca vermiş olduğu burs desteklerinden dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Behzat TURAN

Ekim 2018

**ELİT FUTBOLCULARA UYGULANAN EMPATİK EĞİLİM ÇATIŞMA
ÇÖZME PROBLEM ÇÖZME VE İLETİŞİM BECERİLERİ EĞİTİM
PROGRAMININ MÜSABAKA PERFORMANSLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN
İNCELENMESİ**

Mehmet Behzat TURAN

**Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Doktora Tezi, Ekim 2018**

Danışman: Prof. Dr. Yahya POLAT

KISA ÖZET

Bu çalışmanın amacı, elit futbolculara uygulanan empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerilerinin müsabaka performansları üzerine etkisinin incelenmesi.

Çalışma grubunu 2016-2017 sezonunda Kayserispor U 19 takımı (deney grubu) futbolcuları ve Erciyesspor U 19 takımı (kontrol grubu) futbolcuları olmak üzere 44 futbolcu çalışmaya katılmıştır. Araştırmada sporcular hakkında bilgi toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen sosyo-demografik bilgi formu ve deney grubu sporcuları gözlemlemek için yarı yapılandırılmış gözlem formu oluşturulmuştur. Sporcuların empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri düzeylerini belirlemek için; Dökmen tarafından geliştirilen Empatik Eğilim, Akbalık tarafından geliştirilen Çatışma Çözme, Şahin ve arkadaşları tarafından Türkçe'ye uyarlanan Problem Çözme, Ersanlı ve Bacanlı tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Deney grubuna 4 hafta boyunca 5 gün 2 saat olmak üzere empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri eğitim programı verilirken; kontrol grubu futbolculara eğitim verilmemiştir. Ayrıca deney grubu futbolcuların oynadıkları müsabakalar kamera ile kayıt altına alınırken kontrol grubu futbolcularının müsabakaları kayıt altına alınmamıştır.

Ölçeklerden ve müsabakalardan elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programına işlenerek analiz işlemleri bu program aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Normallik durumunun belirlenmesi için normal dağılım eğrilerine, çarpıklık-basıklık katsayılarına ve Shapiro Wilk testi sonuçlarına bakılmıştır.

Ölçeklerden elde edilen veriler için kontrol ve deney grubu ön test, ara test ve son test verilerinin karşılaştırılmasında bağımsız iki değişken karşılaştırılmasında kullanılan

Independent Sample T test kullanırken, deney grubu ve kontrol grubu kendi içindeki ön test, ara test ve son test verilerinin karşılaştırılmasında ise tekrarlayan ölçümlerde kullanılan Repeated Measures Anova test istatistiği kullanılmıştır. Ayrıca deney grubu müsabaka analizi sonucundaki ön test, ara test ve son test verilerin karşılaştırılmasında iki ve daha fazla verinin karşılaştırılmasında kullanılan One Way Anova test istatistiği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış gözlem formunun analizi için ise nitel çalışmalarda kullanılan içerik analizi tekniği kullanılmıştır.

4 haftalık uygulanan eğitimler sonucunda deney grubu sporcularının empatik eğilim beceri düzeyi, çatışma çözme becerileri, problem çözme becerisi ve iletişim beceri düzeylerinin arttığı bu artışların pozitif yönde, istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve bu düzeylerinin artmasıyla birlikte müsabaka içerisinde olumlu hareketlerde artış, olumsuz hareketlerde ise düşüşün olduğu gözlemlenmiştir. Kontrol grubu sporcularında ise empatik eğilim beceri düzeyi, çatışma çözme becerileri, problem çözme becerileri ve iletişim beceri düzeylerinde düşüş ve artış olduğu bu sonuçların pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak futbolculara uygulanan 4 haftalık empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi programının futbolcuların müsabaka performansları üzerine olumlu etkisinin olduğu, fiziksel ve fizyolojik antrenmanların yanı sıra bilişsel olarak da yapılan çalışmaların futbolcuların müsabaka performansını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Müsabaka Performansı, Müsabaka Analizi, Uygulamalı Eğitim, Empatik Eğilim, Çatışma Çözme, Problem Çözme, İletişim Becerisi

**THE EXAMINATION OF THE IMPACT OF TRAINING ON EDUCATION
PROGRAM OF EMPATHIC TENDENCY, CONFLICT RESOLUTION,
PROBLEM SOLVING AND COMMUNICATION SKILLS ON THE GAME
PERFORMANCE OF ELITE FOOTBALL PLAYERS**

Mehmet Behzat TURAN

**Erciyes University, Institute of Health Sciences
Department of Physical Education and Sports
PhD Thesis, October 2018**

Supervisor: Prof. Dr. Yahya POLAT

ABSTRACT

The aim of this study was to examine the impact of training on education program of empathic tendency, conflict resolution, problem solving and communication skills on game performance of elite football players.

The study group consisted of 44 football players in Kayserispor U 19 team (experimental group) and Erciyesspor U 19 team (control group) in the 2016/17 season. To gather information about the players, the study used the socio-demographic information form developed by the researcher and a semi-structured observation form to monitor the players in the experimental group. The Empathic Tendency Scale developed by Dökmen, Conflict Resolution Scale developed by Akbalık, Problem Solving Inventory adapted into Turkish by Şahin et al. and Communication Skills Inventory developed by Ersanlı and Bacanlı were used to assess the players' empathic tendency, conflict resolution, problem solving and communication skills. The experimental group received training on empathic tendency, conflict resolution, problem solving and communication skills for 2 hours a day for 5 days over 4 weeks while the players in the control group did not receive training. In addition, the matches played by the experimental group were recorded using a camera, but the matches played by the control group were not recorded.

Data obtained from the scales and games was entered and analysed using SPSS 20.0 software. To test normality, normal distribution curves, skewness and kurtosis coefficients and results of the Shapiro-Wilk test were analysed.

The independent sample t test used to compare the means of two independent variables was performed to compare the experimental and control groups' pretest, interim test and posttest results for the data obtained from the scales. Repeated Measures Anova Test

used for repeated measures was performed to compare the intra-group pretest, interim test and posttest data within the experimental group and control group. The study also performed One Way Anova test, used for comparing two or more variables, to compare the pretest, interim test and posttest data at the end of the experimental group's game analysis. As for the analysis of the semi-structured observation form, the study performed content analysis, a technique used in qualitative studies.

At the end of the 4 week training, the study found that the levels of empathic tendency, conflict resolution, problem solving and communication skills of the players in the experimental group increased, which was a positive and statistically significant result. With the increase in these skills, the study also observed an increase in positive actions as well as a decrease in negative actions during the game. As for the players in the control group, there was both an increase and decrease in empathic tendency, conflict resolution, problem solving and communication skills; however these results did not demonstrate a positive, statistically significant difference.

The study came to the conclusion that the 4 week training program on empathic tendency, conflict resolution, problem solving and communication skills had positive impact on football players' game performance, and cognitive exercises as well as physical and physiological training affected the players' game performance positively.

Key Words: Football, Game Performance, Game Analysis, Practical Training, Empathic Tendency, Conflict Resolution, Problem Solving, Communication Skills

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI.....	ii
ONAY :.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
KISA ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xix
1.GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1.FUTBOL	4
2.1.1.Futbolun Özellikleri.....	5
2.1.2. Futbol ve Performans.....	5
2.1.3.Müsabaka ve Müsabaka Analizi Kavramı	7
2.1.3.1. Sesli gözlem (audio teyp) metodu.....	8
2.1.3.2. Kağıt Kalem Metodu	8
2.1.3.3. Video ile SistematiK Maç Analiz Metodu	9
2.1.4. Kullanılan Programlar	9
2.1.4.1. Fstats Maç Analiz Programı	9
2.1.4.2.E-Asistan Programı	10
2.1.4.3.E-Analiz Programı.....	10
2.2. İletişim Kavramı ve Özellikleri	10
2.2.1.İletişim Türleri	11
2.2.1.1 Sözlü İletişim	11

2.2.1.2 Sözsüz İletişim	12
2.2.1.3 Yazılı İletişim.....	12
2.2.2.İletişim Süreci ve Öğeleri	13
2.2.2.1.Kaynak.....	14
2.2.2.2.Kodlama.....	14
2.2.2.3.Mesaj	15
2.2.2.4.Kanal.....	15
2.2.2.5.Alıcı	16
2.2.2.6.Geri Bildirim.....	16
2.2.2.7.Gürültü.....	17
2.2.2.8. Çevre.....	17
2.2.3.Etkili İletişim Becerileri.....	17
2.2.3.1. Doğallık	18
2.2.3.2. Kabul etme/Saygı	18
2.2.3.3. Empati.....	18
2.2.4.İletişimde Ortaya Çıkacak Engeller.....	18
2.2.5.Sporda İletişim	19
2.2.6.Sporda İletişim Engelleri	20
2.2.7.Etkili İletişimde Sporcuya Düşen Görevler	21
2.3. Empatik Eğilim.....	22
2.3.1.Empatinin Bileşenleri	23
2.3.1.1. Duygusal Bileşeni	23
2.3.1.2. Bilişsel Bileşeni.....	24
2.3.1.3. Algısal Empati Bileşeni	24
2.3.1.4. Bildirim Bileşeni	24
2.3.2.Empatinin basamaklaması	25

2.3.2.1. Onlar Basamağı.....	25
2.3.2.2. Ben Basamağı	25
2.3.2.3. Sen Basamağı:.....	25
2.3.3.Empati ve Sempatı.....	26
2.3.4.Empati ve Özdeşleşme.....	27
2.3.5.Empati ve içtenlik.....	27
2.3.6.Empati süreci.....	27
2.3.7.Empatinin yararları.....	28
2.3.8.Empati ve iletişim.....	28
2.3.9.Sporda Empati.....	29
2. 4. Problem Çözme	30
2. 4. 1. Problem kavramı ve sınıflandırılması.....	30
2.4.2.Problem çözme ve aşamaları.....	31
2.4.3.Problem çözmenin yararları.....	32
2.4.4.Problem çözme becerisini etkileyen faktörler.....	33
2.4.5.Problem çözme stilleri	33
2.4.6. Problem Çözme Yönteminin Hedef ve Özellikleri	34
2.4.7. Sporda Problem çözme	34
2.5. Çatışma Çözme Becerisi	36
2.5.1.Çatışma Çözme Kavramı	36
2.5.2.Çatışma Nedenleri	36
2.5.3.Çatışma türleri.....	37
2.5.4.Çatışma Çözme Davranışları	38
2.5.5. Çatışma Çözme Süreçleri.....	39
2.5.6.Çatışma Çözme Temel İlkeleri.....	40
2.5.7.Çatışma Çözme Yaklaşımları.....	40

2.5.8.Futbol ve Çatışma Çözme Becerisi	43
3. GEREÇ VE YÖNTEM	45
3. 1. Araştırmanın Modeli:.....	45
3.2. Araştırmanın Yöntemi:	46
3.3. Gönüllü Gruplarının Oluşturulması:.....	47
3.3.1. Kontrol Grubu:	47
3.3.2. Deney Grubu:	47
3.3.2.1. U – 19 Futbolculara Uygulanan Eğitim Programı İçeriği	48
3.3.2.2. Uygulanan eğitim programının protokolü:	54
3.4. Veri Toplama Araçları:.....	55
3.4.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu.....	55
3.4.2. Antrenörler İçin Sporcu Gözlem Formu:.....	60
3.4.2.1. Gözlem Veri Toplama Aracı.....	60
3.4.2.1.1. Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formunun Geliştirilmesi	60
3.4.3. İletişim Becerileri Ölçeği.....	63
3.4.4. Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ):	64
3.4.5. Problem Çözme Ölçeği:.....	65
3.4.6. Çatışma Çözme Ölçeği:	66
3.4.7. Video Kayıt:	66
3.4.8. Müsabaka Analizi:.....	67
3.4. Verilerin Analizi	67
4.BULGULAR	77
4.2.DENEY GRUBU SPORCULARIN NİTEL ÇALIŞMA BULGULARI....	104
4.2.1.Eğitim Öncesi.....	104
4.2.2. Eğitim Sırası.....	108

4.3.3.Eğitim Sonrası.....	112
4.2.4. Deney Grubu Sporcularının Antrenör Değerlendirme Sonuçları	117
4.2.5. Antrenörün Eğitim Hakkındaki Düşünce ve Görüşleri;	122
4.3. DENEY GRUBU SPORCULARIN MÜSABAKA ANALİZİ BULGULARI.....	124
4.3.1. Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Bulguları..	124
4.3.2. Olumsuz Hareketler Deney Grubu Müsabaka Analizi Bulguları	138
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	154
6.KAYNAKLAR	168
EKLER	
ÖZ GEÇMİŞ	

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1.	Çatışma Nedenleri	37
Tablo 3.3.2.1.	Deney grubuna Uygulanan Eğitim Programı.....	47
Tablo 3.3.2.2.	Deney Grubu Futbol Takımının Müsabaka Sonuçları.....	55
Tablo 3.4.1.1.	Kontrol Grubu Bireylerin Demografik Özellikleri.....	56
Tablo 3.4.1.2.	Deney Grubu Bireylerin Demografik Özellikleri.....	58
Tablo 3.4.1.	Kontrol Grubu Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları	67
Tablo 3.4.2.	Deney Grubu Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları	69
Tablo 3.4.3.	Deney Grubu Müsabaka Analizi Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları	71
Tablo 3.4.4.	Deney Grubu Antrenör Görüşüne Göre Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları.....	72
Tablo 3.4.5.	Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Levenne İstatistiği.....	74
Tablo 3.4.6.	Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Levenne İstatistiği.....	75
Tablo 4.1.1.	Kontrol Grubu Ölçeklerden Elde Edilen Puanların Betimsel İstatistiği.....	77
Tablo 4.1.2.	Deney Grubu Ölçeklerden Elde Edilen Puanların Betimsel İstatistiği.....	80
Tablo 4.1.3.	Kontrol ve Deney Grubu Ölçek Puanlarının Ön Test Karşılaştırılması.....	83
Tablo 4.1.4.	Kontrol ve Deney Grubu Ölçek Puanlarının Ara Test Karşılaştırılması.....	86
Tablo 4.1.5.	Kontrol ve Deney Grubu Ölçek Puanlarının Son Test Karşılaştırılması.....	88
Tablo 4.1.6.	Zihinsel İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	90

Tablo 4.1.7.	Duygusal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	91
Tablo 4.1.8.	Davranışsal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	92
Tablo 4.1.9.	İletişim Becerisi Toplam Puan Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	93
Tablo 4.1.10.	Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	94
Tablo 4.1.11.	Kişiyi Anlama Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	95
Tablo 4.1.12.	Dinleme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları.....	97
Tablo 4.1.13.	Gereksinimlere Odaklanma Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları.....	98
Tablo 4.1.14.	Sosyal Uyum Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	99
Tablo 4.1.15.	Öfke Kontrolü Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	100
Tablo 4.1.16.	Çatıpma Çözme Becerisi Toplam Puan Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları.....	101
Tablo 4.1.17.	Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	103
Tablo 4.2.1.1.	Eğitim Öncesi İletişim Becerisi Sonuçları	104
Tablo 4.2.1.2.	Eğitim Öncesi Problem Çözme Becerisi Sonuçları.....	105
Tablo 4.2.1.3.	Eğitim Öncesi Çatışma Çözme Becerisi Sonuçları	106
Tablo 4.2.1.4.	Eğitim Öncesi Empatik Eğilim Becerisi Sonuçları	107
Tablo 4.2.2.1.	Eğitim Sırası İletişim Becerisi Sonuçları.....	108
Tablo 4.2.2.2.	Eğitim Sırası Problem Çözme Becerisi Sonuçları.....	109
Tablo 4.2.2.3.	Eğitim Sırası Çatışma Çözme Becerisi Sonuçları	110
Tablo 4.2.2.4.	Eğitim Sırası Empatik Eğilim Becerisi Sonuçları	111
Tablo 4.2.3.1.	Eğitim Sonrası İletişim Becerisi Sonuçları	112

Tablo 4.2.3.2.	Eğitim Sonrası Problem Çözme Becerisi Sonuçları.....	113
Tablo 4.2.3.3.	Eğitim Sonrası Çatışma Çözme Becerisi Sonuçları	114
Tablo 4.2.3.4.	Eğitim Sonrası Empatik Eğilim Becerisi Sonuçları	115
Tablo 4.2.4.1.	Deney Grubu Antrenör Görüşüne Göre Puanların Betimsel İstatistiği.....	117
Tablo 4.2.4.2.	İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları ..	118
Tablo 4.2.4.3.	Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	119
Tablo 4.2.4.4.	Çatışma Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	120
Tablo 4.2.4.5.	Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	121
Tablo 4.3.1.1.	Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ön Test Betimsel İstatistiği.....	124
Tablo 4.3.1.2.	Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ara Test Betimsel İstatistiği.....	125
Tablo 4.3.1.3.	Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Son Test Betimsel İstatistiği.....	126
Tablo 4.3.1.4.	Olumlu Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	127
Tablo 4.3.1.5.	Olumlu Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	128
Tablo 4.3.1.6.	Olumlu Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	129
Tablo 4.3.1.7.	Olumlu Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	130
Tablo 4.3.1.8.	Olumlu Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	131
Tablo 4.3.1.9.	Olumlu Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	132
Tablo 4.3.1.10.	Olumlu Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Tes Sont ve Test Karşılaştırmaları	133

Tablo 4.3.1.11. Olumlu Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	134
Tablo 4.3.1.12. Olumlu Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	135
Tablo 4.3.1.13. Olumlu Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	136
Tablo 4.3.1.14. Olumlu Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	137
Tablo 4.3.2.1. Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ön Test Betimsel İstatistiği.....	138
Tablo 4. 3. 2. 2. Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ara Test Betimsel İstatistiği.....	139
Tablo 4.3.2.3. Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Son Test Betimsel İstatistiği.....	140
Tablo 4.3.2.4. Olumsuz Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmalar	141
Tablo 4.3.2.5. Olumsuz Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	142
Tablo 4.3.2.6. Olumsuz Hareketler Top Kaybı Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	143
Tablo 4.3.2.7. Olumsuz Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Tes Son Test Karşılaştırmaları	144
Tablo 4.3.2.8. Olumsuz Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	145
Tablo 4.3.2.9. Olumsuz Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	146
Tablo 4.3.2.10. Olumsuz Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	147
Tablo 4.3.2.11. Olumsuz Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	148
Tablo 4.3.2.12. Olumsuz Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	149

Tablo 4.3.2.13. Olumsuz Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	150
Tablo 4.3.2.14. Olumsuz Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	151
Tablo 4.3.2.15. Olumsuz Hareketler Yapılan Faul Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları	152
Tablo 4.3.2.16. Olumsuz Hareketler Alınan Kart Cezası Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları.....	153

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.	Temel iletişim süreci ve öğeleri.....	14
Şekil 4.1.1.	Zihinsel İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları.....	90
Şekil 4.1.2.	Duygusal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları...	91
Şekil 4.1.3.	Davranışsal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	92
Şekil 4. 1. 4.	İletişim Becerisi Toplam Puan Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	93
Şekil 4.1.5.	Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	94
Şekil 4.1.6.	Kişiyi Anlama Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları.....	95
Şekil 4.1.7.	Dinleme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	96
Şekil 4.1.8.	Gereksinimlere Odaklanma Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	98
Şekil 4.1.9.	Sosyal Uyum Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları.....	99
Şekil 4.1.10.	Öfke Kontrolü Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları.....	100
Şekil 4.1.11.	Çatışma Çözme Becerisi Toplam Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	101
Şekil 4.1.12.	Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları....	102
Şekil 4.2.4.1.	İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları.....	118
Şekil 4.2.4.2.	Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları ...	119
Şekil 4.2.4.3.	Çatışma Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları....	120
Şekil 4.2.4.4.	Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları....	121
Şekil 4.3.1.1.	Olumlu Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	127
Şekil 4.3.1.2.	Olumlu Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	128
Şekil 4.3.1.3.	Olumlu Hareketler Top Kazanma Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	129
Şekil 4.3.1.4.	Olumlu Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	130

Şekil 4.3.1.5. Olumlu Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	131
Şekil 4.3.1.6. Olumlu Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	132
Şekil 4.3.1.7. Olumlu Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları ..	133
Şekil 4.3.1.8. Olumlu Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	134
Şekil 4.3.1.9. Olumlu Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	135
Şekil 4.3.1.10. Olumlu Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	136
Şekil 4.3.1.11. Olumlu Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	137
Şekil 4.3.2.1. Olumsuz Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	141
Şekil 4.3.2.2. Olumsuz Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	142
Şekil 4.3.2.3. Olumsuz Hareketler Top Kaybı Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	143
Şekil 4.3.2.4. Olumsuz Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	144
Şekil 4.3.2.5. Olumsuz Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	145
Şekil 4.3.2.6. Olumsuz Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	146
Şekil 4.3.2.7. Olumsuz Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	147
Şekil 4.3.2 8. Olumsuz Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	148
Şekil 4.3.2.9. Olumsuz Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	149
Şekil 4.3.2.10. Olumsuz Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	150

Şekil 4.3.2.11. Olumsuz Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	151
Şekil 4.3.2.12. Olumsuz Hareketler Yapılan Faul Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları	152
Şekil 4.3.2.13. Olumsuz Hareketler Alınan Kart Cezası Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları.....	153

1.GİRİŞ VE AMAÇ

İletişim, Dökmen tarafından kısaca “Bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci” olarak tanımlanmıştır. İnsanın çevreye uyum sağlayabilmesi için gerekli olan en önemli öğelerden birisidir (1). İletişim sürecindeki öğeler incelendiğinde kişilerin etkili bir iletişim gerçekleştirmesi farklı değişkenlere bağlıdır. Bunlar; iletişim becerisi, kişilerin tutumu, iletişim kurulacak olan konu ile ilgili bilgi, deneyim, sosyal ve kültürel unsurlar olarak sayılabilir. Bu unsurlardan birinin eksikliği, kişilerarası iletişimin sağlıklı olmasına ve çatışmaların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir (2). Ceyhan etkili iletişimin olması için gerekli becerileri genel anlamıyla incelemiş ve özetlemiştir. Bunlar, karşılıklı konuşmada cevap verme ve verilen cevapta konuşmacının duygu ve düşüncelerini yansıtmaya, yönlendirici olmayan açık sorular sorma, sözel olmayan ipuçlarının kodlarını çözme, mesajlara doğru yanıtlar verme, dinlemeye istekli olma, göz teması kurma, anlamaya yoğunlaşma, doğru geribildirim verme, “ben” mesajlarıyla yanıt verme, kendini açma, empatik anlayış sergileme, eleştirilere olumlu yanıt verme, girişken davranışlar sergileme, çatışmaları yöneterek problemleri uygun şekillerde çözme ve koşulsuz kabuldür (3).

Empati, başka bir insanın duygu ve yaşantıları ile bunların anlamlarını doğru olarak algılama ve geri iletimde bulunabilme olarak tanımlanabilir (4). Empatinin “başkalarının düşüncelerini, bakış açılarını ve duygularını tanımaya ilişkin bilişsel bir yetenek” olduğunu savunanların yanı sıra empatinin “bir bireyin duygusunun uygun, ancak onun aynısı olması gerekmeyen bir biçimde algılanması” olduğunu düşünenler de vardır (5).

Bu açıklamalardan bireyin empati kurabilmesi için karşıdaki ile aynı olayı yaşamasının gerekmediği anlaşılmaktadır. Empatik yönden gelişmiş bir bireyin kişilerarası iletişimde başarılı, empatik yönü zayıf olan bir bireyin kişilerarası iletişimde başarısız olması olasılığı vardır (6). Danışma ortamlarının yanı sıra günlük yaşamın hemen her

kesiminde empatik anlayış, insanları birbirine yaklaştırma, iletişimi kolaylaştırma özelliğine sahiptir. İnsanlar, kendileriyle empati kurulduğunda, anlaşıldıklarını ve kendilerine önem verildiğini hissederler. Diğer insanlar tarafından anlaşılmak ve önem verilmek ise, bizi rahatlatır; kendimizi iyi hissettirir (7).

Problem sözcüğü Grekçe “Problema” sözcüğünden gelmektedir. Bu sözcük ise “Proballo-Öne çıkan engel” sözcüğünden türetilmiştir (8). Morgan’a göre problem, bireyin hedefe ulaşmada engellenme ile karşılaştığı bir çatışma durumudur (9). Problem çözme bir amaca erişmekte karşılaşılan güçlükleri yenme sürecidir. Bu süreç, şartlara uyarak veya engelleri azaltarak gerginlikten kurtulmanın ve organizmanın iç dengeye kavuşturulmasının yollarını arar. Problem çözme öğrenilmesi veya elde edilmesi gereken bir yetenektir ve sürekli olarak geliştirilmesi gerekir (10). Problem çözme becerisi, bireyin birey olma ve çevresi ile baş etme sürecinde en belirleyici rollerden birine sahiptir. Çünkü birey çevresiyle ve problemler ile kendi gücüyle, kendi problem çözme gücü çerçevesinde baş etmek zorundadır. Bu süreçte, bireyin yaşantısında karşılaştığı problemlerle baş edebilmek için hangi stratejiyi deneyeceğine bireysel özellikleri karar vermektedir. Bireysel özelliklerden, “kişilik yapısı” önemli etkiye sahiptir (11).

Çatışma psikolojik bir süreç olarak, ya bireyin kendi içinde ya da bireyler arasında en az iki temel farklılığın uyuşmazlığı şeklinde tanımlanabilir (12). Birinin davranışları diğer kişi veya kişilerin gereksinimlerine ters düşüyor, karşılanmasını engelliyor ya da değerleri birbirine uymuyorsa bu kişiler arasında ortaya çıkan anlaşmazlıktır (13). Çatışmalar günlük hayatın bir parçasıdır. Ancak pek çok kişi tarafından çatışma, ayrılıklara, strese, sosyal kargaşaya ve şiddete sebep olduğu için olumsuz olarak görülmekte hatta bir ilişkinin iyi olduğunun en önemli işaretinin çatışma içermemesi olduğu düşünülmektedir. Oysa çatışma içermeyen bir ilişkinin sağlıklı bir ilişki olduğu düşünülemez. Sorun çatışmanın ortaya çıkması değil, çözüm yoludur (14). Çatışma, “En az iki taraf arasında, değer, fikir, inanç, ilgi, algı, kültürel faktörler, sosyal roller, ihtiyaçlar, iletişim becerileri yönünden farklılıklar olduğu durumlarda yaşanabilen, gerilim, engellenme, rekabet, değişiklik ve müdahaleler yaşanan durumlardır.” şeklinde tanımlanabilir (15). Çatışma olumlu yönetildiğinde kişinin kendini tanımasına, karşısındaki kişinin özellikleriyle ilgili farkındalığının arttırmasına, ilişkilerde çözülmesi gereken problemlerin farkına varılmasına, değişimi cesaretlendirmesine,

problem çözüme için enerji ve güdülemenin artmasına, büyük problemler olarak algılanan bazı sorunların öneminin azalmasına katkıda bulunur (16) .

Bu bilgiler ışığında insanların günlük yaşantıları göz önünde bulundurulduğunda;

Günümüzde kişilerarası iletişimin eksikliği bu eksiklikten kaynaklanan empati özelliğinin azalması bu kişiler arasında yaşanan problemlere ve çatışmalara neden olmaktadır.

Sosyal hayatın gereksinimi olan iletişim özelliği birçok alanda da gereklidir. Özellikle spor alanının da olmazsa olmaz olgulardan biridir. Takım sporlarına baktığımız zaman takım içerisindeki sporcular iletişim halinde olmaları birbirlerini iyi bir şekilde algılamaları empati yapmaları ve ortaya çıkan problemleri ve yaşanabilecek çatışmalara çözüm üreterek takım olarak hareket etmeyi sağlayabilmelidirler. Son yıllarda bir takım sporu olan futbol içerisinde sporcular arasındaki yaşanan problemler çözülmemeyerek çatışma haline geldiği bunun ise kişilerarası etkili bir iletişimin olmaması ve empati özelliğinin kullanılmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yaşanan bu gelişmeler incelendiğinde takım sporlarında başarının yakalanabilmesi için sporcuların etkili bir şekilde iletişim halinde olmaları, karşılarındaki kişiye empatik eğilim yönelimi gösterebilmeleri herhangi bir sorun karşısında problem çözebilme ve çatışma ortamını çözebilecek ve yönetebilecek durumda olmaları gerektiği düşünülmektedir.

Yapılan bu çalışma literatüre, takım sporlarına ve özellikle futbol branşı ve müsabaka performansının gelişmesine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada elit futbolculara uygulanan empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri eğitim programının müsabaka performansları üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1.FUTBOL

Kendinden “çağın oyunu” diye bahsettiren futbol dünyada, özellikle Avrupa da direk ve dolaylı katılımcısı bakımından en rağbet gören spordur (17).

M.Ö. 2500 yılında Çin İmparatoru Huang-Ti’ in askerlerine iki direk arasından geçirilerek bir top ile çeviklik talimi yaptırdığı eski Çin kaynaklarında belirtilmektedir. Orta Asya Türklerinin “Tepük” adı verilen bir oyunu oynadıklarını Kaşgarlı Mahmud’un ‘Divan-ül Lugat-it Türk’ adlı eserinden öğreniyoruz. Günümüzde oynanan modern futbol ise İsa’nın doğuşundan sonra Roma’da askerler arasında oynanan ‘Harpastrum’a dayanmaktadır. Harpastrum Elenlerin ‘episkyres’ adlı oyunundan esinlenmiştir. Ortaçağ’da oynanan ‘la soule’ adlı oyun da futbolla benzerlikler içermektedir.

İçinde her türlü serbestlik bulunduğu için çok sert bir oyun olmuştur. “Ortaçağ’da köylüler top diye adlandırılan şişirilmiş bir iškembeye vuruyorlardı. Katolik kilisesi de onları destekliyorlardı. Örneğin topu bir ileri bir geri atmak; iyi ile şeytanın çarpışması ya da yaşam-ölüm gibi olayları vurgulamaktadır.

Böylece ‘futbol’ dinsel törenlerin bir parçası oldu. Ortaçağ’ da ‘futbol’ toplumsal doku içinde bir denge ögesi olmuştur. Söylenenlerin pek çoğunda ortak bir yön vardır: İnsanlar düşmanları yendiklerinde futbol oynuyorlardı (18).

Futbolun İngiltere’de ortaya çıkışı ayrı bir tartışma konusudur. Fransızlar bu oyunun Normanlar tarafından İngiltere’ye götürülen ‘la soule’ den türediği görüşündedirler. İtalyanlar ise İtalya’dan gitmiş olduğunu ileri sürerler (19).

Futbol, Osmanlı toprakları üzerinde ilk defa gayrimüslimler ve ülkede yerleşmiş bulunan yabancı uyruklular tarafından oynanmıştır. Sosyal ve idari bakımdan başkent İstanbul'a uzak ve rahat olan iki şehir, Selanik ve İzmir futbol oyununun ilk taraftarlarını bulduğu yerdir. 1875 yılında Selanik'te, 1877'de İzmir'de bu oyun hafta tatillerinin ve yaz akşamlarının en büyük eğlencesi olmuştur. Diğer taraftan iki Türk kulübü Galatasaray ve Fenerbahçe İstanbul'da futbol oynamıştır. 1908 yılından, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kuruluşuna kadar geçen zaman içerisinde futbol İzmir ve İstanbul'da oynanmıştır (20).

2.1.1.Futbolun Özellikleri

- Atlama, sıçrama ve yön değiştirme gibi vücut dengesinin önem taşıdığı değişik hareketlerle oynanan bir oyundur.
- Oluşan sürpriz pozisyonlara uyum göstererek doğru tercihlere ihtiyaç duyulan, anında doğru karar vermeyi gerektiren bir oyundur.
- Oyun boyunca harcanan enerjinin dengeli bir şekilde oyun zamanına dağıtılmasının önem taşıdığı bir oyundur.
- Topla yapılan hareketler kadar, topsuz hareketlerinde gol yememek amacıyla yapılmasının gerektiği bir oyundur.
- Oyun alanında rakibe sayıca üstünlük sağlanmasının gerektiği bir oyundur.
- Oynayanların oyun alanı içinde yaptıkları ya da yapamadıkları ile ilgili olarak, seyredenlerin de sayısız alternatifler geliştirebildiği bir oyundur.
- Oyun alanı içerisinde yer alan aynı takıma mensup sporcuların müşterek amaçlar doğrultusunda ortak davranışlar sergilemek zorunda olduğu bir oyundur.
- Her oyuncunun zihni yeteneklerini kullanarak hareketlilik, denge ve elastikiyet gibi sahip oldukları kişisel özelliklerini, gelişen sürpriz pozisyonlara uydurması gereken bir oyundur (21).

2.1.2. Futbol ve Performans

Performans kavramı, kişinin uğraştığı spor branşında ulaşabildiği en yüksek başarı seviyesi olarak tanımlanmaktadır (22).

Tartışmasız olarak sportif başarı fiziksel, zihinsel ve psikolojik performansın tamamını kapsamalıdır.

Futbol, dünyanın en popüler spor dallarından biri olup, elit düzeyde oynandığında sporculardan beklenen fiziksel yaptırım yüksektir. Futbolda, top sürmeler, paslar, şutlar, bloklar ve top kontrolleri gibi teknik unsurlar en etkili ve uygun şekilde uygulanmalıdır. Teknik kadar önem gerektiren bir diğer unsur da oyuncuların ve rakibin özelliklerine uygun taktik becerilerin geliştirilmesidir (23).

Zihinsel faktörler içinde konsantrasyon yeteneği, baskıyla başa çıkma, karşılaşılan problemlerde toparlanabilme, güven, motivasyon ve karşılaşmaya hazırlık gibi psikolojik durumlar etkili olmaktadır (24).

Sportif başarıya spor psikolojisi açısından bakıldığında, spor psikolojisi uygulamalarında iki amaç olduğu görülmektedir.

- Performansı yükseltme
- Performansı engelleyebilecek psikolojik faktörleri giderme

Performansı yükseltme uygulaması, sporcu adayının seçimi ile başlar. Sporcu adayının, bedensel yetenekleri, motivasyonunun niteliği, niceliği ve kişilik özellikleri incelenir. Sporcu adayı seçilir. Daha sonra antrenmanlar başlar. Bu antrenmanlarda çeşitli yöntemler kullanılarak, antrenmanın verimi ve başarısı yükseltilmeye çalışılır. Bu arada çeşitli yarışmalar ile sporcu adayının yarışma koşullarındaki davranış ve tepkileri incelenir. Düzeltmesi gereken hataları ve kusurları düzeltilir, geliştirilmesi gereken özellikleri geliştirilir. Bu çalışmalara paralel olarak, özellikle futbol gibi takım sporlarında grup dinamiği geliştirme çalışmaları ile on bir futbolcunun bir takım olması sağlanır.

Performansı engelleyen etkenleri giderme çalışmaları ise performans yükseltici uygulama ile paralel yapılır. Futbolun bir oyun olmaktan çıkıp, bir meslek olması ve futbol karşılaşmalarının sonuçlarının gerek parasal, gerekse prestij açısından büyük önem kazanması, futbol karşılaşmalarının bir stres faktörü oluşturmaya neden olmuştur. Buna ek olarak, futbolcunun kendi kişilik özellikleri ya da yönetimden veya antrenörden kaynaklanan birçok neden, futbolcunun performansını etkileyen bir etmen olabilir (23).

Bu nedenle antrenmanın asıl hedefi, futbolcuya yarışmacı niteliği kazandırmaktır. Bu da bilimsel verilere dayalı bir antrenman programı gerektirmektedir. Bu programda, sporcunun beslenmesi, psikolojik gereksinimleri, performansı dolaylı ya da dolaysız

yoldan etkileyen tüm etkenler göz önünde bulundurulur. Çeşitli bilim dallarının sağladığı bilgilerle ve eksiksiz bir uygulama ile futbolcu adayı profesyonel futbolcu olur (23).

Sporcu performansının ölçümü ile alakalı testler şöyle sıralanabilir.

- Spor Motorsal Testler
- Spor Hekimliği Testleri
- Biyo Mekanik Testler
- Müsabaka Analizi
- Psikolojik Performans Testleri (25)

2.1.3.Müسابaka ve Müsabaka Analizi Kavramı

Müسابaka kavramı, belirli kurallarla birden fazla bireyin yine birden fazla bireye karşı yaptığı zaman, ağırlık, mesafe ve teknik beceri gibi ölçülerle sonucu belli olan sportif faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (22).

Müسابaka analizi ise, müsabaka sırasındaki davranışsal olayların objektif bir şekilde incelenmesi ve kaydedilmesidir (26).

Futbolda başarı ve üst düzey bir performans ortaya koyabilmek için, hem takım halinde hem de bireysel olarak topla ve topsuz becerilerin oyuna uygun bir şekilde gösterilmesi gereklidir. Futbol bu becerilerin yanı sıra kuvvet, sürat, denge, dayanıklılık gibi özelliklere de gereksinim duymaktadır (27).

Müسابaka analiz metotları çok basitten, çok kompleks olanına kadar sınıflandırılır. Antrenörün önce neyi bilmek istediğine karar vermesi, daha sonra kullanacağı sistem çeşitlerini tanımlaması gerekmektedir (28).

Tüm bunların sonucunda maç gözlem sırasında 90 dakikalık bir oyunu tam ve doğru bir şekilde hafızada tutmak için alternatif yöntemlere başvurulmuştur. Kâğıt kalem metodu ve bilgisayar-video aracılığıyla bir futbol oyuncusunun tüm davranışları doğru ve objektif bir şekilde kaydedilmeye başlanmıştır. Geliştirilen bu yöntemler ile müsabakada meydana gelen hareketler antrenörlere geri bildirimle sunularak, onların oluşturmuş oldukları parametreler doğrultusunda antrenörlere müsabakaları tarafsız gözle değerlendirme imkânı sağlamıştır. Burada önemli olan bu araçların etkili bir

şekilde kullanılması ve antrenörün oyun sistemindeki tercihlerine ve isteklerine doğru bir şekilde hizmet etmesidir (29).

2.1.3.1. Sesli gözlem (audio teyp) metodu

Sesli gözlem, teknolojinin gözlem ve analiz çalışmalarına ilk girişidir. Maier, sesle bant üzerine yapılan kayıtlardan elde edilen bilgiler doğrultusunda, maç esnasında gelişen her türlü hareketin antrenöre aktarılabileceğini belirtmektedir (30). Futbolu iyi bilen bir kişi kenarda, mikrofon aracılığı ile takımın hücum ve savunma davranışlarını ses kayıt cihazına kaydedebilir. Antrenöre verilen bant, sesle aktarılan bilgiler aracılığı ile antrenmanların planlanması ve yeni stratejilerin belirlenmesi için kullanılır (31, 32).

2.1.3.2. Kağıt Kalem Metodu

Kağıt kalem metodu, yedek oyuncular, gözlemciler, antrenör vasıtasıyla oyuncuların istatistiksel bilgilerini üretmek için kullanılır. Genellikle bunlar, çetele kullanımı yoluyla, kaydedilen oyunun, anahtar özelliklerinin tanımını içerir. Kâğıt kalem metodu maç analiz metotlarından en hızlısı ve en ucuzudur Maçtaki olayların kağıt ve kalemle kaydının yapılması, dataların çeşitli işaret veya rakamla kayıt sistemlerinin de kullanımına ihtiyaç duyar. Böyle sistemler çok kolay olabilir. Oyunun datalarının, işaret veya rakamlarla kaydı, kayıtların kolaylıkla çevirimini ve hızlı işaretleme sağladığı için dolayı yararlı ve kullanışlıdır. Bu şekilde kayıt genel düzen içinde kaydedilen işaretleri ve sembolleri, dikey ve yatay hatlardan oluşmuş çizelgeleri kapsar Oyun sahasının haritası üzerine oluşturulmuş çeşitli boyutlardaki karelendirilmiş planlar, işaretleme için kullanılabilir. Maç oynanırken, bu çeşit çizelgelere işaretleme gerçekleştirilir

Sistematik analizlerin çoğunda, analiz araç ve gereçlerini bilgisayarlaştırma teşebbüslerine rağmen, kâğıt ve kalem metodu ile datalar önce çizelgeye kodlanır, Kâğıt kalem metodunun kullanılmasıyla daha çok istatistiksel veriler üretilebilir. Bu istatistiksel veriler daha sonra toplanıp, istatistiksel grafikler ya da yapılan basit şekillerle karşılaştırılabilir. Sürekli yapılan bu tarz sayımlarla elde edilen veriler oyunun kilit özellikleridir. Ancak bu metotla daha etkili ve güvenilir bir sonuç alabilmek için bir yorumcu birde kayıt yapan kişinin olma zorunluluğu vardır. Aksi takdirde hem oyuncunun izlenmesi hem de kayıt yapılması analizin geçerliliğini düşürecektir (33).

2.1.3.3. Video ile Sistematik Maç Analiz Metodu

Kâğıt ve kalem metoduna alternatif olarak doğan video ile maç analizi, maçın görülebilir kaydını yaptığı gibi, eğer gerekirse birden fazla görüntüyü, yavaşlatılmış hareketi, hareketin tekrar görünümünü sağlayabilir. Video ile maç analizi, acelesiz rahat bir şekilde tüm olayların kaydedilmesini ve analizini sağlar. Teknik ve taktik verim, video kayıtları ile analiz metotları kullanılarak değerlendirilebilir. (34). Teknolojiyi kullanmak, analizi daha zor ve karmaşık yapmak değildir. Teknolojiyi kullanma, bize kendi gördüğümüzden, anladığımızdan daha çok şeyi anlatabilir. Teknolojiyi şüpheyi gidermenin yanında, hızlı analizi de geliştirebilir, en azından düşünmemize yardım eder (33). Birçok antrenör belli noktalarda video ile analiz metodunu kullanır. Çünkü rakam ve işaretlerden oluşmuş grafiklerle kıyaslandığında, görüntülerin gerçekliği oyuncuları motive etmekte daha güçlü bir etkiye sahip olabilmektedir (35).

2.1.4. Kullanılan Programlar

Elit futbolda sporculardan en yüksek verimi almak profesyonel futbolun vazgeçilmez bir gerçeğidir. Özellikle maç sırasında fiziksel taleplerin artmasıyla birlikte fiziksel hazırlık önemli bir ihtiyaç haline gelmiş durumdadır. Müsabaka sırasında oyuncuların hareketleri bilgisayar teknolojileriyle takip edilerek sporcuların fiziksel durumları hakkında fikir edinilebilmektedir. Geleneksel sistemler oldukça yoğun emek gerektiriyor ve zaman alıyordu aynı zamanda da sınırlayıcı özelliklere sahiptiler. Günümüzde yeni, son teknolojilerin gelişmesi oyuncunun maçtaki tüm fiziksel hareketleri çabuk bir şekilde kaydedilebiliyor ve antrenörlere geri bildirim olarak sunulabiliyor (36).

2.1.4.1. Fstats Maç Analiz Programı

Fstats 2004 yılından itibaren Türkiye Liginin maçlarını kapsamlı verilerle sunmaya başlamıştır. Bu program ile takım, hakem ve oyuncuların bireysel analizlerini yapılabilmekte ve sahadaki bütün hareketler istatistiksel verilere dönüştürülebilmektedir. Takımların sarı kart, kırmızı kart, ofsayt, başarısız orta, top kazanma toplam pas, pas başarı yüzdesi, şut başarı yüzdesi gibi birçok parametre kayıt altına alınabilmektedir. Buna ilaveten oyuncuların da korner, başarısız pas, olumlu kafa pası, sağ kanattan başarısı orta, gol, ataktaki pas başarısı gibi istatistikleri kayıt altına alınıp, sporcuların performansları değerlendirilebiliyor (37).

2.1.4.2.E-Asistan Programı

Antrenörlere antrenmanlar ve maçlar için büyük kolaylıklar sağlayan ve bunları teknolojik ortamda görsel olarak kaydedebilme özelliğine sahip olan bir programdır. E-Asistanın içerisinde detaylı sezon, takım, oyuncu, antrenör ekleme ekranı, müsabaka taktik planı ve antrenman planı bölümleri bulunmaktadır. Bu program ile yeni antrenman planları programa eklenebilir ve kaydedilebilir. Müsabakalar için taktik planlar oluşturulabilir. Antrenman planında çalışmanın adı, amacı, süresi, çalışmaya katılanların listesi, ön evre, ana evre, bitiriş evresi, değerlendirme, malzemeler gibi bilgiler oluşturulabilir ve değerlendirilebilir. Antrenman planları istenildiği kadar çoğaltılabilir (38).

2.1.4.3.E-Analiz Programı

Video analiz yazılımı aracılığıyla antrenörlere oyun performansı hakkında geri bildirimler sunan bir programdır. Takım ve oyuncuların istatistiğini tutmak, bu istatistiklerle ilgili görüntülere ulaşmak, görüntülü videolar üzerinde oynamalar yapmak ve istatistiklerle ilgili raporlar almak E-Analiz programı ile yapılabilmektedir. Bu program ile oyun analizi ve ileri istatistik, takım ve oyuncuların istatistiklerine ait görüntüler, rakip analizi ve kendi takımınızın birçok yönlerini analiz edebilmeniz için geliştirilmiş birçok araç bulunmaktadır. Bunlara ilaveten E-Analiz programı ile tüm istatistiklere erişim, geliştirilmiş raporlama aracılığıyla müsabakalar hakkında bilgi edinme, kendi takımınızın ve rakip takımların güçlü ve zayıf noktaları tespit edilebilir ve antrenörlere geri bildirimler sunulur (39).

2.2. İletişim Kavramı ve Özellikleri

İnsan toplumsal bir varlıktır. İnsanlar hayatları boyunca birbirleri ile ilişki içerisinde olmak zorundadırlar. İnsanların birbirleri ile olan ilişkilerinin temel belirleyicisi aralarındaki iletişimidir.

Latince “communis” kelimesinde üretilmiş olan ve iletişimin karşılığı olarak kullanılan “communication” kelimesi anlamı olarak bir ortaklığı, birlikteliği, toplumsallaşmayı ifade etmektedir (40).

Literatürde iletişim kavramının farklı tanımları bulunmaktadır. Bir tanıma göre iletişim, “bilginin, semboller, işaretler, davranışlar, mimikler vb. şeklinde bir yerden bir başka yere aktarılması”dır (41).

Bir başka tanıma göre iletişim, “Bir birimden çıkan bilginin, haberin karşı birime ulaşması, onda bir etki uyandırması ve bunun ilk birime geri dönmesi sürecidir.” (42).

- İletişim bilinçli ya da bilinçsiz olarak gerçekleşebilir.
- Kullanılan sembollerle, alıcı ve kaynak farklı anlamlar verebilir.
- Sözcüklerle olduğu kadar vücut diliyle de gerçekleşir.
- Duyu organlarıyla algılanabilir.
- Geribildirime gereksinim duyan iki yönlü bir önlemdir.
- İletişimde, nicelik değil kalite ve yeterlilik problemleri çözer.
- Meydana geldiği ortamdan etkilenir (43).

2.2.1.İletişim Türleri

Genel olarak iletişim türleri; sözlü, sözsüz ve yazılı iletişim olmak üzere üç biçimde gerçekleşir (44).

2.2.1.1 Sözlü İletişim

İnsanlar arası iletişimde sözlü iletişimin önemli bir yeri vardır. Bu iletişim türünde en etkili araç ise dildir. Dil toplumsal ve kültürel bir etkinliktir. Bu nedenle bir dilin yapısı ve sözcük dağarcığı kültürel sistemle yakından ilişkilidir. Buna bağlı olarak da dil, bireyin dünyayı algılayışında önemli rol oynar. Dilin yapısı- dilbilgisi kuralları ve kavram dağarcığı-düşünce davranışlarımızı kesin bir biçimde belirlemese de, belli seçim eğilimlerimizi gösterir. Çünkü dil, dünyaya bakışımızın ve yaşantılarımızı yorumlayışımızın özel bir biçimidir (45).

Kişilerarası iletişimde, anlaşmanın sağlanabilmesi için, referans çerçevesi olarak tanımladığımız, tarafların ortak kültür ve yaşantı deneyimlerinin benzer olması bir başka deyişle bu ortak deneyim alanının geniş olması gerekir. İnsanlar arası sosyal ve kültürel ortamlarda en yaygın şekilde kullanılan iletişim biçimi sözlü iletişimdir. Çünkü en etkili, hızlı ve yüz yüze iletişimdir. Günlük hayatta ve iş hayatında sürekli kullanılan sözlü iletişim çoğu kişi tarafından etkin bir şekilde gerçekleştirilememektedir. Bu nedenle iletişim çatışmaları yaşanmakta, gönderici ve alıcı birebir ilişki içinde olduğundan duygu, düşünce ve bilgi aktarımı daha sağlıklı bir şekilde yürüyememektedir (46).

2.2.1.2 Sözsüz İletişim

Sözsüz iletişim, iletişimin en temel türlerinden birisidir. Başka deyişle, günlük yaşamda gerçekleştirilen başvuru olan simgesel kodlar içinde sözsüz olanlar, anlam yaratma ve paylaşmada çoğu kez bilincinde olmaksızın, ama kaçınılmaz olarak sürekli kullanılırlar. İnsanlar, birbirlerinin gözlerine bakmaları ya da kaçırmalarıyla, giyimleri, duruşları, oturuş biçimleri, aralarına koydukları fiziksel uzaklık gibi görsel simgelerle, birbirleri hakkında sezgisel bilgi edinebilirler, sözcüklere başvurmadan iletişim kurabilirler (47).

Sözsüz iletişim günlük yaşamda gerçekleştirilen ilişkilerde sıkça kullanılan bir yöntemdir. Bazı durumlarda insanlar, gerçek duygu ve düşüncelerini dile getirmezler ya da getiremeyebilirler. Söyledikleri ile söylemek istedikleri arasında farklı olabilir. İşte bu durumda, sözsüz iletişim, kişinin gerçekte ne söylediğini ya da söylemek istediğini anlamada güvenilir bir kaynak olarak devreye girer. Bu kişilerin duygularını ve ne hissettiklerini yüz ifadelerinden, beden hareketlerinden anlamaya çalışırlar (47).

2.2.1.3 Yazılı İletişim

Yazılı iletişim, insanın zaman ve mekândaki iletişim sınırlılıklarını genişletmede en etkin ilk iletişim biçimidir. Zamanımızdan beş bin yıl önce bulunan yazı, insanoğlunun kültürel evriminin yönü ve hızı üzerinde son derece etkili olmuş bir iletişim aracıdır. İnsanlar arası ilişkilerde ve iletişimde hem bağlayıcı, hem de güvenlik sağlayıcı bir özelliğe sahip olan yazı, başkalarına ulaştığında yadsınamaz bir gerçeklik kazanır. Diğer yandan ortam, zaman ve mekân gibi öğelerin sözlü iletişime getirdiği sınırlılıklar da yazılı iletişimde aşılar ve okuyucuya, yazının içeriği üzerinde derinlemesine düşünebilme olanağını sağlar (47).

Kişiler, yazıya geçirdikleri düşüncelerini gözden geçirerek mesajlarını yeniden düzenleme olanağı bulurlar. Yazı, insanoğlunun belleğinin yükünü hafifletmiş düşünsel enerjisini başka işlere yöneltebilmesini sağlamıştır. Yazının kullanılması bilginin yalnızca niceliksel birikimine değil, niteliksel gelişimine de katkıda bulunmuştur. Basım yoluyla çoğaltım, bu gelişime daha geniş ve yeni boyutlar katmış, ivme kazandırmıştır. Böylece insanlar ve toplumlar arasında dünya görüşleri ve ideolojiler açısından da etkileşime kaynaklık etmiştir (48).

İş yaşamında iletişimin daha fazla resmiyeti gerektirmesi, yazılı iletişimi sözlü iletişimden daha fazla ön plana çıkarmaktadır. Yazılı iletişim araçları; resmi yazı, iş

mektupları, başvuru formları, dilekçeler, faaliyet raporları, genelgeler, sözleşme metinleri, işletme gazetesi, broşür ve el kitapları, afişler, bültenler şeklinde sıralanabilir (49).

2.2.2.İletişim Süreci ve Öğeleri

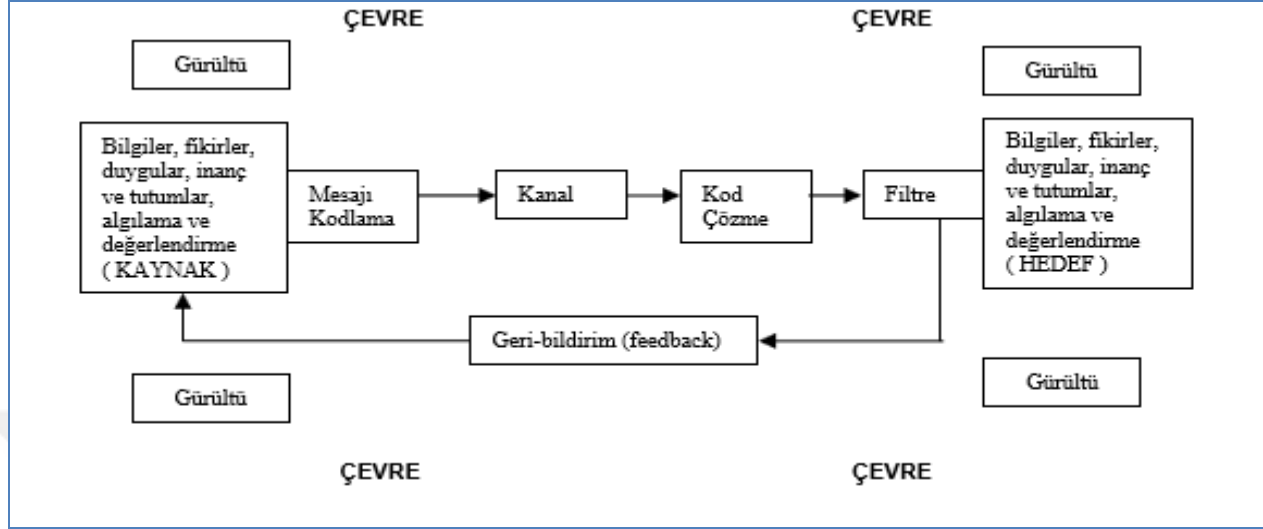
Sayers’e göre herhangi bir iletişim için öncelikle iletilecek görüşün, fikrin, mesajın içeriğinin, haberin kısaca iletinin “düşünce” olarak oluşması temel koşuldur. Düşünce olarak oluşmayan hiçbir şey bir ileti olamaz. Bu nedenle birey öncelikle bir iletiyi kendisi algılamalı onu düşünmeye dönüştürecek bir ileti olarak kullanabilmelidir. İletişim kolay bir iş değildir. Bu sanatın sırrı, istediğimiz şeyi, istediğimiz kişiyle, istediğimiz zaman, istediğimiz yerde ve istediğimiz şekilde iletmeğdir. Yani mesaj veren ve alan, karşılıklı olarak birbirini anlamamanın sorumluluğunu paylaşır. Bir mesaj verirken, mesajı alanın onu anladığından emin olana kadar görevimiz bitmiş olmaz. Bu nedenle, iki kişi arasındaki bir konuşma şunları içerir (50).

- Vericinin alıcıya yönelik konuşması.
- Vericinin konuşurken alıcının tepkilerini ve anlama düzeyini ölçmek için onun yüz ifadesini, duruşunu ve başka işaretleri yorumlaması.
- Alıcının vericiyi dinlemesi ve mesajın bütününe anlamak için onun yüz ifadesine, duruşuna ve başka işaretlere dikkat etmesi.
- Alıcının mesajı aldığını vericiye göstermesi.
- Vericinin mesaja daha fazla açıklık getirmesi ya da alıcının tepkilerine bakarak konuşmayı yeni bir yöne kanalizetmesi.

Etkili iletişim için tepkilerin alınması şarttır. Ancak hem mesajın gönderimi hem de gönderilen mesajın alıcıdaki işlemi sırasında bir takım süreçlerin yer alması gerektiği bir gerçektir (51).

Görüldüğü gibi, iletişim grubu oturumları ile bir yandan takımın grup dinamiği gelişirken, diğer yandan sporcunun yaptığı sporla ilgili teknik kapasitesi ve taktik anlayışı gelişmekte, kişiliği olgunlaşarak kararlılık kazanmaktadır. İletişim grubu oturumlarını takım sporları ile sınırlamak hatalı olur. İletişim grubu çalışmaları ile kazanılan özellikler, bireysel sporlarda da yararlı olmakta gençlerin kendilerini bir yuva

içinde hissetmeleri sağlanmaktadır. Sporcular birbirlerine yardımcı olmayı öğrenirler, bu sayede birçok problem grup içinde kendiliğinden çözümlenir (52).

Şekil 2.1. Temel iletişim süreci ve öğeleri (44)

2.2.2.1.Kaynak

İletişim sürecini başlatan taraftır. Kaynak; mesajı alıcının anlayacağı şekilde kodlar ve kanal aracılığıyla alıcıya gönderir. İletişim sürecinin gereken nitelikte oluşturulabilmesi için kaynağın bazı özelliklerinin olması gerekir. Verici anlatımda yeterli, güvenilir, yansız ve alanında uzman olmalıdır (53).

O alana ait bilgiler açısından astlarından çok daha az bilgiye sahip olan üstler, astlarından yeterli saygıyı göremezler. Astlar daima üstün yanlısını bulma çabası içinde olur. Bu durum iyi bir ast-üst ilişkisinin kurulmasını engeller. İletişimin etkin olması kaynağın bilgisini açıkça ortaya koymasını gerektirir (40).

Kaynağın etkili bir iletişimi gerçekleştirmesi iletişim becerisine, tutum, iletişim kurduğu konuya ilişkin deneyim ve bilgisi ile toplumsal ve kültürel etkenlere bağlı olarak değişebilir. Bu açıdan, mesajın alıcı tarafından anlaşılır ve inandırıcı bulunması, büyük ölçüde kaynağın bilgi birikimine ve deneyimine bağlıdır (48).

2.2.2.2.Kodlama

Kod, insanlara anlamlı gelecek şekilde yapılandırılan simgeler ya da semboller olarak tanımlanabilir (48).

Bir kod, bir kültürün ya da alt kültürün üyelerine ortak olan bir anlam sistemidir. Simgeleri ve bunların hangi bağlamda nasıl kullanılacağını belirleyen kuralları ve uzlaşımları (gelenekleri) içerir. Yani kodlama bir bilgi, düşünce ya da duygunun anlamlı bir mesaj haline dönüştürülmesidir. Sözlü, sözsüz tüm iletiler koddur. Bir dili anlamak için o dildeki simge dağılımını bilmek yetmez, o simgelerin anlam yaratacak biçimde nasıl ilişkilendirildiklerini de bilmek gerekir (47).

Dolayısıyla göndericinin bilgi, birikim ve sözcük dağılımı mesajları kodlayabilme becerisi üzerinde de önemli rol oynamaktadır (48).

2.2.2.3.Mesaj

İletişimde işlenecek duygu, düşünce ve bilgilerin seçilmesi ve hazır hale getirilmesi mesajın içeriği konusunda dikkat edilmesi gereken noktalardandır. İçerik anlamla; yapı ise simge ve kodlamayla ilgilidir. Her şeyden önce mesajı oluşturacak içeriğin açık ve net bir biçimde belirlenmesi gerekir. Daha sonra bu içerik, iletilmek istenen alıcının özellikleri dikkate alınarak kolayca anlaşılabilir hale getirilmelidir. Bu işlemde alıcının üyesi olduğu grubun yapısı, toplumsal-ekonomik durumu ve diğer özelliklerinin iyi bilinmesi; kaynak tarafından bu ölçütlere göre kodlanan mesajın, alıcı tarafından tam ve istendik biçimde anlaşılabilmesi için gereklidir (48).

Kaynak ve alıcı arasındaki iletişimi sağlayan ögedir. Mesaj kelimesinin birçok anlamı vardır. Örneğin mesaj, herhangi bir yerde, bir biçimde ortaya çıkarılan bir dizi sözcük ya da imgeyi ifade eder. Mesaj, göndericinin fikirlerinin ve isteklerinin sembolere dönüşmüş halidir. Sembollerin tek başlarına bir anlamı yoktur (54).

İletinin amaçlanan anlamının alıcıya iletebilmesi, kurallarına uygun hazırlanmasıyla olanaklıdır. Kurallarına uygun hazırlanmayan, karmaşık, çelişkili, dayatmacı, dayanıksız, kötü dilli bir ileti alıcıya istenen anlamı değil, istenmeyeni taşır (53).

2.2.2.4.Kanal

Gönderici ve alıcı arasında mesajların iletilmesini sağlayan kanal mesajın gönderilmesi ve alıcının bu mesajı alması üzerinde, dolayısı ile iletişimim gerçekleşmesinde önemli bir paya sahiptir (48).

İletişimde kanal dendiğinde ışık dalgaları, radyo dalgaları, ses dalgaları, telefon kabloları, sinir sistemi gibi iletiyi taşıyan fizik kanalları kastedilmektedir. Bunlar duyu

organlarını uyarabilecek ve belli fiziksel özellikleri olan araçlardır. Kanal, mesajın alıcıya gönderilmesi için gerekli olan yoldur (54).

İletişim kanalları genel olarak kişilerarası ve kitle iletişimi olarak iki ana başlık altında toplanabilir. Kişilerarası iletişim kanalları, gönderici ile alıcının yüz yüze gelmesi durumunda kullanılan kanallardır. Kitle iletişim kanalları ise gönderici tarafından şifrelenen mesajın, televizyon, radyo, gazete, genelge ve örgüt içi bültenler gibi kitle iletişim araçları ile gönderilmesidir (48).

2.2.2.5. Alıcı

İletişim sürecinin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için, kaynak tarafından kodlanarak gönderilen iletinin alıcı tarafından doğru bir şekilde çözülüp alınması gerekmektedir. Alıcı kaynağın gönderdiği iletiyi anladığını bildirmesiyle birlikte iletişim çift taraflı döngüsel bir şekilde devam etmektedir (55).

Alıcının da kaynak gibi iletişim becerilerine sahip olması gerekmektedir. Bunun için alıcının, her şeyden önce, iyi bir dinleyici (aktif dinleyici) olması gerekmektedir. Etkin bir dinleyici olmak alıcıya, gönderinin mesajını tam olarak anlama imkânı sağlar. Ayrıca alıcı okuma ve gözleme(inceleme)yolu ile mesajları alabilir (56).

Tutar (54), etkin bir iletişim için alıcıda bulunması gereken özellikleri aşağıdaki gibi belirtmektedir.

- Alıcı mesajı algılamalıdır.
- Alıcı bilgili olmalı ve bir geri bildirim özelliğine sahip olmalıdır.
- Alıcı mesajlarda seçici olmalıdır.
- Alıcı bulunduğu ortama uyabilmelidir.
- Alıcı kaynak olabilme özelliklerini taşımalıdır.

2.2.2.6. Geri Bildirim

Kaynak konumundaki kişinin iletmek istediği mesajı kodlayıp alıcıya gönderilmesiyle başlayan iletişim süreci, alıcı konumundaki kişinin bu iletiyi çözüp algıladıktan sonra kaynak konumuna dönüşerek mesajı cevaplayıp alıcı konumundaki kişiye göndermesiyle devam eder. Döngüsel bir şekilde devam eden bu mekanizmaya geri bildirim denir. Geri bildirim bize mesajın alıcı tarafından gönderildiği şekilde alınıp alınmadığı hakkında bilgiler verir (55).

Geri bildirim, olumlu olumsuz ya da etkin, etkin olmayan şeklinde sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmada etkin- olumlu geribildirim; kişiye yardımcı olmayı amaçlar, belirli, ayrıntılıdır ve açıklayıcıdır, faydalı, konuyla ilgili, zamanında gelir, açıklayıcı ve geçerlidir. Bu durumda tam tersi olan olumsuz geribildirim gerçekleştiğinde gönderici planladığı sonucu elde edebilmek için değerlendirme yaparak mesajı tekrar kodlayarak iletmesi gerekir (54).

2.2.2.7.Gürültü

İletilmek istenen mesajda bozulmalara neden olan gürültü, iletişimin etkililiğini engelleyen veya ilgi dağıtan içsel ya da dışsal bir öğedir (54).

Gürültü iletişimin doğruluğunu ve güvenilirliğini azaltan faktörlerin tümüdür. Bu anlamıyla gürültü iletişime yapılan olumsuz bir müdahaledir. Gürültü, iletişim sürecinin her aşamasında söz konusu olabilir. İletişim ortamında kaynak, bir şeyi kodlamak veya anlatmaktan yoksun ise, gürültüye neden olur. Gönderilecek olan mesajdaki anlamlar yeterli sembollerle açıklanamıyorsa, kodlama aşamasında gürültü var demektir. Ayrıca mesaj, gereksiz tekrarlar, imla ve başka hatalar içerdiğinde, bu durum anlamı bozar veya değiştirir. Neticede etkili bir iletişim kurulamaz. Mesajın aktarılmasını sağlayan kanallarda da bazı aksamalar meydana gelir. Bu aksamalar da gürültü olarak adlandırılır (57).

2.2.2.8. Çevre

İletişimin tam olarak anlaşılabilmesi için mesajın iletildiği ve alındığı çevreyle ilgili bilgi sahibi olunması gerekir. Çünkü çevre gönderilen mesajın alınmasını ve anlamlandırılmasını etkileyebilir. İletişim sürecinde çevre bazen bir yönetici odası, bazen de personelin dinlenme odaları olabilir. İletişimi etkileyen anahtar özelliğe sahip çevresel faktörlerden birisi de örgüt kültürüdür. Örneğin, tartışma doğurabilecek mesajların güven ve saygının yüksek olduğu durumlarda iletilmesi daha kolay olacaktır (58).

2.2.3.Etkili İletişim Becerileri

İletişimin son hedefi bireyler arası etkileşimi sağlamaktır.

Etkili iletişim, göndericinin iletmediği mesajların hedef kitle veya bireyce göndericinin maksadına uygun bir şekilde davranış göstermesi ve bu biçimde sağlıklı iletişim sağlanması için, göndericiyle mesajı alacak olanın birbirlerinin tarzlarını ve dış

şartlarını da kapsayan bütünsellikte yargılamasına olanak tanır. Böyle yaklaşım ancak sözlü, sözsüz iletileri ortaya çıkartan tüm eylemler bağını oluşturmasıyla bir bütüncül yorum yapılmasıyla sağlanabilir (59).

İletişim göndericinin ve alıcıların yaşamsal birikimlerinden ve kültürlerinden etkilenmektedir. Bu etkenler iletişimin biçimini etkiler. Kişilerarası iletişimin sağlıklı ve etkili olabilmesi için üç temel ön koşul vardır (60):

2.2.3.1. Doğallık

Ergenlerin yapmaya çalıştığı iletişim esnasında kişinin karşısındaki bireye dürüst ve açık olması olan doğallık, diğer faktörlere oranla daha anlamlıdır.

İletişim esnasında ergenlerin içten bir tarzda olması aynı zamanda güvenilirliği de artırır (60).

2.2.3.2. Kabul etme/Saygı

İnsanlarının birbirlerinin varlığına saygı duymaları, bu kişiyi kendine özgü nitelikleri ile kabul etmelerine “koşulsuz kabul” denir. Öğretmenler öğrencilerinin becerilerini değerlendirmeli ve öğrencilerin kendilerine ilişkin farkındalık yaratmasını sağlamalıdır. Öğretmenler sözlü veya sözsüz dil kullanarak çocukta iyi hisler sağlanmalı, yeteneklerine ilişkin çalışmalar yapmalı, öğrencinin başarısızlık duygularını engellemelidir (60).

2.2.3.3. Empati

Kişilerarası iletişimde bireyin kendisini karşısındakinin yerine koyabilme ve onun penceresinden olayları değerlendirebilme becerisidir. Empatik beceri, kişilerarası iletişimi geliştirmenin yanında ilişkiye anlam katan bir özelliktir. Empatik beceri, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde önemlidir. Öğretmenlerin empatik davranışları öğrencilerine bir model olarak sunmaları, empatiyi öğrenmelerine ve öğretmenleri tarafından anlaşılma katkıda bulunur (60).

2.2.4. İletişimde Ortaya Çıkacak Engeller

İletişim süreçlerinde ileti, farkında olarak veya olmayarak kaynaktan alıcıya olumsuz olarak da ulaşabilir. Olumsuz iletiler iletişim sürecindeki geribildirimleri kısıtlayabilir. İletişim sürecindeki engeller, bir iletinin verilmesini ve alınmasını olumsuz olarak etkileyen tüm etkenlerdir. İletişim engellerini göndericinin alıcıyla ilgili duyguları

algılayamaması veya alıcının göndericide meydana gelen duyguların farkına varamaması olarak açıklanabilir. İletişimde engel oluşturabilecek etkenler şu şekilde sıralanabilir.

- Emretmek, yönlendirmek (Kesinlikle kullanılmamalıdır).
- Uyarıda bulunmak, (Kesinlikle kullanılmamalıdır).
- Ahlak dersi vermek (Sorun yokken kullanılabilir).
- Öğüt vermek, çözüm ve öneri getirmek (Sorun yokken kullanılabilir).
- Öğretmek, nutuk çekmek, mantıklı düşünceler önermek (Sorun yokken kullanılabilir).
- Yargılayıcı olmak, eleştirici olmak (Kesinlikle kullanılmamalıdır).
- Övmek, aynı düşüncede olmak, olumlu değerlendirmeler yapmak (Sorun yokken kullanılabilir).
- Ad takmak, alay etmek (Kesinlikle kullanılmamalıdır).
- Yorumlamak, analiz etmek, tanı koymak (Sorun yokken kullanılabilir).
- Güven vermek, desteklemek, avutmak, duygularını paylaşmak (Sorun yokken kullanılabilir).
- Soru sormak, sınamak, çapraz sorgulamak (Sorun yokken kullanılabilir).
- Karşılaştırma yapmak (Kesinlikle kullanılmamalıdır) (61, 62).

2.2.5.Sporla İletişim

Spor, ferdin tabi çevresini, beşeri çevresi haline getirirken elde ettiği kabiliyetlerini geliştiren belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, bireysel veya grupta, boş zaman veya tüm zamanını alacak şekilde meslek olarak yaptığı, sosyalleşmeyi sağlayan, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgu olarak tanımlanmaktadır (22).

Spor kavramı, başka alanlar gibi hızlı bir değişime uğramış ve kendisi ile birlikte ilişkili olduğu birçok alanı da değişime uğratmıştır (63).

Spor ile kazanılabilecek ya da ortaya çıkarılabilecek bedensel yetenek ve beceriler, kişinin iletişim becerisini etkili kullanılmasında öncülük edeceği düşünülmektedir.

Özünde hareket etmek ve hareket ederek iletişimi başlatan bireylerin, hareket yeteneğinin beden eğitimi ve sportif aktivitelerle şekillendirilmesinde, bireylerin

birbirleriyle olan ilişkilerinin daha iyi ve devamlı olmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Sporda Etkili iletişimin amaçları

- İkna etmek
- Bilgilendirmek
- Değerlendirmek
- Güdülemek
- Problemleri çözmek olarak ifade edilmektedir (64).

Sporda İletişimin Boyutları

- Etkili iletişim en önemli antrenörlük becerisidir.
- Antrenör-sporcu iletişimi karmaşıklık içeren, özel ve çok yönlü bir iletişim sürecidir.
- Etkili iletişim için, antrenör sporcusunun kendini rahat hissedebileceği bir ortam hazırlamalıdır.
- Etkili iletişim güdülenme ve kendine güven problemlerini çözer şeklinde ifade etmektedir (65).

2.2.6.Sporda İletişim Engelleri

- İletişimde bulunmak istenilen konunun ortama uygun olmaması,
- Yeterli sözel ve sözsüz iletişim becerilerine sahip olunmadığı için iletilen mesajın istenileni içermemesi,
- Sporcunun / Antrenörün dikkat etmediği için mesajı alamaması,
- Sporcunun / Antrenörün yeterli dinleme ve sözsüz iletişim becerisine sahip olamamasından dolayı mesajı anlayamaması,
- Sporcunun / Antrenörün mesajı anlaması fakat yanlış yorumlaması,
- Mesajın tutarlı olmaması,
- Sporcunun / Antrenörün algılayışının birbirinden farklı olması,
- Anlamak, dinlemek ve kabuk etmek yerine sonuca atlamak,
- İletişim kurulmak istenen konunun bilgi eksikliğinden anlaşılmaması,
- Yeterli güdülenmenin olmaması,
- Söylenmek istenen yeterince ortaya konulamaması,

- Duygular,
- Sporcuyu ve antrenör arasındaki kişilik çatışması olarak ifade edilmiştir (66).

2.2.7.Etkili İletişimde Sporcuya Düşen Görevler

Takım iletişimini ilerletmek ve takım içi etkili bir iletişim alanların kurulması sadece antrenörün sorumluluğunda olan bir özellik değildir. Sporcular da takım içerisinde iletişim yapılanmasını ilerletebilir. Bu yapılanma için sporculara düşen bir takım görevler vardır (67).

Bunlar;

Takımdaki sporcuları tanıma; sporcular birbirlerini ne kadar iyi tanırsa, kişisel farklılıkları kabul etmekte o kadar kolay olur. Sporcular takım arkadaşlarının özellikle de takıma yeni katılan sporcuları tanımak için zaman harcamalıdır. Takım arkadaşlarına yardım etme; bir takım olmak demek, oyuncuların birbirlerine karşılıklı olarak bağlı olması demektir. Sporcuların birbirlerine yardım etmesi takım içerisinde takım ruhu yaratır ve takım arkadaşların yakınlaştırır. Bu şekilde bir bütünleşme sporcuyu psikolojik olarak rahatlatacağı gibi takıma da olumlu şekilde yansır. Takım içerisinde olumlu geri bildirim; takım içerisinde olumsuz yaklaşım ve eleştirici bir tavır sergileme yerine sporcuların birbirlerine güvenmeleri, desteklemeleri ve takım arkadaşları için olumlu düşünceleri gerekmektedir. Takımda biri zor durumdayken diğer arkadaşları özellikle empati kurarak pozitif yaklaşmalı ve yapıcı olmalıdırlar. Bu şekilde takım içi yapılan yardımlar ve destekler hem sporcuya hem de takıma başarı açısından büyük yararlar sağlayacaktır.

Sorumlu olma; sporcuyu antrenman veya müsabaka esnasında kendisinden beklenen performansı gösteremediği zaman diğer takım arkadaşlarını, antrenörünü, hakemi vs. suçlamamalıdır. Böyle bir tutum ne kendisine nede takıma yarar sağlayacaktır. Bunun için başarıyı etkileyen unsurları sorgulama ve suçlama yerine kendisinde olumlu ve yapıcı değişiklikler yapmaya çalışmalıdır. Antrenörle dürüst ve açık iletişim kurma; sporcular antrenörleri ile açık ve dürüst iletişim kurabilmelidir. Antrenör ve sporcular birbirlerini ne kadar iyi anlarsa, takımın başarısı ve oyunu da o kadar iyi olur. Bu iletişim sürecinde sözlü ve sözsüz iletişim önemli olduğu kadar iletişimin doğru ve açık bir şekilde aktarımı da söz konusudur. Çünkü sorun ne kadar iyi anlaşılırsa çözüme giden yolda o kadar kısa olacaktır.

Sorunları ve anlaşmazlıkları hemen çözmeye; takım içerisinde sporcunun antrenörü veya takım arkadaşı ile ilgili herhangi bir anlaşmazlığı, sorunu veya şikâyeti olduğunda ilgili kişiler tarafından derhal çözüme gidilmelidir. Çünkü profesyonel spor takımlarında müsabakalar sık aralıklarla olduğundan ve böylesine zorlu sınavlarda başarı ön planda tutulduğundan dolayı takım içi anlaşmazlıkların giderilmesi kaçınılmazdır. Anlaşmazlıkların hemen çözülmüş olması, takım içinde negatif duyguların ve sorunların birikerek daha büyük sorunların oluşmamasını sağlayacaktır.

Her zaman %100 çaba gösterme; müsabakalarda olduğu gibi antrenmanlarda da üst düzeyde performans göstermek takımın kendine olan güvenini arttıracak ve takımın her zaman bir arada olmasını sağlayacaktır (67).

2.3. Empatik Eğilim

İnsan sosyal bir varlıktır ve tek olarak yaşaması mümkün değildir. İnsan kendi yaşamı için gerekli ihtiyaçları karşılasa da sosyal yaşamını sürdürebilmesi için kesinlikle başka insan veya insanlara ihtiyaç duyar. İnsanın başkaları ile olumlu ilişkiler kurabilmesi için, kişinin ilk önce kendisini daha sonra da başkalarını anlayabilmesine ve kabul etmesine bağlı olduğu düşünülmektedir. Sağlıklı bir iletişim kurabilme yeteneğine sahip olan kişiler duygu, düşünce ve isteklerini karşıya tam olarak iletebilmektedir. İnsanın karşısındakine duygu ve düşüncelerini iletebilmesi, kişinin kendine güvenini arttırmasını, yaşananları gerektiği gibi yorumlayabilmesini, kendi ve çevresindekilerle olumlu iletişim kurabilmesini sağlamaktadır.

Empati kelimesi Antik Yunan kökenli “empathia” ve Almanca kökenli “einfühlung” terimlerinden gelmektedir. Eş duyumun karşılığı olarak kullanılan “einfühlung” kelimesi Almanca’da bir başkasının yerine geçebilme, İngilizce’de ise bir başkasının ayakkabısını giyebilme biçiminde ifade edilmektedir. Empati kelimesi Türkçe’de eş-duyum olarak kullanılmaktadır. Özellikle iletişim alanlarında “eş-duyumlu anlayış” ve “eş-duyumlu olma” kavramlarının sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (68)

Empati, bir insanın, kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır (69).

Empati kısaca kişinin kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır (70).

Empatinin günlük hayatta bazı kazanımları vardır. Alçay (71) bu kazanımları şöyle sıralamaktadır;

- Empati, ilk olarak insanları birbirine yakınlaşmasını sağlar, iletişimi kolaylaştırır.
- Empati, kişinin sosyal gelişimine katkı sağlar.
- Başka insanların içinde bulundu durumu anlamamıza yardımcı olur.
- İnsanda hoşgörünün artmasını sağlar.
- Kişiye farklı eğilimler kazandırır. Bu eğilimlerden bir kaç şunlardır; sosyal anlaşma becerisi, ileri düzeyde farkında olma ve iletişim becerisidir.

2.3.1. Empatinin Bileşenleri

Bir kişiyle empatik iletişim kurabilmek için, öncelikli olarak o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamamız gerekmektedir. Karşımızdaki kişinin yalnızca duygularını ya da yalnızca düşüncelerini anlamak yeterli olmamaktadır. Empati kavramının tanımı gibi empatinin bileşenleri konusunda da farklı görüşler yer almaktadır. Bazı araştırmacılar empatinin bilişsel, duyuşsal ve güdüsel (motivasyon) yönünü, bazıları bilişsel yönünü, bazıları ise duygusal yönünü vurgulamaktadırlar (70).

Empatiyi oluşturan ana bileşenler konusunda birbirine yakın görüşler bulunmaktadır. Örneğin Kurdek ve Rodgon, algısal perspektif alma, bilişsel perspektif alma, duygusal perspektif alma olarak 3'e ayırırken, Hoffman, empatinin bilişsel, duygusal ve güdüsel olmak üzere 3 bileşeni olduğundan söz etmektedir. Ancak günümüzde empatinin 4 ana bileşeni olduğu kabul edilmektedir (72).

2.3.1.1. Duygusal Bileşeni

Empatinin duyuşsal bileşeni, kişinin karşısındaki kişinin duygularına duygusal yanıtı olarak ifade edilmektedir (72). Empatinin duygusal yönünü, diğer kişinin duygularına duyarlı olma, diğer kişinin duygularını paylaşma becerisi olarak tanımlamaktadırlar. Bu bileşen, diğer kişinin yaşadığı duyguların neler olduğunu fark etme ile ilgilidir. Duygusal yön, empatik yaşantının çok önemli bir parçası olarak görülmektedir (73).

Çünkü kişinin elde ettiği her bir bilginin kişinin algısı üzerinde hem bilişsel, hem duyuşsal bir etkisi olmaktadır (72).

2.3.1.2. Bilişsel Bileşeni

Bilişsel açıdan empati, diğer kişinin ne düşündüğünü fark etmeyi içermektedir (72). Diğer bir deyişle empati, bilişsel açıdan başkalarının düşüncelerini, niyetlerini, ihtiyaçlarını, duygularını vb. anlamaktan oluşan bilişsel bir süreç olarak tanımlanabilmektedir. Bilişsel empati de, diğerinin duygularını yaşamak yerine bu duyguların bilişsel olarak anlaşılması söz konusu olmaktadır.

Bilişsel empati bireyin karşısındaki kişiyle aynı duyguları yaşamadan onun duygularını anlayabilmesi olarak ifade edilebilmektedir. Empatinin, bu bileşeni dikkatli gözlemi ve düşünmeyi gerektirmektedir. Karşısındaki kişinin duygularını, düşüncelerini hem sözel hem de sözel olmayan ipuçları yoluyla anlama becerisini içermektedir (73).

Bilişsel empati duyuşsal empatiye göre daha pratik, stratejik ve araçsal yapıdan oluşmaktadır. Burada önemli olan şey, rol almanın duyuşsal bir yetenekten çok, bilişsel bir yeteneğe gerek olduğudur (72).

2.3.1.3. Algısal Empati Bileşeni

Empatinin algısal bileşeni kişinin, bir başkasıyla empati kurma deneyimindeki ilk adımı olarak görülmektedir. Diğer kişinin bakış açısını fark etmelidir ki bu hedef kişinin hareketlerine, yüz ifadesine, sesinin tonuna, konuşmasının içeriğine, zamanlamasına vb. tüm verilere dikkatini vermesini içermektedir (72). Empati kuracak kişinin karşısındaki kişiyi dikkatli bir şekilde izlemesi gerekmektedir. O kişinin ifade ettiği hareketlere, yüzüne, sözlerine, ses tonuna, zamanlamaya ait tüm unsurlara bütüncül içine bakabilmesi gerekmektedir. Ancak bunları algıladıktan sonra empatiyi yapan kişinin duygusal ve bilişsel süreçleri bu imaj üzerinde çalışabilmekte, daha sonra da yaşantıların bildirimi aşamasına geçilebilmektedir (74).

2.3.1.4. Bildirim Bileşeni

Empatinin bildirim bileşeni ile karşımızdaki kişinin duygu ve düşüncelerini anlamamız ve bunu ona iletmemiz ifade edilmektedir (72).

Empatinin bildirişim bileşeni, kısaca empatinin bilişsel ve duygusal bileşenleri sürecindeki yaşantıların karşımızdakine iletilmesi olarak tarif edilebilir. Araştırmalar empatinin bildirişim bileşeninin gençlik döneminde önemli bir yol kat ettiğini göstermektedir (75).

Günlük yaşantımızdaki empatide karşımızdaki kişinin duygularını ve düşüncelerini tam olarak anlasak bile, eğer onu anladığımızı ona iletmezsek, empati kurma sürecini tamamlamış sayılmayız (72).

2.3.2. Empatinin basamaklaması

Dökmen (76) aşamalı empati sınıflaması oluşturmuştur. Buna göre üç adet empati basamağı vardır. “onlar basamağı, ben basamağı ve sen basamağı”. Bu basamaklarında kendi içerisinde “düşünce” ve “duygu” olmak üzere iki alt basmağı vardır.

2.3.2.1. Onlar Basamağı: Bu basamakta tepki veren kişinin kendisine anlattığı sorun üzerinde düşünmediğı; sorun sahibi kişinin duygu ve düşüncelerine dikkat etmediğı hatta bu soruna ilişkin kendi duygu ve düşüncelerinden de söz etmediğı anlaşılır. Sorunu dinleyen kişinin yapmış olduğı geri bildirimin ortamda olmayan üçüncü şahıslar adına yani toplum adına olduğı söylenir. Dinleyen kişi atasözleriyle, genellemeler yaparak cevap verir. Örneğin, “parasını israf ettiğı için yakınan birisine ayağını yorganına göre uzat denilmesi”.

2.3.2.2. Ben Basamağı: Bu basamakta empatik tepki veren kişide ben-merkezci bir hal vardır. Sorununu anlatan kişinin duygu ve düşüncelerine eğilim göstermek yerine, sorunun sahibini eleştiren ona akıl veren bazen de kişiyi kendi sorunlarıyla baş başa bırakan kendinden söz eden bir tavır vardır. Örneğin: “üzüldüm, aynı dert bende de var deyip sorun sahibini sorunuyla yüz üstü bırakmak, kendi sorunlarını anlatmak”. Ben basamağındaki kişiler karşısındaki kişileri bir bakıma rahatlatabilirler. Ben basamağındaki tepkiler, onlar basamağına göre daha kaliteli empatik tepkilerdir. Fakat ben basamağındaki kişiler, bilişsel ve duygusal açıdan karşılarındaki kişinin rolüne giremediklerinden yeterli düzeyde empati kuramamış olurlar.

2.3.2.3. Sen Basamağı: Bu basamakta diğer 2 basamağın aksine, empatik tepki veren kişi, kendisine sorununu ileten kişinin rolüne girer ve olaylara onun bakış açısıyla bakmaya başlar. Bu da demek oluyor ki ne toplumun ne de kendisinin düşüncelerini dile getirmez. Doğrudan karşısındaki kişinin ne düşündüğüne odaklanır ve ne hissettiğini anlamaya çalışır (76).

Dökmen (76) sıralamış olduğı üç temel empati basamağını, on alt basamağı ayırmıştır. Bunlar:

- Senin problemin karşısında başkaları ne düşünür, ne hisseder.

- Eleştiri, dinleyen kişi, sorununu anlatan kişiyi kendi görüşleri açısından eleştirir.
- Akıl verme, karşısındakine akıl verir, ona ne yapması gerektiğinde söyler.
- Teşhis, kendisine anlatılan duruma teşhis koyar “Sen bunu kendine fazla dert ediyorsun.” gibi.
- Bende de var, sorunun benzerinin kendisinde de olduğunu söyler ve anlatmaya başlar.
- Benim duygularım, dinlediği durumu sözle ya da davranışla ifade eder “Üzüldüm, sevindim” gibi.
- Destekleme, karşısındaki kişiyi anlayıp desteklediğini söyler.
- Soruna eğilme, kendisine anlatılan sorunu irdeler, eğilim gösterir, konuyla ilgili sorular sorar.
- Tekrarlama, dinlediği konuyu kaynağına yansıtmış olur, yineler.
- Derin duyguları anlama, empatik eğilimin en iyi olduğu basamaktır. Kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak, onun açıkça ifade ettiği ya da etmediği tüm duygularını ve düşüncelerini fark eder ve bu durumu karşısındakine ifade eder(76) .

2.3.3.Empati ve Sempati

Eski Yunanca’daki “sympatheia” teriminden İngilizce’ye “sympathy” olarak aktarılan terimin kelime anlamı, “biriyle birlikte acı çekme”dir. İlk olarak 18. Yüzyıl ortalarında David Hume ve Adam Smith tarafından ele alınan sempati, günümüzde psikoloji kapsamında, daha çok sosyal psikoloji alanında incelenmektedir. Bugün psikoterapi/psikolojik danışmanlık alanında sempati, özellikle empati kavramının yanlış anlaşılmasını önlemek amacıyla araştırma konusu yapılmaktadır. Bir insana sempati duymak, o insanın sahip olduğu duygu ve düşüncelerin aynısına sahip olmak demektir.

Karşıdaki kişiye sempati duyulursa, onunla birlikte acı çekilir ya da sevinilir. Empati olduğunda ise karşıdakinin duygu ve düşüncelerini anlamak esastır. Ancak karşıdaki kişiyle aynı duygu ve görüşleri paylaşmak gerekmez; sadece onun duygularını ve düşüncelerini anlamaya çalışılır (77).

2.3.4.Empati ve Özdeşleşme

Özdeşleme, bir kişinin, başka bir kişi gibi olma ve onun gibi davranma eylemidir. Kişi, kendi benliği yerine başka bir kişinin benliğini benimsemektedir. Özdeşleşmede iki kişi aynı benliği paylaşıırken, empatide iki ayrı benlik birlikte var olmaktadır. Özdeşim, bilinç dışı çalışan ve kişinin kendisini başka birine göre biçimlediği zihinsel bir mekanizmadır. Bu anlamda özdeşim empati değil, diğer kişi ile güçlü bir duygusal bağ oluşturmak için diğeri gibi olma isteğidir. Ayrıca bu iki süreç arasında yoğunluk, derinlik ve kalıcılık temellerine dayanan farklılıklar bulunmaktadır (78).

2.3.5.Empati ve içtenlik

Empati ile içtenlik kavramları bir bakıma iç içe yer almaktadır. Empatik anlayış kişinin karşısındakinin iç dünyasına girerek bunu kendi içinde yaşaması; içtenlik ise bunu yaparken aynı zamanda kendi yaşantısını da algılayabilmesi için çaba içerisinde olmasıdır. İçtenlik ve empati birbirini dışlamamakta, hatta tamamlamaktadır (78).

İçtenlik, saydam ve açık olmayı içermektedir. Danışanın kendi içsel yaşantılarını algılayabilmesi ve bunları danışma ilişkisi içinde yaşayabilmesini içermektedir. İçtenlik, empatinin sadece ön şartlarından biridir. İçtenlik için üç önemli adım bulunmaktadır:

- Karşıdaki kişiyi tüm kalbi ile dinleyebilmek,
- Kafasındaki düşünceleri susturup, karşıdaki insanı tüm benliği ile algılayabilmek,
- Karşısındakinin çıkarı için kendi kişisel çıkarlarından vazgeçebilmek (79).

2.3.6.Empati süreci

Empati süreci üzerine yapılan araştırmalarda farklı yaklaşımlar söz konusu olmakla birlikte genel yaklaşıma göre empati bilişsel ve duygusal bir süreçtir ve üç aşamada gerçekleşir (80).

- Empati kuracak kişi, kendisini karşısındakinin yerine koyar, olaylara onun bakış açısı ile bakar.
- Karşıdaki kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru anlar.
- Empatinin gerçekleştiğini, muhatap fark eder yani empati sürecinin gerektirdiği duygusal ve bilişsel tepki gösterilir.

2.3.7.Empatinin yararları

Empati psikoloji ile ilgili bir terim olmaktan öte doğal bir etkileşim sürecidir. Bu süreç kişiye birtakım yararlar da sağlamaktadır. Dökmen'e göre empatik iletişim, sadece kendisiyle empati kurulana yararlı olmayıp empati kuran kişi için de önemli olmaktadır (80).

Barnett yapmış olduğu çalışmada, Feshbach'a göre empatik becerileri ve eğilimleri yüksek olan, bu yüzden de diğer insanlara yardım eden kişiler çevreleri tarafından daha çok sevilmeğe olduğunu rapor etmiştir.

Çünkü empati bireye sosyal anlaşıma, ileri düzeyde farkında olma, iletişim becerisi ve duygusal eğilim becerisi kazandırırken, ileri seviyede acıma, kişileri önemseme, sinirlilik ve öfke gibi diğer sosyallik karşıtı davranışların da kontrol altına alınmasına yardımcı olmaktadır (5).

2.3.8.Empati ve iletişim

Dökmen'e (81) göre empatinin ne olduğunu anlayabilmek için öncelikle, empatiyi kullanan ve ona ihtiyaç duyan insanın yaşamındaki temel amaçlarının ne olduğunu tartışmamız gerekir.

Bu konuyla ilgili önermeler şunlardır:

- İnsan yaşamını sürdürmek ister.
- İnsanın yaşamını sürdürebilmek için iki şeye ihtiyacı vardır; "bilgi edinmek" ve "yalnız kalmamak".
- Bilgi edinme ve yalnız kalmama isteği, kişilerarası iletişimlerin niteliğini belirler (81).

Üç tür iletişim vardır. Bunlar;

- Çatışmalı İletişim,
- Çatışmasız İletişim
- Empatik İletişimdir.

Dökmen'e (81) göre çatışmalı iletişim kurmaya çalışan taraflar hem yeterli bilgi edinemezler hem de yalnız kalırlar. Çatışmasız iletişimde taraflar birbirlerine yeteri kadar bilgi aktarabilirler, fakat yine de yalnızdırlar. Empatik iletişimde ise hem yeterli bilgi aktarımı olur hem de taraflar yalnız kalmamış olurlar .

İnsanlarla etkili iletişim kurabilmek için empati yeteneğimizi geliştirmemiz gereklidir. Etkili empatik iletişim için iyi bir gözlemci ve dinleyici olmamız gerekir. İyi birer gözlemci ve dinleyici olan kişiler karşısındaki kişinin sadece sözel ifadelerine bakmazlar. Aynı zamanda yüz ifadesi, beden dili ve ses tonuna dikkat eder, o kişinin duygu ve düşünceleri hakkında bilgi sahibi olurlar. Dolayısıyla bu duruma uygun tepkiler verebilirler (81).

2.3.9.Sporla Empati

Sporun içinde rekabet kavramının olması bazen antipatik duyguların bezen ise empatik duyguların ön plana çıkmasına neden olabilmektedir. Sporcuların kazanma hırsları onları çoğu zaman empatik duygudan yoksun bırakabilirken, gerekli bilgi beceri ve eğitime sahip insanlar için bu duygu çok basit bir uygulamaya dönüşebiliyor.

Empati kurma düzeyleri yüksek olan bireylerin takım içindeki birliktelik düzeylerinin de yüksek olduğu görülmektedir. Sporcuların empatik eğilim düzeyleri ile takımların empatik eğilim düzeyleri arasında paralellik gösteren bir yapı söz konusudur. Takım içindeki empatik eğilim düzeyinin yüksek olması, takımın başarılı olma düzeyini de artırır (82).

Spor ortamında ve özellikle spor karşılaşmaları sırasında, oyuncuların empatik özelliklerinin spor başarısında etkili olacağı akla uygun bir yaklaşımdır. Özellikle takım sporlarında, oyuncunun kendi takım arkadaşlarına, antrenörüne ve rakip oyunculara ilişkin empatik becerisini kullanması; onların nasıl davranacağını tahmin etmesinde, takım ruhunun oluşmasında ve buna bağlı olarak da takım başarısında önemli bir faktör olabilir.

Spor müsabakaları esnasında sporcuların empatik eğilim içinde olmaları sporcuların başarılı olmaları açısından mantıklı bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Sporcunun müsabaka esnasında antrenörüne, taraftarlarına, takım arkadaşlarına ve rakip takım oyuncularına yönelik empatik davranış içerisinde olması takımın beceri düzeyinin pozitif yönde ilerlemesine ve sporcuların başarılı performans sergilemesine olanak sağlayabilir (83). Empatik duyarlılık üzerine yapılan başka çalışmada ise, bireysel sporlarla uğraşan antrenörlerin takım sporları ile uğraşan antrenörlerden daha fazla empatik içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır (84).

Rekabet içeren spor ortamı dışında olan, beden eğitimi derslerinde de empati eğitime gerekli önemin verilmesi gerekmektedir (85). Kendimizi başkasının yerine koyarak karşımızdaki kişinin duygu ve düşüncelerini hissetmeye çalışmak beden eğitimi ve spor açısından önemli bir uygulama olduğu bilinmeli ve spor derslerinde uygulanmasına fırsat verilmelidir. Asıl hedef bireylerin karşısındaki kişileri daha iyi anlamasına olanak sağlamak ve olumlu bir anlayış geliştirmesine fırsat tanımaktır. Anlayış, kişilerin ön yargılarının gidermesine olanak sağlayarak insanların saldırgan davranışlardan uzak durmasına fırsat sağlayan içsel ve imgesel bir tutumdur. Beden eğitimi derslerinde empati alıştırmalarına kaynak oluşturabilecek değişik durumlar sürekli gündeme gelmektedir (86).

2. 4. Problem Çözme

2. 4. 1. Problem kavramı ve sınıflandırılması

Modern dünyanın doğası göz önünde bulundurulduğunda insanlar gerek özel yaşamlarında gerekse iş yaşamında aşılması gereken bir takım engeller ile karşılaşabilirler. Karşılaşılan bu engeller insanların dengesinin bozulmasına neden olan, hedefe ulaşmayı engelleyici bir durum, bir güçlük ve bir problem durumu olarak ele alınabilir.

Problem kavramı Türkçe sözlükte (87) araştırılıp öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum olarak açıklanmaktadır.

Problem, “temelde bireyin bir hedefe ulaşmada bir engellenme ile karşılaştığı bir çatışma durumudur” (88).

Bazı bilim adamları problemi; bir kişinin ulaşmak istediği hedef karşısında engellemeye uğraması ve bu engelleme sonucunda ortaya çıkan çatışma durumu olarak tanımlamaktadır (10, 89, 90).

Özet olarak problem, organizmanın var olan dengesinin bozulmasına neden olan, hedefe ulaşmayı engelleyici bir durum, bir güçlük ve bir çatışma durumu olarak ele alınabilir. Hayatın her alanında yüz yüze gelinebilecek olan ve hedefe ulaşmada engel niteliği taşıyan bu durumların üstesinden gelmek birçok farklı psikolojik süreci içermektedir. Bu durumların üstesinden gelme çabaları problem çözme olarak ele alınmakta ve bu, kişinin bilişsel ve davranışsal süreçleri ile ilişkili karmaşık bir süreci içermektedir (89).

Literatür incelendiğinde problem değişik bakış açılarına göre sınıflandırılmıştır. Bootzin ve ark. (91) yapmış oldukları çalışmada; Simon, yalnızca bir cevabı olan ve belli çözüm yolları ile doğru cevaba ulaştıran problemleri yapılandırılmış problemler; çok yönlü olup çeşitli konu alanlarında bilgi birikimi gerektiren disiplinlerarası problemleri yapılandırılmamış problemler olarak gruplandığını aktarmışlardır.

Öğrencilerin karşı karşıya kaldığı bazı problemler, gündelik yaşamda (Dikkatleri üzerime nasıl çekebilirim?), mesleki yaşamda (Bu yeni ürün için hangi pazarlama yaklaşımı daha uygundur?) veya okul yaşamında (İki saatimi matematik sınavına çalışarak mı geçirsem yoksa dışarı çıkıp basketbol mu oynasam?) çözmeye ihtiyaç duyduğu problemlerin doğasıyla uyumsuz yapılandırılmış problemlerdir. Bu yüzden, öğrenciler gündelik ve mesleki yaşamdaki görevlere yeterince hazırlanamamaktadırlar. Öğrencilerin neye ihtiyaç duydukları ile formal eğitimin öğrencilere ne sağladığı arasındaki farklılık, formal eğitimin karmaşık ve yapılandırılmamış problemleri göstermemesidir (92).

Rittel ve Weber (93), sınırları, başlangıç ve sonucu belli olmayan, ayrıntıları ilk bakışta görülemeyen, bu belirsizlikleri her zaman olan ve üretilen çözümlerin sayısı sonsuz olan problemleri “karmaşık problemler” (wicked problems) olarak adlandırmaktadırlar.

Cüceloğlu (94), duygusal, ekonomik, bedensel vb. problem türlerinin birbirlerinin içine karışarak büyük ve karmaşık hatta uzun süreli problemler haline dönüşebileceğini ifade etmektedir.

2.4.2.Problem çözme ve aşamaları

Problem çözme, bir sorunu düzeltmek için önceki yaşantılar aracılığı ile öğrenilen kuralların basit biçimde uygulanmasının ötesine giderek yeni çözüm yolları bulabilme olarak tanımlanır. Problem çözme, bilişsel becerilerin yanı sıra duyuşsal ve davranışsal özellikleri de içeren oldukça karmaşık bir süreçtir. Bunun yanında problem çözme; bireyin psikolojik uyumu, kendine güveni, iletişim becerilerinin etkililiği ve karar verme stilleri, akademik ve sosyal özsaygı ile yakından ilişkilidir (95).

Diğer bir tanıma göre problem çözme; sorunlu bir durumla başa çıkabilmek için etkili tepki seçenekleri oluşturma ve bunların en uygun olanından birini tercih etmeyi içeren bilişsel ve davranışsal süreç olarak tanımlanmıştır (96).

Sezgin (97) yapmış olduğu çalışmada Orlick, problem çözmenin aşamalarını aşağıdaki gibi sıraladığını aktarmıştır.

- Problem olarak tanımlanan durum ya da olayın farkında olma,
- Problemi net bir şekilde tanımlama,
- Probleme ait tüm terimlerin tanımlanması,
- Problemin sınırlarının belirlenmesi,
- Problemi araştırılması ve alt problemlere dönüştürmesi için durum analizi yapma,
- Her durumla ilişkili olan bilgileri toplamak,

Sezgin (97) yapmış olduğu çalışmaya göre Bingham, problem çözme sürecinin aşamaları şunlardır:

- Problemi tanıma ve onunla uğraşma gerekliliği hissetmek,
- Problemi açıklamaya, niteliğini, alanını tanımaya ve onunla ilgili ikincil problemleri kavramaya çalışmak,
- Problemle ait olan bilgilerin toplanması,
- Problemin içeriğine uygun olan verilerin seçilmesi ve düzenlemesi,
- Elde edilen verilerin ve probleme ait bilgiler doğrultusunda farklı muhtemel çözüm yollarını saptamak,
- Problem çözümünde kullanılan problem çözme yöntemini değerlendirme (97).

2.4.3.Problem çözmenin yararları

Problem çözme becerisi, bir problemle karşılaşıldığında onun doğasını kavrama ve problemi anlama, çözümü için uygun stratejiyi seçme, bu stratejiyi kullanma ve sonuçları yorumlama yeteneklerini geliştirmektir. Buna kısaca muhakeme etmek denir. Bu amaç gerçekleştiğinde, insan çevresindeki olayları açıklamak için problem çözme yaklaşımı ile davranmayı alışkanlık haline getirir (98).

Problem çözme bilişsel becerilerin yanı sıra duyuşsal ve davranışsal yönleri de olan, bireyin problemi hissedişinden ona çözüm buluncaya kadar yaşadığı karmaşık bir süreçtir (99). Bilişsel, duygusal ve sosyal alanlar arasında karmaşık bir performans gerektiren problem çözme becerisi aşağıdaki tabloda ele alınmıştır (100).

Terzi (101) yapmış olduğu çalışmada Koberg'e göre problem çözme becerisine sahip olan kişilerin özellikleri şöyle sıraladığını aktarmıştır.

- Yenilikçi ve yeni oluşumlara açıktır,
- Tercih ve kararlarını ifade eder,
- Sorumluluk duygusuna sahiptir,
- Düşüncelerinde esnektir, gelenekçi değildir,
- Cesaretli ve maceracıdır, alternatif fikirler üretir,
- Zeki ve dikkatlidir, kendine güvenir ve kendine yeterlidir,
- İlgi alanları geniştir,
- Objektiftir.

2.4.4.Problem çözme becerisini etkileyen faktörler

Bir problemin çözülmesi veya çözülmemesi kişi için birçok değişkene bağlı olabilir. Problemin yaşına uygunluğu, çözüm için ön bilgi veya eğitime sahip olma derecesi, yeteneği, sağlığı, tutumu, çözümün kişiye getireceği fayda, kişilik özellikleri gibi güdüsel faktörler problem çözmede etkili olabilir (102).

Kişilerin problem çözme beceri algısını etkileyen bazı etkenler vardır. Çünkü bireyin zihni, psikolojik, duygusal, sosyal ve biyolojik bir yaşamı vardır. Bunların uyumlu bir şekilde kaynaşması bireyin tüm yaşamını oluşturur. Bu faktörlerden bazıları aşağıda açıklanmıştır.

- Özgüven
- Kaygı
- Aile Tutumu
- Deneyim ve Yaşantı
- Duygusal Etmenler (103).

2.4.5.Problem çözme stilleri

Problem çözme stili, problemleri ele alırken belirli bir şekilde tepki verme eğilimi olarak tanımlanır. Problemi çözerken uygulanan aşamalar olarak anlaşılmamalıdır (104).

Problem çözme ile ilgili yapılan çalışmalar bireylerin probleme yaklaşım ve problem çözme stil ve becerileri açısından farklılıklar olduğunu göstermektedir (105).

Dolayısıyla bireyler problem çözme sürecinde farklı stratejiler kullanmaktadırlar ve bu stratejiler kişiden kişiye değişmektedir (106). Bu farklılıklara rağmen çeşitli araştırmacılar bireylerin kullandıkları birkaç genel problem çözme stili belirlemişlerdir.

2.4.6. Problem Çözme Yönteminin Hedef ve Özellikleri

Problem çözme yöntemi, bilimsel bir yöntem olarak, insanın doğal sorulama ve yargılama sürecinin geliştirmesidir. Bu yöntem aynı zamanda öğrenmeyi öğrenme yöntemidir. Problem çözme yöntemini öğrenen bir öğrenci, öğreneceği konuya bu yöntemle yaklaşarak öğrenme eylemini daha etkin kılabilir (107).

Problem çözme yönteminin özellikleri,

- Öğrenci merkezlidir.
- Öğrencide ilgi, güdülenme ve motivasyonu artırır.
- Daha kalıcı öğrenmelerin oluşmasını sağlar.
- Bilimsel yöntemi kullanmayı öğretir ve bilimsel tutumu kazandırır (108).

Bu özelliklerden farklı olarak, Saban (109) yapmış olduğu çalışmada Stephien ve Gallagher'ın problem çözme yönteminin özelliklerini şu şekilde sıraladığını bildirmiştir.

Problem çözmeye dayalı öğrenme;

- Öğrencilerin motivasyon düzeylerini artırır.
- Öğrencilerin öğrendiklerini gerçek hayatla bağlamlandırır.
- Öğrencileri ne şekilde öğreneceklerini öğrenmek için teşvik eder.
- Öğrencilerin öğrenme sürecinde içten olmalarını sağlar.
- Öğrenciler arasındaki birlik ve beraberliği artırır.

2.4.7. Sporda Problem çözme

Birey karşılaştığı güçlük ve çözmesi gereken bir durum karşısında, sahip olduğu tüm kaynakları harekete geçirmekte, problemin çözülebilmesine yönelik ipuçları ve bazı fikirler elde etmek amacıyla, daha önceden edindiği bilgileri gözden geçirmektedir. Bireyin problem çözmedeki başarısı, problem çözme becerisine bağlıdır. Problem çözme, kişinin günlük yaşamda karşılaştığı sorunlu durumlarda etkili başa çıkma yolunu bulabilmek için geliştirdiği ve ürettiği bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir süreçtir (96).

Problem çözme ve karar verme insan yaşamının tümünde etkili olan ve basitten karmaşığa bütün etkinliklerde yer alan en önemli yaşam becerilerinden biridir. Birey duruma uygun yerinde verilen kararlar sayesinde yaşamında olumlu değişimlere neden olurken hatalı verilmiş kararlarla da yaşamını olumsuz yönde etkileyebilir. Bütün bu durumlar sporcular için de söz konusudur.

Futbolcunun daha iyi performans sergileyebilmesi için fizyolojik, psikolojik ve sosyal özelliklerinin futbola ve futbolun gerekliliklerine göre geliştirilmesi gerekir. Futbolun fizyolojik açıdan gereklilikleri denildiğinde kuvvet, sürat, dayanıklılık, koordinasyon, denge, esneklik, teknik, taktik gibi özellikleri anlamaktayız. Psikolojik açıdan ise motivasyon, kişilik, dikkat, konsantrasyon, atılganlık, kararlılık, problem çözme gibi özellikleri ve sosyal potansiyellerden de liderlik, birlikte hareket etme, yardımlaşma, işbirliği, paylaşma gibi özellikleri anlamaktayız.

Modern futbol, alan, zaman ve rakibin baskısı altında kalan oyunculara, süratli karar verebilme yeteneğini zorunlu kılmaktadır (110). Futbolcuların, özellikle önemli ve gerilimi yüksek maçlarda, yanlış kararlar vererek pasları rakip oyunculara attıklarını görürüz. Bu koşullarda futbolcuların üzerindeki baskılar onların yanlış kararlar almalarında önemli olmaktadır. Yanlış kararlar vermek demek, bir futbolcu için topun rakibe daha çok kaptırılması ve avantajın el değiştirmesi demektir.

Bir futbolcu harekete geçtiği zaman iki hareket olasılığı vardır. Topu ya sürecek ya da bir arkadaşına pas olarak atacaktır. Bunun için ise, önce bir karar vermesi gerekir. Bu kararı verebilmesi için de bazı bilgilere gereksinimi vardır.

Ayrıca vereceği kararı uygulayabilmek için de belli bir teknik düzeye sahip olması gerekir. Başer'e göre futbolcunun bir karar verebilmesi için gerekli bilgiler şöyle sıralanabilir

- Kendinin saha içindeki pozisyonu,
- Takım arkadaşlarının sahadaki yayılımı,
- Karşıt takım oyuncularının sahadaki yayılımı,
- Saha zemininin durumu (çim, saha, toprak saha, çamurlu ya da kaygan saha gibi).
- Takımın genel oyun düzeni,
- Antrenörün o maç için verdiği ve düşündüğü oyun düzeni,

- Kendi fiziksel durumu ve oyundaki görevi,
- Kendi kişiliği, duygu ve heyecan durumu,
- Hava ve iklim koşulları,
- Seyirci ve taraftarın beklentileri ve coşkusu,
- Maçın önemi ve o andaki skoru (23).

2.5. Çatışma Çözme Becerisi

2.5.1.Çatışma Çözme Kavramı

Çatışma genellikle olumsuz bir kavram olarak değerlendirilir. Bunun nedeni, çatışma hakkında yeterli bilgiye sahip olmama ya da geçmişteki olumsuz yaşantılardan dolayı çatışmaya olumsuz bir anlam yükleme olabilir.

Aslında çatışmalar, ne olumlu ne de olumsuzdur. Bir tehlike belirtisi olabileceği gibi yeni fırsatları da beraberinde getirebilir. Çatışmanın olumlu ya da olumsuz sonuçlanması, çatışmanın hangi şartlar altında olduğuna ve nasıl çözümlendiğine bağlıdır. Çatışma, çeşitli araştırmacılar tarafından aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır

Deutsch (111) çatışmayı; birbirine uymayan etkinliklerdeki, çıkarlardaki, isteklerdeki, değerlerdeki farklılıklar ya da kişiler arasında yaşanan rekabet olarak tanımlamıştır. Çatışma birbiri ile uyuşmayan davranışların var olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır. Bu birbiri ile uyuşmayan davranışlar iki ya da daha fazla kişi, iki ya da daha fazla grup arasında ortaya çıkabilir.

Kişinin ya da kişilerin bir tercihi seçimlerinde zorlanmaları ve bu zorlanma sonucunda karar alma sistemlerinde bozulma oluşması olarak tanımlanabilir (112).

Akbalık (113) bu tanımlardan yola çıkarak çatışmayı, birbiriyle ilişki içinde bulunan iki ya da daha fazla taraf arasında kaynakların sınırlı olması, değerlerin, gereksinimlerin ve çıkarların birbiriyle uyuşmaması sonucu ortaya çıkan anlaşmazlık olarak tanımlamıştır.

2.5.2.Çatışma Nedenleri

Çatışmalar, yaşamın her alanında ve her ortamda yaşanabilmektedir. Yaşanan bu çatışmaların yapıcı bir şekilde çözümlenebilmesi için, öncelikle sorunun ne olduğunu doğru tanımlamak ve uygun bir çözüm yolu izlemek gerekmektedir. Nasıl bir sorunla karşı karşıya olduğumuzu doğru bir biçimde tanımlayabilmek için de sorunların

nedenleri bilmek gerekmektedir. Çatışmanın ortaya çıkması birden çok nedeni vardır. Çatışmanın nedenleri tablo 2.1’de yer almaktadır.

Tablo 2.1. Çatışma Nedenleri (112)

Çatışmanın Kaynağı		
Sınırlı Kaynaklar	Karşılanmamış Temel Psikolojik Nedenler	Farklı Değerler
Zaman	Ait olma	İnançlar
Para	Güç	Öncelikler
Mal	Özgürlük	İlkeler
	Eğlence	

2.5.3.Çatışma türleri

Karip (114) yapmış olduğu çalışmada Rahim’in çatışmanın kaynaklarına göre yaptığı sınıflandırma aşağıdaki gibi aktarmıştır. Bunlar;

- **Duyuşsal Çatışma:** Etkileşimde bulunan tarafların birlikte problem çözmeye çalıştıkları durumlarda, sorunla ilgili duygu ve düşüncelerinin uyuşmadığını fark ettikleri zaman ortaya çıkar. Bu çatışma turu psikolojik çatışma olarak da adlandırılmaktadır.
- **Çıkar Çatışması:** Sınırlı kaynakların paylaşılması ve kullanımı konusunda tarafların tercihleri arasındaki tutarsızlık veya uyuşmazlık olarak tanımlanabilir. Bu çatışma türü, buradaki kaynaktan kimin hangi miktarda pay alacağından kaynaklanabilir.
- **Değer Çatışması:** İki sosyal varlık belirli konulardaki değerlerinin uyuşmazlığından kaynaklanır. Aynı zamanda, ideolojik çatışma olarak da bilinmektedir.

- **Bilişsel Çatışma:** Tarafların düşünme süreçlerindeki algılama ve yargılama farklılıklarından kaynaklanan çatışmalardır. Bu tür çatışmalarda, tarafların belirli bir konuyu ya da olayı farklı yorumladıkları ve değerlendirdikleri görülmektedir.
- **Amaç Çatışması:** Her iki tarafın seçtiği amaçların hedeflerine uymaması amaç çatışmasına neden olur. Çatışan tarafların amaçlarında bazen kısmi bazen de tam uyumsuzluklar bulunabilmektedir.
- **Esas Çatışma:** Temel konularda ortaya çıkan çatışmadır. Görev ya da iş ile ilgili önemli konulardaki uyumsuzluklar temel çatışmalara sebep olabilir. Temel çatışma, çatışmanın içeriğine ve özüne ilişkin bir çatışmadır.
- **Gerçekçi Olan ve Gerçekçi Olmayan Çatışmalar:** Gerçekçi çatışmanın amacı vardır. Gerçekçi olmayan çatışmalar, tarafların gerilimlerini azaltma ihtiyaçları ile düşmanlıklarını, bilgisizliklerini ve hatalarını ifade etmelerinin sonucu olarak ortaya çıkabilir.
- **Kurumsallaşmış ve Kurumsallaşmamış Çatışmalar:** Çatışan tarafların belirli kuralları takip ettikleri, tahmin edilebilir davranışlar sergiledikleri ve ilişkilerinde sürekliliği devam ettirdikleri çatışmalar olarak tanımlanabilir.
- **Cezalandırıcı Çatışmalar:** Cezalandırıcı çatışmaların özelliği, çatışan tarafların birbirlerini cezalandırmaya çalışması ve karşı tarafa zarar vermeye çabalamasıdır.
- **Yanlış Atfedilen Çatışma:** Bu çatışma türü; davranışlar, taraflar ve olaylar gibi çatışma sebeplerinin yanlış kişilere atfedilmesiyle ilgilidir.
- **Yanlış Yöneltilen Çatışma:** Bu tür çatışmalarda, çatışan taraflar hayal kırıklıklarını öfkelerini ve saldırganlıklarını ya çatışmanın tarafı olmayan kişilere yöneltirler ya da çatışmayı daha farklı konulara çekerek çatışma dışında kalan taraflar üzerinde güç elde etmeye çalışırlar.

2.5.4.Çatışma Çözme Davranışları

Çatışma yaşayan bireyler, yaşadıkları çatışmaları çözmek için çok farklı davranışlarda bulunurlar. Bu konuda 5 tür çatışma çözme biçimi vardır Bunlar aşağıda açıklanmıştır.

- **Zorlama:** Bu davranış biçiminde, çatışma durumunda taraflardan birinin kendi çözümlerini ve isteklerini karşı tarafa kabul ettirme istekleri vardır. Bu şekilde çatışma çözmeye çalışan kişilerin kendi amaçları, ilişkilerinden daha önemlidir.

Amaçlarını gerçekleştirmeye çalışırken, başkalarının ihtiyaçları ile ilgilenmezler. Burada bir kazan kaybet çabası söz konusudur.

- **Uyma:** Taraflardan birinin kendi isteklerini gözardı ederek, karşı tarafın isteklerini yerine getirmek için çaba harcamasıdır. Bu kişiler için ilişkiler önemliyken amaçlar çok az önem taşır. Bu davranışı seçen kişilerin kabul edilme gereksinimleri vardır. Karşı tarafın söylediklerine uyarak çatışmadan kaçınılabileceğini düşünürler. Aksi takdirde çatışma devam ederse ilişkinin zarar göreceği kaygısını taşırlar.
- **Uzlaşma:** Taraflardan birinin, diğerinin isteklerinin bir kısmını karşılamak için kendi isteklerinin bir kısmından taviz vererek, iki istek arasında uzlaşma yolu aramasıdır. İki tarafın da bir şeyler kazanacağı bir çözüm yolu bulma çabası vardır.
- **İşbirliği:** Taraflar sorunlarıyla, gereksinimleriyle ne kadar ilgileniyorlarsa aynı biçimde karşı tarafın duygu, gereksinim ve istekleriyle de ilgilenirler. Bu kişiler çatışmaları çözülebilir problemler olarak görebilirler. Hem kendilerine hem de karşı tarafın amaçlarına hizmet edecek çözümler arayarak ilişkilerini sürdürürler. Sonuçta iki tarafın da memnun olması esastır. Bu kısaca problem çözme davranışıdır.
- **Kaçınma:** Taraflardan birinin, diğerinin isteklerine karşı kayıtsız kalmasıdır. Kaçınma biçimini benimseyenler çatışma yaratabilecek kişi ve konulardan uzak dururlar. Çatışmaların çözülemeyeceğine inanırlar. Genelde insanlar bu yöntemi hiç kazanma şansları olmadığı zaman seçerler. Ya da karşı tarafın haklı ve kendilerinden daha güçlü olduğuna inandıkları zaman kaçınma davranışına başvururlar (115).

2.5.5. Çatışma Çözme Süreçleri

Yaşanan çatışmaları daha yapıcı ve sistematik bir biçimde çözmek amacıyla geliştirilmiş çatışma çözme süreçleri vardır.

Bunlar;

Hakem Kararı: Çatışma yaşayan tarafların, problemi kendi aralarında çözemediklerinde, üçüncü bir kişiye başvurmaları durumudur. Bu üçüncü kişi, tarafsızdır ve karar verme yetkisine sahiptir. Her iki tarafın da uymak zorunda olduğu davranışı belirler.

Pazarlık: Bu yöntem, günlük yaşamda oldukça sık kullanılan bir yöntemdir. Pazarlık yoluyla çözüme gidilen bir çatışma durumunda, taraflar problemin ortak çözümü için çaba gösterir, birbirlerinin farklı yönlerini, değer, inanç ve gereksinimlerini tartışmaya gönüllü olurlar.

Bu çatışma çözme süreci iki temel yaklaşıma göre yapılabilmektedir.

a. Durumu Esas Alan Pazarlık Yaklaşımı: Çatışma yaşayan taraflar, kendi gereksinim ve çıkarlarına uygun olan seçenek ve durumları birbirlerine açıklayarak orta yolu bulmaya çalışırlar.

b. Çıkarları Esas Alan Pazarlık Yaklaşımı: Çatışma yaşayan her iki tarafın da çıkarlarının ve gereksinimlerinin göz önünde bulundurulduğu bir çatışma çözme sürecidir. Burada taraflar olabildiğince elde etmeyi istedikleri sonuç üzerinde dururlar.

Arabuluculuk: Arabuluculuk süreci, tarafların, belirli bir plan doğrultusunda, üçüncü bir kişinin yardımıyla çözüme ulaşmaya çalışmalarıdır. Bu süreçte taraflar sorunu çözmek için gönüllüdür. Üçüncü kişi ise, tarafların ortak çözüme ulaşmalarında; iletişim becerilerini kullanarak ve problem çözme basamaklarına uygun olarak taraflara yardım eder (116).

2.5.6.Çatışma Çözme Temel İlkeleri

Gerçek bir çatışma çözümü programı üç ana bileşenden oluşur. Bunlar; problem çözme ilkeleri, yapılandırılmış bir süreç ve bireyler arasında yaratıcı işbirliğini geliştiren becerilerdir. Çatışma çözümü programı aşağıdaki kurallara dayanmalıdır.

- Çatışmanın normal ve doğal olduğu,
- Farklılıkların kabul edilmesi gerektiği,
- Çatışmanın; sorunu çözmek için yaratıcı fırsatlar olarak görülmesi ve olumlu değişime yol açığının düşünülmesi,
- Çatışma durumundaki tarafların birbirlerinin güçlü yönlerini vurgulayan çözümler bulması, bu yolla kişilerin kendilerini değerli hissetmesi ve bireysel ihtiyaçlarının doyurulmasının sağlanmasıdır (117).

2.5.7.Çatışma Çözme Yaklaşımları

Kişilerarası çatışmaların çözümü, kişinin amaçladığı hedef veya çıkarlara ulaşması ve olumlu ilişkilerin sürdürülmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Kişilerarası

etkileşimler sonucu ortaya çıkan çatışmalar aynı zamanda çatışma çözümünü de beraberinde getirmektedir.

Literatürde çatışma çözme ve çatışmayla başa çıkma açısından ortaya atılmış birçok yaklaşım bulunmaktadır.

Yüzleşme

Çatışma sürecinde yüz yüze gelme kişilerarası çatışmaların çözümü açısından önem taşımaktadır. Buna rağmen bazı çatışma çözümleri arabuluculuk süreçlerini de içerebilmektedir. Arabuluculuk, bir çatışma ortamında iki tarafın ortak ve kabul edilebilir bir çözüm yoluna ulaşmalarını sağlamak amacıyla kişilerin ortak görüş birliği ile seçilen üçüncü bir kişinin müdahalesi olarak tanımlanabilir (118).

Bazı müzakere oturumları arabulucu ile her bir taraf arasında ayrı ayrı görüşmeler içerebilmektedir. Fakat tarafların birbirlerine direkt olarak temas ettiği yüz yüze yapılan oturumlara, çatışma çözümü açısından daha fazla önem verilmesi gerektiği belirtilmiştir (119). Bunun yanında yüzleşmeye ilişkin değerler kültürlere bağlı olarak da değişiklik göstermektedir (120). Kültürden doğrudan etkilenen yüzleşme davranışı, özellikle kültürlerarası geniş ve dar bağlam arasındaki ayrımı destekler niteliktedir (121).

Kültürden kültüre değişiklik gösterebilen yüzleşme davranışı, kişilerarası çatışmalarda bireylerin çatışma esnasında karşı taraftaki bireyle yüzleşme derecesini göstermektedir (119).

Genel/özel davranış

Çatışma ortamında üçüncü bir kişinin olması çatışma çözümü açısından kişilerin davranışlarını etkileyebilmektedir. Bu anlamda arabuluculuk, bir dereceye kadar tarafların özel davranışlarını genel davranış yapma amacı da taşımaktadır (119).

Arabuluculuk ile kişisel veya aile ortamında sınırlandırılmış olan hareketler, dışarıdan farklı bir uygulamacının varlığında da yapılmakta veya tartışılmaktadır. Özel davranışı genel davranış haline getirmede kişilerin rahat hissettikleri derece, kültürel gruplarda ve bireylerde farklılık gösterebilmektedir. Örnek vermek gerekirse, geniş bağlamlı kültürlerde açık bir şekilde anlaşmazlığın oluşması veya toplum içinde tarafların yüzleşmesi, her iki taraf açısından bir felaket veya aşırı hakaret olarak değerlendirilir ve her iki tarafın “küçük düşmesi” ile sonuçlanabilmektedir (120).

Bu açıdan özel veya genel çevrede kişilerin sergiledikleri çatışma davranışları, kültürün etkileri yanında kişiler arasında da farklılıklara yol açabilecektir.

Çatışmaya yaklaşma/kaçınma

Kişilerarası çatışmalara ilişkin uygulamalar, çatışma için belirli bir derece hoşgörünün gerekli olduğunu ortaya koymaktadır (119).

Hoşgörü karşılıklı tarafların etkili çözüme ulaşmasında önemli rol oynayan bir tutumdur. Bununla birlikte hoşgörü derecesi de kültür farklılıklarından etkilenmektedir. Dar bağlamli kültürlerin bireyleri, çatışma konularıyla yüzleşerek veya çatışma durumunun bazı yönlerini değiştirerek, çatışmaya karşı doğrudan aktif bir tutum izlemektedirler. Bunun yanında geniş bağlamli kültürün bireyleri, duymazlıktan gelerek veya kaçınarak, çatışmaya karşı dolaylı ve etkisiz bir tutum izlemektedirler (120). Çatışmaya yaklaşma veya kaçınma biçiminde etkileri olan kültürel etkiler bu yönde kişilerin davranışlarını da etkileyebilmektedir. Çatışmaların etkili çözümlenmesinde özellikle kişilerin çatışmaya yaklaşma dereceleri kişiler arasında farklılık gösterebilen diğer bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kendini açma

Çatışmanın çözümü, kişinin çatışmadaki kendi rolünü, geçmişte ne olduğu, gelecek için kişinin arzu ve istekleri ile çatışmanın doğası düşünülerek, her iki taraf açısından yüksek derecede kendini açmayı gerektirmektedir. Bu açıdan tarafların korku ve kendini savunma duyguları olmadan, bilgileri, tutumları ve davranışları hakkındaki verileri paylaştıkları oranda problem çözme yeteneğine sahip oldukları ifade edilerek, çatışma ortamında kendini açmanın önemi vurgulanmıştır (119).

Diğer değişkenler gibi kendini açma derecesi de kültürden etkilenmekte ve farklılaşmaktadır. Dar bağlamli kültürlerde kendini açma önemli olarak görülmekte iken geniş bağlamli kültürlerde kendini gizlemenin önemi büyüktür (120).

Çatışma çözümü, bir problem çözme yaklaşımı şeklinde ele alındığında, tarafların kendini açma derecesi ve çözüme ulaşma arasında pozitif yönde bir etkinin olduğu düşünülebilir. Bu açıdan kendini açma derecesi kültürün yanında kişiler arasında da farklılık gösterebilen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Duygusal ifade

Bir diğerk değişken çatışma esnasında sergilenen duygulardır. Birçok çatışma çözme durumlarında, taraflar arasında duyguların ifade edilmesi çatışma çözümü açısından önemli görölmektedir (122).

Bireylerin çatışma esnasında kendilerini rahat hissetmeleri açısından duygularını ifade etme dereceleri, yine kültürlerden kültüre ve kişiden kişiye farklılık gösterebilmektedir. Örnek olarak geniş bağlamlı kültürlerin bireyleri, kendi içlerinde çok büyük gerilimler yaşasalar da, duygularını açık bir şekilde ifade etmemekte ve toplum içinde göstermemektedirler (120). Bu açıdan kültürden olduğu kadar kişiden kişiye de farklılık gösterebilen duygusal ifade derecesi, kişilerarası çatışma çözmede etkili olabilecektir.

2.5.8.Futbol ve Çatışma Çözme Becerisi

Futbolcunun psikolojik durumu ve sergileyeceği performansı, onun problem çözme düzeyiyle yakından ilgilidir. Oyun içinde sergilenen performansta belirtilen faktörlerin sınırlı ve yetersiz şekilde değerlendirilmesi özellikle takım sporlarında problemlerin yaşanmasına yol açmaktadır (110).

Maç sırasında fiziksel özellik bakımından hiçbir sorunu olmayan sporcular değişen koşullar karşısında, değişikliğe uyumu sağlayacak yeni çözümler yaratmada zorlanmaktadırlar. Üst üste birkaç hata yapan sporcu karar vermekte çatışmalar yaşamaya başlar. Bu gibi durumlarda çok uygun bir pozisyonda olmasına rağmen kendisi şut atmak yerine daha zor bir pozisyonadaki arkadaşına pas verebilir. Bu ise karşımıza problem olarak çıkmaktadır. Bu problem ise hem oyuncu performansını hem de takımın performans düzeyini olumsuz yönde etkilemektedir. Buradan da anlaşılacağı gibi maçta karşılaşılabilecek problemlerin doğru ve etkili bir şekilde çözümlenmesi performans üzerinde büyük etkiye sahiptir. Problemi görme, tanımlama ve çözme olarak nitelenen bu durum, hedefe ulaşma aşamasında karşılaşılan zorlukların çözümünü bulma sürecidir. Problem çözme becerisi yüksek olan sporcular bu süreçte, karşılaştıkları problemleri duruma uygun bir şekilde çözebilmektedir (23).

Futbolcuların, özellikle önemli ve gerilimi yüksek maçlarda, yanlış kararlar vererek pasları rakip oyunculara attıklarını görürüz. Bu koşullarda futbolcuların üzerindeki baskılar onların yanlış kararlar almalarında önemli olmaktadır. Yanlış kararlar vermek

demek, bir futbolcu için topun rakibe daha çok kaptırılması ve avantajın el değiştirmesi demektir (110).

Kısacası futbol, oyuncusu çok fazla, alanı oldukça geniş yani değişkeni çok bir spor olduğu için sporcunun hangi pozisyonda hangi arkadaşına pas vereceği bile bir problem olabilmektedir. Sporcu kendisine gelen pası hangi arkadaşına vereceği, ne şiddette vereceği, hangi pasla vereceğinin kararını verebilmeli; rakip sporculara rağmen nasıl en başarılı konuma geleceğini düşünebilmelidir. Bu problemin en sağlıklı ve en kısa çözümü, sporcuyu, dolayısıyla da takımını başarıya ulaştıracaktır (23).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3. 1. Araştırmanın Modeli:

Bu araştırma gerçek deneme modelindedir.

Gerçek Deneme Modelleri:

Bilimsel değeri en yüksek denemeler, gerçek deneme modelleriyle yapılanlardır.

Gerçek deneme modellerinin ortak özellikleri, birden çok grup kullanılması ve grupların yansız atama (örnekleme) ile oluşturulmasıdır.

Böylece her araştırmada en az bir deney bir de kontrol grubu bulunur.

Bunlar, öteki kontrol değişkenleri açısından “eşitlenmiş” sayılır.

Gerçek deneme modellerinden üçü:

1. Ön test - son test kontrol gruplu model,
2. Son test kontrol gruplu model ile
3. Solomon dört grup modelidir.

Ön test- Son test kontrol gruplu model: Ön test - son test kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçümler yapılır.

Modelin Simgesel Görünümü:

G_1	R	$O_{1.1}$	X	$O_{1.2}$
G_2	R	$O_{2.1}$		$O_{2.2}$

Modelde ön testlerin bulunması, grupların deney öncesi benzerlik derecelerinin bilinmesine ve son test sonuçlarının buna göre düzeltilmesine yardım eder.

Bu modelde, “X” in ne ölçüde etkili olduğuna karar vermek için öntest ve son test ölçme sonuçları birlikte kullanılır. Bu amaçla:

- a. Her grup için ön test – son test puanlarındaki yüzde artışlar bulunarak ortalama artışlar karşılaştırılır yâda,
- b. Ön test puanlarını “birlikte değişen” (covariate) olarak kullanıp, son test puanlarıyla, birlikte değişkenlik (covariance) çözümlemesi yâda,
- c. Ön test puanları ($O_{1.1}, O_{2.1}$) karşılaştırılır, arada önemli bir ayrım yoksa yalnızca son test puanları ($O_{1.2}, O_{2.2}$) kullanılarak ortalamalar arası farklar sınanır (123).

3.2. Araştırmanın Yöntemi:

Deney grubu Sporculara araştırmanın 1. basamağı olarak kişisel bilgi formu, empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri ölçekleri uygulanmıştır. Uygulama yapıldıktan sonra sporcuların bir iç sahada ve bir dış sahada oynadıkları müsabakalar kamera ile kayda alınmış ve takım antrenörüne de sporcular için gözlem formunu doldurtulmuştur. Kontrol grubuna ise araştırmanın 1. basamağı olarak kişisel bilgi formu, empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri ölçekleri uygulanmıştır. Deney grubu sporculara araştırmanın 2. basamağı olarak sporculara 4 hafta boyunca haftanın 5 günü her bir oturum 40 dakika olmak üzere toplamda 2 oturum 80 dakika empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri eğitimi uygulanmıştır. Eğitimler uygulanırken sporcuların 4 hafta boyunca yapmış oldukları iç saha ve dış saha müsabakaları kamera ile kaydedilmiştir. Bu dört haftanın sonun da sporculara empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri anketleri tekrar uygulanmış ve antrenör tarafından gözlem formu doldurtulmuştur. Kontrol grubu sporculara araştırmanın 2. basamağı olarak deney grubu eğitimin bittiği zamanda empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri ölçekleri uygulanmıştır. Deney grubu sporcularına Araştırmanın 3. son basamağı olarak ise 4 haftalık eğitim bittikten sonra sporcuların iç saha ve dış saha olmak üzere 4 adet müsabakası daha kamera ile kayıt edilmiş ve bu 4 müsabakanın sonunda sporculara son kez empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri ölçekleri uygulanmış olup antrenör tarafından son kez gözlem formu doldurtulmuştur. Kontrol grubu sporcularına ise araştırmanın 3. son basamağında deney

grubu ile aynı zamanda empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri ölçekleri uygulanmıştır.

3.3. Gönüllü Guruplarının Oluşturulması:

3.3.1. Kontrol Grubu:

Araştırmanın kontrol grubunu Erciyesspor 2016-2017 sezonun da U-19 takımında futbol oynayan 22 futbolcu oluşturmaktadır.

3.3.2. Deney Grubu:

Araştırmanın kontrol grubunu Kayserispor 2016-2017 sezonun da U-19 takımında futbol oynayan 22 futbolcu oluşturmaktadır.

Tablo 3.3.2.1. Deney grubuna Uygulanan Eğitim Programı

	Ders	PAZARTESİ	SALI	ÇARŞAMBA	PERŞEMBE	CUMA
1.HAFTA	1	İletişim Kavramı ve Özellikleri	İletişim Süreci ve Öğeleri	İletişim Süreci ve Öğeleri	İletişim Türleri ve Sınıflaması	İletişim Türleri ve Sınıflaması
	2	Empati Kavramı	Empatinin Bileşenleri	Empatinin Sınıflandırılması	Empati ve Sempatı	Empati ve Özdeşlik
2.HAFTA	3	Etkili İletişim Becerileri	İletişimde Ortaya Çıkacak Engeller	Sporda İletişim	Sporda İletişim Engelleri	Etkili İletişimde Sporcuya Düşen Görevler
	4	Empati ve İçtenlik	Empati Süreci	Empatinin Yararları	İletişimde Empati	Empati ve Spor
3.HAFTA	5	Problem Kavramı ve Problem çözme	Problem sınıflandırılması	Problem çözme ve aşamaları	Problem Çözmenin Yararları	Problem Çözmeyi Etkileyen Faktörler
	6	Çatışma Çözme Kavramı	Çatışmanın Nedenleri	Çatışmanın Türleri	Çatışma Çözme Davranışları	Çatışmanın Süreçleri
4.HAFTA	7	Problem Çözme Stilleri	Problem Çözme Stilleri	Problem çözmenin hedefleri	Problem çözmenin özellikleri	Problem Çözümünün Sporda Önemi
	8	Çatışma Çözmede Temel İlkeler	Çatışma Çözme Yöntemleri-1	Çatışma Çözme Yöntemleri-2	Çatışma Çözme Yöntemleri-3	Çatışma Çözmenin Sporda Önemi

Ders süreleri 40 dakika olarak uygulanmış ve 2. Dersin başlanması için 15 dakika ara verilmiştir.

3.3.2.1. U – 19 Futbolculara Uygulanan Eğitim Programı İçeriği

1. HAFTA

PAZARTESİ

1. OTURUM

İletişim Kavramı, Bilimsel Olarak İletişim
Yazılı İletişim, Sözlü İletişim, Sözsüz İletişim
Kaynak, Mesaj, Alıcı ve Geri Bildirim

2. OTURUM

Empati Kavramı
Bilimsel Olarak Empati
Empati Hakkında Bilinen Yanlıklar

SALI

1. OTURUM

İletişimin Nasıl Gerçekleştiği
İletişim İçin Gerekli Olanlar
İletişimin Yaşantıdaki Yeri

2. OTURUM

Algısal (Fiziksel) Empati
Bilişsel Empati
Duygusal Empati
Bildirim Bileşeni

ÇARŞAMBA

1. OTURUM

İletişimde Kaynak Olarak Kişi
İletişimde Alıcı Olarak Kişi
İletişimde Geri Bildirim

2. OTURUM

Onlar Basamağı
Ben Basamağı
Sen Basamağı

PERŞEMBE

1. OTURUM

Konum Değiştirme Yöntemi
Doğru İletişim Kurma Yöntemi
Paralel İletişim Kurma

2. OTURUM

Empati ve Sempatinin Karşılaştırılması
Empati ve Sempatinin Birbirinden Ayıran Özellikler

CUMA

1. OTURUM

Etkili İletişimde Yapılan Hatalar
Etkili İletişimde Yapılan Hataların Düzeltilmesi

2. OTURUM

Empati ve Özdeşliğin Karşılaştırılması
Empati ve Özdeşliği Birbirinden Ayıran Özellikler

2. HAFTA

PAZARTESİ

1. OTURUM

İletişimde Ortaya Çıkacak Engelleri Tanıma
İletişimde Ortaya Çıkacak Hataları Minimuma İndirme

2. OTURUM

Empati ve İçtenliğin Karşılaştırılması
Empati ve İçtenliği Birbirinden Ayıran Özellikler

SALI

1. OTURUM

Alıcıya Etkili Mesaj Gönderme Teknikleri
Edilgen Dinleme Teknikleri
Etken Dinleme Teknikleri

2. OTURUM

Empatik Eğilim Nedir?

Empatik Eğilimin Amaçları

Empatik Eğilimin Faydaları Ve Zararları

ÇARŞAMBA

1. OTURUM

Beden Dilinin Özellikleri

Beden Dilinin Faydaları ve Zararları

Beden Dili Çeşitleri ve Kullanma Yöntemleri

2. OTURUM

Empatik Eğilimi Etkileyen Faktörler

Empatik Eğilimi Artıracak Teknikler

PERŞEMBE

1. OTURUM

İletişimde Alıcının İkna Süreci

İletişimde İkna Yöntemleri

2. OTURUM

Etkili İletişimde Empatinin Yeri ve Önemi

Etkili İletişimde Empatik Eğilim Yöntemleri

CUMA

1. OTURUM

Sporda İletişim Yeri ve Önemi

Sporda İletişimin Başarıya Katkısı

Sporda İletişimin Takım Ruhuna Etkisi

Sporda İletişimin Müsabaka Performansına Etkisi

2. OTURUM

Sporda Empatik Eğilimin Yeri ve Önemi

Sporda Empatik Eğilimin Katkısı

Sporda Empatik Eğilimin Takım Ruhuna Etkisi

Sporda Empatik Eğilimin Müsabaka Performansına Etkisi

3. HAFTA

PAZARTESİ

1. OTURUM

Problemin Tanımı
Problem Çözme Nedir?
Problem Çözme Kavramları
Bilimsel Olarak Problem Çözme

2. OTURUM

Çatışmanın Tanımı
Çatışma Nedir?
Çatışma Çözme Kavramı
Bilimsel Olarak Çatışma Çözme

SALI

1. OTURUM

Problemin Kaynağı
Problemin Kaynağı Teşhis Etmede Kullanılacak Yöntemler
Problem Kaynağını Belirledikten Sonra Yapılacaklar

2. OTURUM

Çatışmanın Nedenleri
Çatışma Nedenlerini Teşhis Etmede Kullanılacak Yöntemler

ÇARŞAMBA

1. OTURUM

Problem Çözmede Kullanılacak Yöntemler
Problem Çözme Yöntemlerinin Etkili Kullanımı

2. OTURUM

Kişisel Arası Çatışma Nedenleri;
Demografik
Algılama
Davranış Tarzları
Duygular
İletişim Becerileri

PERŞEMBE

1. OTURUM

Problem Çözme Yönteminin Hedefi

Problem Çözmede Hedefi Bulma ve Problemi Ortaya Çıkarma Süreci

2. OTURUM

Çatışmanın Aşamaları;

Gizil Dönem

Çatışmanın Algılanması

Çatışmanın Hissedilmesi

Çatışmanın Görülmesi

Çatışmanın Sonuçlanması

CUMA

1. OTURUM

Problem Çözümünde Dikkat Edilecek Hususlar

Heyecanlanma

Algılama

Hafıza

Düşünme

2. OTURUM

Çatışmanın Türleri;

Kişilerin Kendi İçlerindeki Çatışma

Engellenme

Amaç Çatışması

Rol Çatışması ve Rol Belirsizliği

4. HAFTA

PAZARTESİ

1. OTURUM

Problemi Tanıma Yöntemleri

Problemin Farkına Varma

Problemi Ortaya Çıkarma Yöntemleri

2. OTURUM

Çatışmanın Olumlu Sonuçları

Çatışmanın Olumsuz Sonuçları

SALI

1. OTURUM

Problem Çözümünde Bilgi Toplama Yöntemleri

Problem Çözümünde Toplanan Bilginin Etkili Kullanımı

2. OTURUM

Çatışma Çözme Yöntemleri -1

Kazan- Kaybet Yaklaşımı

Örnek Olay İncelemesi

ÇARŞAMBA

1. OTURUM

Problem Çözümünün Meydana Getirdiği Etkiler;

Problem Çözümünün Olumlu Yönleri

Problem Çözümünün Olumsuz Yönleri

2. OTURUM

Çatışma Çözme Yöntemleri -2

Kaybet- Kazan Yaklaşımı

Kazan- Kazan Yöntemi

Örnek Olay İncelemesi

PERŞEMBE

1. OTURUM

Problemde Çözüme Ulaşma Yöntemleri

Problem Çözümü

2. OTURUM

3. Çatışma Çözme Yöntemleri -3

Hükmetme

Uyma

Uzlaşma

Kaçınma

Bütünleştirme

CUMA

1. OTURUM

Sporda Problem Çözmenin Yeri ve Önemi

Sporda Problem Çözmenin Başarıya Katkısı

Sporda Problem Çözmenin Takım Ruhuna Etkisi

Sporda Problem Çözmenin Müsabaka Performansına Etkisi

2. OTURUM

Sporda Çatışma Çözmenin Yeri ve Önemi

Sporda Çatışma Çözmenin Başarıya Katkısı

Sporda Çatışma Çözmenin Takım Ruhuna Etkisi

Sporda Çatışma Çözmenin Müsabaka Performansına Etkisi

3.3.2.2. Uygulanan eğitim programının protokolü:

Eğitimlere 2016-2017 sezonunda Kayserispor U-19 takımı bünyesinde bulunan 22 sporcunun eksiksiz katılımıyla yapılmıştır.

Çalışmaya katılan gönüllü sporculara; İletişim becerisi, Empatik Eğilim, Çatışma çözme becerisi ve problem çözme becerisi hakkında verilen eğitimler, Kayserispor Kadir Has tesislerinde bulunan konferans salonunda hafta içi (Pazartesi, Salı, Çarşamba, Perşembe ve Cuma) 5 gün aynı saat (17:00-19:00) aralığında aynı koşul ve şartlar oluşturularak verilmiştir.

Tablo 3.3.2.2. Deney Grubu Futbol Takımının Müsabaka Sonuçları

	Tarih	Ev Sahibi Takım	Konuk Takım	Skor
Eğitim Öncesi	30.10.2016	Kayserispor	Gaziantepspor	0-1
	06.11.2016	Gaziantep BŞB.Spor	Kayserispor	2-1
Eğitim Sırası	23.11.2016	Yeni Malatyaspor	Kayserispor	2-1
	27.11.2016	Kayserispor	Şanlıurfaspor	0-0
	04.12.2016	Sivasspor	Kayserispor	3-2
	11.12.2016	Kayserispor	Elazığspor	0-0
Eğitim Sonrası	08.01.2017	Kayserispor	Hatayspor	2-1
	15.01.2018	Gaziantepspor	Kayserispor	1-1
	22.01.2017	Kayserispor	Gaziantep BŞB.Spor	4-3
	01.02.2017	Kayseri Erciyesspor	Kayserispor	0-5

Tablo 1 incelendiğinde deney grubu futbol takımı eğitim öncesi müsabakalarından mağlup olduğu görülmektedir. Eğitim sırasında iki mağlubiyet iki beraberlik aldığı görülürken; eğitim sonrasında ise üç galibiyet bir beraberlik aldığı görülmektedir.

3.4. Veri Toplama Araçları:

Katılımcılara Sosyo-demografik bilgi formu, empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerileri anketleri uygulanmıştır. Araştırmacı ve uzmanlar tarafından oluşturan antrenörler için sporcu gözlem formu kişisel bilgi formu ayrıca futbolcuların yapmış oldukları müsabakaları kayıt etmek için Samsung HMX-QF30 el kamerası kullanılmıştır.

3.4.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu: Araştırmacı ve uzmanlar tarafından hazırlanacak katılımcıların yaş, spor yaşı, oynadığı mevki, öğrenim durumu ve ailesel durumu gibi kişisel bilgilerini elde etmek amacıyla 16 soru içeren sosyo-demografik bilgi formu oluşturulmuştur.

Tablo 3.4.1.1. Kontrol Grubu Bireylerin Demografik Özellikleri

		N	%
Yaş	18	22	100
Spor Yaşı	4-6	9	40.9
	7-9	7	31.8
	10-12	6	27.3
Oynadığı Mevki	Kaleci	3	13.6
	Defans	8	36.4
	Orta Saha	8	36.4
	Forvet	3	13.6
Öğrenim Görülen Okul	Anadolu Lisesi	11	50.0
	Meslek Lisesi	8	36.4
	Özel Lise Kolej	1	4.5
	Temel Lise	2	9.1
Anne Mesleği	Ev Hanımı	19	86.4
	Memur	1	4.5
	İşçi	1	4.5
	Emekli	1	4.5
Baba Mesleği	Memur	2	9.1
	İşçi	10	45.5
	Emekli	9	40.9
	Serbest Meslek	1	4.5
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul	6	27.3
	Ortaokul	10	45.5
	Lise	5	22.7
	Önlisans	1	4.5
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	4	18.2
	Ortaokul	8	36.4
	Lise	9	40.9
	Önlisans	1	4.5
Kardeş Sayısı	1	2	9.1
	2	6	27.3
	3	9	40.9
	4	4	18.2
	6	1	4.5
Ailenin Tutumu	Orta	1	4.5
	İyi	4	18.2
	Çok İyi	17	77.3
Ailenin Gelir Düzeyi	Orta	12	54.5
	İyi	9	40.9
	Çok İyi	1	4.5
Okul Dışı Etkinliklere Katılma Durumu	Evet	14	63.6
	Hayır	8	36.4
Arkadaş Grubu Durumu	Evet	20	90.9
	Hayır	2	9.1
Çevredeki İnsanların Bakış Açısı	İçine Kapanık	3	13.6
	Az Konuşan	13	59.1
	Konuşkan	6	27.3
Yılda Kitap Okuma Sayısı	1-3	9	40.9
	4-6	10	45.5
	7-9	1	4.5
	10+	2	9.1
Yetiştirilen Yer	İlçe	2	9.1
	İl	6	27.3
	Büyükşehir	14	63.6

Tablo 3.2. yaşa göre incelendiğinde katılımcıların % 100'ünün 18 yaşında olduğu görülmektedir. Spor yaşlarına göre incelendiğinde % 40.9'unun 4-6 yıl, % 31.8'inin 7-10 yıl ve % 27.3'ünün 10-12 yıl spor yılına sahip olduğu görülmektedir. Oynadığı mevkiye göre incelendiğinde %13.6'sının kaleci, %36.4'ünün defans, %36.4'ünün orta saha ve %13.6'sının forvet mevkinde oynadığı görülmektedir. Öğrenim görülen okula göre incelendiğinde %50'sinin Anadolu Lisesinde, %36.4'ünün Meslek Lisesinde, %4.5'inin Özel Kolej Lisesinde ve %9.1'inin Temel Lisede öğrenim gördükleri görülmüştür. Annenin mesleğine göre incelendiğinde %86.4'ünün ev hanımı, %4.5'inin memur, %4.5'i işçi ve %4.5'ünün emekli olduğu görülmüştür. Babanın mesleğine göre incelendiğinde %9.1'inin memur, %45.5'inin işçi, %40.9'unun emekli ve %4.5'inin serbest meslek sahibi olduğu görülmektedir. Anne öğrenim durumuna göre incelendiğinde %27.3'ünün ilkokul, %45.5'inin ortaokul, %22.7'sinin lise ve %4.5'inin Önlisans öğrenimine sahip oldukları görülmektedir. Baba öğrenim durumuna göre incelendiğinde %18.2'ünün ilkokul, %36.4'inin ortaokul, %40.9'sinin lise ve %4.5'inin Önlisans öğrenimine sahip oldukları görülmektedir. Kardeş Sayısına göre incelendiğinde; %9.1'inin 1, %27.3'ünün 2, %40.9'unun 3, %18.2'sinin 4 ve %4.5'inin 6 kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Ailenin kişiye karşı tutumuna göre incelendiğinde %4.5'inin orta, %18.2'sinin iyi ve %77.3'ünün çok iyi şekilde tutum gösterdikleri görülmektedir. Ailenin gelir durumuna göre incelendiğinde %54.5'inin orta, %40.9'unun iyi ve %4.5'inin çok iyi gelir durumuna sahip oldukları görülmektedir. Okul dışı etkinliklere katılma durumuna göre incelendiğinde %63.6'sının katıldığı ve %36.4'ünün katılmadığı görülmektedir. Arkadaş grubuna göre incelendiğinde %90.9'unun arkadaş grubunun olduğu ve %9.1'inin arkadaş grubunun olmadığı görülmektedir. Çevredeki insanların bakış açılarına göre incelendiğinde %13.6'sının içine kapanık, %59.9'unun az konuşan ve %27.3'ünün konuşkan olduğu görülmektedir. Yılda kitap okuma sayısına göre incelendiğinde %40.9'unun 1-3, %45.5'inin 4-6, %4.5'inin 7-9 ve %9.1'inin 10 ve üzerinde kitap okuduğu görülmektedir. Yetişilen yere göre incelendiğinde %9.1'inin ilçede, %27.3'ünün ilde ve %63.6'sının büyükşehirde yetiştiği görülmektedir.

Tablo 3.4.1.2. Deney Grubu Bireylerin Demografik Özellikleri

		N	%
Yaş	18	22	100
Spor Yaşı	4-6	5	22.7
	7-9	4	18.2
	10-12	13	59.1
Oynadığı Mevki	Kaleci	2	9.1
	Defans	7	31.8
	Orta Saha	9	40.9
	Forvet	4	18.2
Öğrenim Görülen Okul	Anadolu Lisesi	8	36.4
	Meslek Lisesi	12	54.5
	Temel Lise	2	9.1
Anne Mesleği	Ev Hanımı	13	59.1
	Memur	1	4.5
	İşçi	5	22.7
	Emekli	2	9.1
	Serbest Meslek	1	4.5
Baba Mesleği	Memur	3	13.6
	İşçi	11	50.0
	Emekli	6	27.3
	Serbest Meslek	2	9.1
Anne Öğrenim Durumu	İlkokul	6	27.3
	Ortaokul	7	31.8
	Lise	8	36.4
	Önlisans	1	4.5
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	2	9.1
	Ortaokul	7	31.8
	Lise	12	54.5
	Önlisans	1	4.5
Kardeş Sayısı	1	1	4.5
	2	9	40.9
	3	11	50.0
	4	1	4.5
Ailenin Tutumu	İyi	9	40.9
	Çok İyi	13	59.1
Ailenin Gelir Düzeyi	Orta	12	54.5
	İyi	9	40.9
	Çok İyi	1	4.5
Okul Dışı Etkinliklere Katılma Durumu	Evet	10	45.5
	Hayır	12	54.5
Arkadaş Grubu Durumu	Evet	20	90.9
	Hayır	2	9.1
Çevredeki İnsanların Bakış Açısı	İçine Kapanık	2	9.1
	Az Konuşan	6	27.3
	Konuşkan	14	63.6
Yılda Kitap Okuma Sayısı	1-3	17	77.3
	4-6	5	22.7
Yetişilen Yer	İlçe	1	4.5
	İl	9	40.9
	Büyükşehir	12	54.5

Tablo 3.4.1.2. yaşa göre incelendiğinde katılımcıların % 100'ünün 18 yaşında olduğu görülmektedir. Spor yaşlarına göre incelendiğinde % 22.7'sinin 4-6 yıl, %18.2'sinin 7-10 yıl ve % 59.7 sinin 10-12 yıl spor yılına sahip olduğu görülmektedir. Oynadığı mevkiye göre incelendiğinde %9.1 inin kaleci, %31.8 inin defans, %40.9'unun orta saha ve %18.2'sinin forvet mevkisinde oynadığı görülmektedir. Öğrenim görülen okula göre incelendiğinde %36.4'ünün Anadolu Lisesinde, %54.5'inin Meslek Lisesinde ve %9.1'inin Temel Lisede öğrenim gördükleri görülmüştür. Annenin mesleğine göre incelendiğinde %59.1'inin ev hanımı, %4.5'inin memur, %22.7'sinin işçi ve %9.1'inin emekli ve %4.5'inin serbest meslek sahibi olduğu görülmektedir. Babanın mesleğine göre incelendiğinde %13.3'ünün memur, %50'sinin işçi, %27.3'ünün emekli ve %9.1'inin serbest meslek sahibi olduğu görülmektedir. Anne öğrenim durumuna göre incelendiğinde %27.3'ünün ilkokul, %31.8'inin ortaokul, %36.4'ünün lise ve %4.5'inin önlisans öğrenimine sahip oldukları görülmektedir. Baba öğrenim durumuna göre incelendiğinde %9.1'inin ilkokul, %31.8'inin ortaokul, %54.5'inin lise ve %4.5'inin önlisans öğrenimine sahip oldukları görülmektedir. Kardeş Sayısına göre incelendiğinde; %4.5'inin 1, %40.9'unun 2, %50'sinin 3 ve %4.5'inin 4 kardeşe sahip olduğu görülmektedir. Ailenin kişiye karşı tutumuna göre incelendiğinde %40.9'unun ve iyi ve %59.1'inin ünün çok iyi şekilde tutum gösterdikleri görülmektedir. Ailenin gelir durumuna göre incelendiğinde %54.5'inin orta, %40.9'unun iyi ve %4.5'inin çok iyi gelir durumuna sahip oldukları görülmektedir. Okul dışı etkinliklere katılma durumuna göre incelendiğinde %45.5'inin katıldığı ve %54.5 inin katılmadığı görülmektedir. Arkadaş grubuna göre incelendiğinde %90.9'unun arkadaş grubunun olduğu ve %9.1'inin arkadaş grubunun olmadığı görülmektedir. Çevredeki insanların bakış açılarına göre incelendiğinde %9.1'inin içine kapanık, %27.7'sinin az konuşan ve %63.6'sının konuşkan olduğu görülmektedir. Yılda kitap okuma sayısına göre incelendiğinde %77.3'ünün 1-3 ve %22.7'sinin 4-6 adet kitap okuduğu görülmektedir. Yetişilen yere göre incelendiğinde %4.5'inin ilçede, %40.9'unun ilde ve %54.5'inin büyükşehirde yetiştiği görülmektedir.

3.4.2. Antrenörler İçin Sporcu Gözlem Formu:

Yapılacak çalışmanın aşamalarını nitel yönden desteklemek için araştırmacı ve uzmanlar tarafından sporcuların antrenman öncesi, antrenman esnası ve antrenman sonrası durumlarını gözlemleyebilmek için yarı yapılandırılmış gözlem formu oluşturulmuştur.

3.4.2.1. Gözlem Veri Toplama Aracı

Nitel araştırmalarda toplanan veriler çeşitlilik gösterir. Toplanan veriler gözlem notları, görüşme kayıtları, dokümanlar, resimler ve diğer grafik sunumlar şeklinde olabilir (124, 125, 126).

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen “Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formu” (YYGF) kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan veri toplama tekniklerinden biri de gözlemdir. En önemli özelliği de araştırmacıya, veriye ilk elden ulaşma olanağı tanımasıdır. Gözlem, herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacı ile kullanılan bir yöntemdir. Gözlem yöntemi araştırmacının uygun bulduğu her türlü sosyal veya kurumsal ortamda bir veri toplama aracı olarak kullanılabilir (126).

Herhangi bir araştırmada insan davranışları ve hareketleri, gözlemin esasını oluşturur. Gözlenenler doğal ve açık bir yöntemle izlenir, kaydedilir, tanımlanır, analiz edilir ve yorumlanır. Gözlemin betimleyici araştırmalarda sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Veri elde etmek için her zaman kullanılan görüşme ve anket yöntemleri yerine; basit yapılandırılmış gözlem yöntemleri araştırmalarda tamamlayıcı olarak kullanılabilir. Örneğin, sınıf içi öğretmen ve öğrenci davranışları vb. (127).

Gözlem tekniğinin en önemli özelliği, gözlenenlerin kendi doğal ortamları içinde bulunmasıdır. Birçok davranış ancak bu şekilde, objektif olarak belirlenebilir (128).

3.4.2.1.1. Yarı Yapılandırılmış Gözlem Formunun Geliştirilmesi

Araştırmada kullanılan gözlem süreci ve YYGF'nin geliştirilmesi için aşağıdaki süreçler gerçekleştirilmiştir.

1.Aşama: Problemi Tanımlama: Amaç ve Soruları Belirleme

Literatür taramasını yapılarak, sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yaparak, araştırmanın, amaç, problem ve alt problemleri tanımlamaya çalışmıştır. Bu süreçte, “Araştırmanın

yapılma amacı nedir?” ve “Bu araştırma neyi öğrenmeyi veya saptamayı amaçlıyor?” soruları bağlamında genel ve özel amaçlı sorular oluşturulmaya çalışılmıştır (127).

2.Aşama: Madde Yazma: Taslak Form Oluşturma

Belirlenen ana temalar doğrultusunda araştırmacı tarafından taslak gözlem formu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu form sporcuların antrenman öncesinden antrenman esnasında ve antrenman sonrasında on haftalık (40 antrenman) antrenman öncesi sırası ve sonrası sürecinde sporcuların arkadaşlarıyla ve antrenörleriyle olan iletişimleri ve düzeyi, takım içerisinde çatışma yaratma durumu ve çıkan çatışmaya yaklaşım durumu, takım içerisinde oluşan problemlere yaklaşımı, oluşan problemlere çözüm üretebilme düzeyi ve takım içerisinde kendisini arkadaşının yerine koyabilme oluşan sorunlarda arkadaşının yanında olabilme sosyal ilişkiler-sosyal davranışlar, konularının gözlenmesine dönüktür. Amaca ulaşacak şekilde sporcuların davranışlarını sınıflama, sıralama ve listelemek amacıyla taslak formadaki sorular açık ve kapalı uçlu olacak şekilde yapılandırılmıştır.

3.Aşama: Uzman Görüşü Alma ve Ön Uygulama Formu Oluşturma

Taslak gözlem formunun “kapsam geçerliğiyle” ilgili olarak uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmacı tarafından oluşturulan taslak, 4 kişilik uzman grubuna sunularak, hem maddeleri kapsam geçerliği hem de problem, alt problemler, bağımlı ve bağımsız değişkenler, maddelerin konu ile ilişkililiği, madde kökleri, ifade edilişi, sıralaması ve benzeri boyutlardan uzmanlardan görüşleri alınmıştır (127, 129).

Bu bağlamda uzmanlara formun her bir boyutuna ilişkin olarak “uygun”, “uygun değil” ve “geliştirilmesi gerekir” seçeneklerinde değerlendirmeleri istenmiştir. Ayrıca formun tümü ve her bir alt boyutuna ilişkin olarak nasıl olması gerektiğine dönük yazılı görüş bildirmeleri istenmiştir. Ayrıca uzman görüşlerinden gelen dönütler doğrultusunda taslak formun Kendall’ın Tau Korelasyon Katsayısı belirlenerek, uzmanlar arasındaki tutarlılık ve ölçme aracının güvenilirliği belirlenebilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda her bir maddenin korelasyon katsayıları; M1 ($r=0,71$), M2 ($r=0,68$), M3 ($r=0,52$), M4 ($r=0,64$), M5 ($r=0,47$), M6 ($r=0,45$), M7 ($r=0,56$), M8 ($r=0,52$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar YYGF’ nin araştırmada kullanılabilir nitelikte olduğunu göstermektedir (130).

4. Aşama: Ön Uygulama, Analizler ve Forma Son Şeklini Verme

Hazırlanan Ön Uygulama Formunun işlerliğinin belirlenmesi pilot uygulaması iki antrenör tarafından, 12 sporcu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu grup üzerinde uygulanan gözlem raporu, araştırmacı tarafından tek tek incelenmiştir. Anlaşılmayan, işlemeyen, uygulama yönergesi, uygulamaya ilişkin uygulayıcı notları ve sözlü ifadeleri ön uygulama sonucunda gözden geçirilerek formun son şekli verilmiştir.

5. Aşama. Uygulayıcıların Yetiştirilmesi

Araştırmada gözlemci olarak takımın antrenörü işe koşulmuştur. Antrenör, takımdaki sporculara , gözlem için hazırlanan formu etkin kullanma, verilerin kaydedilmesi gibi konularda araştırmacı tarafından özel olarak hazırlanmışlardır. Bu süreçte, geçerli ve güvenilir veriler elde etmek için, yansız gözlem yapma, verilere kendi görüşlerini katmama, gözlenen öğrenciyi yönlendirmeme, yargılamama, gözlem sürecinde rahat ve uygun bir ortam oluşturma, gözlem sonuçlarını araştırma konusu dışında kullanmayacaklarını sporculara açıklama gibi konularda uygulama öncesinde yetiştirilmişlerdir.

Toplam olarak yirmi iki sporcu gözlemini gerçekleştiren antrenör UEFA Pro A teknik direktörlük belgesine sahip mesleğinde on dokuz yıl mesleki kıdemi olan ve aynı takımla son beş yıldır çalışmaktadır. Ayrıca gözlemci antrenör araştırmanın amaç, problem içerik ve uygulanacak gözlem konusunda araştırmacı tarafından yapacakları gözlemler hakkında bilgilendirilmişlerdir.

6. Aşama. Gözlemin Gerçekleştirilmesi

Araştırma sürecinde antrenör sporcularını iki hafta boyunca antrenman öncesi sırası ve sonrası süreçlerinde iletişim becerisi, çatışma çözme becerisi, empatik eğilim becerisi ve problem çözme becerisi açısından sporcuları gözlemlemiş ve iki hafta sonunda sporcuları YYGF kullanarak gözlemlemişlerdir. Bu süreçte antrenör verileri tam katılımcı olarak elde etmiştir (127, 131).

Bu araştırmada yapılan gözlem, Frankel ve Wallen'nin (132) sınıflamasına göre; gözlemci, etkisiz, izleyici rolündedir, katılımcılar tarafından gözlemci ve gözlem konusu hakkında her hangi bir bilgilendirme yoktur, gözlem olarak eğitim öncesinde iki hafta sekiz antrenman (2 saat) eğitim süresince dört hafta on altı antrenman ve eğitim sonrasında dört hafta on altı antrenman, sınırlı bir konu üzerinde odaklanılarak,

katılımcılar kendi doğal ortamlarında gözlenmiştir. Formun gözlem boyutu dört temel boyuttaki maddelerden oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında sporcuların antrenman öncesi sırası ve sonrası gözlemlenmiştir. Bu süreçte iletişim becerisi, çatışma çözme becerisi, empatik eğilim becerisi ve problem çözme becerisi ana temalarına göre oluşturulan ve bu temaların ayrıntılı alt boyutları içeren gözlem formuna göre gerçekleştirilen gözlemler, gözlem anında ve hemen sonrasında yazılı olarak kaydedilmiştir. Bu anlamda gözlem sürecinde en sık kullanılan kaydetme yöntemi olan not alma yöntemi kullanılmıştır (126,128).

3.4.3. İletişim Becerileri Ölçeği

İletişim Becerileri Envanteri ilk olarak Balcı tarafından geliştirilip kullanılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan envanterin birincisinin de madde sayısı 70'tir. Envanter sonra, 500 üniversite öğrencisinden oluşan bir örnekleme uygulanmış, yapılan faktör analizi sonucunda madde sayısı 45'e indirilmiştir.

500 üniversite öğrencisinde yaptıkları uygulamanın ardından güvenirliği test etmek üzere 1 ay sonra 170 kişilik bir gruba tekrar uygulama yapmıştır. İki yarım test yöntemi ile yapılan güvenirlik çalışmasında iki yarı güvenirlik katsayısı $r = .64$ ve test tekrar test yöntemi ile yapılan güvenirlik çalışmasında $r = .68$ bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı ise 72 olarak bulunmuştur. Yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin Üç boyut altında toplandığı görülmüş ve bu boyutlar, içerikleri dikkate alınarak zihinsel, davranışsal ve duygusal iletişim becerileri adlarını almıştır. Boyutlardan her biriyle toplam iletişim becerileri puanı arasındaki korelasyonlar sırası ile. 83, .73 ve. 82'dir (133).

Korkut tarafından geliştirilen "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği" ile yapılan geçerlik çalışmasında da ölçeğin geçerlik katsayısını 70 bulmuştur (134).

Ersanlı ve Balcı tarafından güncellenen ölçek likert tipi 45 sorudan oluşmaktadır. Ölçek zihinsel, duygusal ve davranışsal açıdan iletişim becerilerini ölçmektedir.

Ölçeğin genelinden alınabilecek en yüksek puan 225, en düşük puan ise 45'tir. Alt boyutta en yüksek puan 45 en düşük puan ise 15 dir. Hangi alt ölçekteki puan büyük ise, bireyin iletişim becerisi açısından o alt boyutta daha iyi olduğu söylenebilir (133).

İletişim becerileri alt boyutlarını ölçen 15 madde aşağıda belirtilmiştir:

- **Zihinsel boyut:** 1,3,6,12,15,17,18,20,24,28,30,33,37,43,45
- **Davranışsal boyut:** 2,4,7,8,10,13,14,16,19,21,22,23,25,32,41
- **Duygusal boyut:** 5,9,11,26,27,29,31,34,35,36,38,39,40,42,44 (133).

3.4.4. Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ):

Dökmen tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçekte temel amaç, empati kavramının duygusal bileşenini ve kişilerin gündelik hayatındaki empati kurma kapasitelerini ölçmektir. Ölçeği yanıtlayan kişiler 20 soruya 1 ve 5 arası puan vermektedir. Ölçeğin cevaplanması neticesinde puanlar hesaplanırken 3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15. sorular tersten puanlanmaktadır. Empatik eğilim ölçeğinde en az 20 puan alınabilirken, en yüksek 100 puan alınabilmektedir. Bütün bu toplamın neticesinde çıkan sonuç ölçeği yanıtlayan bireyin empatik eğilim puanını verir. Puan eğer yüksekse, empatik eğilim yüksek, düşükse empatik eğilim düşüktür.

- Tamamen aykırı 1 puan
- Oldukça aykırı 2 puan
- Kararsızım 3 puan
- Oldukça uygun 4 puan
- Tamamen uygun 5 puan olarak belirtilmiştir.

Her soruya evet deme eğilimini önlemek için negatif yazılan ve tersine dönen ifadelere ilişkin puanlama ise yukarda yer alan puanlama kriterlerinin tersi yönündedir.

Deneklerin ölçeğin tek ve çift maddelerinden aldıkları puanlar arasında, ölçeği yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenirlik katsayısı 0.86, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise güvenirlik katsayısı 0.72'dir. EEÖ'nin geçerlik çalışması yine Dökmen tarafından yapılmıştır. 24 kişilik bir denek grubunun EEÖ ve Edwards Kişisel Tercih Envanteri'nin "Duyguları Anlama" boyutundan aldıkları puanlar arasındaki korelasyon katsayısı 0.68 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında toplanan veriler üzerinde hesaplanan Cronbach Alpha içtutarlık katsayısı ise 0.70 olarak tespit edilmiştir (135).

3.4.5. Problem Çözme Ölçeği:

Problem Çözme Envanteri, P.P. Heppner ve C.H. Peterson tarafından, çeşitli araştırmalar sonucunda ortaya çıkan, problem çözme aşamaları göz önünde bulundurularak geliştirilmiştir. (136). Problem Çözme Envanteri Şahin ve arkadaşları tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır (137). Problem Çözme Envanteri 35 maddeden oluşan 1–6 arası puanlanan likert tipi bir ölçektir. Her madde için kişilere kendilerinin hangi sıklıkta ölçek maddelerindeki gibi davrandıkları sorulmaktadır. Seçenekler; "Her zaman böyle davranırım", "Çoğunlukla böyle davranırım", "Sık sık böyle davranırım", "Arada sırada böyle davranırım", "Ender olarak böyle davranırım" ve "Hiçbir zaman böyle davranmam" şeklindedir. Problem Çözme Envanterinin puanlaması ise; verilen cevaplara 1-6 arası değişen puanlar verilir. Puanlama esnasında 9, 22 ve 29. maddeler puanlama dışı tutulur. Envanterde, 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30, ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir.

Bu maddelerin yeterli problem çözme becerileri temsil ettiği varsayılır (137).

Problem Çözme Envanterinin alt boyutlarını kapsayan sorular ise;

- Aceleci Yaklaşım: 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30 ve 32
- Düşünen Yaklaşım: 18, 20, 31, 33 ve 35
- Kaçınan Yaklaşım: 1, 2, 3, 4
- Değerlendirici Yaklaşım: 6, 7, 8
- Kendine Güvenli Yaklaşım: 5, 23, 24, 27, 28, 34
- Planlı Yaklaşım: 10, 12, 16, 19. maddelerdir.

Cevap anahtarlarında, en düşük puan 1, en yüksek puan ise 6'dır. Problem Çözme Envanterinin bütününden en düşük 32, en yüksek 192 puan alınabilir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme konusunda kendisini yetersiz olarak algıladığını gösterir (137). Puan kolerasyonlarının ranjı ise, .21 ile .71 arasında değişmektedir (137).

Üniversitede öğrenim gören toplam 224 öğrenci üzerinde yapmış olduğu çalışmada ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Tek ve çift sayılı maddeler ayrılarak, yarıya bölme tekniği ile elde edilen güvenirlik kat sayısı ise, $r=.81$ olarak bulunmuştur. Yapılan çalışmalar sonucunda ölçeğin tümü için elde edilen

Cronbach Alfa tutarlılık kat sayısı. 90, alt ölçekler için elde edilen katsayılar ise. 72 ile. 81 arasında bulunmuştur.

3.4.6. Çatışma Çözme Ölçeği:

Akbalık tarafından üniversite öğrencilerinin çatışma çözme becerilerini belirlemek, çatışma çözme eğitimi ve akran arabuluculuk programlarının değerlendirilmesi amacıyla geliştirilerek geçerlik-güvenirlik çalışması yapılmıştır, 55 maddeden oluşan, 4 dereceli (1,2,3,4 şeklinde puanlanan) likert tipinde bir ölçektir. Akbalık tarafından yetişkinler için kullanılabileceği belirtilmiştir. Bu ölçeğin, Cronbach-Alpha güvenirlik katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Ölçeğin korelasyon değerleri 0.27 ile 0.57 arasındadır. Ölçek, 5 alt boyuta ayrılmıştır. Alt boyutlar aşağıdaki gibidir;

1. Öğrencilerin çatışma yaşadığı kişiyi anlamaya çalışma (20, 22,35, 36, 37, 44, 45, 46,47, 48, 50, 54,55) minimum ve maximum puanları 13'le 52 arasında değişmektedir
2. Dinleme becerileri (3,6, 7, 8,11, 12,13, 15, 16, 23, 30, 41, 42, 43) minimum ve maximum puanları14'le 56 arasında değişmektedir.
3. Her iki tarafında gereksinimlerine odaklanma (9, 27, 33, 38, 39, 40, 49, 51, 52, 53) minimum ve maximum puanları 10'la 40 arasında değişmektedir.
4. Sosyal uyum (2, 4, 10, 14,17, 18, 21, 26, 28, 29, 31, 32) minimum ve maximum puanları 12'yle 48 arasında değişmektedir.
5. Öfke kontrolü (1,5, 19, 24, 25, 34) minimum ve maximum puanları 6'yla 24 arasında değişmektedir.(113).

3.4.7. Video Kayıt:

Deney grubu müsabakaları Samsung HMX-QF30 119 mm x 52.45 mm x 42.8 mm boyutlarında ve 180 gram ağırlığında tasarlanan HMX-QF30, 5.1 megapiksel çözünürlüğünde 1/4.0-inç'lik BSI CMOS sensörü ve f/1.8 diyafram açıklığına sahip Samsung objektifi bünyesinde barındıran. 1920 x 1080 piksel (60i) / 1280 x 720 piksel (60p) video (MP4 / AAC) kaydedebilen ve 5.3 megapiksel fotoğraf (JPEG) çekebilen video kamera, 20 kata kadar optik yakınlaştırma, 40 kata kadar dijital yakınlaştırma özelliğine sahip. Samsung'un "OIS DUO+" isimli görüntü stabilizasyon teknolojisi ise çekim esnasında yaşanan titreşimlerin mümkün olduğunca önüne geçen ve çekim esnasında görüntü kalitesini düşürmeyen el kamerası ile müsabakalar kayıt altına alınmıştır (138).

3.4.8. Müsabaka Analizi:

Deney grubuna ait olan müsabakalar eAnalyze Soccer programı ile analiz edilmiştir. eAnalyze Soccer Programında; kamera ile kayıt altına alınan müsabakalar programa aktarılarak videodan müsabaka analizi gerçekleştirilmiştir. Programda müsabakada yer alan sporcuların bireysel olarak aksiyonları ve takım olarak aksiyonları ortaya çıkarılmıştır (139).

3.4. Verilerin Analizi

Tablo 3.4.1. Kontrol Grubu Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

	N	Çarpıklık	Basıklık	p	
Ön Test	Zihinsel İletişim	22	-0.19	-1.14	0.20
	Duygusal İletişim	22	0.44	0.62	0.38
	Davranışsal İletişim	22	0.22	0.06	0.55
	İletişim Becerisi Total	22	0.18	-0.44	0.65
	Problem Çözme	22	1.14	0.70	0.01
	Kişiyi Anlama	22	0.96	1.83	0.00
	Dinleme Becerileri	22	0.17	-0.64	0.58
	Gereksinime Odaklanma	22	0.10	1.30	0.16
	Sosyal Uyum	22	0.01	-0.53	0.67
	Öfke Kontrolü	22	0.63	0.27	0.35
	Çatışma Çözme Total	22	-0.09	0.90	0.73
	Empatik Eğilim	22	0.45	-0.03	0.67
Ara Test	Zihinsel İletişim	22	0.26	0.05	0.83
	Duygusal İletişim	22	0.70	0.26	0.13
	Davranışsal İletişim	22	-0.52	0.08	0.56
	İletişim Becerisi Total	22	0.49	-0.03	0.73

Son Test	Problem Çözme	22	0.12	-0.06	0.37
	Kişiyi Anlama	22	0.94	0.13	0.03
	Dinleme Becerileri	22	0.45	0.65	0.14
	Gereksinime Odaklanma	22	-0.25	-0.52	0.47
	Sosyal Uyum	22	0.09	-0.30	0.29
	Öfke Kontrolü	22	-0.37	-0.39	0.56
	Çatışma Çözme Total	22	0.31	-0.53	0.34
	Empatik Eğilim	22	0.39	-0.25	0.38
	Zihinsel İletişim	22	0.07	-0.95	0.48
	Duygusal İletişim	22	0.66	0.46	0.21
	Davranışsal İletişim	22	0.11	-0.24	0.99
	İletişim Becerisi Total	22	0.49	0.17	0.75
	Problem Çözme	22	0.05	-0.81	0.73
	Kişiyi Anlama	22	0.19	-0.46	0.17
	Dinleme Becerileri	22	0.54	-0.17	0.05
	Gereksinime Odaklanma	22	0.34	-1.17	0.06
	Sosyal Uyum	22	-0.89	1.75	0.21
	Öfke Kontrolü	22	0.44	0.57	0.30
	Çatışma Çözme Total	22	0.39	-1.18	0.06*
	Empatik Eğilim	22	0.16	0.63	0.91

Tablo 3.4.2. Deney Grubu Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

	N	Çarpıklık	Basıklık	p	
Ön Test	Zihinsel İletişim	22	0.12	-0.68	0.28
	Duygusal İletişim	22	0.51	-0.55	0.27
	Davranışsal İletişim	22	0.22	-1.15	0.19
	İletişim Becerisi Total	22	0.51	-0.27	0.16
	Problem Çözme	22	-0.18	-0.21	0.97
	Kişiyi Anlama	22	-0.07	1.48	0.11
	Dinleme Becerileri	22	-0.16	-0.66	0.52
	Gereksinime Odaklanma	22	0.90	1.87	0.20
	Sosyal Uyum	22	-0.44	-0.07	0.10
	Öfke Kontrolü	22	-0.05	-0.08	0.55
	Çatışma Çözme Total	22	0.71	-0.56	0.06*
	Empatik Eğilim	22	0.17	1.19	0.30
Ara Test	Zihinsel İletişim	22	-0.05	0.26	0.66
	Duygusal İletişim	22	0.79	1.83	0.17
	Davranışsal İletişim	22	-0.41	0.20	0.40
	İletişim Becerisi Total	22	0.28	1.24	0.59
	Problem Çözme	22	0.28	-1.49	0.01*
	Kişiyi Anlama	22	-0.88	0.48	0.11
	Dinleme Becerileri	22	-0.78	0.24	0.12
	Gereksinime Odaklanma	22	0.62	-0.47	0.11
	Sosyal Uyum	22	-0.47	-0.79	0.24
Öfke Kontrolü	22	-0.27	0.34	0.83	

Son Test	Çatışma Çözme Total	22	0.09	-0.49	0.98
	Empatik Eğilim	22	-0.38	-0.82	0.36
	Zihinsel İletişim	22	0.38	0.60	0.51
	Duygusal İletişim	22	0.62	-0.69	0.02*
	Davranışsal İletişim	22	-0.37	1.04	0.46
	İletişim Becerisi Total	22	0.44	-0.90	0.19
	Problem Çözme	22	0.27	-0.47	0.84
	Kişiyi Anlama	22	0.02	-0.66	0.36
	Dinleme Becerileri	22	0.09	-0.37	0.54
	Gereksinime Odaklanma	22	0.36	-0.58	0.35
	Sosyal Uyum	22	-0.09	-0.48	0.82
	Öfke Kontrolü	22	0.01	-0.40	0.36
	Çatışma Çözme Total	22	0.32	-0.83	0.49
	Empatik Eğilim	22	0.38	1.60	0.44

Tablo 3.4.3. Deney Grubu Müsabaka Analizi Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

	Hareketler	n	Çarpıklık	Basıklık	p
Olumlu Hareketler	Kısapas	10	0.22	-1.34	0.54
	Uzun pas	10	-0.01	-0.96	0.58
	Top kazanma	10	0.88	-0.09	0.21
	Serbest atış	10	1.04	0.86	0.25
	Sağ orta	10	-0.21	-1.51	0.19
	Sağ korner	10	0.33	-0.85	0.47
	Sol orta	10	0.28	-0.07	0.44
	Sol korner	10	0.48	-2.28	0.00
	Taç	10	0.24	0.10	0.97
	Degaj	10	-0.23	-0.35	0.29
	Elle başlama	10	-0.13	0.18	0.01*
Olumsuz Hareketler	Kısa pas	10	0.04	-1.40	0.47
	Uzun pas	10	0.45	-0.73	0.60
	Top kaybı	10	0.78	-0.07	0.36
	Serbest atış	10	-0.54	-0.49	0.27
	Sağ orta	10	0.68	0.63	0.44
	Sağ korner	10	1.00	-0.67	0.00*
	Sol orta	10	1.12	0.40	0.06*
	Sol korner	10	-0.09	1.50	0.00*
	Taç	10	0.88	-0.18	0.16
	Degaj	10	0.69	-1.04	0.01*
	Elle başlama	10	0.43	-0.28	0.02*
	Yapılan Faul	10	.595	-.336	.673
	Alınan Kart Cezası	10	.806	1.24	.045*

Tablo 3.4.4. Deney Grubu Antrenör Görüşüne Göre Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

		N	Çarpıklık	Basıklık	p
Ön Test	Problem Çözme	22	0.40	-1.48	0.00
	Empatik Eğilim	22	0.00	-1.56	0.00
	Çatışma Çözme	22	0.20	-1.37	0.00
	İletişim Becerisi	22	0.84	-1.44	0.00
Ara Test	Problem Çözme	22	-1.77	1.25	0.00
	Empatik Eğilim	22	0.11	-0.32	0.00
	Çatışma Çözme	22	0.03	0.01	0.00
	İletişim Becerisi	22	0.03	0.01	0.00
Son Test	Problem Çözme	22	0.01	0.51	0.00
	Empatik Eğilim	22	-0.38	-0.63	0.00
	Çatışma Çözme	22	0.55	1.69	0.00
	İletişim Becerisi	22	0.26	0.14	0.00

Tablo 3.4. 1., 3.4.2., 3.4.3 ve 3.4.4.'te Shapiro-Wilk Testi sonuçlarına incelendiğinde, Deney ve Kontrol Grubu, Ön Test Ara Tes ve Son Test İletişim Becerisi, Problem Çözme Becerisi, Çatışma Çözme Becerisi ve Empatik Eğilim Becerisi ve alt boyutlarının, ayrıca deney Grubu katılımcıların antrenör görüşüne göre beceri puanlarının ve Müsabaka Analizlerinden elde edilen olumlu ve olumsuz hareketler puanlarında normallikten sapmaların anlamlı düzeylerde olduğu gözlemlenmektedir. Shapiro-Wilk analizinin uygulanması, normal dağılım durumunun saptanması amacıyla kullanılabilecek yöntemlerden bir tanesidir. Normal dağılım eğrilerine incelendiğinde normallikten çok fazla sapmalar olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca çarpıklık ve basıklık katsayıları dikkate alındığında, bütün puanların ± 1 aralığında yer aldıkları görülmüştür. Cooper-Cutting çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması normallik açısından uygun bir durum olarak belirtirken (140);

Büyüköztürk ise bu değerlerin ± 1 aralığında yer almasının normallikten aşırı sapmalar olmaması şeklinde yorumlanmaktadır (141).

Puanların çarpıklık-basıklık değerlerinin uç düzeylerde olmadığı, $+2$ /-2 aralığında olduğu ve normal dağılım eğrilerinde aşırı sapmalar olmadığı görüldüğü için parametrik istatistiksel analiz testlerinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu, Çatışma Çözme, Empatik Eğilim, Problem Çözme, İletişim Becerisi ve antrenör görüşünden elde edilen puanlar ve müsabaka analizi sonucunda elde edilen skorlar kodlanarak SPSS 20.0 paket programına girilmiş ve analizler bu program aracılığı ile yapılmıştır. Adaylara ilişkin kişisel bilgiler ve ölçek toplam puanları ve faktör puanları frekans düzeyleri (f) ve yüzde oranları (%) değerleri tespit edilerek verilmiştir. Puanların normal dağılım durumlarına; normal dağılım eğrileri, çarpıklık-basıklık (skewness-kurtosis) değerleri, histogramlar aracılığı ile normal dağılım eğrileri ve grup büyüklüğünün 50'den küçük olduğu durumlarda kullanılan Shapiro-Wilk testi değerleri incelenerek bakılmıştır.

Sporculara uygulanan ölçeklerden elde edilen puanlara için; kontrol ve deney grubunun ön test, ara test ve son test karşılaştırmalarında “Independent Sample T” test kullanılmıştır. Kontrol grubu ve deney grubu kendi içinde ön test, ara test ve son test arasındaki anlamlılığı ortaya çıkarabilmek için tekrarlayan ölçümlerde kullanılan “Repeated Measures Anova” test istatistiği kullanılmış olup, küresellik varsayımı sağlayan sonuçlar için “Sphericity Assumed” testi kullanılırken, küresellik varsayımı sağlamayan sonuçlar için ise “Greenhouse- Gaiser” testi kullanılmıştır. Ayrıca farkın hangi ölçümler arasında olduğunu tespit edebilmek için ise ikili karşılaştırmalarda “Benferroni” test istatistiği kullanılmıştır.

Müsabaka analizi sonucunda elde edilen verilerin karşılaştırılması için çoklu karşılaştırmalar için; One Way Anova istatistiğinden kullanılmıştır.

Tablo 3.4.5. Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Levenne İstatistiği

		Levene	df1	df2	P
		İstatistiği			
Olumlu Hareketler	Kısapas	1.083	2	7	.389
	Uzun pas	1.828	2	7	.230
	Top kazanma	1.185	2	7	.361
	Serbest atış	.683	2	7	.536
	Sağ orta	1.260	2	7	.341
	Sağ korner	1.123	2	7	.861
	Sol orta	2.198	2	7	.182
	Sol korner	2.100	2	7	.193
	Taç	.101	2	7	.905
	Degaj	1.763	2	7	.281
	Elle başlama	8.167	2	7	.015*

Tablo 3.8. incelendiğinde ön test ara test ve son test değişkenlerine göre deney grubu müsabaka analizi olumlu kısa pas (Levenne istatistiği=1,083; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.389), olumlu uzun pas (Levenne istatistiği=1,828; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.230), top kazanma (Levenne istatistiği=1,185; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.361), olumlu serbest atış (Levenne istatistiği=.683; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.536), olumlu sağ orta (Levenne istatistiği=1,260; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.341), olumlu sağ korner (Levenne istatistiği=.1,123; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.861), olumlu sol orta (Levenne istatistiği=2,198; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.182), olumlu sol korner (Levenne istatistiği=2,100; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.193), olumlu taç atışı (Levenne istatistiği=.101; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.905), olumlu degaj (Levenne istatistiği=1,763; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.281) skorlarına ilişkin varyansların homojen olduğu görülmüştür. Bu nedenle varyansları homojen olan grupların ikili karşılaştırılmasında kullanılan ikili karşılaştırma testlerinden daha çok tutucu (küçük farkları önemli bulan ve varyansları homojen olup örneklem grubu farklı olan gruplara uygulanabilen bir teknik olması ve gruplardaki birey sayıları eşit olmadığında da kullanılabilmesi nedeniyle LSD testinden yararlanılmıştır. Ayrıca olumsuz taç atışı olumlu elle başlama (Levenne

istatistiği=1.861; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.238) skoru homojen dağılım göstermediği bunun için heterojen olan grupların ikili karşılaştırılmasında kullanılan ikili karşılaştırma testlerinden daha çok tutucu (küçük farkları önemli bulan) bir teknik olması ve gruplardaki birey sayıları eşit olmadığında da kullanılabilmesi nedeniyle kullanılan Dunnet T3 testinden yararlanılmıştır.

Tablo 3.4.6. Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Levenne İstatistiği

		Levene	df1	df2	P
		İstatistiği			
Olumsuz Hareketler	Kısapas	4.783	2	7	.051
	Uzun pas	1.218	2	7	.352
	Top kazanma	1.906	2	7	.218
	Serbest atış	.285	2	7	.761
	Sağ orta	.817	2	7	.480
	Sağ korner	.781	2	7	.297
	Sol orta	2.132	2	7	.189
	Sol korner	1.386	2	7	.396
	Taç	7.928	2	7	.016*
	Degaj	1.464	2	7	.294
	Elle başlama	1.861	2	7	.238
	Yapılan Faul	1,050	2	7	.399
Alınan Kart Cezası	,995	2	7	.417	

Tablo 3.4.6.’da ön test ara test ve son test değişkenlerine göre deney grubu müsabaka analizi olumsuz kısa pas (Levenne istatistiği=4.783;serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.051), olumsuz uzun pas (Levenne istatistiği=1.218; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.352), top kazanma (Levenne istatistiği=1.906; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.218), olumsuz serbest atış (Levenne istatistiği=.285; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.761), olumsuz sağ orta (Levenne istatistiği=.817; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.480), olumsuz sağ korner (Levenne istatistiği=.781; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.297),olumsuz sol orta (Levenne istatistiği=2.132; serbestlik dereceleri =2 ve 7; p=.189), olumsuz sol korner (Levenne istatistiği=1.386; serbestlik dereceleri =2 ve 7;

$p=.396$), olumsuz degaj (Levenne istatistiği=1.464; serbestlik dereceleri =2 ve 7; $p=.294$), olumsuz elle başlama (Levenne istatistiği=1.861; serbestlik dereceleri =2 ve 7; $p=.238$), olumsuz yapılan faul (Levenne istatistiği=1,050; serbestlik dereceleri =2 ve 7; $p=.399$) ve alınan kart cezası (Levenne istatistiği=1,050; serbestlik dereceleri = 2 ve 7; $p=.399$)) skorlarına ilişkin varyansların homojen olduğu görülmüştür. Bu nedenle varyansları homojen olan grupların ikili karşılaştırılmasında kullanılan ikili karşılaştırma testlerinden daha çok tutucu (küçük farkları önemli bulan ve varyansları homojen olup örneklem grubu farklı olan) bir teknik olması ve gruplardaki birey sayıları eşit olmadığında da kullanılabilmesi nedeniyle LSD testinden yararlanılmıştır. Ayrıca olumsuz taç atışı olumlu taç atışı (Levenne istatistiği=7.928; serbestlik dereceleri = 2 ve 7; $p=.016$), skoru homojen dağılım göstermediği bunun için heterojen olan grupların ikili karşılaştırılmasında kullanılan ikili karşılaştırma testlerinden daha çok tutucu (küçük farkları önemli bulan) bir teknik olması ve gruplardaki birey sayıları eşit olmadığında da kullanılabilmesi nedeniyle kullanılan Dunnett T3 testinden yararlanılmıştır.

4.BULGULAR

4.1. Ölçekler Elde Edilen Bulgular

Tablo 4.1.1. Kontrol Grubu Ölçeklerden Elde Edilen Puanların Betimsel İstatistiği

	N	Minumum	Maximum	X	±	SS
Ön Test	Zihinsel İletişim	22	42.00	57.00	50.14	± 4.87
	Duygusal İletişim	22	37.00	59.00	47.91	± 5.29
	Davranışsal İletişim	22	42.00	64.00	50.82	± 5.55
	İletişim Becerisi Total	22	127.00	173.00	148.86	± 12.86
	Problem Çözme	22	114.00	148.00	124.23	± 9.12
	Kişiyi Anlama	22	30.00	45.00	33.50	± 4.21
	Dinleme Becerileri	22	36.00	46.00	40.82	± 2.56
	Gereksinime Odaklanma	22	17.00	35.00	26.00	± 3.98
	Sosyal Uyum	22	30.00	37.00	33.68	± 1.91
	Öfke Kontrolü	22	12.00	22.00	16.23	± 2.49
	Çatışma Çözme Total	22	136.00	162.00	149.50	± 5.69
	Empatik Eğilim	22	59.00	71.00	63.86	± 3.08
Ara Test	Zihinsel İletişim	22	38.00	62.00	48.59	± 6.12
	Duygusal İletişim	22	42.00	64.00	49.14	± 5.88
	Davranışsal İletişim	22	36.00	61.00	50.73	± 6.66
	İletişim Becerisi Total	22	124.00	184.00	148.45	± 15.76
	Problem Çözme	22	113.00	141.00	125.36	± 7.11

Son Test	Kişiyi Anlama	22	21.00	46.00	30.64 ± 6.69
	Dinleme Becerileri	22	20.00	50.00	35.36 ± 7.14
	Gereksinime Odaklanma	22	17.00	35.00	26.95 ± 5.23
	Sosyal Uyum	22	28.00	35.00	31.41 ± 1.94
	Öfke Kontrolü	22	9.00	21.00	15.91 ± 3.18
	Çatışma Çözme Total	22	127.00	178.00	140.27 ± 11.17
	Empatik Eğilim	22	53.00	72.00	61.00 ± 5.21
	Zihinsel İletişim	22	42.00	59.00	49.91 ± 5.03
	Duygusal İletişim	22	42.00	64.00	48.18 ± 4.31
	Davranışsal İletişim	22	42.00	64.00	52.59 ± 5.42
	İletişim Becerisi Total	22	129.00	184.00	151.32 ± 13.99
	Problem Çözme	22	115.00	140.00	126.59 ± 6.96
	Kişiyi Anlama	22	33.00	46.00	36.36 ± 2.08
	Dinleme Becerileri	22	40.00	46.00	42.14 ± 1.70
	Gereksinime Odaklanma	22	22.00	35.00	27.41 ± 4.23
	Sosyal Uyum	22	24.00	38.00	32.68 ± 3.09
	Öfke Kontrolü	22	12.00	23.00	16.73 ± 2.51
	Çatışma Çözme Total	22	147.00	168.00	155.59 ± 6.90
	Empatik Eğilim	22	49.00	72.00	59.73 ± 5.27

Tablo 4.1.1. incelendiğinde kontrol grubu katılımcıların İletişim Becerisi, Problem Çözme, Çatışma Çözme ve Empatik Eğilim Becerisi ön test skorları incelendiğinde; Zihinsel iletişimin 50.14±4.87, Duygusal İletişim Becerisinin 47.91±5.29, Davranışsal İletişim Becerisinin 50.82±5.55, İletişim Becerisi Toplamın 148.86±12.86, Problem Çözme Becerisinin 124.23±9.12, Kişiyi Anlama Becerisinin 33.50±4.21, Dinleme Becerisinin 40.82±2.56, Gereksinimlere Odaklanma Becerisinin 26.00±3.98, Sosyal

Uyum Becerisinin 33.68 ± 1.91 , Öfke Kontrolü Becerisinin 16.23 ± 2.49 , Çatışma Çözme Becerisi Toplamın 149.50 ± 5.69 ve Empatik Eğilim Becerisinin ise 63.86 ± 3.08 olduğu tespit edilmiştir.

Ara test skorları incelendiğinde; Zihinsel iletişimin 48.59 ± 6.12 , Duygusal İletişim Becerisin 49.14 ± 5.88 , Davranışsal İletişim Becerisinin 50.73 ± 6.66 , İletişim Becerisi Toplamın 148.45 ± 15.76 , Problem Çözme Becerisinin 125.36 ± 7.11 , Kişiyi Anlama Becerisinin 30.64 ± 6.69 , Dinleme Becerisinin 35.36 ± 7.14 , Gereksinimlere Odaklanma Becerisinin 26.95 ± 5.23 , Sosyal Uyum Becerisinin 31.41 ± 1.94 , Öfke Kontrolü Becerisinin 15.91 ± 3.18 , Çatışma Çözme Becerisi Toplamın 140.27 ± 11.17 ve Empatik Eğilim Becerisinin ise 61.00 ± 5.21 olduğu tespit edilmiştir.

Son test skorları incelendiğinde; Zihinsel iletişimin 49.91 ± 5.03 , Duygusal İletişim Becerisin 48.18 ± 4.31 , Davranışsal İletişim Becerisinin 52.59 ± 5.42 , İletişim Becerisi Toplamın 151.32 ± 13.99 , Problem Çözme Becerisinin 126.59 ± 6.96 , Kişiyi Anlama Becerisinin 36.36 ± 2.08 , Dinleme Becerisinin 42.14 ± 1.70 , Gereksinimlere Odaklanma Becerisinin 27.41 ± 4.23 , Sosyal Uyum Becerisinin 32.68 ± 3.09 , Öfke Kontrolü Becerisinin 16.73 ± 2.51 , Çatışma Çözme Becerisi Toplamın 155.59 ± 6.90 ve Empatik Eğilim Becerisinin ise 59.73 ± 5.27 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.1.2. Deney Grubu Ölçeklerden Elde Edilen Puanların Betimsel İstatistiği

	N	Minumum	Maximum	X ± SS	
Ön Test	Zihinsel İletişim	22	45.00	60.00	52.23 ± 4.41
	Duygusal İletişim	22	40.00	60.00	49.05 ± 5.32
	Davranışsal İletişim	22	44.00	61.00	52.05 ± 5.46
	İletişim Becerisi Total	22	133.00	177.00	153.32 ± 11.95
	Problem Çözme	22	95.00	158.00	129.64 ± 15.51
	Kişiyi Anlama	22	25.00	45.00	35.59 ± 4.36
	Dinleme Becerileri	22	35.00	48.00	41.23 ± 3.53
	Gereksinime Odaklanma	22	20.00	36.00	26.50 ± 3.41
	Sosyal Uyum	22	28.00	38.00	34.55 ± 2.70
	Öfke Kontrolü	22	9.00	23.00	15.86 ± 3.81
	Çatışma Çözme Total	22	139.00	173.00	153.73 ± 9.66
Empatik Eğilim	22	54.00	77.00	65.68 ± 5.13	
Ara Test	Zihinsel İletişim	22	46.00	61.00	54.18 ± 3.62
	Duygusal İletişim	22	40.00	64.00	49.55 ± 5.24
	Davranışsal İletişim	22	48.00	60.00	54.09 ± 2.86
	İletişim Becerisi Total	22	138.00	182.00	157.82 ± 9.81
	Problem Çözme	22	116.00	164.00	136.59 ± 17.19
	Kişiyi Anlama	22	23.00	50.00	41.23 ± 7.06
	Dinleme Becerileri	22	26.00	54.00	44.41 ± 7.67
	Gereksinime Odaklanma	22	22.00	39.00	28.27 ± 4.85
	Sosyal Uyum	22	28.00	45.00	37.64 ± 5.15
Öfke Kontrolü	22	9.00	23.00	16.32 ± 3.24	

Son Test	Çatışma Çözme Total	22	132.00	207.00	167.86 ± 19.41
	Empatik Eğilim	22	58.00	79.00	69.64 ± 6.11
	Zihinsel İletişim	22	50.00	62.00	55.59 ± 2.70
	Duygusal İletişim	22	50.00	60.00	53.86 ± 3.40
	Davranışsal İletişim	22	46.00	64.00	55.91 ± 4.09
	İletişim Becerisi Total	22	157.00	177.00	165.36 ± 5.95
	Problem Çözme	22	117.00	178.00	143.36 ± 15.90
	Kişiyi Anlama	22	40.00	50.00	44.45 ± 2.79
	Dinleme Becerileri	22	42.00	52.00	46.55 ± 2.60
	Gereksinime Odaklanma	22	23.00	41.00	30.32 ± 5.26
	Sosyal Uyum	22	31.00	48.00	39.41 ± 4.68
	Öfke Kontrolü	22	15.00	23.00	18.95 ± 2.28
	Çatışma Çözme Total	22	160.00	204.00	179.68 ± 12.43
	Empatik Eğilim	22	64.00	82.00	74.05 ± 3.80

Tablo 4.1.2. incelendiğinde deney grubu katılımcıların İletişim becerisi, Problem Çözme, Çatışma Çözme ve Empatik Eğilim Becerisi ön test skorları incelendiğinde; Zihinsel İletişimin 52.2 ± 4.41 , Duygusal İletişim Becerisinin $52. \pm 5.46$, Davranışsal İletişim Becerisinin 50.82 ± 5.55 , İletişim Becerisi Toplamın 153.32 ± 11.95 , Problem Çözme Becerisinin 129.64 ± 15.51 , Kişiyi Anlama Becerisinin 35.59 ± 4.36 , Dinleme Becerisinin 41.23 ± 3.53 , Gereksinimlere Odaklanma Becerisinin 26.50 ± 3.41 , Sosyal Uyum Becerisinin 34.55 ± 2.70 , Öfke Kontrolü Becerisinin 15.86 ± 3.81 , Çatışma Çözme Becerisi Toplamın 153.73 ± 9.66 ve Empatik Eğilim Becerisinin ise 65.68 ± 5.13 olduğu tespit edilmiştir.

Ara test skorları incelendiğinde; Zihinsel iletişim Becerisinin 54.18 ± 3.62 , Duygusal İletişim Becerisin 49.55 ± 5.24 , Davranışsal İletişim Becerisinin 54.09 ± 2.86 , İletişim Becerisi Toplamın 157.82 ± 9.81 , Problem Çözme Becerisinin 136.59 ± 17.19 , Kişiyi Anlama Becerisinin 41.23 ± 7.06 , Dinleme Becerisinin 44.41 ± 7.67 , Gereksinimlere

Odaklanma Becerisinin 28.27 ± 4.85 , Sosyal Uyum Becerisinin 37.64 ± 5.15 , Öfke Kontrolü Becerisinin 16.32 ± 3.24 , Çatışma Çözme Becerisi Toplamın 167.86 ± 19.41 ve Empatik Eğilim Becerisinin ise 69.64 ± 6.11 olduğu tespit edilmiştir.

Son test skorları incelendiğinde; Zihinsel iletişim Becerisinin 55.59 ± 2.70 , Duygusal İletişim Becerisin 53.86 ± 3.40 , Davranışsal İletişim Becerisinin 55.91 ± 4.09 , İletişim Becerisi Toplamın 165.36 ± 5.95 , Problem Çözme Becerisinin 143.36 ± 15.90 , Kişiyi Anlama Becerisinin 44.45 ± 2.79 , Dinleme Becerisinin 46.55 ± 2.60 , Gereksinimlere Odaklanma Becerisinin 30.32 ± 5.26 , Sosyal Uyum Becerisinin 39.41 ± 4.68 , Öfke Kontrolü Becerisinin 18.95 ± 2.28 , Çatışma Çözme Becerisi Toplamın 179.68 ± 12.43 ve Empatik Eğilim Becerisinin ise 74.05 ± 3.80 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.1.3. Kontrol ve Deney Grubu Ölçek Puanlarının Ön Test Karşılaştırılması

		N	X ± SS	t	p
Zihinsel İletişim	Kontrol	22	50.14 ± 4.87	-1.493	.143
	Deney	22	52.23 ± 4.41		
Duygusal İletişim	Kontrol	22	47.91 ± 5.29	-.710	.481
	Deney	22	49.05 ± 5.32		
Davranışsal İletişim	Kontrol	22	50.82 ± 5.55	-.740	.464
	Deney	22	52.05 ± 5.46		
İletişim Becerisi Total	Kontrol	22	148.86 ± 12.86	-1.190	.241
	Deney	22	153.32 ± 11.95		
Problem Çözme	Kontrol	22	124.23 ± 9.12	-1.410	.166
	Deney	22	129.64 ± 15.51		
Kişiyi Anlama	Kontrol	22	33.50 ± 4.21	-1.619	.113
	Deney	22	35.59 ± 4.36		
Dinleme Becerileri	Kontrol	22	40.82 ± 2.56	-.440	.662
	Deney	22	41.23 ± 3.53		
Gereksinime Odaklanma	Kontrol	22	26.00 ± 3.98	-.448	.656
	Deney	22	26.50 ± 3.41		
Sosyal Uyum	Kontrol	22	33.68 ± 1.91	-1.223	.228
	Deney	22	34.55 ± 2.70		
Öfke Kontrolü	Kontrol	22	16.23 ± 2.49	.375	.710
	Deney	22	15.86 ± 3.81		
Çatışma Çözme Total	Kontrol	22	149.50 ± 5.69	-1.769	.084
	Deney	22	153.73 ± 9.66		
Empatik Eğilim	Kontrol	22	63.86 ± 3.08	-1.426	.161
	Deney	22	65.68 ± 5.13		

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 4.1.3. incelendiğinde Zihinsel İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=52.23$) Kontrol Grubu Sporcu puanlarından ($x=50.14$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)} = -1,493$, $p > .05$).

Duygusal İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x= 49.05$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=47.91$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)} = -,710$, $p > .05$).

Davranışsal İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x= 52.05$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=50.82$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)} = -,740$, $p > .05$).

İletişim Becerisi Toplam deney grubu sporcu puanlarının ($x= 153.32$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=148.86$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)} = -1,190$, $p > .05$).

Problem Çözme Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=124.23$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=124.23$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(34)} = -1,410$, $p > .05$).

Kişiyi Anlama Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=35.59$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=33.50$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)} = -1,190$, $p > .05$).

Dinleme Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=41.23$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=40.82$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)} = -.440$, $p > .05$).

Gereksinimlere Odaklanma Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=26.50$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=26.00$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)} = -.448$, $p > .05$).

Sosyal Uyum Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=34.55$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=33.68$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(26)} = -1.223$, $p > .05$).

Öfke Kontrolü Becerisi kontrol grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=16.23$) deney grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=15.86$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)}= .375, p> .05$).

Çatışma Çözme Becerisi Toplam deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=153.73$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=153.738$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(34)}= -1.769, p> .05$).

Empatik Eğilim Becerisi deney grubu sporcu porcu puanlarının ($\bar{x}=65.68$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=63.86$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)}= -1.426, p> .05$).

Bu sonuçlara göre araştırma öncesinde her iki grubunda istatistiki olarak aynı düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.1.4. Kontrol ve Deney Grubu Ölçek Puanlarının Ara Test Karşılaştırılması

		N	X $\pm$ SS	t	p
Zihinsel	Kontrol	22	48.59 $\pm$ 6.12		
İletişim	Deney	22	54.18 $\pm$ 3.62	-3.690	.001**
Duygusal	Kontrol	22	49.14 $\pm$ 5.88		
İletişim	Deney	22	49.55 $\pm$ 5.24	-.243	.809
Davranışsal	Kontrol	22	50.73 $\pm$ 6.66		
İletişim	Deney	22	54.09 $\pm$ 2.86	-2.176	.035*
İletişim	Kontrol	22	148.45 $\pm$ 15.76		
Becerisi	Deney	22	157.82 $\pm$ 9.81	-2.366	.023*
Total					
Problem	Kontrol	22	125.36 $\pm$ 7.11		
Çözme	Deney	22	136.59 $\pm$ 17.19	-2.831	.007**
Kişiyi	Kontrol	22	30.64 $\pm$ 6.69		
Anlama	Deney	22	41.23 $\pm$ 7.06	-5.107	.000**
Dinleme	Kontrol	22	35.36 $\pm$ 7.14		
Becerileri	Deney	22	44.41 $\pm$ 7.67	-4.048	.000**
Gereksinime	Kontrol	22	26.95 $\pm$ 5.23		
Odaklanma	Deney	22	28.27 $\pm$ 4.85	-.866	.391
Sosyal Uyum	Kontrol	22	31.41 $\pm$ 1.94		
	Deney	22	37.64 $\pm$ 5.15	-5.306	.000**
Öfke	Kontrol	22	15.91 $\pm$ 3.18		
Kontrolü	Deney	22	16.32 $\pm$ 3.24	-.423	.675
Çatışma	Kontrol	22	140.27 $\pm$ 11.17		
Çözme Total	Deney	22	167.86 $\pm$ 19.41	-5.778	.000**
Empatik	Kontrol	22	61.00 $\pm$ 5.21		
Eğilim	Deney	22	69.64 $\pm$ 6.11	-5.046	.000**

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 4.1.4. incelendiğinde Zihinsel İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının (x= 54.18) kontrol grubu sporcu puanlarından (x=48.59) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t_{(42)} = -3.690$, $p < .05$).

Duygusal İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=49.55$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=49.14$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır. ($t_{(42)}=-.243$. $p>.05$).

Davranışsal İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=54.09$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=50.73$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(28)}=-2.176$. $p<.05$).

İletişim Becerisi Toplam deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=153.32$) K kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=148.86$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t_{(35)}=-2.366$. $p<.05$).

Problem Çözme Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=136.59$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=125.36$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(28)}=-2.831$. $p<.05$).

Kişiyi Anlama Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=41.23$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=30.64$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)}=-5.107$. $p>.05$).

Dinleme Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=44.41$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=35.36$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)}=-4.048$. $p<.05$).

Gereksinimlere Odaklanma Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=28.27$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=28.27$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)}=-.866$. $p>.05$).

Sosyal Uyum Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=37.64$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=31.41$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(27)}=-5.306$. $p<.05$).

Öfke Kontrolü Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=16.23$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=15.86$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunamamıştır ($t_{(42)}=-.423$. $p>.05$).

Çatışma Çözme Becerisi Toplam deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=167.86$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=140.27$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(34)}=-5.778$. $p<.05$).

Empatik Eğilim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=69.64$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=61.00$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)} = -5.046$, $p < .05$).

Bu sonuçlara göre araştırma deney grubuna uygulanan Çatışma Çözme, Problem Çözme Empatik Eğilim ve İletişim Becerileri Eğitiminin sporcuların bu becerileri geliştirmesine yönelik etkisinin olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1.5. Kontrol ve Deney Grubu Ölçek Puanlarının Son Test Karşılaştırılması

		N	X $\pm$ SS	t	p
Zihinsel İletişim	Kontrol	22	49.91 $\pm$ 5.03	-4.666	.000**
	Deney	22	55.59 $\pm$ 2.70		
Duygusal İletişim	Kontrol	22	48.18 $\pm$ 4.31	-4.858	.000**
	Deney	22	53.86 $\pm$ 3.40		
Davranışsal İletişim	Kontrol	22	52.59 $\pm$ 5.42	-2.291	.027**
	Deney	22	55.91 $\pm$ 4.09		
İletişim Becerisi Total	Kontrol	22	151.32 $\pm$ 13.99	-4.333	.000**
	Deney	22	165.36 $\pm$ 5.95		
Problem Çözme	Kontrol	22	126.59 $\pm$ 6.96	-4.533	.000**
	Deney	22	143.36 $\pm$ 15.90		
Kişiyi Anlama	Kontrol	22	36.36 $\pm$ 2.08	-10.900	.000**
	Deney	22	44.45 $\pm$ 2.79		
Dinleme Becerileri	Kontrol	22	42.14 $\pm$ 1.70	-6.667	.000**
	Deney	22	46.55 $\pm$ 2.60		
Gereksinime Odaklanma	Kontrol	22	27.41 $\pm$ 4.23	-2.022	.050*
	Deney	22	30.32 $\pm$ 5.26		
Sosyal Uyum	Kontrol	22	32.68 $\pm$ 3.09	-5.628	.000**
	Deney	22	39.41 $\pm$ 4.68		
Öfke Kontrolü	Kontrol	22	16.73 $\pm$ 2.51	-3.082	.004*
	Deney	22	18.95 $\pm$ 2.28		
Çatışma Çözme Total	Kontrol	22	155.59 $\pm$ 6.90	-7.948	.000**
	Deney	22	179.68 $\pm$ 12.43		
Empatik Eğilim	Kontrol	22	59.73 $\pm$ 5.27	-10.343	.000**
	Deney	22	74.05 $\pm$ 3.80		

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

Tablo 4.1.5. incelendiğinde Zihinsel İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x= 55.59$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=49.91$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(32)} = -4.858$, $p < .05$).

Duygusal İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=53.86$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=48.18$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)}=-4.858$, $p>.05$).

Davranışsal İletişim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=55.91$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=52.59$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)}=-2.291$, $p<.05$).

İletişim Becerisi Toplam deney grubu sporcu puanlarının ($x=165.36$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=151.32$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. ($t_{(28)}=-4.333$, $p<.05$).

Problem Çözme Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=143.36$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=126.59$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(29)}=-4.533$, $p<.05$).

Kişiyi Anlama Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=44.45$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=36.36$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)}=-10.90$, $p>.05$).

Dinleme Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=46.55$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=42.14$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(36)}=-6.667$, $p<.05$).

Gereksinimlere Odaklanma Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=30.32$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=27.41$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)}=-2.022$, $p>.05$).

Sosyal Uyum Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=39.41$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=32.68$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(36)}=-5.628$, $p<.05$).

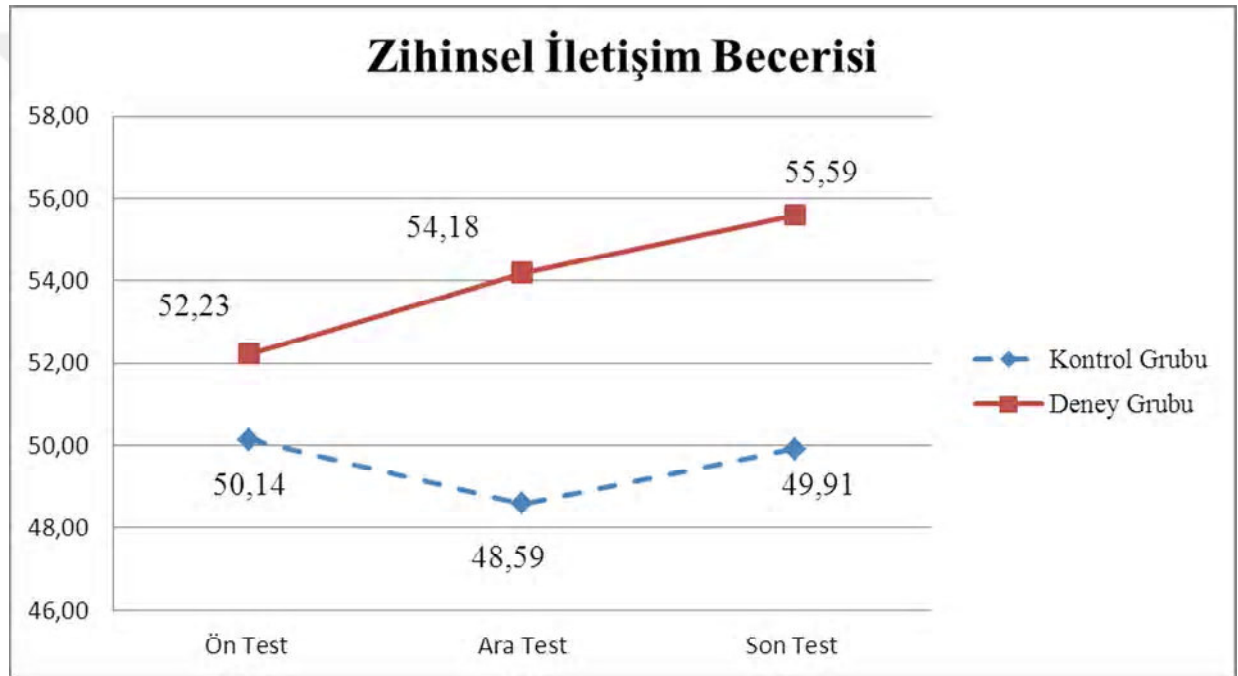
Öfke Kontrolü Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($x=18.95$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=16.73$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)}=-3.082$, $p>.05$).

Çatışma Çözme Becerisi Toplam deney grubu sporcu puanlarının ($x=179.68$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($x=155.59$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(33)}=-7.948$, $p<.05$).

Empatik Eğilim Becerisi deney grubu sporcu puanlarının ($\bar{x}=74.05$) kontrol grubu sporcu puanlarından ($\bar{x}=59.73$) yüksek olduğu görülmektedir. Gruplar arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($t_{(42)} = -10.343$, $p < .05$).

Bu sonuçlara göre araştırma deney grubuna uygulanan Çatışma Çözme, Problem Çözme Empatik Eğilim ve İletişim Becerileri Eğitiminin etkisinin devam ettiği ve bu etkinin sporcuların bu becerileri geliştirmesine yönelik katkısı olduğu görülmektedir.

Kontrol ve Deney Grubu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

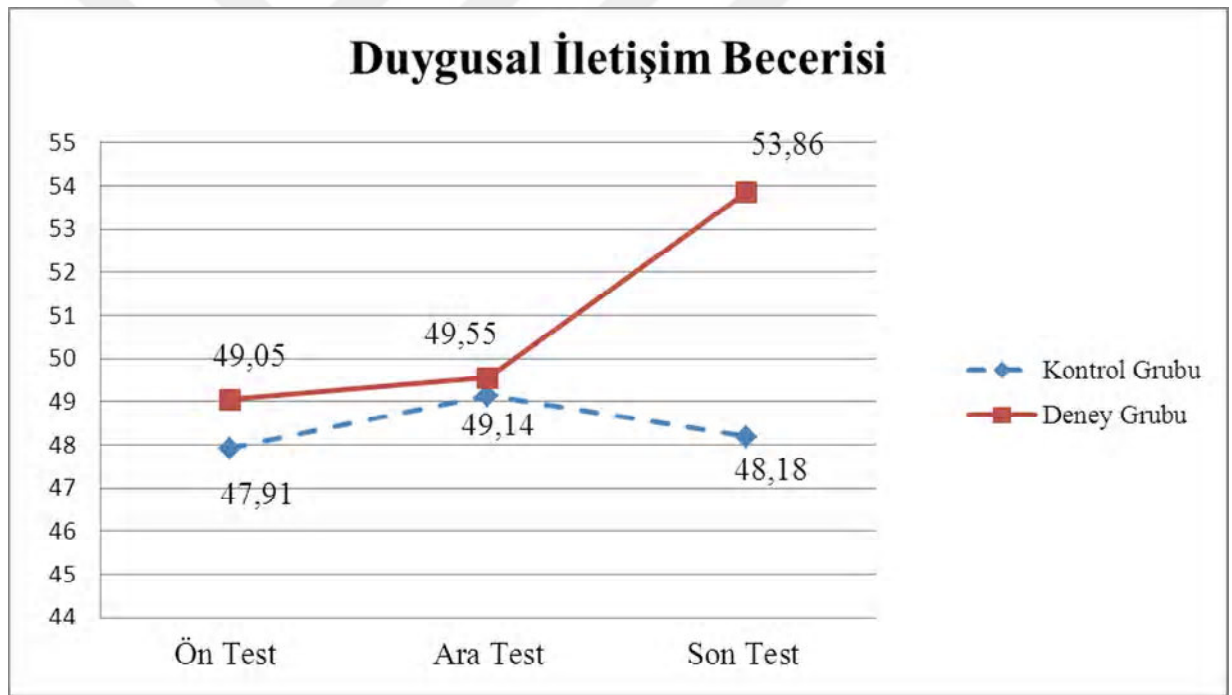

Şekil 4.1.1. Zihinsel İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.6. Zihinsel İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
Zihinsel İletişim	Kontrol Grubu	$F (1.338, 28.095) = 1.693$, $p = .206$, $np^2 = .75$	-
	Deney Grubu	$F (2, 42) = 7.261$, $p = .002$, $np^2 = .257$	1-3

Tablo 4.1.6.'da Zihinsel iletişim becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=50.13$, $ss=4.87$) aratest ($x=48.59$, $ss=6.12$) ve son test ($x=49.91$, $ss=5.03$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilirken ($F_{(1,338, 28.095)} = 1.693$, $p = .206$, $np^2 = .75$); deney grubu ($x=52.23$, $ss=4.41$) ara test ($x=54.18$, $ss=3.62$) ve son test ($x=55.59$, $ss=2.70$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=7.261$, $p=.002$, $np^2=.257$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .257 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Zihinsel İletişim becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 25.7' sinin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

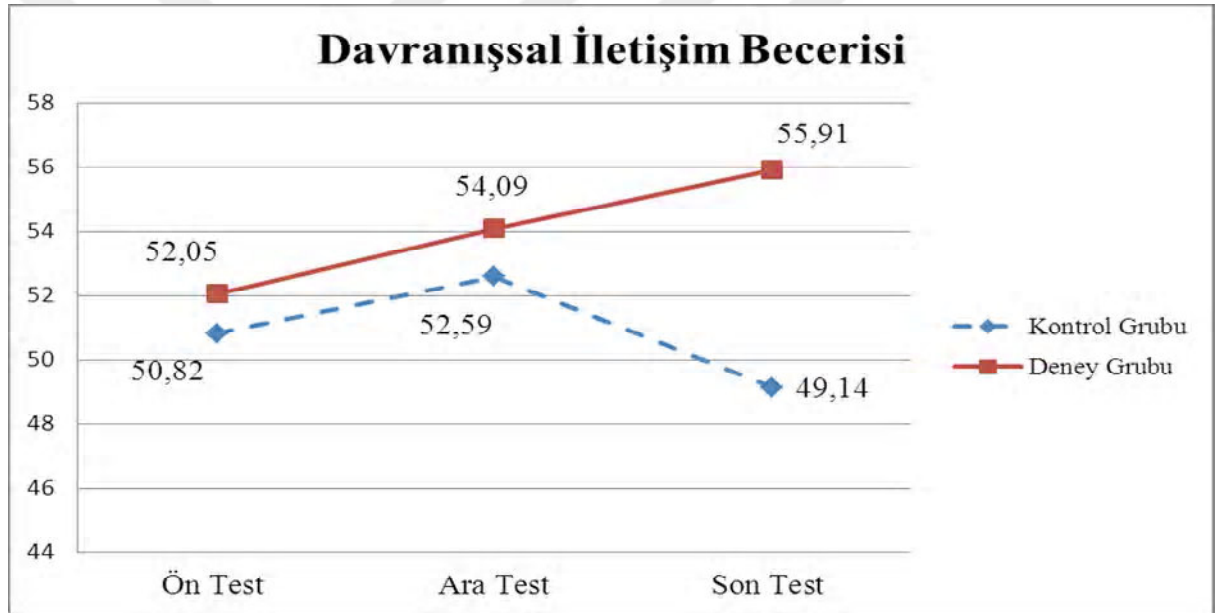

Şekil 4.1.2. Duygusal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.7. Duygusal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
Duygusal İletişim	Kontrol Grubu	$F (1,585, 33.275) = .550$, $p = .542$, $np^2 = .026$	-
	Deney Grubu	$F (2, 42) = 12.133$, $p = .000$, $np^2 = .366$	1-3

Tablo 4.1.11.'de Duygusal iletişim becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=47.91$, $ss=4.31$) ara test ($x=49.14$, $ss=5.88$) ve son test ($x=48.14$, $ss=5.29$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilirken ($F_{(1,585, 33.275)}=.550$, $p=.542$, $np^2=.026$); deney grubu ($x=49.05$, $ss=5.31$) ara test ($x=49.55$, $ss=5.24$) ve son test ($x=53.86$, $ss=3.40$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=12.133$, $p=.000$, $np^2=.366$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .366 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Duygusal İletişim becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 36.6' sının zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

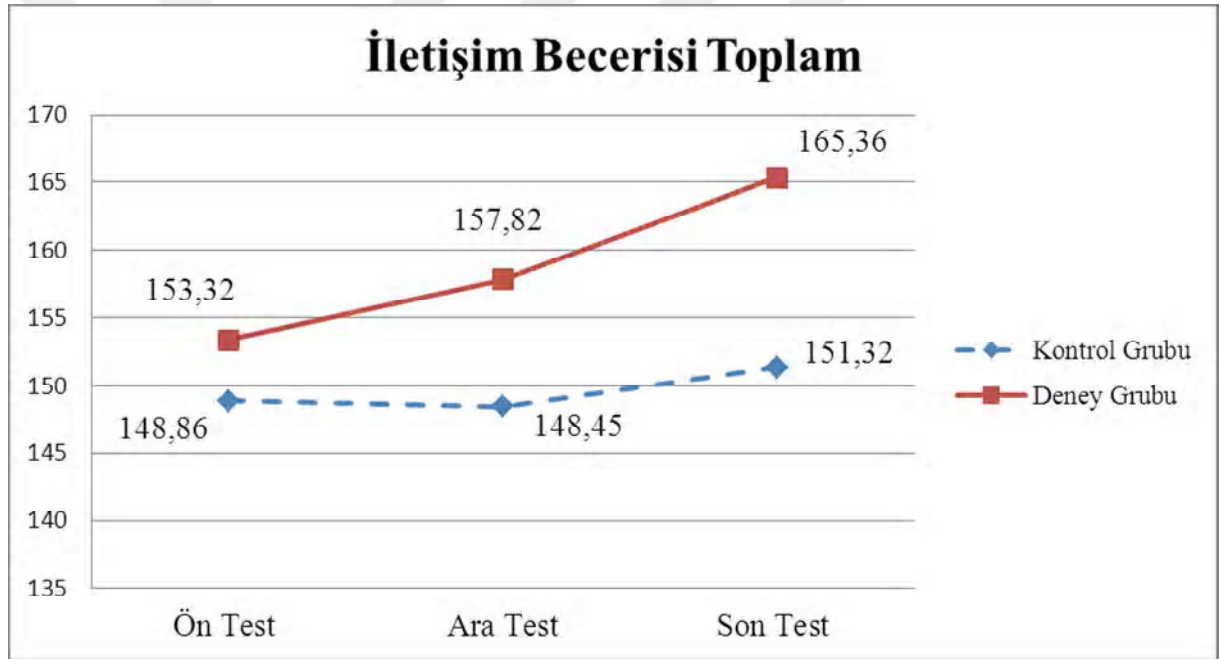

Şekil 4.1.3. Davranışsal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.8. Davranışsal İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
Davranışsal İletişim	Kontrol Grubu	$F (1,169, 24.541) = .550$, $p= .188$, $np^2= .080$	
	Deney Grubu	$F (2, 42) = 5.323$, $p= .009$, $np^2= .202$	1-3

Tablo 4.1.8.'de Davranışsal iletişim becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=52.59$, $ss=5.42$) ara test ($x=50.73$, $ss=6.66$) ve son test ($x=50.82$, $ss=5.55$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilirken ($F_{(1,169, 24.541)}=.550$, $p=.188$, $np^2=.080$); deney grubu ($x=52.05$, $ss=5.46$) ara test ($x=54.09$, $ss=2.86$) ve son test ($x=55.91$, $ss=4.09$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}= 5.323$, $p=.009$, $np^2=.202$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .202 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Davranışsal İletişim becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 20.2' sinin zaman tarafından açıklandığı söylenebilir.

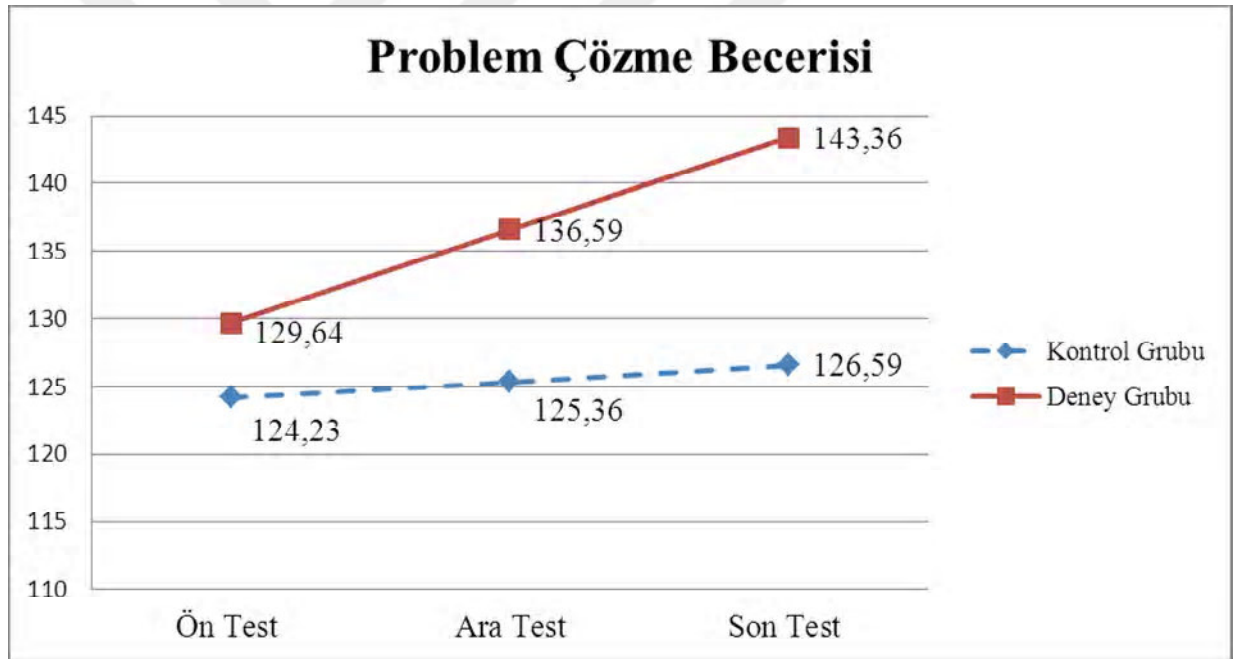

Şekil 4. 1. 4. İletişim Becerisi Toplam Puan Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.9. İletişim Becerisi Toplam Puan Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
İletişim Beceri Toplam	Kontrol Grubu	$F (1,327, 27,877) = .726$, $p= .439$, $np^2= .033$	1-3
	Deney Grubu	$F (2, 42) = 15.169$, $p= .000$, $np^2= .419$	

Tablo 4.1.9.'da İletişim becerisi toplam puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=148.86$, $ss=12.86$) ara test ($x=148.45$, $ss=15.76$) ve son test ($x=151.32$, $ss=13.99$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilirken ($F_{(1.327,27,877)}=.726$, $p=.439$, $np^2=.033$); deney grubu ($x=153.32$, $ss=11.95$) ara test ($x=157.82$, $ss=9.81$) ve son test ($x=165.36$, $ss=5.95$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)} = 15.169$, $p= .000$, $np^2= .419$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .419 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak İletişim becerisi toplam değişkenimizdeki çeşitliliğin % 41.9'unun zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

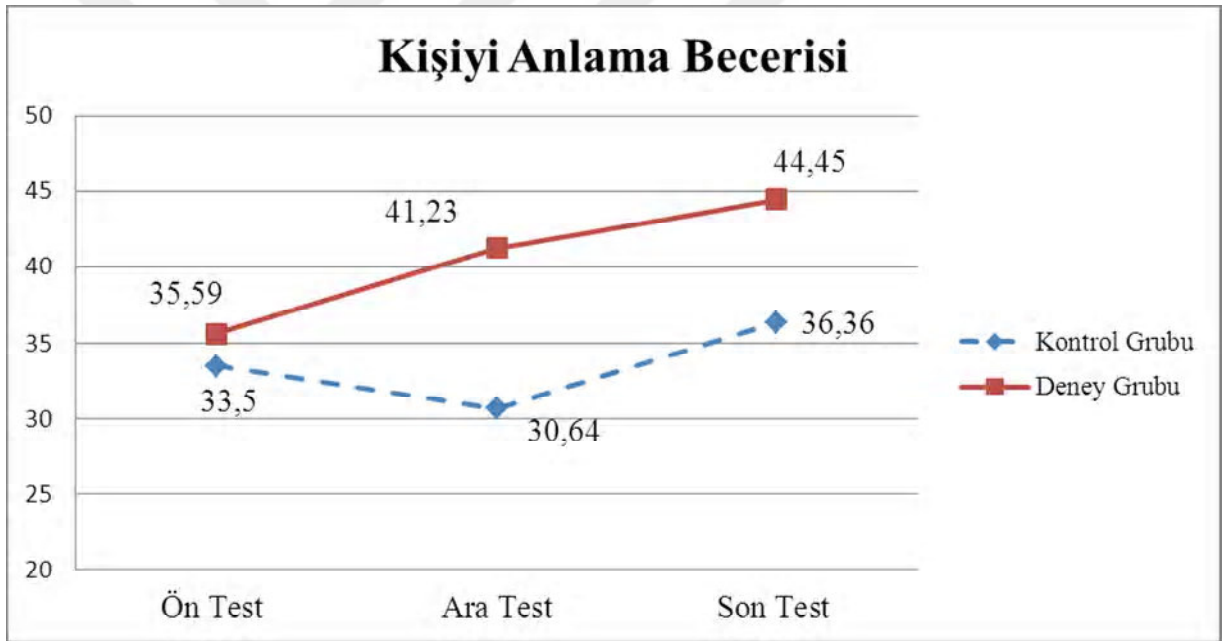

Şekil 4.1.5. Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.10. Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
Problem Çözme	Kontrol Grubu	$F (2, 42) = .980$, $p= .384$, $np^2= .045$	
	Deney Grubu	$F (2, 42) = 6.851$, $p= .003$, $np^2= .246$	1-3

Tablo 4.1.10.'da Problem Çözme becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=124.23$, $ss=9.12$) ara test ($x=125.36$, $ss=7.11$) ve son test ($x=126.59$, $ss=6.96$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilirken ($F_{(2,42)}=.980$, $p=.384$, $np^2=.045$); deney grubu ön test ($x=129.64$, $ss=15.51$) ara test ($x=136.59$, $ss=9.81$) ve son test ($x=165.36$, $ss=17.19$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)} = 6.851$, $p=.003$, $np^2=.246$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .246 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Problem Çözme becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 24.6' sının zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

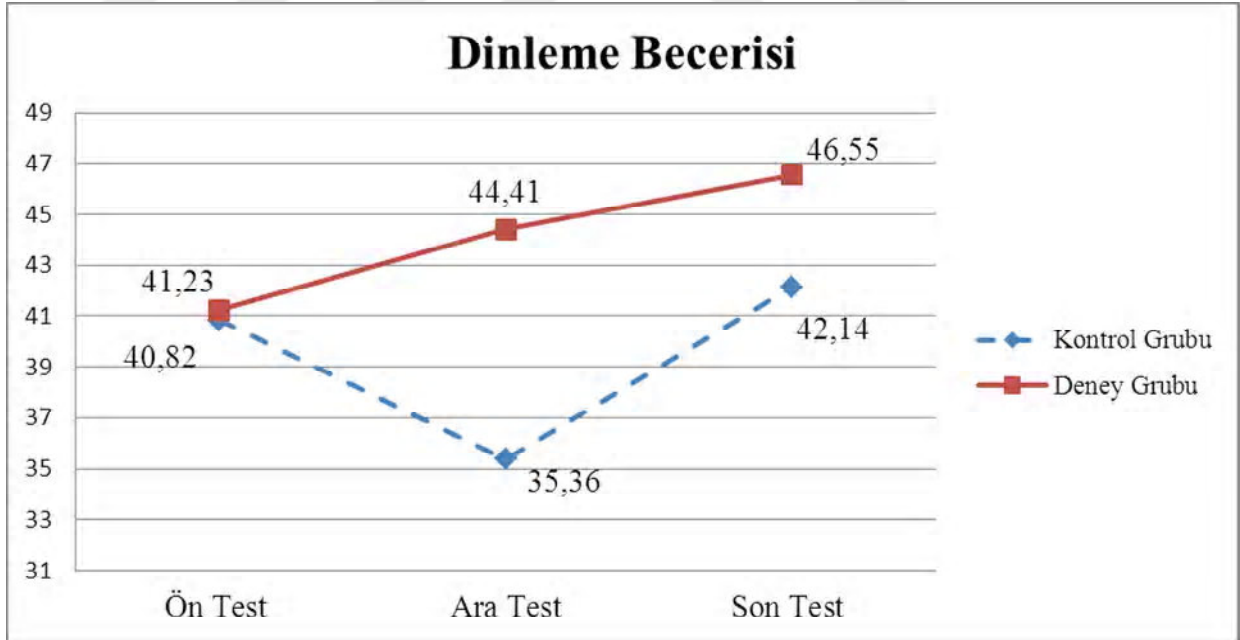

Şekil 4.1.6. Kişiyi Anlama Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.11. Kişiyi Anlama Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benferroni
Kişiyi Anlama	Kontrol Grubu	$F (2, 42) = 10.87, p= .000, np^2= .341$	1-3/2-3
	Deney Grubu	$F (2, 42) = 19.743, p= .000, np^2= .485$	1-2/1-3

Tablo 4.1.11.'de Kişiyi anlama becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=33.50$, $ss=4.21$) ara test ($x=30.64$, $ss=6.69$) ve son test ($x=36.36$, $ss=2.08$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. $F_{(2,42)}=10.87$, $p=.000$, $np^2=.341$); Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile son test ve ara test ile son test tepit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .341 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Kişiyi Anlama becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 34.1' inin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir. Deney grubu ön test ($x=35.59$, $ss=4.36$) ara test ($x=41.23$, $ss=7.06$) ve son test ($x=44.45$, $ss=2.79$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}= 19.743$, $p= .000$, $np^2= .485$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile ara test ve ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .485 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Kişiyi Anlama becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 48,5'inin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

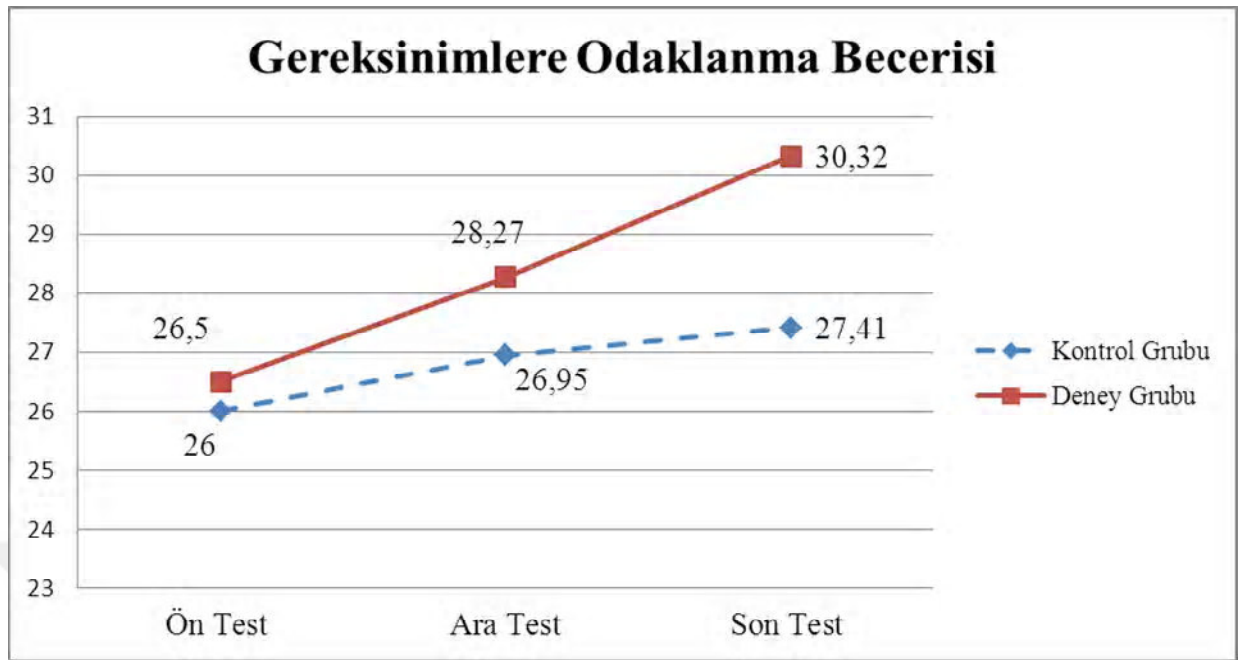

Şekil 4.1.7. Dinleme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.12. Dinleme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benferroni
Dinleme	Kontrol Grubu	$F(1,229, 25.813) = 16.012, p = .000, np^2 = .433$	1-2/2-3
	Deney Grubu	$F(1.411, 29.621) = 8.981, p = .001, np^2 = .300$	1-3

Tablo 4.1.12.'de Dinleme becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=40.82, ss=2.56$) ara test ($x=35.36, ss=7.14$) ve son test ($x=42.14, ss=1.70$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(1.229,25.813)}=16.012, p=.000, np^2=.433$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile ara test arasında olumsuz ve ara test ile son test arasında olumlu farklılıklar tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .433 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Dinleme becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 43,3'ünün zaman tarafından açıklandığını söylenebilir. Deney grubu ön test ($x=41.23, ss=3.53$) ara test ($x=44.41, ss=7.67$) ve son test ($x=46.55, ss=2.60$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(1.411,29.621)}=8.981, p=.001, np^2=.300$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .300 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Dinleme becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 30'unun zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

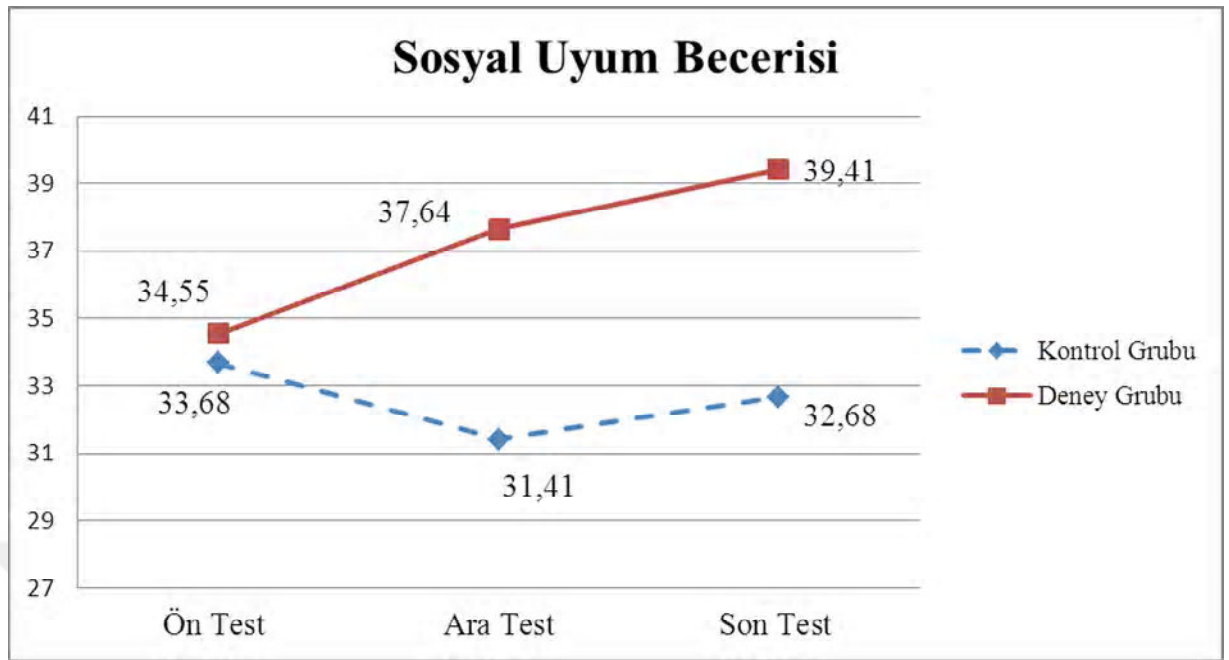

Şekil 4.1.8. Gereksinimlere Odaklanma Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.13. Gereksinimlere Odaklanma Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benferroni
Gereksinimlere Odaklanma	Kontrol Grubu	$F(2, 42) = .577, p = .566, np^2 = .027$	-
	Deney Grubu	$F(2, 42) = 7.993, p = .001, np^2 = .276$	1-3

Tablo 4.1.13.'te Gereksinimlere odaklanma becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=26.00, ss=3.98$) ara test ($x=26.95, ss=5.23$) ve son test ($x=27.41, ss=4.23$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilirken ($F_{(2,42)}=.577, p=.566, np^2=.027$); deney grubu ön test ($x=26.50, ss=3.41$) ara test ($x=28.27, ss=4.85$) ve son test ($x=30.32, ss=5.26$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=7.993, p=.001, np^2=.276$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .276 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Gereksinimlere Odaklanma becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 27.6' sının zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

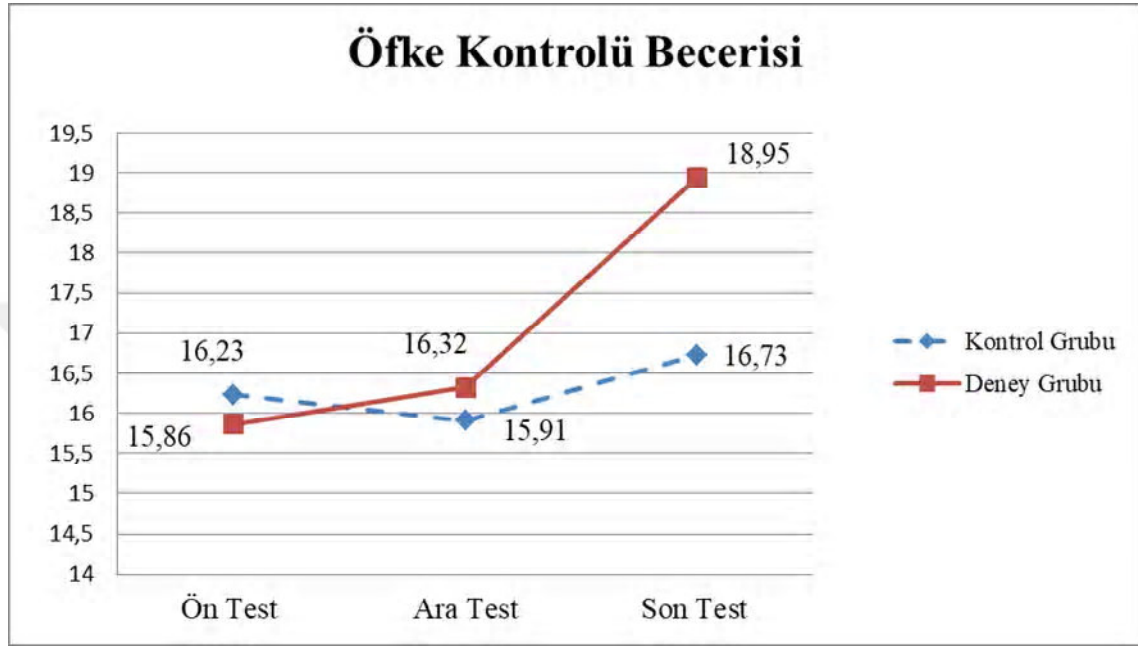
Şekil 4.1.9. Sosyal Uyum Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.14. Sosyal Uyum Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benferroni
Sosyama Uyum	Kontrol Grubu	$F(2, 42) = 5.493, p = .08, np^2 = .0207$	2-1
	Deney Grubu	$F(2, 42) = 14.375, p = .000, np^2 = .406$	1-3

Tablo 4.1.14'te Sosyal Uyum becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=33.68$, $ss=1.91$) ara test ($x=31.41$, $ss=1.94$) ve son test ($x=32.68$, $ss=3.09$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=5.493$, $p=.08$, $np^2=.0207$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile ara test arasında olumsuz farklılıklar tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .0207 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Sosyal uyum becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 2'sinin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir. Deney grubu ön test ($x=34.55$, $ss=2.70$) ara test ($x=37.64$, $ss=5.15$) ve son test ($x=39.41$, $ss=4.68$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=14.375$, $p=.000$, $np^2=.406$). Testler arasındaki farkın

kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .406 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Sosyal uyum becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 40.6'sının zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

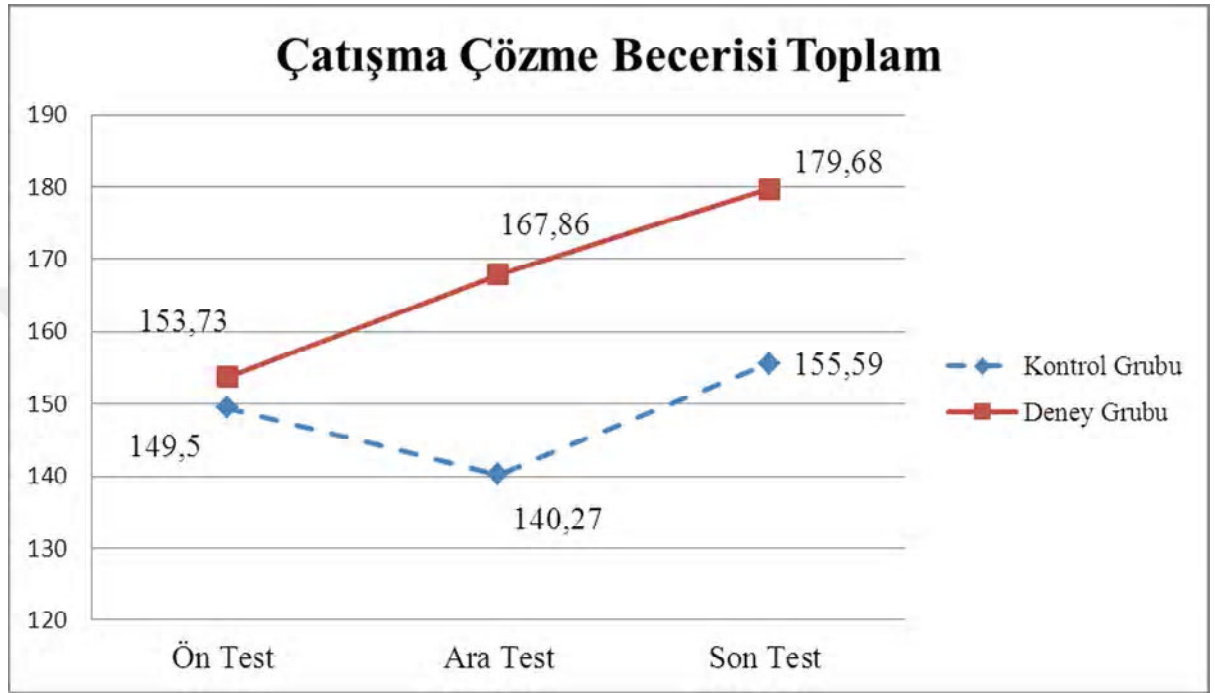
Şekil 4.1.10. Öfke Kontrolü Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.15.Öfke Kontrolü Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benferroni
Öfke Kontrolü	Kontrol Grubu	$F (1,469, 30.851) = .613, p= .500, np^2= .028$	-
	Deney Grubu	$F (2, 42) = 10.484, p= .000, np^2= .333$	1-3

Tablo 4.1.15.'te Öfke kontrolü becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=16.23, ss=2.49$) ara test ($x=15.91, ss=3.18$) ve son test ($x=16.73, ss=2.51$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilirken ($F_{(2,42)}=.577, p=.566, np^2=.027$); deney grubu ön test ($x=15.86, ss=3.81$) ara test ($x=16.32, ss=3.24$) ve son test ($x=18.95, ss=2.28$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=7.993, p=.001, np^2=.276$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek

için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .333 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Öfke kontrolü becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin %33. 3'ünün zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

Şekil 4.1.11. Çatışma Çözme Becerisi Toplam Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

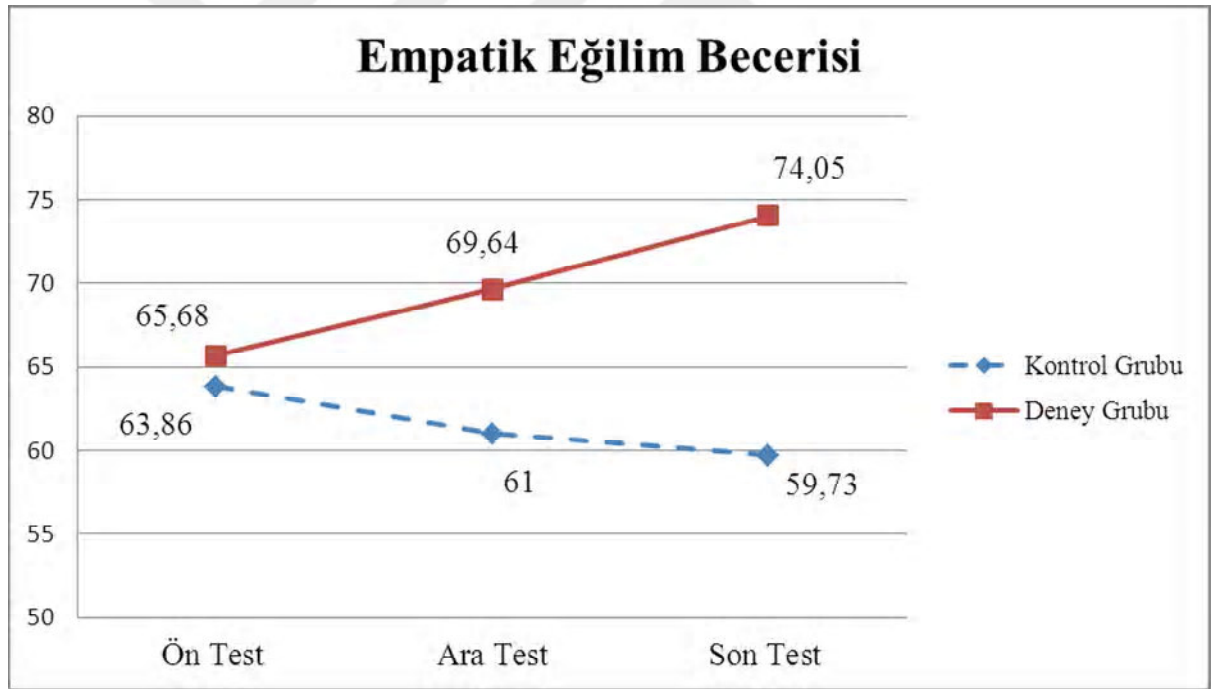
Tablo 4.1.16. Çatışma Çözme Becerisi Toplam Puan Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benferroni
Çatışma Çözme Toplam	Kontrol Grubu	$F(2, 42) = 24.687, p = .000, np^2 = .542$	1-2/1-3/2-3
	Deney Grubu	$F(2, 42) = 37.978, p = .000, np^2 = .644$	1-2/1-3/2-3

Tablo 4.1.16.'da Çatışma Çözme becerisi toplam puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=149.50, ss=5.69$) ara test ($x=140.27, ss=11.17$) ve son test ($x=155.59, ss=6.90$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=24.687, p=.000, np^2=.542$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile ara test arasında olumsuz

farklılıklar tespit edilirken ön test ile son test arasında ve ara test ile son test arasında olumlu anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir $p<.05$.

Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .0542 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Çatışma Çözme becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 54.2'sinin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir. Deney grubu ön test ($x=153.73$, $ss=9.66$) ara test ($x=167.86$, $ss=19.41$) ve son test ($x=179.68$, $ss=12.43$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}= 37.978$, $p=.000$, $\eta^2=.644$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile ara test ve son test ayrıca ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .644 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Çatışma Çözme becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 64.4'ünün zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

Şekil 4.1.12. Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.1.17. Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benferroni
Empatik Eğilim	Kontrol Grubu	$F(2, 42) = 7.817, p = .001, np^2 = .271$	3-1
	Deney Grubu	$F(2, 42) = 18.440, p = .000, np^2 = .468$	1-2/1-3/2-3

Tablo 4.1.17.'de Empatik Eğilim Becerisi puanları incelendiğinde kontrol grubu ön test ($x=63.86, ss=3.08$) ara test ($x=61.00, ss=5.21$) ve son test ($x=59.73, ss=5.27$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=7.817, p=.001, np^2=.271$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında olumsuz farklılıklar tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .271 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Empatik Eğilim becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 27.1'inin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir. Deney grubu ön test ($x=65.68, ss=5.13$) ara test ($x=69.64, ss=6.11$) ve son test ($x=74.05, ss=3.80$) istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir. ($F_{(2,42)}=18.440, p=.000, np^2=.468$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile ara test ve son test arasında ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için. 468 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Empatik Eğilim becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 46.8'inin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

4.2.DENEY GRUBU SPORCULARIN NİTEL ÇALIŞMA BULGULARI

Bu bölümde elde edilen veriler 3 ayrı zamanlamada (eğitim öncesi, sırası ve sonrası) ve 4 boyutta yorumlanmıştır. Bunlar; iletişim becerisi, çatışma çözme becerisi, empatik eğilim becerisi ve problem çözme becerisidir.

4.2.1.Eğitim Öncesi

Eğitim Öncesi İletişim Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında takım arkadaşlarıyla ve antrenörleri ile iletişimini içeren betimlemeler şöyledir;

Sporculara antrenman öncesinde sadece beş altı sporcu kendi arasında iletişimde diğerleri ise sadece kendi aralarında grup olarak iletişimde bulunmaktadır. Antrenmana çıkarken aynı şekilde devam etmektedir. Takımda herkes bir birleriyle iletişimde olmadığı ve genellikle sessiz oldukları gözlemlenmiştir. Antrenman esnasında iletişimin düzeyinin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Antrenman sonrasında iletişim düzeyleri ortadadır. Fakat sporcular kendilerini haklı çıkaracak cümleler kurmakta ve karşı taraftaki sporcu dinlemediği gözlemlenmiştir. Antrenör ile iletişim seviyeleri düşük olduğu sadece antrenör soru sorduğunda cevap verdikleri, kendi istek ve şikayetlerini rahatlıkla söyleyememeleri ve kendilerini ifade etmekte sorun yaşadıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.1.1. Eğitim Öncesi İletişim Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Sessiz Kalma	12	22
Kendini İfade Edememe	10	22
Eleştiriye Açık Olmama	8	22

İletişim becerisine ait eğitim öncesi antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “*Sessiz ve sakindir. Gerekli olmadığı durumlarda iletişimde bulunmaz.*” (S4)
- “*Sessiz kalmayı tercih eder. Antrenör ile iletişime geçtiğinde kendini ifade etmekte güçlük yaşar.*”(S20)
- “*Çok fazla iletişimde bulunmaz. İletişimde bulunduğu zamanlarda sinirli ve agresif olduğu zamanlardır.*”(S6)
- “*Antrenman öncesi ve sonrası sessiz kalmayı tercih eder fakat antrenman esnasında konuşkan ve iletişimi iyidir.*”(S9)

Eğitim Öncesi Problem Çözme Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında meydana gelen problemlere yaklaşımı ve problemin çözümünde etkisinin nasıl olduğunu içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcular antrenman öncesi sırası ve sonrasında oluşan problemlerde karşı karşıya kalan kişi ve arkadaş grubundaki kişiler hariç sessiz kalmayı tercih ettiği genel olarak takımın karşı karşıya kaldığı problemlerde sporcuların hepsinin sessiz kaldığı fikir veya çözüm üretmek için çaba göstermedikleri gözlemlenmiştir. Oluşan problemleri kendi aralarında çözmek yerine çözümü antrenöre bıraktıkları ve antrenörün getirdiği çözümleri olduğu gibi kabul ettikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.1.2. Eğitim Öncesi Problem Çözme Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Problemden Kaçınma	14	22
Otoriteye Sığınma	12	22
Problemde Sessiz Kalma	8	22

Problem Çözme becerisine ait eğitim öncesi antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “Sessiz kalır. Takımdaki diğer sporcuların yaşça büyük olmasından dolayı söz hakkı tanınmaz ve dinlenmez.”(S1)
- “Kendisi ile alakalı problemlerde sessiz kalır. Olayı antrenöre aktarır ve antrenörün problemi çözmesini ister.”(S19)
- “Kendinden kaynaklı problemleri çözmeye çalışırken arkadaşlarından kaynaklanan problemlerin çözümünde sessiz kalır.”(S22)

Eğitim Öncesi Çatışma Çözme Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında çatışma ortamı oluşturma durumu, çatışma ortamındaki tutumu ve antrenör sporcu arasındaki çatışma ortamındaki tutumunu içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcuların genel olarak çatışma ortamı oluşturmadığı gözlemlenmiştir. Sporcular arasında oluşan çatışma ortamında sporcuların ve kendi arkadaşı grubunun çatışmaya dâhil olduğu diğer sporcuların “sessiz” kaldığı gözlemlenmiştir. Çıkan çatışma ortamında, çatışmanın çözümü için değil devam etmesi yönünde yaklaşım sergiledikleri gözlemlenmiştir. Antrenör sporcu arasında çıkan çatışmalarda sporcuların bazılarının sessiz kaldığı diğerlerinin ise antrenör yanlısı olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca bu çatışmada sporcunun çatışmayı çözmek için antrenörün fikirleri kabul ettiği kendi çözümünü ortaya koymadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.1.3. Eğitim Öncesi Çatışma Çözme Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Çatışma	16	22
Çözmeden Kaçınma		
Sessiz Kalma	14	22
Güçlüden Yana Olmaz	11	22

Çatışma Çözme becerisine ait eğitim öncesi antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “*Sessiz kalır konuşmaz. Sadece izler ve bekler*”(S4)
- “*Çatışma ortamında genelde kendinin haklı olduğunu savunur. Diğer arkadaşlarının eleştirilerini kabul etmez.*”(S10)
- “*Çatışma ortamında haklı haksız farketmez kim güçlüyse onun yanında yer alır ve savunur.*”(S13)

Eğitim Öncesi Empatik Eğilim Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların başkasına yapılan haksızlıklar da tutumunun nasıl olduğu ve takım içersin de meydana gelen olumlu veya olumsuz durumlarda kendisini karşıdaki kişinin yerine koyarak davranış sergilemelerini içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcular takım içerisinde başka bir sporcuya yapılan haksızlıklarda sessiz kaldıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca haksızlığa uğrayan kişi ve haksızlığı yapan kişiyle iletişime geçmedikleri diğer sporcularla kendi aralarında konuştukları gözlemlenmiştir. Takım içerisinde meydana gelen olumlu ve olumsuz durumlarda sporcuların kendini karşıdaki kişinin yerine koyarak hareket etmediği olaylara kendi açılarından baktığı gözlemlenmiştir. Özellikle olumsuz durumlarda olayı meydana getiren kişiyi olayı anlamadan eleştirdiği ve olayı gerçekleştiren kişiyi dinlemediği kendi gördüklerini doğru olduklarını kabul ettiği gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.1.4. Eğitim Öncesi Empatik Eğilim Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Başkasına Yapılan Haksızlıkta Sessiz Kalma	16	22
Kendini Haklı Görme	14	22
Karşıdaki Kişinin Yerine Kendini Koyabilme	2	22

Empatik eğilim becerisine ait eğitim öncesi antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “Yapılan haksızlıkta sessiz kalır.”(S3)
- “Başkasına yapılan haksızlıklarda sessiz kalırken, kendine yapılan haksızlıklarda tepkisini ortaya koyar.”(S7)
- “Empati yapabilecek durumda değil.”(S14)

4.2.2. Eğitim Sırası

Eğitim Sırası İletişim Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında takım arkadaşlarıyla ve antrenörleriyle iletişimini içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcuların antrenman öncesinde daha çok sporcu birbirleriyle konuşmaya başlamıştır. Kendi aralarında şakalaştıkları ve diğer sporcuların bunlara katıldıkları gözlemlenmiştir. İletişim ile birlikte sporcuların biri konuşurken diğerlerinin dinlediği gözlemlenmiştir. Antrenmana çıkmadan antrenmanda nelerin yapılacağını kendi aralarında tartışmaya başladıkları gözlemlenmiştir. Antrenman esnasında bir birleriyle iletişimin artmasından dolayı antrenman verimi artmış ve sporcular daha verimli hale gelmeye başlamıştır. Antrenman sonrasında sporcular antrenmanın nasıl geçtiği hakkında yorumda bulundukları, antrenmanda verimi yüksek olan sporcuları tebrik ettikleri eksikleri olanları dile getirdikleri gözlemlenmiştir. Sessiz olan kişilerin konuşmaya başladıkları diğer sporcularla iletişimde bulundukları gözlemlenmiştir. Eğitim sırasında aldıkları eğitimle birlikte sporcuların hareket ettiği ve davranışlarını buna göre şekillendir dikteleri gözlemlenmiştir. Antrenörle günlük konuşmaları yapabildikleri kendilerini ifade ettikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.2.1. Eğitim Sırası İletişim Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
İletişimde Bulunma	17	22
Karşıdaki Kişiyi Dinleme	14	22
Kendini ifade etme	12	22

İletişim becerisine ait eğitim sırası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “Antrenmandan önce diğer sporcuların halini hatırlıyor ve şakalaşıyor.”(S5)
- “İletişimde bulunduğu kişiyi dinliyor. Kendi fikrini ifade ediyor.”(S11)
- “Antrenman esnasında konuşuyor ve diğer sporcuları motive ediyor.”(S2)
- “Antrenman sonunda iyi olan sporcu arkadaşını tebrik ediyor.”(S7)
- “Antrenmandan sonra verimi düşük olan sporcu arkadaşına tavsiyelerde bulunuyor ve motive etmeye çalışıyor.”(S16)

Eğitim Sırası Problem Çözme Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında meydana gelen problemlere yaklaşımı ve problemin çözümünde etkisinin nasıl olduğunu içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcular antrenman öncesi sırası ve sonrasında meydana gelen herhangi bir problemde kendi 6-7 kişinin problemin çözümüne öneri getirdiği gözlemlenmiştir. Takımın karşı karşıya kaldığı problemlerde sporcuların birlikte çözüm aradığı ve problemi çözmek için çabaladığı görülmüştür. Kişiler arasında çıkan problemlerde kendilerini haklı görmedikleri orta yolu aradıkları ve bir takımın parçası olduklarının farkında olup problemi çözmeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Sporcuların antrenman öncesi sırası ve sonrasında meydana gelebilecek herhangi bir problemin çözümü için pozitif yönde yaklaşım gösterdikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.2.2. Eğitim Sırası Problem Çözme Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Pozitif Yaklaşım	14	22
Kendi Çözümünü Önerme	13	22
Problemi anlama ve Öneri verme	9	22

Problem çözme becerisine ait eğitim sırası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “Meydana gelen problemi çözmek için uğraşır.” (S17)
- “Pozitif yaklaşım sergiler.”(S21)
- “Probleme ilk başta tepki vermez problemin nedenlerini anlar ve sonra problemin çözümü için öneriler verir.”(S14)
- “Pozitif yaklaşım sergiler. Problemi çözmek için çok çaba sarf eder ve sonucu çalıştırıcı ile paylaşır.” (S2)

Eğitim Sırası Çatışma Çözme Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında çatışma ortamı oluşturma durumu, çatışma ortamındaki tutumu ve antrenör sporcu arasındaki çatışma ortamındaki tutumunu içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcuların çatışma ortamı oluşturmadağı ve oluşmasından kaçındığı gözlemlenmiştir. Sporcuların arasında oluşan çatışma ortamlarında karşıdaki kişiyi dinledikleri ve diğer kişilere bu ortam hakkında fikrini sordukları gözlemlenmiştir. Bazı sporcuların meydana gelen çatışma ortamından kaçındıkları gözlemlenmiştir. Çatışmaya yaşayan kişileri yatıştırdıkları bu ortamın sona ermesi için her iki tarafında yatıştırdıkları gözlemlenmiştir. Antrenör sporcu arasında çıkan çatışmalarda, çatışma yaşayan sporcunun kendini ifade ettiğı ve çatışmayı bitirmeye yönelik tutumda bulunduğu gözlemlenmiştir. Çatışmayı çözmek için sporcular bir birinin fikirlerini benimsedikleri ve çözüm için fikir birliğı yaptıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.2.3. Eğitim Sırası Çatışma Çözme Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Çatışmaya Pozitif Yaklaşım	16	22
Çatışma Çözümü İçin Çaba Sarfetme	14	22
Çatışma Ortamından Kaçınma	6	22

Çatışma çözme becerisine ait eğitim sırası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “Çatışma ortamı yaratmaktan kaçınır.”(S15)
- “Çatışmayı çözmek için kendi fikrini üretir. Pozitif yaklaşım sergiler.”(S8)
- “Çatışma ortamından kaçınır ve sessiz kalır.”(S12)
- “Çatışmayı çözmek için sorumluluk alır.”(S13)

Eğitim Sırası Empatik Eğilim Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların başkasına yapılan haksızlıklar da tutumunun nasıl olduğu ve takım içersin de meydana gelen olumlu veya olumsuz durumlarda kendisini karşıdaki kişinin yerine koyarak davranış sergilemelerini içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcular takım içerisinde başka bir sporcuya yapılan haksızlıklarda haklı olanı savundukları gözlemlenmiştir. Haksızlık yapan kişiye diğer sporcuların tepki koyduğu ve haksız olduklarını dile getirdikleri gözlemlenmiştir. Haksızlığa uğrayan sporcuya destek verdikleri ve motive ettikleri gözlemlenmiştir. Sporcuların çoğunun haksızlığa uğrayan kişinin kendi yerine koyarak davranış sergilediği ve tutumlarını ortaya koydukları gözlemlenmiştir. Bazı sporcuların ise sessiz ve çekimser kaldıkları gözlemlenmiştir. Haksızlık yapan kişiyi pozitif yönde eleştirdikleri ve hatasını anlamasını sağlamak için çaba sarf ettikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.2.4. Eğitim Sırası Empatik Eğilim Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Haksızlığa Karşı Tepki Koyma	16	22
Pozitif Yaklaşım	16	22
Empati Yaparak Tutum Sergileme	14	22

Empatik eğilim becerisine ait eğitim sonrası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “*Olaya müdahale eder ve ortaya çıkan haksızlığı gidermeye çalışır.*”(S5)
- “*Haksızlığa müdahale eder ve çözüm odaklı yaklaşır.*”(S9)
- “*Çok büyük haksızlık olmadıktan sonra olaya karışmaz.*”(S3)
- “*Mutlaka tepkisini ortaya koyar. Olayı çözmek için elinden geleni yapar.*”(S11)
- “*Yapılan haksızlığı kendine yapılmış gibi görür ve tepkisini ortaya koyar ve haksızlığı gidermek için çaba gösterir.*”(S14)

4.3.3.Eğitim Sonrası

Eğitim Sonrası İletişim Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında takım arkadaşlarıyla ve antrenörleriyle iletişimini içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcuların antrenman öncesi, sonrası ve sonrası herkesin bir birleriyle iletişimde bulunduğu gözlemlenmiştir. Bir birlerini dinleyerek iletişimde bulundukları gözlemlenmiştir. Antrenmandan önce antrenman hakkında fikirlerin paylaşıldığı gözlemlenmiştir. Antrenmana bütün sporcuların iletişimde olduğu olumlu hareketlerde tebriklerin edildiği kötü hareketlerde motive edici sözlerin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Herkesin konuştuğu bir birleriyle iletişimde olduğu gözlemlenmiştir. İletişimin artmasıyla birlikte takımın antrenman performansının ve keyif derecesinin arttığı gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.3.1. Eğitim Sonrası İletişim Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
İletişimde Bulunma	22	22
Etkin Dinleme	20	22
Motive Etme	16	22

İletişim becerisine ait eğitim sonrası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “Antrenmandan önce neredeyse herkesle iletişime geçti günlük konuşmalar sergiledi.”(S7)
- “Antrenman hakkındaki görüşlerini dile getirdi. Diğer arkadaşlarından görüşünü sordu.”(S22)
- “Antrenman esnasında herkes ile iletişimde bulundu ve olumlu hareketlerin artması için arkadaşlarını motive edici sözler kullandı.” (S19)
- “Antrenman sonrası herkesle iletişimde bulundu herkesin çok iyi olduğunu bazı arkadaşlarının daha iyi olacaklarının telkininde bulundu.”(S1)

Eğitim Sonrası Problem Çözme Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında meydana gelen problemlere yaklaşımı ve problemin çözümünde etkisinin nasıl olduğunu içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcular antrenman öncesi sırası ve sonrasında meydana gelen herhangi bir problemde takımdaki bütün sporcuların kişinin problemine çözümüne öneri getirdiği ve kısa zamanda çözdükleri gözlemlenmiştir. Kişiler arası çıkan problemlerde problemi çözmek için anında çözüm aradıkları problemi uzatmadıkları gözlemlenmiştir. Antrenman öncesi sırası ve sonrasında herhangi bir oluşacak problemde kaçındıkları gözlemlenmiştir. Takımdaki bütün sporcuların bir probleme karşı anında çözüm üretmeye çalıştıkları ve sporcuların en az şekilde etkileneceği şekilde tutum sergiledikleri gözlemlenmiştir. Takımda herkesin problemlere karşı olduğu çözüm önerisi getirdiği ve takımın çıkarlarının ön planda olduğu kişisel problemlerin anında çözümü için ve takımdaki herkesin etkilenmemesi için çaba gösterdikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.3.2. Eğitim Sonrası Problem Çözme Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Problem Çözümüne Öneri Getirme	21	22
Problemi Anında Çözümle	20	22
Problem Ortamı Oluşturmaktan Kaçınma	19	22

Problem çözme becerisine ait eğitim sonrası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “*Meydana gelen problemi anında çözmek için çaba gösterir.*” (S3)
- “*Pozitif yaklaşım sergiler ve takım içerisinde kişisel problemlerin olmayacağını dile getirir.*”(S5)
- “*Problem çözümü için takımdaki diğer sporcuları organize eder ve kısa zamanda problemi çözmek için harekete geçer.*”(S16)

Eğitim Sonrası Çatışma Çözme Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların antrenman öncesinde sırasında ve sonrasında çatışma ortamı oluşturma durumu, çatışma ortamındaki tutumu ve antrenör sporcu arasındaki çatışma ortamındaki tutumunu içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcuların çatışma ortamı oluşturmada ve oluşmasından kaçındığı gözlemlenmiştir. Kişisel olarak oluşan çatışma ortamlarından diğer sporcular müdahil olarak çatışma ortamını sonlandırdıkları gözlemlenmiştir. Meydana gelen çatışmalarda hemen çözümün üretildiği ve takımdaki diğer sporcuların etkilenmediği gözlemlenmiştir. Antrenör ile herhangi bir çatışma çıkmaması için gerekli kurallara uydukları ve takım içinde birlikte hareket ettikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.3.3. Eğitim Sonrası Çatışma Çözme Becerisi Sonuçları

Boyut				f	n
Kurallara Uyma				22	22
Takımla Birlikte Hareket Etme				22	22
Çatışmada	Kendi	Çözümünü	20		22
Üretme					

Çatışma çözme becerisine ait eğitim sonrası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- “Antrenörün kurallarına uyar ve arkadaşlarının haklarına saygı gösterir.”(S20)
- “Çatışmayı çözmek için kendi fikrini üretir. Pozitif yaklaşım sergiler.”(S10)
- “Çatışmayı anında çözmek ve takımın etkilenmemesi için çaba gösterir.”(S21)
- “Çatışmada her iki tarafında pozitif şekilde bu süreçten ayrılmasını sağlar.”(S4)

Eğitim Sonrası Empatik Eğilim Becerisine Ait Bulgular:

Sporcuların başkasına yapılan haksızlıklar da tutumunun nasıl olduğu ve takım içersin de meydana gelen olumlu veya olumsuz durumlarda kendisini karşıdaki kişinin yerine koyarak davranış sergilemelerini içeren betimlemeler şöyledir;

Sporcuların bir birlerine haksızlık etmedikleri ve nadirde olsa ettikleri zamanda haksızlık yapan sporcunun empatik bir eğilim göstererek karşıdaki kişiye kendisini affettirdiği gözlemlenmiştir. Haksızlığa uğrayan kişilerinde olayı uzatmadığı ve anında olayı çözümledikleri gözlemlenmiştir. Meydana gelen haksızlıklarda takımın bütünüyle birlikte haksız olan kişiye tepki gösterdikleri ve anında çözüm ürettikleri ortamın gerilip olayın uzamamasını önledikleri gözlemlenmiştir. Özellikle antrenman sırasında yapılan hataların pozitif şekilde iletişimde bulunarak sporcuya destek oldukları gözlemlenmiştir.

Tablo 4.2.3.4. Eğitim Sonrası Empatik Eğilim Becerisi Sonuçları

Boyut	f	n
Haksızlığa Karşı Tepki Koyma	22	22
Empati Yaparak Tutum Sergileme	20	22
Haksızlığa Karşı Birlikte Hareket Etme	18	22

Empatik eğilim becerisine ait eğitim sonrası antrenörün sporculara yönelik gözlemleri ve yorumları şu şekilde olmuştur;

- *“Haksızlık etmekten kaçınır ve haksızlığa uğradığında olayı uzatmadan çözümci bir şekilde davranır.” (S13)*
- *“Haksızlığa müdahale eder ve anında çaba gösterir. Takım birlikteliğinin atmosferinin bozulmaması için elinden geleni yapar.”(S22)*
- *“Takımla birlikte hareket eder haksızlığa tepkisini koyar ve haksızlığın giderilmesi için çaba gösterir.”(S1)*
- *“Antrenman esnasında arkadaşının yaptığı hatayı kendini onun yerine koyarak hareket eder ve olumlu şekilde davranış sergiler.”(S19)*

4.2.4. Deney Grubu Sporcularının Antrenör Değerlendirme Sonuçları

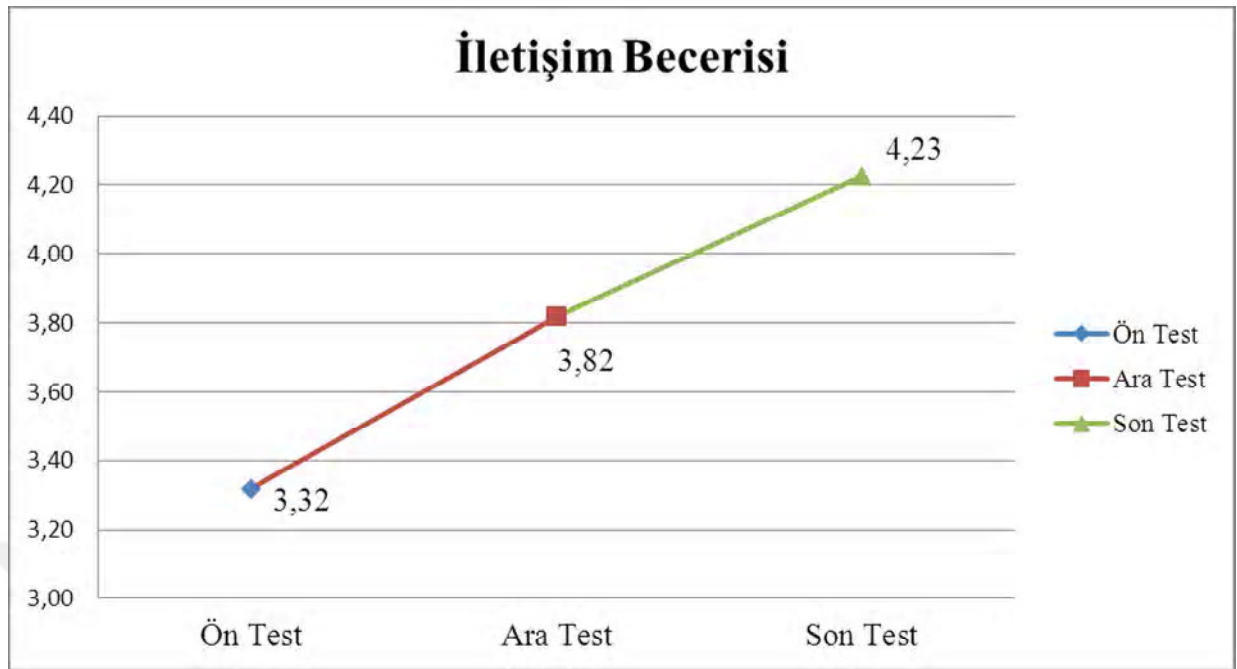
Tablo 4.2.4.1. Deney Grubu Antrenör Görüşüne Göre Puanların Betimsel İstatistiği

		N	Minumum	Maximum	X $\pm$ SS
Ön Test	Problem Çözme	22	3.00	4.00	3.41 $\pm$ 0.50
	Empatik Eğilim	22	3.00	4.00	3.50 $\pm$ 0.51
	Çatışma Çözme	22	3.00	4.00	3.45 $\pm$ 0.51
	İletişim Becerisi	22	3.00	4.00	3.32 $\pm$ 0.48
Ara Test	Problem Çözme	22	3.00	4.00	3.82 $\pm$ 0.39
	Empatik Eğilim	22	3.00	5.00	3.86 $\pm$ 0.64
	Çatışma Çözme	22	3.00	5.00	3.82 $\pm$ 0.59
	İletişim Becerisi	22	3.00	5.00	3.82 $\pm$ 0.59
Son Test	Problem Çözme	22	3.00	5.00	4.05 $\pm$ 0.58
	Empatik Eğilim	22	3.00	5.00	4.41 $\pm$ 0.59
	Çatışma Çözme	22	3.00	5.00	4.14 $\pm$ 0.47
	İletişim Becerisi	22	3.00	5.00	4.23 $\pm$ 0.53

Tablo 4.2.4.1. deney grubu katılımcıların antrenör görüşüne göre ön test skorlarının incelendiğinde; Problem Çözme Becerisi 3.41 ± 0.50 , Empatik Eğilim Becerisi 3.50 ± 0.51 , Çatışma Çözme Becerisi 3.45 ± 0.51 ve İletişim Becerisinin ise 3.32 ± 0.48 olduğu tespit edilmiştir.

Ara test skorları incelendiğinde; Problem Çözme Becerisi 3.82 ± 0.39 , Empatik Eğilim Becerisi 3.86 ± 0.64 , Çatışma Çözme Becerisi 3.82 ± 0.59 ve İletişim Becerisinin ise 3.82 ± 0.59 olduğu tespit edilmiştir.

Son test skorları incelendiğinde; Problem Çözme Becerisi 4.05 ± 0.58 , Empatik Eğilim Becerisi 4.41 ± 0.59 , Çatışma Çözme Becerisi 4.14 ± 0.47 ve İletişim Becerisinin ise 4.23 ± 0.53 olduğu tespit edilmiştir.

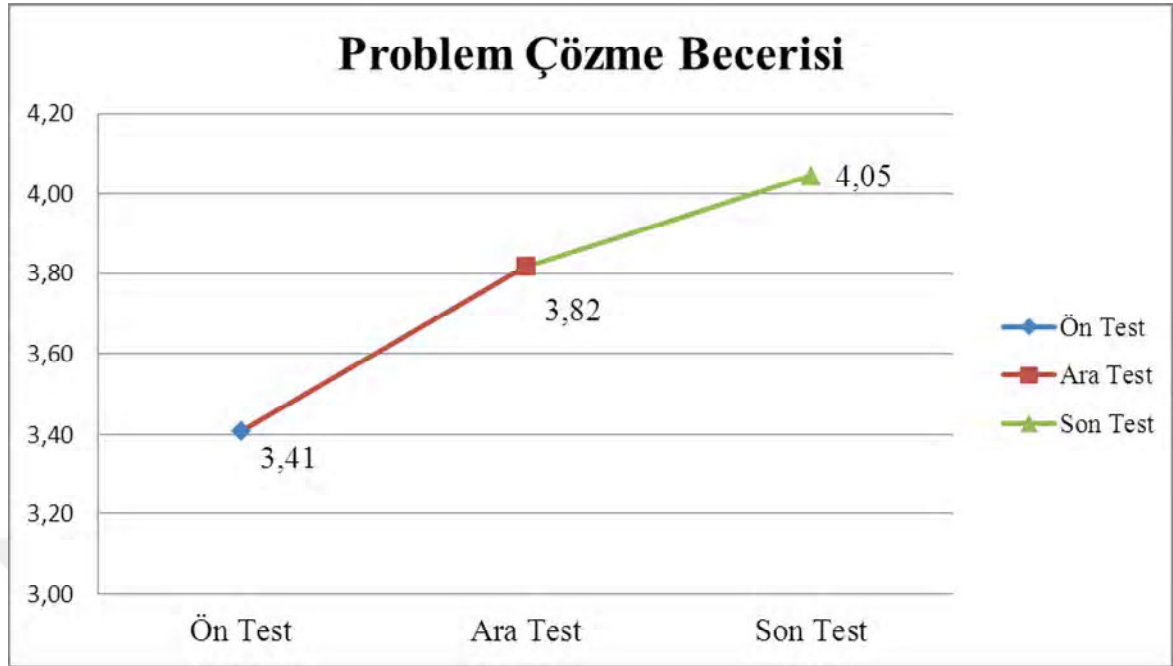

Şekil 4.2.4.1. İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.2.4.2. İletişim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
İletişim Becerisi	Deney Grubu	$F(2, 42) = 14.873, p = .000, np^2 = .415$	1-2/1-3/2-3

Tablo 4.2.3.2.'de Antrenör görüşüne göre İletişim becerisi puanları incelendiğinde Deney grubu ön test ($x=3.32, ss=0.48$) aratest ($x=3.82, ss=0.59$) ve son test ($x=4.23, ss=0.53$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,42)}=14.873, p=.000, np^2=.415$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile ara test , ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .415 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak İletişim becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 41.5' inin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

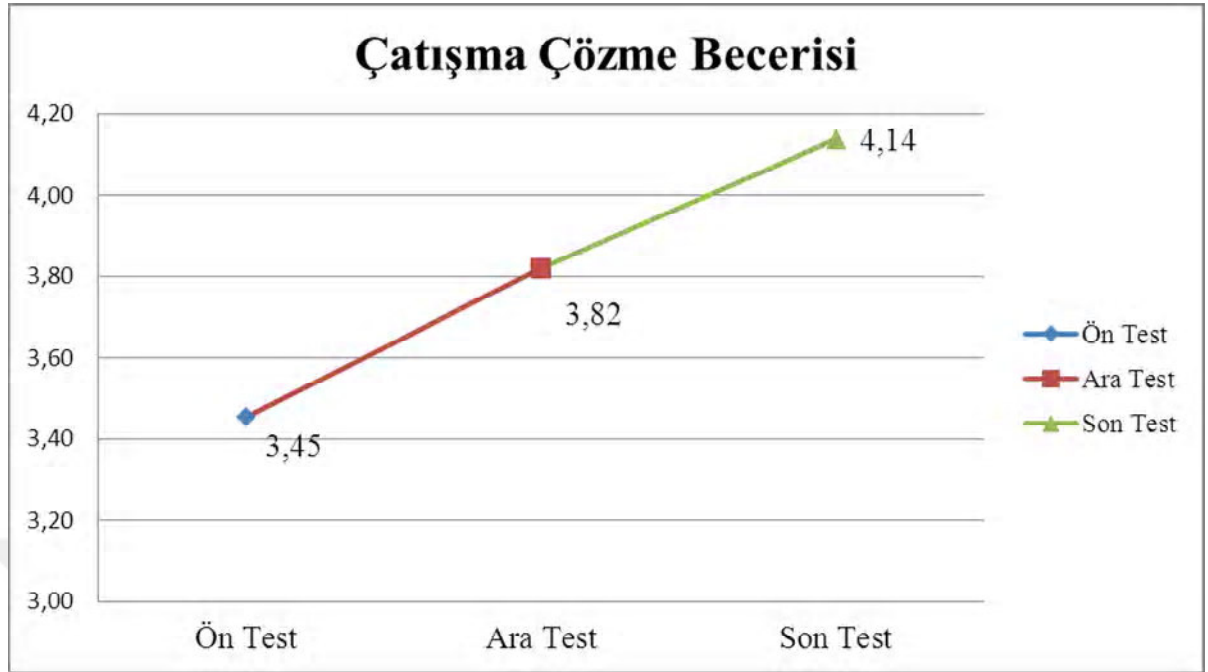

Şekil 4.2.4.2. Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.2.4.3. Problem Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
Probleme Çözme	Deney Grubu	$F(1,556, 32.668) = 8.932, p = .002, np^2 = .298$	1-2/1-3/2-3

Tablo 4.2.4.3.'te Antrenör görüşüne göre Problem Çözme becerisi puanları incelendiğinde Deney grubu ön test ($x=3.41, ss=4.87$) aratest ($x=3.82, ss=0.39$) ve son test ($x=4.05, ss=0.58$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(1.556, 32.668)} = 8.932, p = .002, np^2 = .298$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benforroni istatistiği sonucu ön test ile ara test, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p < .05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .298 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Problem Çözme Becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 29.8' inin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

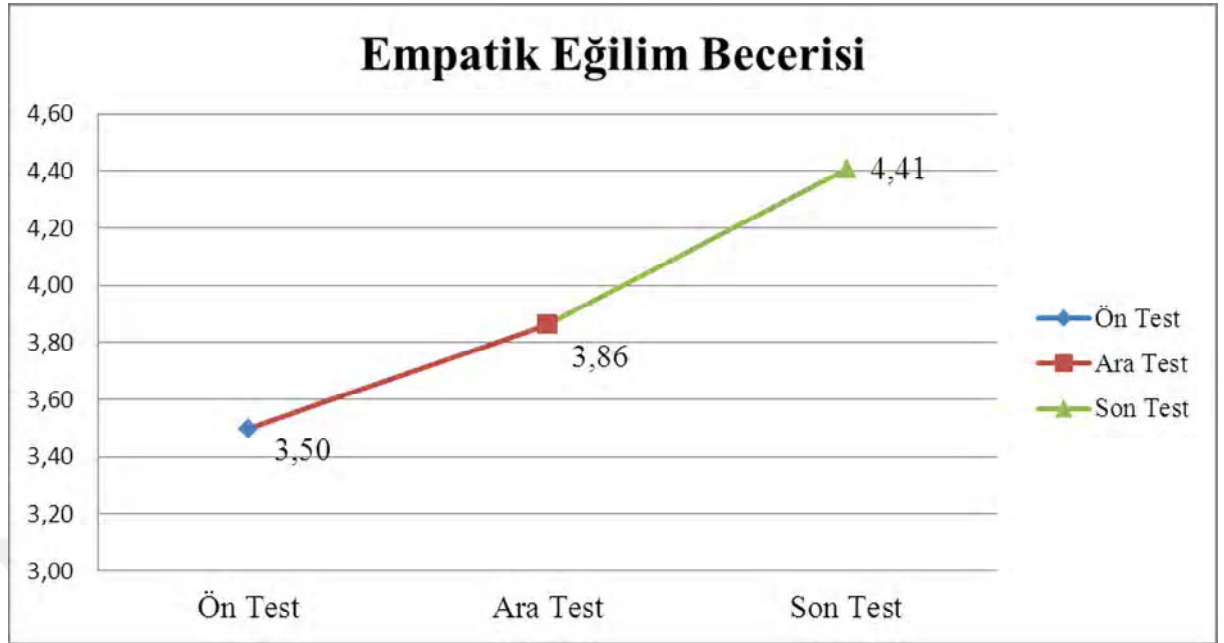

Şekil 4.2.4.3. Çatışma Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.2.4.4. Çatışma Çözme Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
Çatışma Çözme	Deney Grubu	$F(2, 42) = 9.315, p = .000, np^2 = .301$	1-3

Tablo 4.2.4.4.'te Antrenör görüşüne göre Çatışma Çözme becerisi puanları incelendiğinde Deney grubu ön test ($x=3.45, ss=0.51$) aratest ($x=3.82, ss=0.59$) ve son test ($x=4.14, ss=0.47$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,42)}=9.315, p=.000, np^2=.301$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .301 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Çatışma Çözme becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 30.1' inin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

Şekil 4.2.4.4. Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.2.4.5. Empatik Eğilim Becerisi Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Beceri	Gruplar	Tekrarlayan Ölçümler	Benforroni
Empatik Eğilim	Deney Grubu	$F(2, 42) = 15.960, p = .000, \eta^2 = .432$	1-3

Tablo 4.2.3.5.'te Antrenör görüşüne göre Empatik Eğilim becerisi puanları incelendiğinde Deney grubu ön test ($x=3.50, ss=0.51$) aratest ($x=3.86, ss=0.64$) ve son test ($x=4.41, ss=0.59$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,42)}=15.960, p=.000, \eta^2=.432$). Testler arasındaki farkın kaynağını ortaya koyabilmek için uygulanan benferroni istatistiği sonucu ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$. Ayrıca eta kare değeri deney grubu için .432 olarak tespit edilmiştir. Bu değere bakılarak Empatik eğilim becerisi değişkenimizdeki çeşitliliğin % 43.2' sinin zaman tarafından açıklandığını söylenebilir.

4.2.5. Antrenörün Eğitim Hakkındaki Düşünce ve Görüşleri;

Eğitim öncesi takım içinde iletişim yok denecek kadar az olduğunu görüyordum. Sporcular sadece antrenmana gelip işlerini yapıp gidiyorlar gibiydi. Kimse birbirleriyle pek sohbet etmiyordu. Kendi aralarında yaptıkları eleştirilere kimse katlanmıyor hemen agresif bir kimliğe bürünüyorlar ve eleştirileri kabul etmiyorlardı. Antrenman esnasında veya sonrasında oluşan bir problemde sporcuların kendisinde değilse problem kimse oralı olmuyor, ilgilenmiyordu. Takım içerisinde çıkan çatışma ortamında çözüm üretmek yerine gruplaşıyorlardı. Kimin haklı kimin haksız olduğu önemsiz şekilde herkes kendi arkadaşının yanında oluyor ve genellikle güçlü olan kişilerin tarafında yer alınıyordu. Çözümü kendi aralarında üretmek yerine benim çözmemi bekliyorlardı. Birbirlerine yaptıkları haksızlıklarda diğer kişiler sessiz kalıyordu. Çoğu sporcu kendine yapılmasını istemediklerini diğer sporculara yapabiliyordu. Yapılan haksızlıklar karşısında susup hiç bir şey olmamış gibi devam edebiliyorlardı.

Eğitim ile birlikte sporcuların iletişimlerin arttığını soyunma odasında seslerin birbirine karıştığını herkesin gündelik konuşmalarını duyabiliyordum. Antrenman esnasında herkes birebirleriyle iletişimde olduğunu gördüm. Yapılan eleştiriler dinleniyor ve arkasından motive edici sözler ediyorlardı. Takım uyumu artmaya başlamıştı. Antrenman esnasında oluşan problemlere anında çözümler ürettiklerini ve ortamın bozulmaması ve kimsenin bundan olumsuz etkilenmemesi için çabaladıklarını gördüm. Sporcular bir birlerine yaptıkları en ufak hatada bile özür dilemeye çalışıyorlardı. Biri birine haksızlık yaptığında olayı tatlılığa bağlamak ve haksız olan kişiye doğru olanı anlatmaya çalışıyorlar haksızlığa uğrayan kişiyi motive ediyorlar oyun içinden kopmamasını sağlıyorlardı. Özellikle antrenman esnasında sporcular birbirlerinin yaptığı hatada özür diliyor diğer sporcu arkadaşı ise bir dahaki sefere daha iyi olacak böyle olursa dahada güzel olabilir vb. sözlerle arkadaşına destek oluyor.

Sporculara uygulanan çatışma çözme, problem çözme, empatik eğilim ve iletişim becerileri eğitiminin sporcular üzerinde pozitif yönde etkisi olduğunu gözlemledim. Uygulanan bu eğitimler sporcuların birbirleriyle olan uyumunun artmasına yardımcı olmuştur. Takım içerisindeki huzursuzlukları en aza indirmişdir. Sporcuların birbirlerini daha iyi anlamalarına amaç ve hedeflerinin bir olduklarını gösterdiğini birinin olmadan diğerinin de bu takımda olamayacaklarını ortaya çıkarmış ve bir takım

olmanın sadece fizyolojik ve fiziksel özellikler ile beraber bilişsel özelliklerinde olmasını gerektiğini göstermiştir.

Çalışmanın gözlem formları değerlendirildiğinde sporculara uygulanan eğitimlerin yararlı olduğu tespit edilmiştir. Eğitim öncesi sırası ve sonrası gözlemlerinde uygulanan eğitimin anlık bir şekilde etki etmediği uzun süreli olarak sporculara etki ettiği ve sporcularda davranış değişikliği meydana getirdiği söylenebilir. Uygulanan eğitimlerin ilk önce sporcuların kişisel olarak davranışlarında değişiklik gösterdiği eğitimden sonra bu değişikliklerin takım halinde olduğu ve takımın çıkarı için değiştirildiği söylenebilir. Gözlem formlarından elde edilen bulgulara göre uygulanan eğitimin sporcularda davranış değişikliği meydana getirdiği oynadıkları takımda birlik ve beraberliği artırdığı ve müsabakalarda alınan sonuçların uygulanan eğitimdeki gelişmelerle paralel olduğu tespit edilmiştir.

4.3. DENEY GRUBU SPORCULARIN MÜSABAKA ANALİZİ BULGULARI

4.3.1. Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Bulguları

Tablo 4.3.1.1. Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ön Test Betimsel İstatistiği

	Hareketler	N	Minumum	Maximum	X ± SS
Olumlu Hareketler	Kısapas	2	104.00	108.00	106.00 ± 2.83
	Uzun pas	2	15.00	17.00	16.00 ± 1.41
	Top kazanma	2	45.00	67.00	56.00 ± 15.56
	Serbest atış	2	3.00	8.00	5.50 ± 3.54
	Sağ orta	2	1.00	4.00	2.50 ± 2.12
	Sağ korner	2	1.00	2.00	1.50 ± 0.71
	Sol orta	2	1.00	2.00	1.50 ± 0.71
	Sol korner	2	1.00	1.00	1.00 ± 0.00
	Taç	2	23.00	26.00	24.50 ± 2.12
	Degaj	2	1.00	2.00	1.50 ± 0.71
	Elle başlama	2	3.00	4.00	3.50 ± 0.71

Tablo 4.3.1.1. incelendiğinde deney grubu katılımcıların ön test müsabaka olumlu hareket skorları incelendiğinde; Kısapas 106.00±2.83, Uzun pas 16.00±1.41, Top Kazanma 56.00±15.56, Serbest Atış 56.00±15.56, Sağ Orta 2.50±2.12, Sağ Korner 1.50±0.71, Sol Orta 1.50±0.71, Sol Korner 1.00±0.00, Taç 24.50±2.12, Degaj 1.5±0.71 ve Elle Başlamanın ise 3.50±0.71 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3.1.2. Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ara Test Betimsel İstatistiği

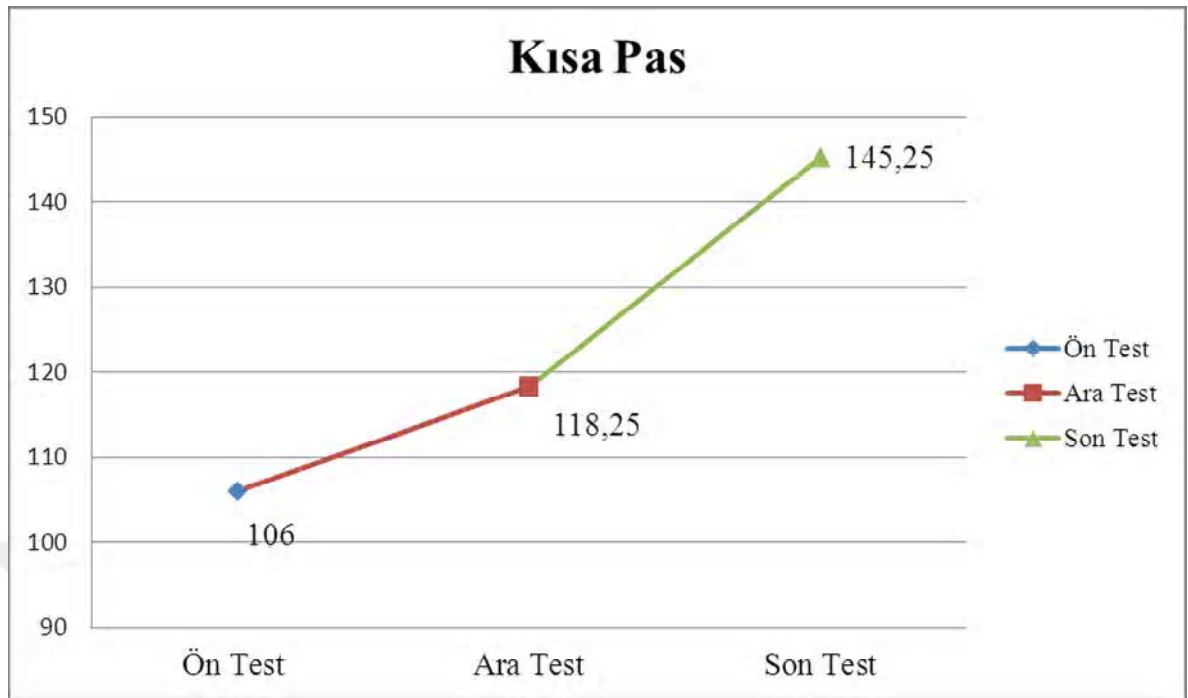
Olumlu Hareketler	Hareketler	N	Minumum	Maximum	X ± SS
	Kısa Pas	4	105.00	130.00	118.25 ± 10.53
	Uzun Pas	4	14.00	24.00	19.50 ± 4.43
	Top Kazanma	4	43.00	65.00	50.25 ± 10.05
	Serbest Atış	4	4.00	18.00	8.75 ± 6.29
	Sağ Orta	4	1.00	4.00	2.25 ± 1.26
	Sağ Korner	4	1.00	3.00	2.00 ± 0.82
	Sol Orta	4	1.00	5.00	2.75 ± 1.71
	Sol Korner	4	1.00	2.00	1.25 ± 0.50
	Taç	4	21.00	27.00	24.50 ± 2.65
	Degaj	4	2.00	3.00	2.50 ± 0.58
	Elle Başlama	4	4.00	4.00	4.00 ± 0.00

Tablo 4.3.1.2. incelendiğinde deney grubu katılımcıların ara test müsabaka olumlu hareket skorları incelendiğinde; Kısapas 118.25 ± 10.53 , Uzun pas 19.5 ± 4.43 , Top Kazanma 50.25 ± 10.05 , Serbest Atış 8.75 ± 6.29 , Sağ Orta 2.25 ± 1.26 , Sağ Korner 2.00 ± 0.82 , Sol Orta 2.75 ± 1.71 , Sol Korner 1.25 ± 0.50 , Taç 24.50 ± 2.65 , Degaj 2.50 ± 0.58 ve Elle Başlamanın ise 4.00 ± 0.00 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3.1.3. Deney Grubu Olumlu Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Son Test Betimsel İstatistiği

	Hareketler	N	Minumum	Maximum	X $\pm$ SS
Olumlu Hareketler	Kısa Pas	4	135.00	156.00	145.25 $\pm$ 8.92
	Uzun Pas	4	24.00	30.00	26.00 $\pm$ 2.83
	Top Kazanma	4	38.00	54.00	47.50 $\pm$ 7.19
	Serbest Atış	4	4.00	12.00	9.00 $\pm$ 3.83
	Sağ Orta	4	3.00	5.00	4.25 $\pm$ 0.96
	Sağ Korner	4	3.00	5.00	4.00 $\pm$ 0.82
	Sol Orta	4	3.00	4.00	3.25 $\pm$ 0.50
	Sol Korner	4	1.00	2.00	1.75 $\pm$ 0.50
	Taç	4	23.00	29.00	25.25 $\pm$ 2.63
	Degaj	4	3.00	4.00	3.50 $\pm$ 0.58
	Elle Başlama	4	4.00	5.00	4.75 $\pm$ 0.50

Tablo 4.3.1.3. incelendiğinde deney grubu katılımcıların son test müsabaka olumlu hareket skorları incelendiğinde; Kısapas 145.25 $\pm$ 8.92, Uzun pas 26.00 $\pm$ 2.83, Top Kazanma 47.50 $\pm$ 7.19, Serbest Atış 8. 9.00 $\pm$ 3.83, Sağ Orta 4.25 $\pm$ 0.96, Sağ Korner 4.00 $\pm$ 0.82, Sol Orta 3.25 $\pm$ 0.50, Sol Korner 1.75 $\pm$ 0.50, Taç 25.25 $\pm$ 2.63, Degaj 3.50 $\pm$ 0.58 ve Elle Başlamanın ise 4.75 $\pm$ 0.50 olduğu tespit edilmiştir.

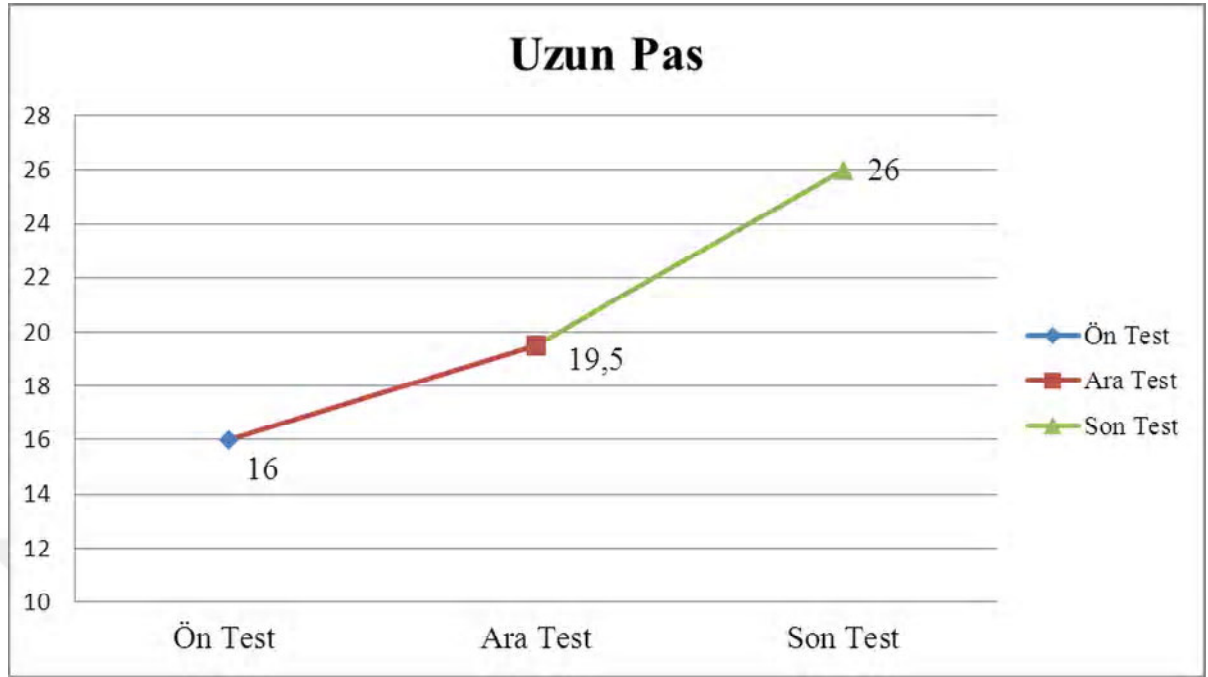

Şekil 4.3.1.1. Olumlu Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.4. Olumlu Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Kısa Pas	Gruplar Arası	2518.90	2	1259.450	15.213	.003	1-3
	Gruplar İçi	579.50	7	82.786			2-3
	Toplam	3098.40	9				

Tablo 4.3.1.4.'te Deney grubu müsabaka analizi kısa pas skorları incelendiğinde ön test ($x=106.00$, $ss=2.83$) ara test ($x=118.25$, $ss=10.53$) ve son test ($x=145.25$, $ss=8.92$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=15,213, p=.002$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

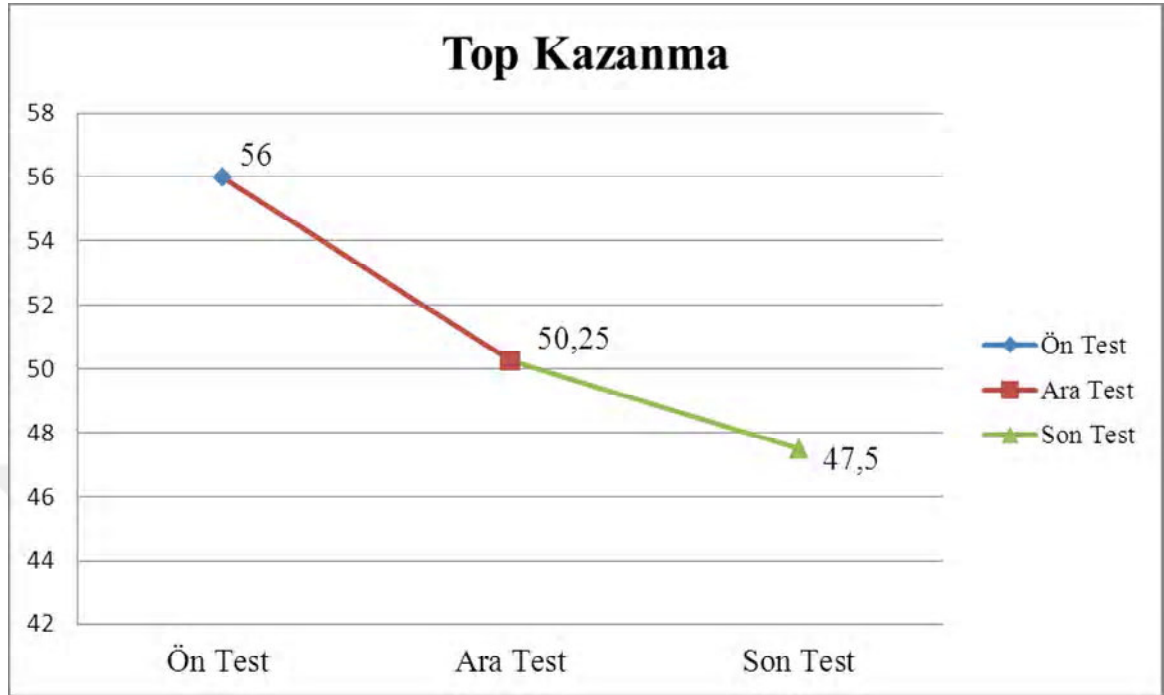

Şekil 4.3.1.2. Olumlu Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.5. Olumlu Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Uzun Pas	Gruplar Arası	157.400	2	78.700	6.481	.026	1-3 2-3
	Gruplar İçi	85.000	7	12.143			
	Toplam	242.400	9				

Tablo 4.3.1.5.'te Deney grubu müsabaka analizi uzun pas skorları incelendiğinde ön test ($x=16.00$, $ss=1.41$) ara test ($x=19.50$, $ss=4.43$) ve son test ($x=26.00$, $ss=2.83$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=6.481$, $p=.026$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

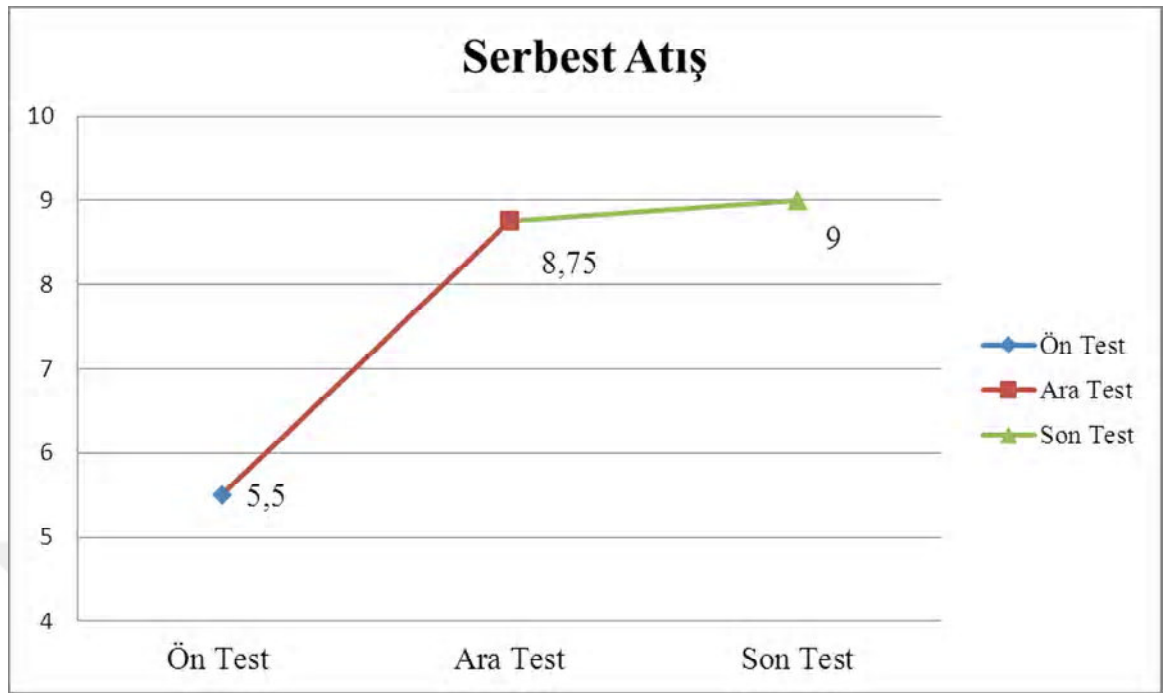

Şekil 4.3.1.3. Olumlu Hareketler Top Kazanma Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.6. Olumlu Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Top Kazanma	Gruplar Arası	96.350	2	48.175	.482	.637	-
	Gruplar İçi	699.750	7	99.964			
	Toplam	796.100	9				

Tablo 4.3.1.6.'da Deney grubu müsabaka analizi top kazanma skorları incelendiğinde ön test ($x=56.00$, $ss=15.56$) ara test ($x=50.25$, $ss=10.05$) ve son test ($x=47.50$, $ss=7.19$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.482, p=.637$). $p>.05$.

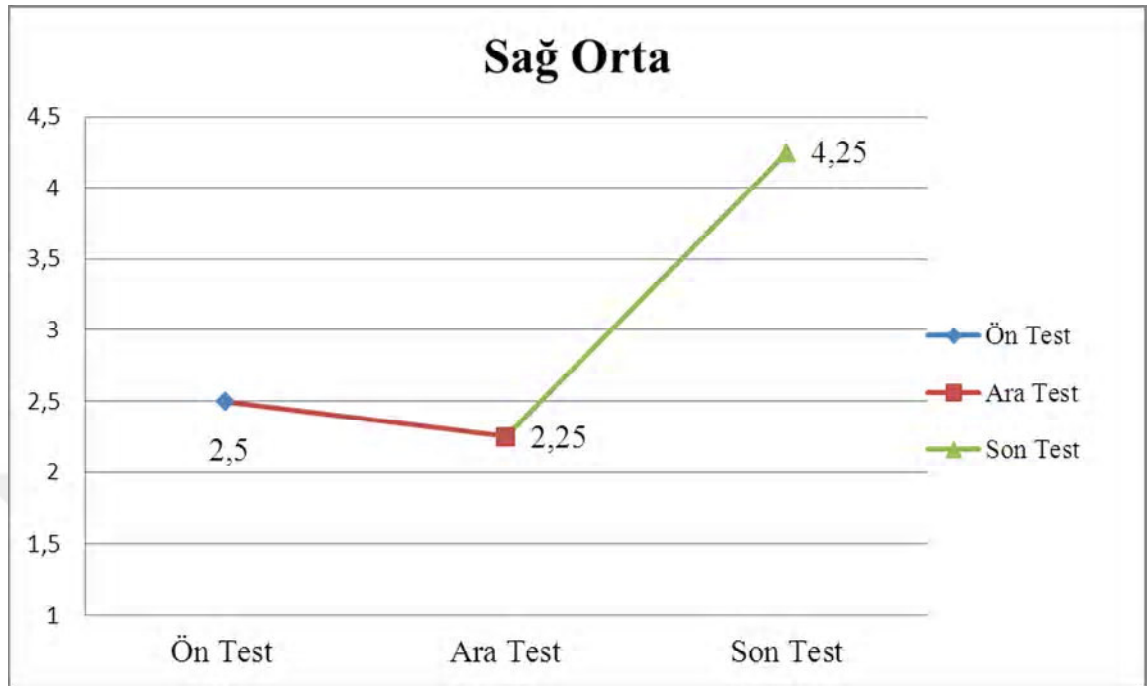

Şekil 4.3.1.4. Olumlu Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.7. Olumlu Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Serbest Atış	Gruplar Arası	18.350	2	9.175	.366	.706	-
	Gruplar İçi	175.250	7	25.036			
	Toplam	193.600	9				

Tablo 4.3.1.7.'de Deney grubu müsabaka analizi serbest atış skorları incelendiğinde ön test ($x=5.50$, $ss=3.54$) ara test ($x=8.75$, $ss=6.29$) ve son test ($x=9.00$, $ss=3.83$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.366, p=.706$). $p>.05$.

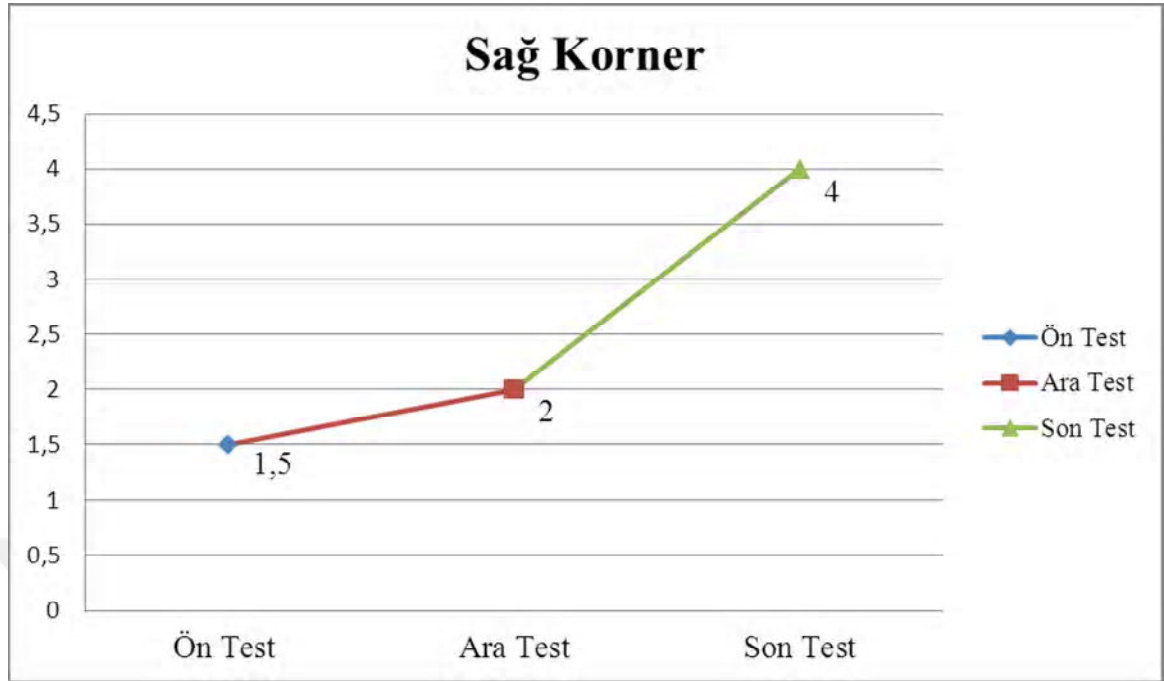

Şekil 4. 3. 1. 5. Olumlu Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.8. Olumlu Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sağ Orta	Gruplar Arası	8.900	2	4.450	2.596	.143	-
	Gruplar İçi	12.000	7	1.714			
	Toplam	20.900	9				

Tablo 4.3.1.8.'de Deney grubu müsabaka analizi sağ orta skorları incelendiğinde ön test ($x=2.50$, $ss=2.12$) ara test ($x=2.25$, $ss=1.26$) ve son test ($x=4.25$, $ss=0.96$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=2,596, p=.143$). $p>.05$.

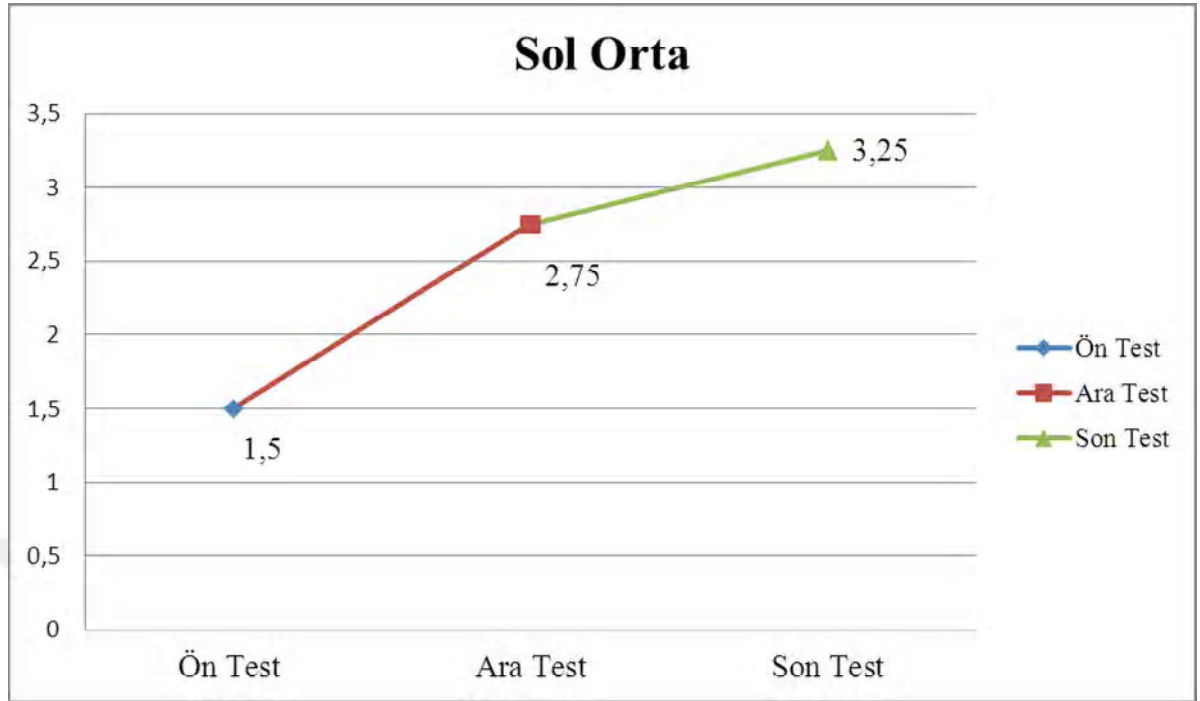

Şekil 4.3.1.6. Olumlu Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.9. Olumlu Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sağ Korner	Gruplar Arası	11.600	2	5.800	9.022	.012	1-3
	Gruplar İçi	4.500	7	.643			2-3
	Toplam	16.100	9				

Tablo 4.3.1.9.'da Deney grubu müsabaka analizi sağ korner skorları incelendiğinde ön test ($x=1.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=2.00$, $ss=0.82$) ve son test ($x=4.00$, $ss=0.82$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=9,022$, $p=.012$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

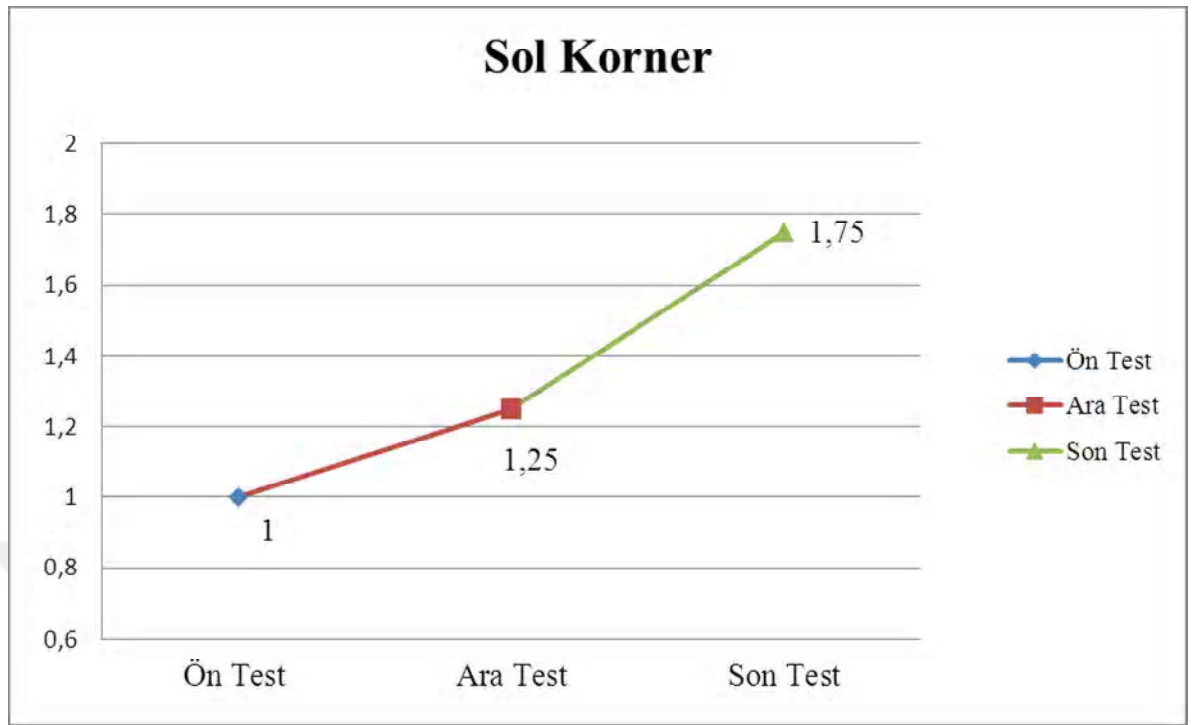

Şekil 4.3.1.7. Olumlu Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.10. Olumlu Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Tes Sont ve Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sol Orta	Gruplar Arası	4.100	2	2.050	1.435	.300	-
	Gruplar İçi	10.000	7	1.429			
	Toplam	14.100	9				

Tablo 4.3.1.10.'da Deney grubu müsabaka analizi sol orta skorları incelendiğinde ön test ($x=1.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=2.75$, $ss=1.71$) ve son test ($x=3.25$, $ss=0.50$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=1,435$, $p=.300$). $p>.05$.

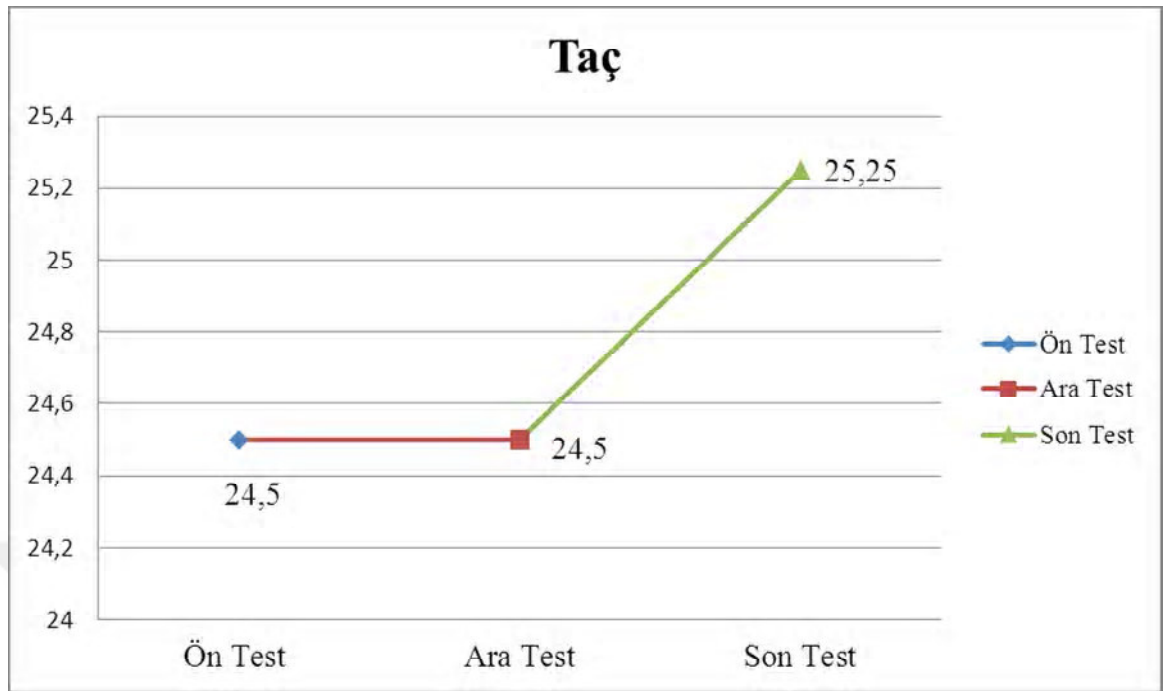

Şekil 4.3.1.8. Olumlu Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.11. Olumlu Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sol Korner	Gruplar Arası	.900	2	.450	2.100	.193	
	Gruplar İçi	1.500	7	.214			
	Toplam	2.400	9				

Tablo 4. 3.1.11.'de Deney grubu müsabaka analizi sol korner skorları incelendiğinde ön test ($x=1.00$, $ss=0.00$) ara test ($x=1.255$, $ss=0.50$) ve son test ($x=1.75$, $ss=0.50$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=2,100, p=.193$). $p>.05$.

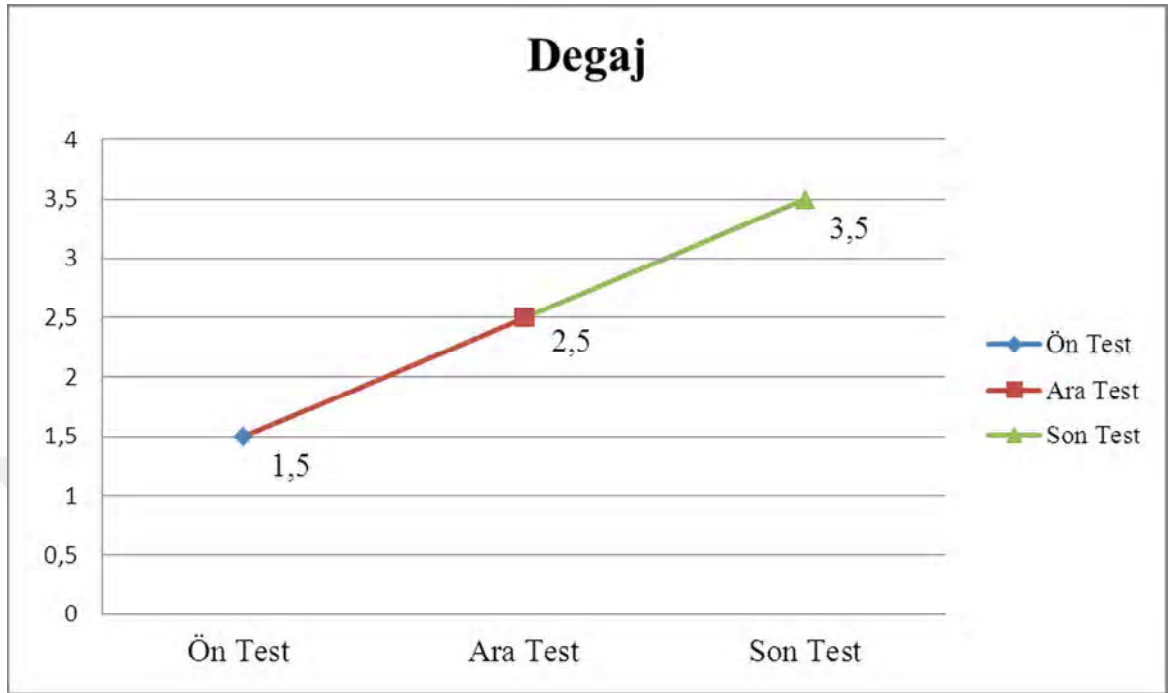

Şekil 4.3.1.9. Olumlu Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.12. Olumlu Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Taç	Gruplar Arası	1.350	2	.675	.102	.904	
	Gruplar İçi	46.250	7	6.607			
	Toplam	47.600	9				

Tablo 4.3.1.12.'de Deney grubu müsabaka analizi taç atış skorları incelendiğinde ön test ($x=24.50$, $ss=2.12$) ara test ($x=24.50$, $ss=2.65$) ve son test ($x=2.65$, $ss=2.63$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.102, p=.904$). $p>.05$.

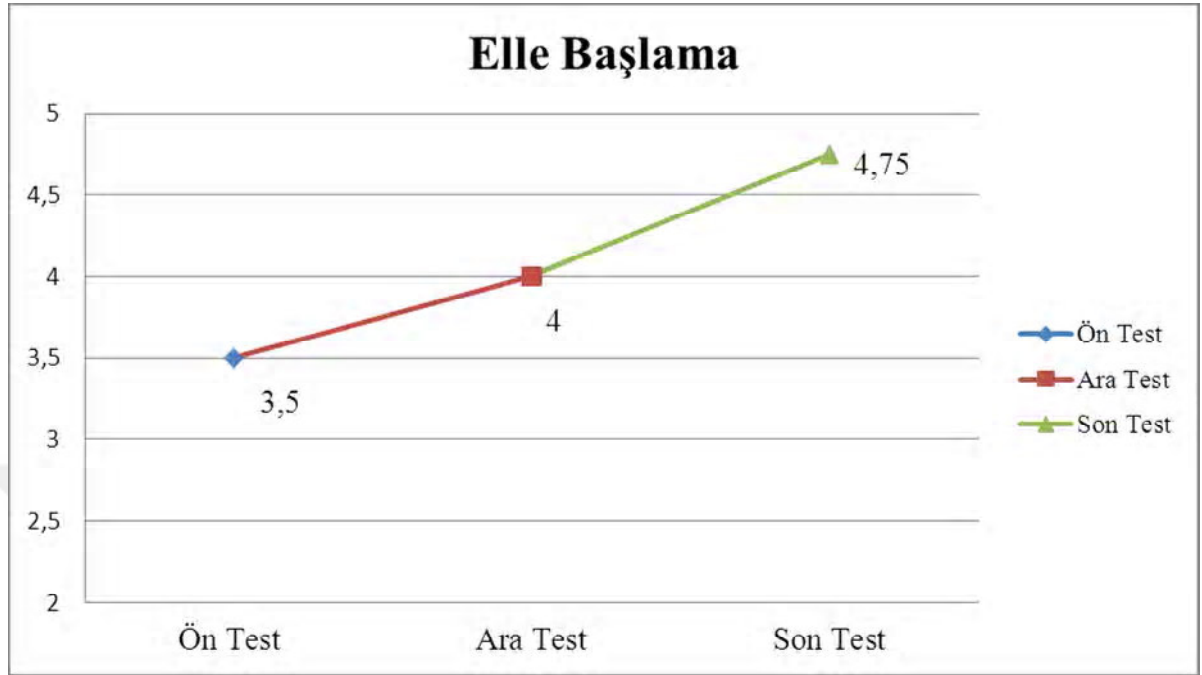

Şekil 4.3.1.10. Olumlu Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.13. Olumlu Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Degaj	Gruplar Arası	5.600	2	2.800	7.840	.016	1-3
	Gruplar İçi	2.500	7	.357			2-3
	Toplam	8.100	9				

Tablo 4.3.1.13.'te Deney grubu müsabaka analizi degaj vuruşu skorları incelendiğinde ön test ($x=1.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=2.50$, $ss=0.58$) ve son test ($x=3.50$, $ss=0.58$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=7,840, p=.016$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

Şekil 4.3.1.11. Olumlu Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.1.14. Olumlu Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	Dunnett T3
Elle Başlama	Gruplar Arası	2.350	2	1.175	6.580	.025	1-3
	Gruplar İçi	1.250	7	.179			
	Toplam	3.600	9				

Tablo 4.3.1.14.'te Deney grubu müsabaka analizi kalecinin elle başlama skorları incelendiğinde ön test ($x=3.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=4.00$, $ss=0.00$) ve son test ($x=4.75$, $ss=0.50$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=6,580, p=.025$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

4.3.2. Olumsuz Hareketler Deney Grubu Müsabaka Analizi Bulguları

Tablo 4.3.2.1. Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ön Test Betimsel İstatistiği

	Hareketler	N	Minumum	Maximum	X $\pm$ SS
Olumsuz Hareketler	Kısa Pas	2	19.00	20.00	19.50 $\pm$ 0.71
	Uzun Pas	2	27.00	28.00	27.5 $\pm$ 0.71
	Top Kaybı	2	41.00	54.00	47.5 $\pm$ 9.19
	Serbest Atış	2	5.00	7.00	6.0 $\pm$ 1.41
	Sağ Orta	2	3.00	4.00	3.50 $\pm$ 0.71
	Sağ Korner	2	1.00	1.00	1.0 $\pm$ 0.00
	Sol Orta	2	2.00	5.00	3.50 $\pm$ 2.12
	Sol Korner	2	1.00	2.00	1.50 $\pm$ 0.71
	Taç	2	4.00	9.00	6.50 $\pm$ 3.54
	Degaj	2	2.00	3.00	2.50 $\pm$ 0.71
	Elle Başlama	2	1.00	2.00	1.50 $\pm$ 0.71
	Yapılan Faul	2	17.00	20.00	18,50 $\pm$ 2.12
	Alınan Kart Cezası	2	2.00	2.00	2,00 $\pm$.000

Tablo 4.3.2.1.'de Ön test olumsuz hareketler incelendiğinde; Kısa Pas 19.50 $\pm$ 0.71, Uzun Pas 27.5 $\pm$ 0.71, Top Kaybı 47.5 $\pm$ 9.19, Serbest Atış 6.0 $\pm$ 1.41, Sağ Orta 6.0 $\pm$ 1.41, Sağ Korner 1.0 $\pm$ 0.00, Sol Orta 3.50 $\pm$ 2.12, Sol Korner 1.50 $\pm$ 0.71, Taç 6.50 $\pm$ 3.54, Degaj 2.50 $\pm$ 0.71, Elle Başlama 2.50 $\pm$ 0.7, Yapılan Faul 18.50 $\pm$ 2.12 ve Alınan Kart cezasının 2.00 $\pm$.000 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. 3. 2. 2. Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Ara Test Betimsel İstatistiği

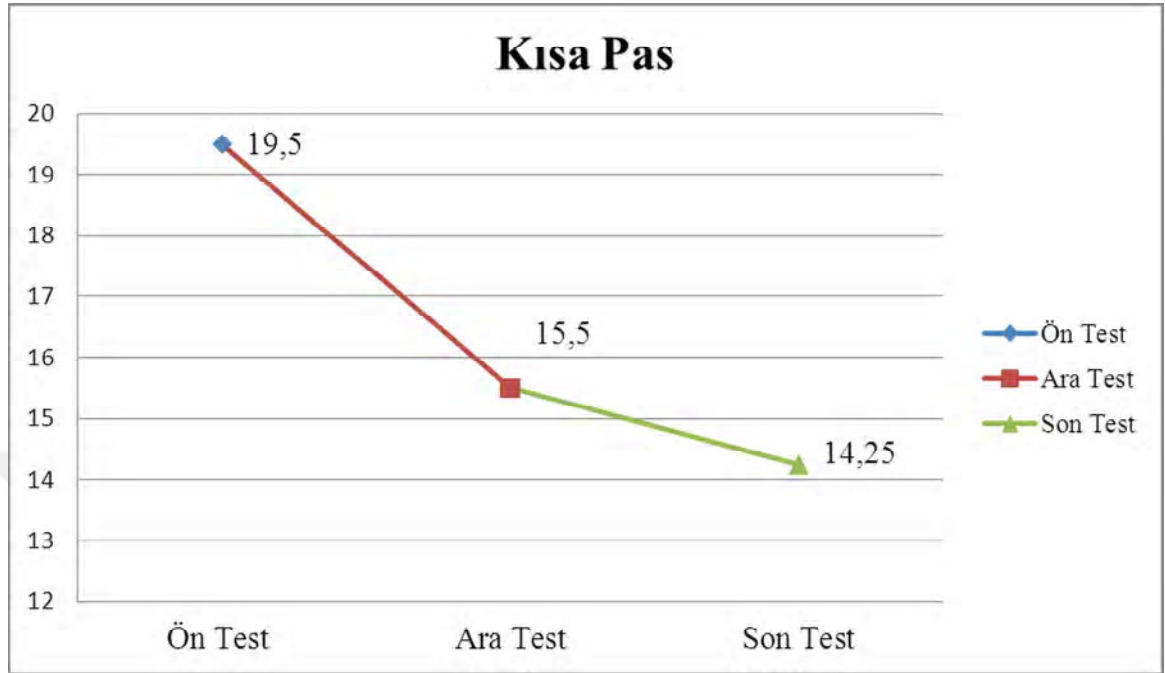
	Hareketler	N	Minumum	Maximum	X $\pm$ SS
Olumsuz Hareketler	Kısa Pas	4	12.00	18.00	15.50 $\pm$ 3.00
	Uzun Pas	4	16.00	22.00	19.00 $\pm$ 2.58
	Top Kaybı	4	26.00	42.00	34.50 $\pm$ 6.61
	Serbest Atış	4	2.00	7.00	5.25 $\pm$ 2.36
	Sağ Orta	4	1.00	6.00	3.00 $\pm$ 2.16
	Sağ Korner	4	1.00	3.00	2.00 $\pm$ 1.15
	Sol Orta	4	1.00	6.00	2.75 $\pm$ 2.36
	Sol Korner	4	1.00	1.00	1.00 $\pm$ 0.00
	Taç	4	3.00	7.00	5.25 $\pm$ 1.71
	Degaj	4	1.00	3.00	1.75 $\pm$ 0.96
	Elle Başlama	4	.00	1.00	0.50 $\pm$ 0.58
	Yapılan Faul	4	9.00	15.00	11,75 $\pm$ 2.75
	Alınan Kart Cezası	4	2.00	4.00	3,00 $\pm$ 0.83

Tablo 4. 3. 2. 2.'de Ara test olumsuz hareketler incelendiğinde; Kısa Pas 15.50 $\pm$ 3.00, Uzun Pas 19.00 $\pm$ 2.58, Top Kaybı 34.50 $\pm$ 6.61, Serbest Atış 5.25 $\pm$ 2.36, Sağ Orta 3.00 $\pm$ 2.16, Sağ Korner 2.00 $\pm$ 1.15, Sol Orta 2.75 $\pm$ 2.36, Sol Korner 1.00 $\pm$ 0.00, Taç 5.2 $\pm$ 1.71, Degaj 1.75 $\pm$ 0.96, Elle Başlama 0.50 $\pm$ 0.58, Yapılan Faul 11.75 $\pm$ 2.75 ve Alınan Kart cezasının 3.00 $\pm$ 0.83 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3.2.3. Deney Grubu Olumsuz Hareketler Müsabaka Analizi Puanlarının Son Test Betimsel İstatistiği

	Hareketler	N	Minumum	Maximum	X $\pm$ SS
Olumsuz Hareketler	Kısa Pas	4	12.00	16.00	14.25 $\pm$ 1.71
	Uzun Pas	4	11.00	18.00	13.75 $\pm$ 3.10
	Top Kaybı	4	20.00	26.00	23.00 $\pm$ 2.58
	Serbest Atış	4	.00	5.00	2.75 $\pm$ 2.06
	Sağ Orta	4	1.00	4.00	2.50 $\pm$ 1.29
	Sağ Korner	4	1.00	2.00	1.50 $\pm$ 0.58
	Sol Orta	4	1.00	3.00	2.00 $\pm$ 0.82
	Sol Korner	4	.00	1.00	0.50 $\pm$ 0.58
	Taç	4	2.00	3.00	2.25 $\pm$ 0.50
	Degaj	4	1.00	2.00	1.25 $\pm$ 0.50
	Elle Başlama	4	.00	1.00	0.50 $\pm$ 0.58
	Yapılan Faul	4	7.00	12.00	9,25 $\pm$ 2.63
	Alınan Kart Cezası	4	1.00	2	1,75 $\pm$ 0.50

Tablo 4.3.2.3.'te Son test olumsuz hareketler incelendiğinde; Kısa Pas 14.25 $\pm$ 1.71, Uzun Pas 13.75 $\pm$ 3.10, Top Kaybı 23.00 $\pm$ 2.58, Serbest Atış 2.75 $\pm$ 2.06, Sağ Orta 2.50 $\pm$ 1.29, Sağ Korner 1.50 $\pm$ 0.58, Sol Orta 2.00 $\pm$ 0.82, Sol Korner 0.50 $\pm$ 0.58, Taç 5.25 $\pm$ 1.71, Degaj 1.25 $\pm$ 0.50 ve Elle Başlama 0.5 $\pm$ 0.58 Yapılan Faul 9.255 $\pm$ 2.63 ve Alınan Kart cezasının 1.75 $\pm$ 0.50 olduğu tespit edilmiştir.

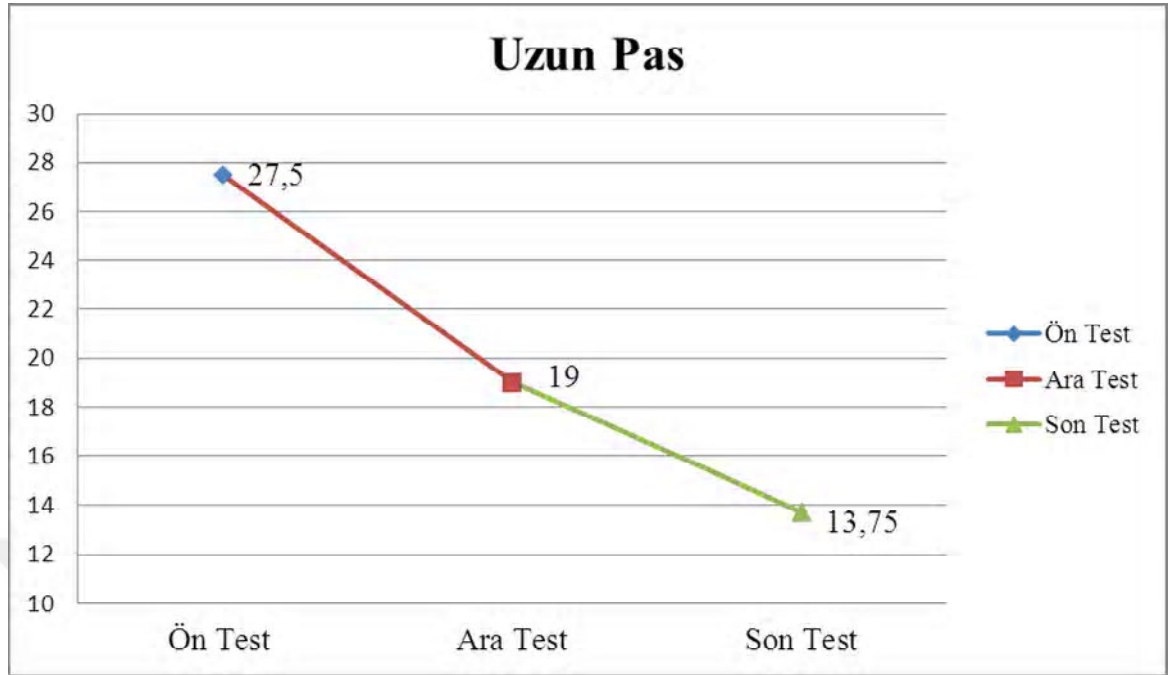

Şekil 4.3.2.1. Olumsuz Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.4. Olumsuz Hareketler Kısa Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmalar

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Kısa Pas	Gruplar Arası	37.350	2	18.675	3.606	.034	1-3
	Gruplar İçi	36.250	7	5.179			
	Toplam	73.600	9				

Tablo 4.3.2.4.'te Deney grubu müsabaka analizi kısa pas skorları incelendiğinde ön test ($x=19.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=15.50$, $ss=3.00$) ve son test ($x=14.25$, $ss=1.71$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=3.606$, $p=.034$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

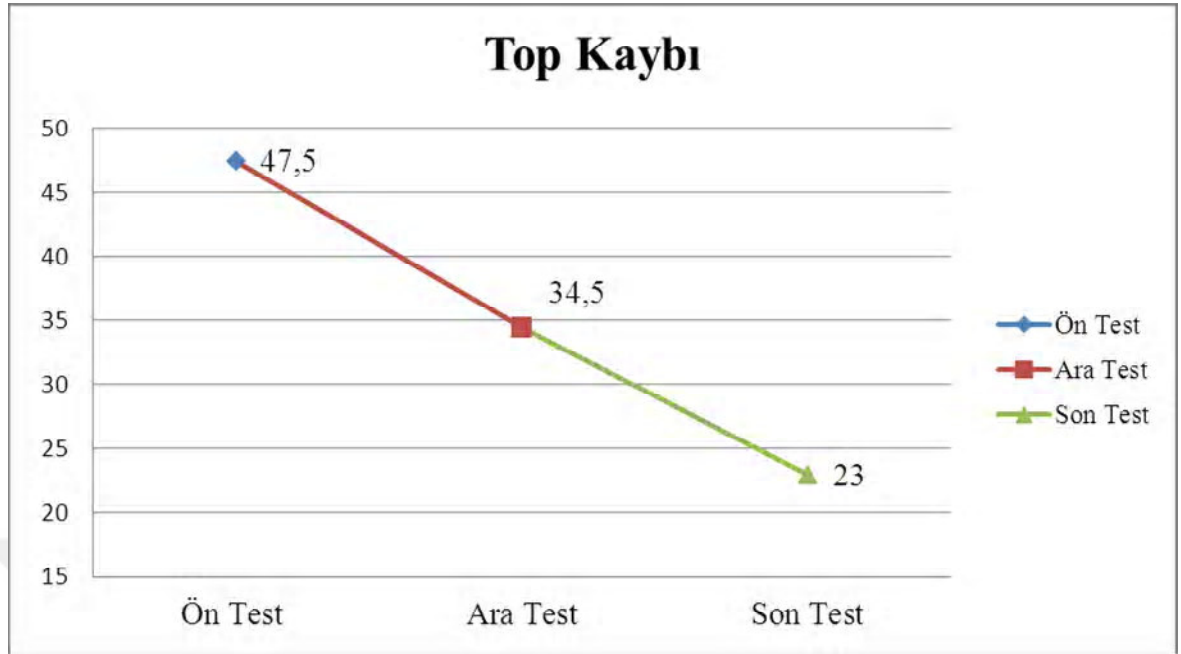

Şekil 4.3.2.2. Olumsuz Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.5. Olumsuz Hareketler Uzun Pas Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Uzun Pas	Gruplar Arası	253.150	2	126.575	17.990	.002	1-2
	Gruplar İçi	49.250	7	7.036			1-3
	Toplam	302.400	9				2-3

Tablo 4.3.2.5.'te Deney grubu müsabaka analizi uzun pas skorları incelendiğinde ön test ($x=27.5$, $ss=0.71$) ara test ($x=19.00$, $ss=2.58$) ve son test ($x=13.75$, $ss=3.10$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=17.990, p=.002$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

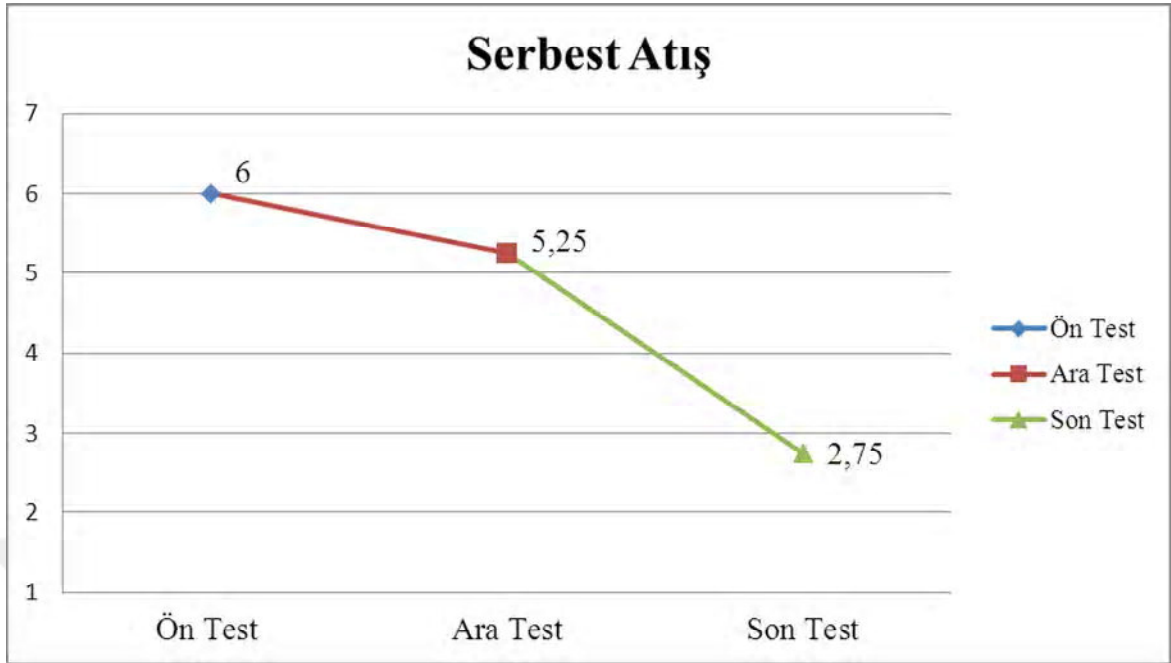

Şekil 4.3.2.3. Olumsuz Hareketler Top Kaybı Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.6. Olumsuz Hareketler Top Kaybı Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Top Kaybı	Gruplar Arası	827.000	2	413.500	12.291	.005	1-2
	Gruplar İçi	235.500	7	33.643			1-3
	Toplam	1062.500	9				2-3

Tablo 4.3.2.6.'da Deney grubu müsabaka analizi top kaybı skorları incelendiğinde ön test ($x=47.5$, $ss=9.19$) ara test ($x=34.50$, $ss=6.61$) ve son test ($x=23.00$, $ss=2.58$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=12.291, p=.005$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

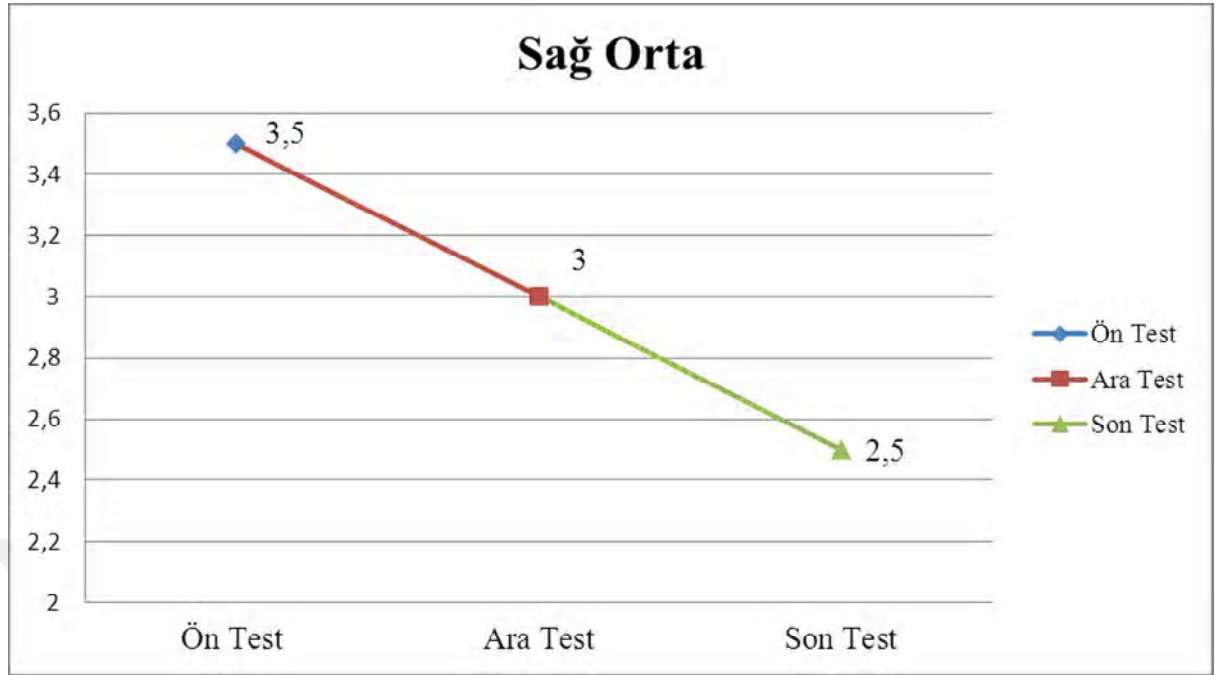

Şekil 4.3.2.4. Olumsuz Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.7. Olumsuz Hareketler Serbest Atış Ön Test Ara Tes Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Serbest Atış	Gruplar Arası	18.900	2	9.450	2.100	.193	-
	Gruplar İçi	31.500	7	4.500			
	Toplam	50.400	9				

Tablo 4.3.2.7.'de Deney grubu müsabaka analizi serbest atış skorları incelendiğinde ön test ($x=6.00$, $ss=1.41$) ara test ($x=5.25$, $ss=2.36$) ve son test ($x=2.75$, $ss=2.06$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.2.100, p=.193$). $p>.05$.

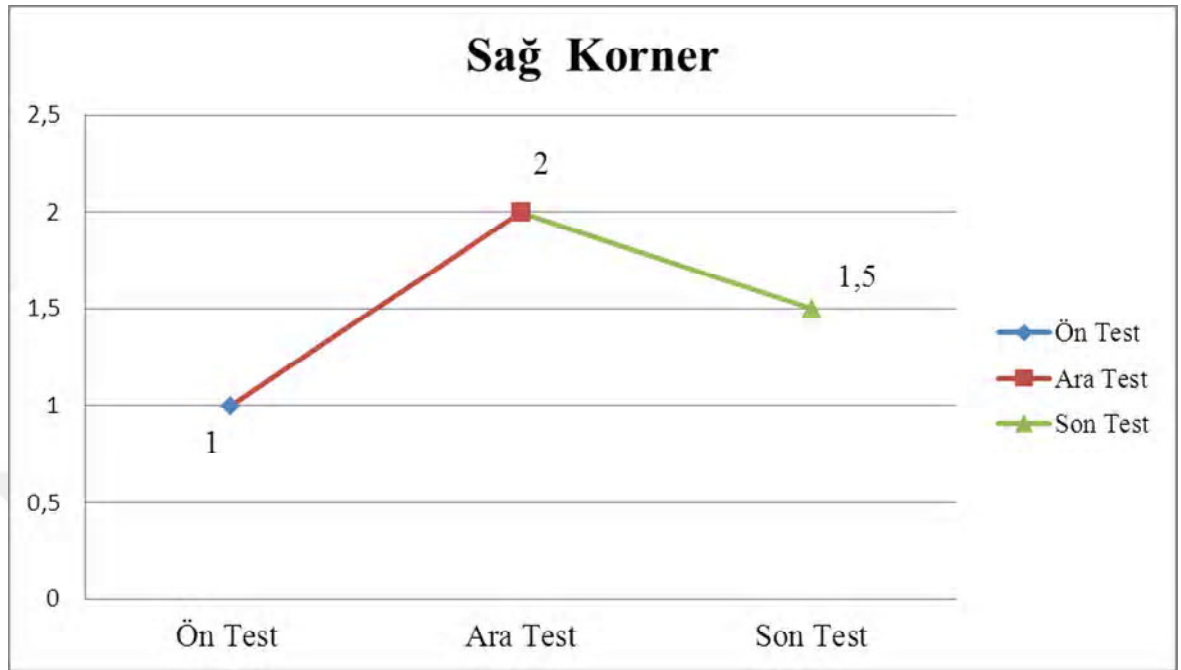

Şekil 4.3.2.5. Olumsuz Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.8. Olumsuz Hareketler Sağ Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sağ Orta	Gruplar Arası	1.400	2	.700			
	Gruplar İçi	19.500	7	2.786	.251	.785	-
	Toplam	20.900	9				

Tablo 4.3.2.8.'de Deney grubu müsabaka analizi sağ orta skorları incelendiğinde ön test ($x=3.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=3.00$, $ss=2.16$) ve son test ($x=2.50$, $ss=1.29$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.251, p=.785$). $p>.05$.

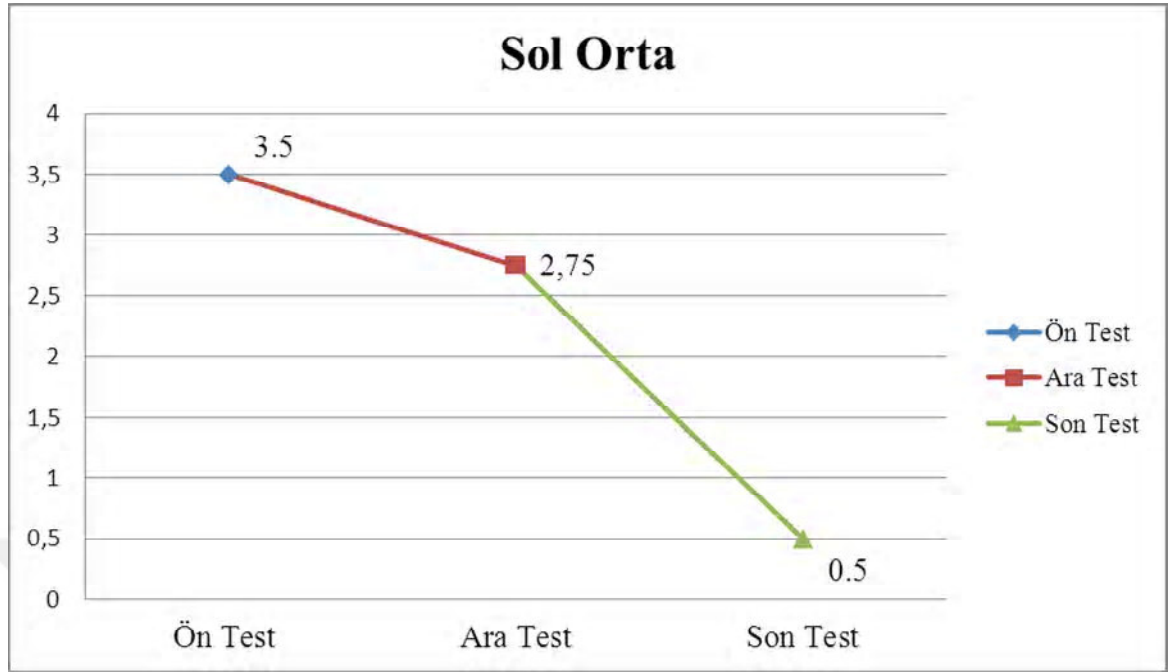

Şekil 4.3.2.6. Olumsuz Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.9. Olumsuz Hareketler Sağ Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sağ Korner	Gruplar Arası	1.400	2	.700	.980	.421	-
	Gruplar İçi	5.000	7	.714			
	Toplam	6.400	9				

Tablo 4.3.2.9.'da Deney grubu müsabaka analizi sağ korner skorları incelendiğinde ön test ($x=1.00$, $ss=0.00$) ara test ($x=2.00 \pm$, $ss=1.15$) ve son test ($x=1.50$, $ss=0.58$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.980, p=.421$). $p>.05$.

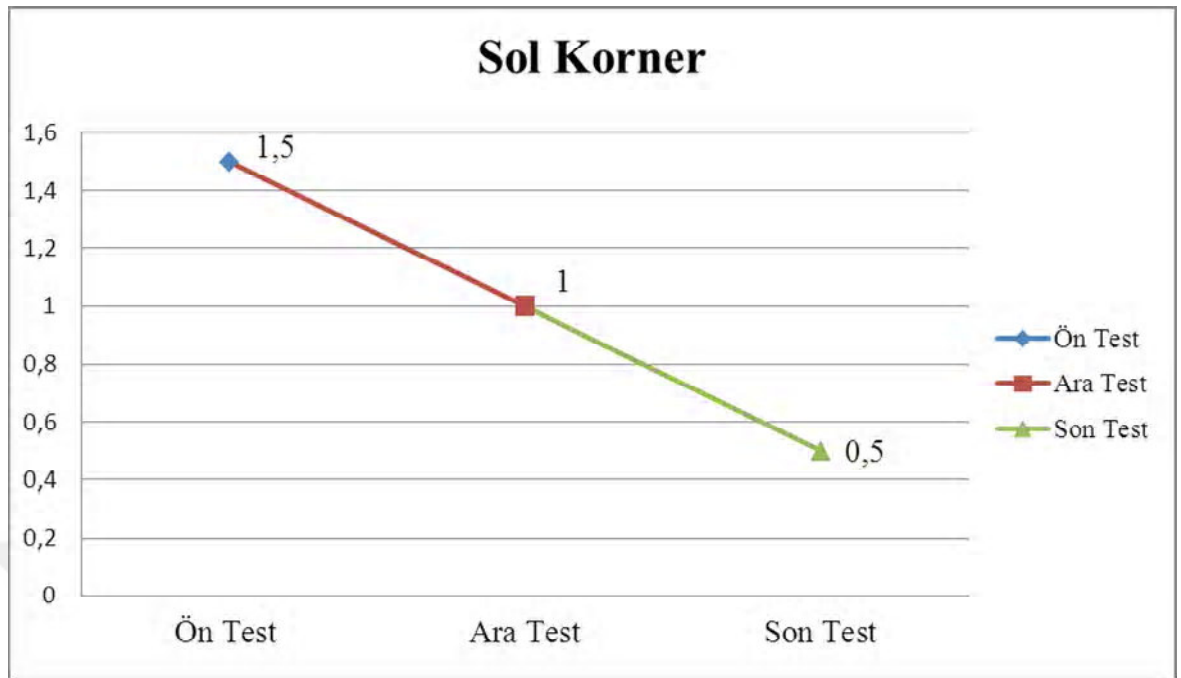

Şekil 4.3.2.7. Olumsuz Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.10. Olumsuz Hareketler Sol Orta Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sol Orta	Gruplar Arası	3.150	2	1.575			
	Gruplar İçi	23.250	7	3.321	.474	.641	-
	Toplam	26.400	9				

Tablo 4.3.2.10.'da Deney grubu müsabaka analizi sol orta skorları incelendiğinde ön test ($x=3.50$, $ss=2.12$) ara test ($x=2.75$, $ss=2.36$) ve son test ($x=2.00$, $ss=0.82$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.474, p=.641$), $p>.05$.

Şekil 4.3.2 8. Olumsuz Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.11. Olumsuz Hareketler Sol Korner Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Sol Korner	Gruplar Arası	1.400	2	.700	3.267	.100	
	Gruplar İçi	1.500	7	.214			
	Toplam	2.900	9				

Tablo 4.3.2.11.'de Deney grubu müsabaka analizi sol korner skorları incelendiğinde ön test ($x=1.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=1.00$, $ss=0.00$) ve son test ($x=0.50$, $ss=0.58$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=3.267, p=.100$). $p>.05$.

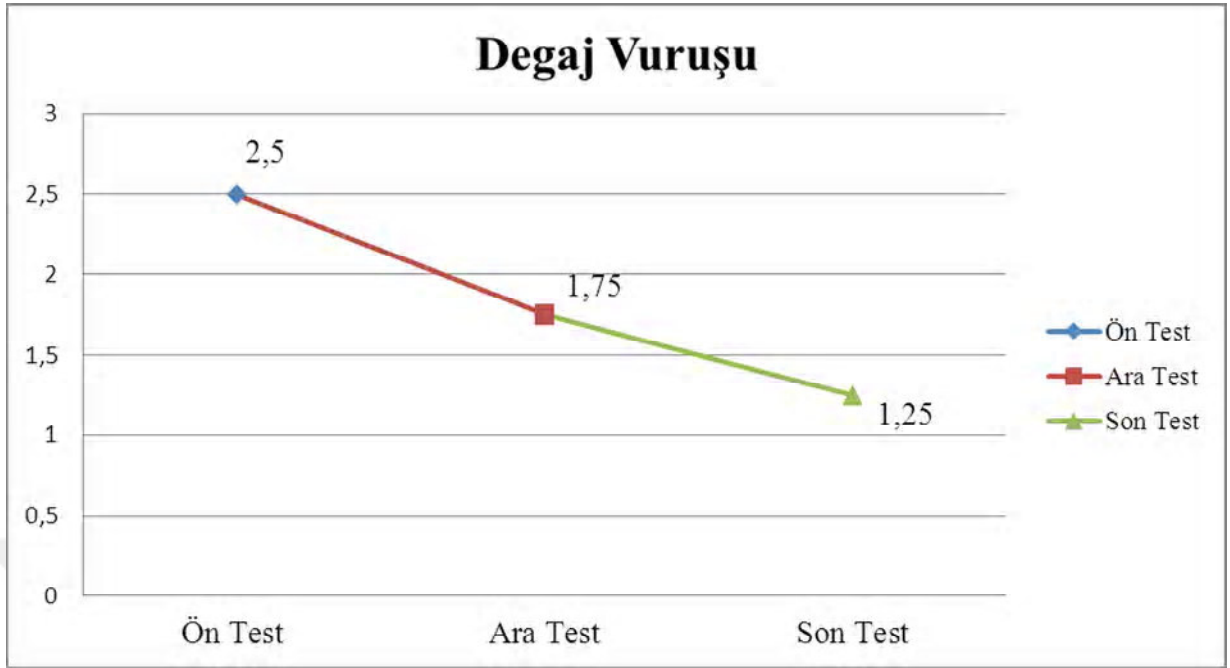

Şekil 4.3.2.9. Olumsuz Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.12. Olumsuz Hareketler Taç Atışı Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	Dunnett T3
Taç	Gruplar Arası	30.100	2	15.050	4.789	.049	1-3
	Gruplar İçi	22.000	7	3.143			
	Toplam	52.100	9				

Tablo 4.3.2.12.'de Deney grubu müsabaka analizi taç atışı skorları incelendiğinde ön test ($x=6.50$, $ss=3.54$) ara test ($x=5.25$, $ss=1.71$) ve son test ($x=2.25$, $ss=0.50$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=4.789$, $p=.049$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

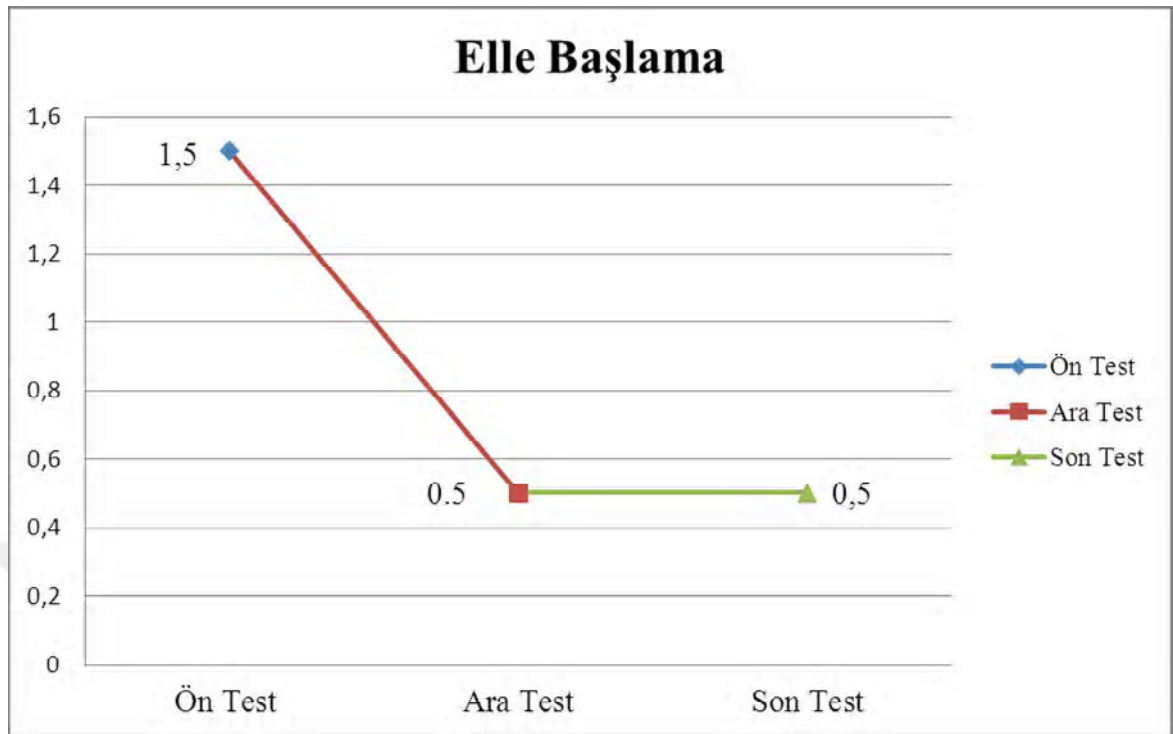

Şekil 4.3.2.10. Olumsuz Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.13. Olumsuz Hareketler Degaj Vuruşu Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Degaj	Gruplar Arası	2.100	2	1.050	1.838	.228	-
	Gruplar İçi	4.000	7	.571			
	Toplam	6.100	9				

Tablo 4.3.2.13.'te Deney grubu müsabaka analizi degaj vuruşu skorları incelendiğinde ön test ($x=2.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=1.75$, $ss=0.96$) ve son test ($x=1.25$, $ss=0.50$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=1.838$, $p=.228$). $p>.05$.

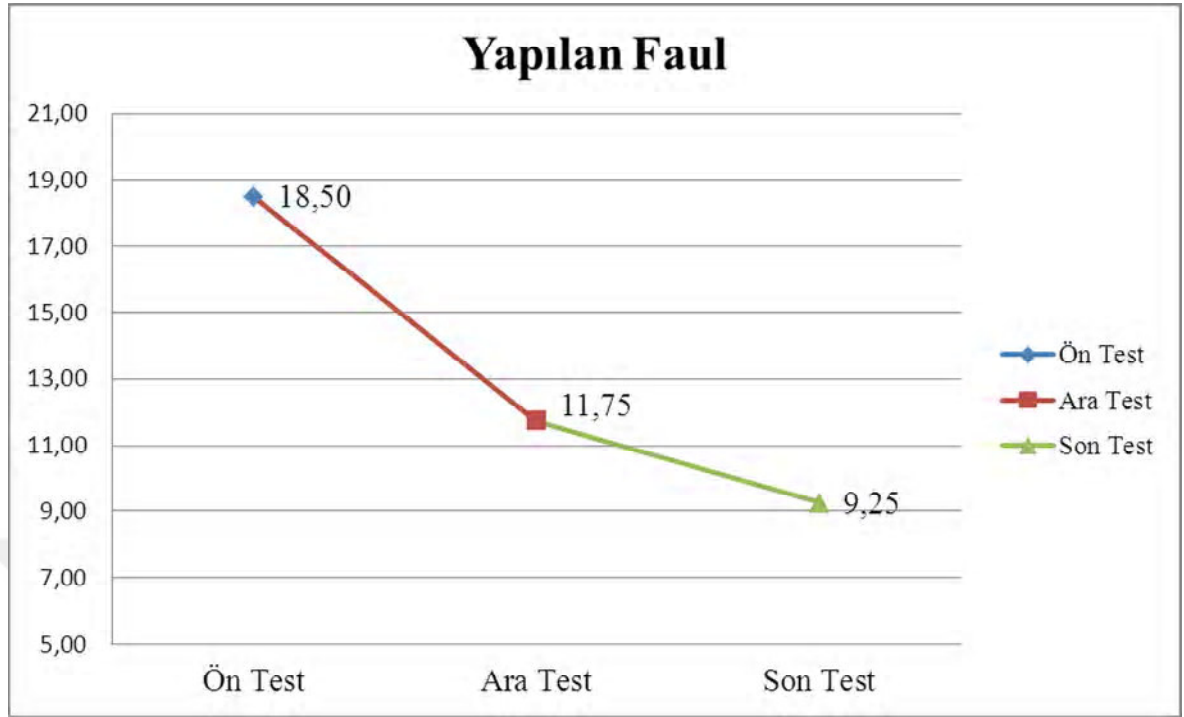

Şekil 4.3.2.11. Olumsuz Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.14. Olumsuz Hareketler Elle Başlama Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

Varyans Kaynağı		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Degaj	Gruplar Arası	1.600	2	.800	2.240	.177	-
	Gruplar İçi	2.500	7	.357			
	Toplam	4.100	9				

Tablo 4.3.2.14.'te Deney grubu müsabaka analizi kalecinin elle başlama skorları incelendiğinde ön test ($x=1.50$, $ss=0.71$) ara test ($x=0.50$, $ss=0.58$) ve son test ($x=0.50$, $ss=0.58$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=.482$, $p=.637$). $p>.05$.

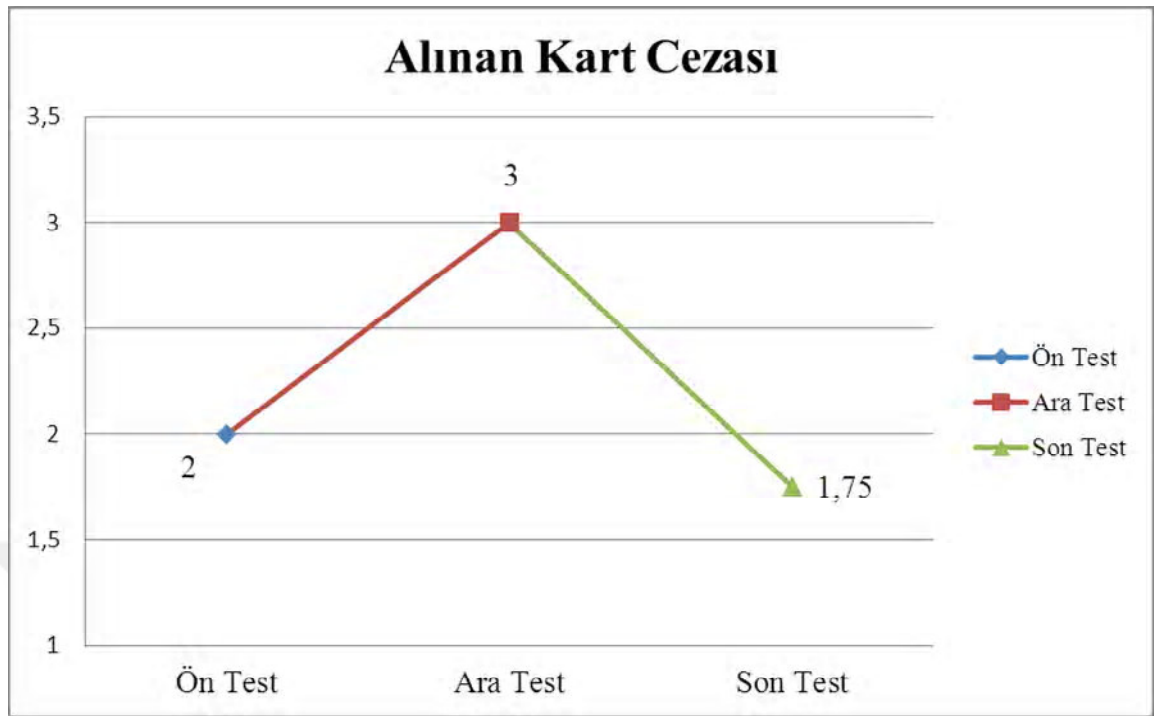

Şekil 4.3.2.12. Olumsuz Hareketler Yapılan Faul Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.15. Olumsuz Hareketler Yapılan Faul Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Yapılan Faul	Gruplar Arası	114.900	2	57.450	8.378	.014	1-2
	Gruplar İçi	48.000	7	6.857			2-3
	Toplam	162.900	9				

Tablo 4.3.2.15.'te Deney grubu müsabaka analizi yapılan faul skorları incelendiğinde ön test ($x=18,50$, $ss=2.12$) ara test ($x=11,75$, $ss=2.75$) ve son test ($x=9,25$, $ss=2.63$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olduğu tespit edilmiştir ($F_{(2,7)}=8,378, p=.014$). Testler arasındaki farkın kaynağını tespit edebilmek için uygulanan LSD istatistiği sonucu, ön test ile son test ve ara test ile son test arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir $p<.05$.

Şekil 4.3.2.13. Olumsuz Hareketler Alınan Kart Cezası Ön Test Ara Test ve Son Test Sonuçları

Tablo 4.3.2.16. Olumsuz Hareketler Alınan Kart Cezası Ön Test Ara Test ve Son Test Karşılaştırmaları

	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	f	p	LSD
Alınan Kart Cezası	Gruplar Arası	3.350	2	1.675	4.264	.062	-
	Gruplar İçi	2.750	7	.393			
	Toplam	6.100	9				

Tablo 4.3.2.1.16.'da Deney grubu müsabaka analizi alınan kart cezaları skorları incelendiğinde ön test ($x=2,00$, $ss=.000$) ara test ($x=3,00$, $ss=0.83$) ve son test ($x=1,75$, $ss=0.50$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farkın olmadığı tespit edilmiştir ($F_{(2,7)} = 4,264$, $p = .062$). $p > .05$.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde elit futbolculara uygulanan Empatik Eğilim, Çatışma Çözme, Problem Çözme ve İletişim Becerisi eğitim programının futbolcuların müsabaka performansı üzerine etkisine ilişkin bulgular tartışılıp yorumlanmıştır.

Yapılan çalışmada deney grubu ve kontrol grubu Empatik Eğilim, Çatışma Çözme, Problem Çözme ve İletişim Becerisi ön test skorlarında anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızda yer alan deney ve kontrol grubunun eğitim programı öncesinde eşit durumda olduğu kabul edilebilir.

Ara test skorlarına bakıldığında İletişim Becerisi alt boyutlarından; Zihinsel İletişim, Davranışsal İletişim ve İletişim Becerisi toplam skorlarında, Problem Çözme Becerisi, Çatışma Çözme Becerisi alt boyutlarından; Kişiyi Anlama, Dinleme Becerileri, Sosyal Uyum ve Çatışma Çözme Toplam skorlarında ve Empatik Eğilim skorlarından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Son test skorlarında ise İletişim Becerisi alt boyutları; Zihinsel İletişim, Duygusal İletişim, Davranışsal İletişim ve İletişim Becerisi toplam skorlarında, Problem Çözme Becerisi Skorunda, Çatışma Çözme Becerisi Alt boyutları; Problem Çözme Kişiyi Anlama Dinleme Becerileri Gereksinime Odaklanma Sosyal Uyum Öfke Kontrolü ve Çatışma Çözme Toplam skorlarında ve Empatik Eğilim Becerisi skorlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Deney ve kontrol grubu ön test skorlarında anlamlı farklılık bulunamazken ara test ve son test karşılaşmalarında anlamlı farklılığın olduğu ve deney grubu sporcuların beceri skorlarındaki artış ve kontrol grubundaki sporcularının azaldığı veya sabit kalmasından kaynaklanmaktadır.

Çalışmamızda kontrol grubu ve deney grubu İletişim Becerileri incelendiğinde:

Zihinsel İletişim Becerisi skorlarında; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test ve son test skorlarında azalma olduğu ve aralarında anlamlı farklılığın olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Duygusal İletişim Becerisi skorlarında; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test ve son test skorlarında azalma olduğu ve aralarında anlamlı ilişki olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Davranışsal İletişim Becerisi skorlarında; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test ve son test skorlarında azalma olduğu ve aralarında anlamlı ilişki olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

İletişim Becerisi Toplam skorlarında; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test ve son test skorlarında azalma olduğu ve aralarında anlamlı ilişki olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Eğitim programı uygulanan deney grubunun iletişim becerisi ve alt boyutlarında sporcuların skorlarının arttığı ve eğitim öncesi ve eğitim sonrası anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Uygulanan eğitim programı sporcuların iletişim becerilerini geliştirdiği görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre futbolculara uygulanan iletişim becerileri eğitimi, futbolcuların iletişim becerilerini artırmada etkili olduğu düşünülmektedir. Bu bulgular iletişim becerisi gibi sosyal becerilerin yaşantılar aracılığı ile arkadaş okul gibi toplumsal kaynaklardan öğrenildiği görüşü ile tutarlılık göstermektedir (134, 142, 143, 144, 145). Bu öğrenme yaşantıları sırasında sağlıklı iletişim kurma becerileri öğrenebildiği gibi, sağlıklı iletişim örüntüleride öğrenilebilmektedir.

Literatür incelendiğinde; yapılan araştırmalarda:

Korkut, çalışmasında 12 saatlik İletişim Becerileri Eğitimi'nin yetişkinlerin iletişim becerilerini değerlendirme düzeyleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Elde edilen bulgulardan İletişim Becerileri Eğitimi'nin deneme grubu yetişkinlerin iletişim becerilerini değerlendirme düzeylerinde artış olduğunu tespit etmiştir (146).

Öztürk, ergenlerin aile içi iletişimleriyle ile duygusal sağlıkları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi konulu araştırmasında, Ankara ili Keçiören ilçesinde yer alan Kuyubaşı İlköğretim Okulu 8. sınıf öğrencilerinin ailelerine üç gün boyunca programlı bir Aile İçi İletişim Eğitimi verilmiştir. Araştırma sonucunda eğitim grubunun anne babalarına verilen eğitim ile ergenlerin eğitim öncesi anne baba ergen ilişkileri puanları eğitim sonrası puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu rapor etmiştir (147).

Yavuzer ve arkadaşları, araştırmalarında iletişim ve problem çözme konularında verilen eğitimin iletişim ve problem çözme becerileri üzerinde etkili olup olmadığını incelemeyi amaçlamışlardır. Evde çocuk bakımı ve eğitimi üstlenecek elemanlara İletişim ve Sorun Çözme Becerileri Eğitimi Programı verilmiştir. Araştırmanın sonucunda İletişim ve Sorun Çözme Becerileri Eğitimi alan bireylerin iletişim becerileri ölçeği son test puan ortalamaları ön test puan ortalamalarından anlamlı derecede daha yüksek olduğunu bulmuştur (148).

Deniz, araştırmasında ilköğretim 8. sınıf öğrencilerine verilen İletişim Becerileri Eğitimi'nin öğrencilerin iletişim beceri düzeylerine etkisini incelemiştir. Araştırmacı tarafından deney grubundaki öğrencilere on oturumluk iletişim becerileri eğitim programı hazırlanmıştır. Araştırma bulguları; iletişim becerileri eğitiminin öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur (149).

Hyde (150), Wendy ve Andrew (151), Barry, Rob ve Graham (152)'in yapmış oldukları araştırmalarda, deney gruplarına iletişim becerileri eğitimi verilmiş, kontrol gruplarına ise bu eğitim verilmemiştir. Araştırmaların sonucunda, iletişim becerileri eğitimi alan gruplarda iletişim beceri düzeyleri anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuşlardır. Çoşkuner (153) ve Korkut (134)'un ülkemizde yaptığı araştırmalarda iletişim becerileri eğitimi alan deney grubundaki deneklerin iletişim becerilerinin anlamlı olarak arttığını bulmuşlardır. Ayrıca farklı yaş ve eğitim düzeyindeki bireylere iletişim becerisi eğitimi

verilerek bu eğitimin etkisi incelenmiştir. Hall ve arkadaşları (154)'nın deneyimli eğitimcilere, Tarhan (155)' in öğretmenlere, Soykan (156)' in şizofreni hastalarının ailelerine, Özgüt (157), Balcı (158), Çam (159), Yüksel (160), Korkut (134), Sızak (161), Nakula ve Nikitopoulos (162), Çelik (163) ve Demirci (164)' nin ergenlere verdikleri iletişim becerisi eğitiminin, iletişim becerisi düzeyini yükselttiği tespit etmişlerdir. Literatürde bulunan bu çalışmalar sunulan bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Çalışmamızda kontrol grubu ve deney grubu Problem Çözme Beceri skoru incelendiğinde: Kontrol grubu sporcularının ön test, ara test ve son test skorlarında çok düşük düzeyde artış olduğu ve aralarında anlamlı farklılığın olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde orta düzeyde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Eğitim programı uygulanan deney grubunun problem çözme becerisinde sporcuların skorlarının arttığı ve eğitim öncesi ve eğitim sonrası anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Uygulanan eğitim programı sporcuların problem çözme becerilerini geliştirdiği görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre futbolculara uygulanan problem çözme beceri eğitimi, futbolcuların problem çözme becerisini artırmada etkili olduğu düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde:

Özkök, Ankara ilinde yedinci sınıf düzeyinde eğitim alan kırk beş öğrencinin gönüllü olarak katıldığı çalışmada, disiplinler arası öğretim programının katılımcıların yaratıcı problem çözme becerileri üzerine etkilerini araştırmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, Yaratıcı Problem Çözme Testinden katılımcıların ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında tanımlama algı, analiz, yorum/yargı ve testin toplamında katılımcıların son test puanları ön test puanlarına göre önemli derecede yüksek olduğunu rapor etmiştir (165).

Dereli, deney ve kontrol olarak, iki gruba iki oturum olmak üzere 11 haftada 22 oturumda uyguladığı sosyal beceri eğitim programı sonucunda, deney grubu çocukların sosyal problem çözme becerilerinde önemli artışlar olduğunu belirlerken, kontrol grubunda ise önemli bir değişimin olmadığını tespit etmiştir (166).

Çekici, üniversite öğrencileri üzerine yapmış olduğu, sosyal problem çözme terapisine dayalı olarak sosyal problem çözme becerileri, öfkeyle ilişkili davranış ve düşünceler ile sürekli kaygı düzeylerine olan etkilerini incelediği araştırmasında, üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerilerine ve dünyaya yönelik öfke düzeylerinin azalmasında olumlu etkilerinin olduğunu saptamıştır. Ayrıca araştırmacı üniversite öğrencilerinin öfkeli davranışlarında ve düşüncelerinde olumlu etkiye sahip olmadığı ve sürekli kaygının kontrol ve deney grubunda olumlu yönde azaldığı ancak deney grubundaki öğrencilerin izleme testi sürecinde düşüş gösterdiğini tespit etmiştir (167).

Lee ve arkadaşları, ilköğretim ikinci kademedeki kız öğrencilerinde Problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik bir eğitim programının, programa katılan kız öğrencilerinin problem çözme becerilerini ve kendilik değerini olumlu yönde arttırdığı ve depresyon belirtilerini de azalttığı sonucunu rapor etmiştir (168). Problem çözme becerileri eğitiminin sadece ilköğretim ve ortaöğretim döneminde değil aynı zamanda okul öncesi eğitim döneminde de önemli olduğu vurgulanmaktadır. Özdil, okul öncesi 6 yaş grubu çocuklar kişilerarası problem çözme becerilerini geliştirme üzerine yapmış olduğu çalışmada deney grubu çocukların kişilerarası problem çözme becerilerine önemli katkısının olduğu sonucuna ulaşmıştır (169).

Bacanlı, sosyal beceri eğitimini değerlendirirken, özellikle Cantor ve Kihlstrom'a ait mantıksal zekâyı niteleyen zekâ katsayısından (IQ) çok, zekice davranmayı niteleyen sosyal zekâ açıklamalarında problemle karşılaşan bireylerin problemlerini çözmek için sosyal zekâlarını kullanmalarından dolayı sosyal zekâ ve problem çözmenin birbirine benzetildiği tespit etmiştir (170).

Korkut, önleyici rehberlik perspektifinde geliştirilecek olan problem çözme programlarında ne şekilde bir program geliştirilmesine gereksinim olduğu, programın hedefinde ve öğrencilerin gelişimsel özelliklerinin dikkate alınması ve ne kadar süreceği programlanarak önceden belirlenmesi gerektiğini savunmaktadır (171).

Problem çözmeyle ilgili yapılan araştırmalarda problem çözme becerilerinin eğitsel veya psikososyal etkinliklerle arttırılabileceği yönündedir. Literatürde bulunan bu çalışmalar sunulan bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Çalışmamızda kontrol grubu ve deney grubu Çatışma Çözme Becerileri incelendiğinde:

Kişiyi Anlama Becerisi skorunda; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test skorlarında azalma olurken ara test son test arasında artış olduğu ve ön test ara test arasında negatif yönlü anlamlı farklılığın olduğu ve ön test son test arasında ise pozitif yönde anlamlı farklılığın olduğu; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile ara test ve son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Dinleme Becerisi skorunda; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test skorlarında azalma olurken ara test son test arasında artış olduğu ve ön test ara test arasında negatif yönlü anlamlı farklılığın olduğu ve ön test son test arasında ise pozitif yönde anlamlı farklılığın olduğu; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Gereksinimlere Odaklanma Beceri skorunda; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test ve son test skorlarında çok düşük düzeyde artış olduğu ve aralarında anlamlı farklılığın olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde orta düzeyde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Sosyal Uyum Becerisi skorunda; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test skorlarında azalma olurken ara test son test arasında artış olduğu ve ön test ara test arasında negatif yönlü anlamlı farklılığın olduğu ve ön test son test arasında ise pozitif yönde anlamlı farklılığın olduğu; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Öfke Kontrolü Becerisi skorunda; kontrol grubu sporcularının ön test, ara test skorlarında azalma olurken ara test son test arasında artış olduğu, ön test ile ara test ve son test skorları arasında anlamlı farklılığın olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Çatışma Çözme Becerisi toplam skorunda; kontrol grubu sporcuların ön test ile ara test skorlarında azalma olurken ara test ile son test arasında artış olduğu, ön test ile ara test arasında negatif yönde anlamlı farklılığın ve ara test ile son test skorları arasında pozitif yönde anlamlı farklılığın olduğu, deney grubu sporcularında ise ön test ile ara test ve

son test skorlarında pozitif yönde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile ara test skorları ve son test skorları arasında ayrıca ara test skorları ile son test skorları arasında pozitif yönde anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Kontrol grubu sporcuların çatışma çözme becerileri ve alt boyut skorlarında artışlarının düşük düzeyde olmasının aynı ölçeğin üç kez uygulandığı ve sporcuların öğrenme etkililiğinden kaynaklandığı, çatışma çözme becerileri ve alt boyut skorlarında düşmesinin nedeni olarak sporcunun içinde bulunduğu o anki psikolojik durum, çevre şartları, zaman gibi etmenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eğitim programı uygulanan deney grubunun çatışma çözme becerileri ve alt boyutlarının sporcuların skorlarının arttığı ve eğitim öncesi, eğitim sırası ve eğitim sonrası anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Uygulanan eğitim programı sporcuların problem çözme becerilerini geliştirdiği görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre futbolculara uygulanan problem çözme beceri eğitimi, futbolcuların problem çözme becerisini artırmada etkili olduğu düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde; Sünbül ortaöğretim dokuzuncu sınıf öğrencilerine uygulamış olduğu müzakere ve arabuluculuk eğitiminin, öğrencilerin çatışma çözüm becerilerinin alt boyutları olan karşıdaki kişiyi anlamaya çalışma, dinleme becerileri, sosyal uyum ve öfke kontrolü boyutları üzerinde etkili olduğu ve eğitim almayan öğrencilere göre daha yapıcı olduğunu belirtmiştir (172).

Kuş, Anadolu Lisesi düzeyindeki gruba uyguladığı çatışma çözme eğitimi sonucunda, çalışmaya katılan öğrenciler üzerinde etkili olduğu ve bu öğrencilerin eğitimlerden sonra çatışmalarda yıkıcı şekilde değil de yapıcı şekilde davrandıklarını belirtmiştir (173).

Koruklu, 60 üniversite öğrencisi üzerine 40 saatlik uygulamalı arabuluculuk eğitiminin iletişim ve çatışma çözme becerisi üzerine etkisini inceleyen çalışmasının sonucunda, deney grubu öğrencilerinin iletişim ve çatışma çözme becerilerinde, empati eğilimlerinde, iletişim çatışmalarına girme eğilimlerinde anlamlı düzeyde artış olduğunu tespit etmiştir (174).

Çoban, ilköğretim dördüncü sınıf düzeyinde 54 öğrenci üzerine uygulanan, 8 saatlik çatışma çözümü eğitim programının deney grubu öğrencilerin kullandıkları çatışma çözme stratejileri üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğunu tespit etmiştir (175).

Uysal, ortaöğretim dokuzuncu sınıfta bulunan 30 öğrenciye uygulamış olduğu çatışma çözme eğitim programının, kontrol grubuna göre deney grubu öğrencilerinin çatışma çözme beceri düzeylerinde artış olduğunu ve bu artışın uzun süreli olduğu rapor etmiştir (176).

Taştan, ilköğretim altıncı sınıfta öğrenim gören 68 öğrenci üzerine uyguladığı çatışma çözme ve akran arabuluculuğu eğitimi programı sonucunda, 68 öğrenci arasından yansız seçilen 10 öğrenciye 5 oturumda uygulanmıştır. Çalışmanın sonucunda, deney grubu öğrencilerin çatışma çözme becerilerinde olumlu yönde artış gözlemlenmiştir aynı zamanda akran buluculuk süreci basamaklarını doğru biçimde uygulayabildiklerini ve akran çatışmalarını çözebildikleri tespit etmiştir (177).

Güner, genel lise dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 60 öğrenciye grup rehberliği aracılığıyla çatışma çözme becerilerinin saldırganlık ve problem çözme becerileri üzerine etkilerini inceleyen çalışmasında, kontrol ve deney grubuna 90 dakika ve 12 oturum boyunca grup rehberliği programı uygulanmış ve ayrıca deney grubu öğrencilerine ise 18 saatlik çatışma çözme becerileri eğitimi uygulamışlardır. Araştırmanın sonucunda, deney grubu öğrencilerinin saldırganlık puanlarında azalma olduğu ve problem çözme becerilerinde artışın olduğunu tespit ederken kontrol ve deney grupları arasındaki saldırganlık ve problem çözme düzeyleri arasında anlamlı farklılığın olduğunu belirtmiştir (178).

Çıtak, 38 hemşire üzerine dört grup halinde beş hafta süresince haftada iki saat uyguladığı çatışma çözme becerileri eğitim programının, hemşirelerin çatışma çözme becerileri, kullandıkları stratejilerin belirlenmesi ve tükenmişlikleri üzerine etkisini incelediği araştırmasında, katılımcıların çatışma çözme becerileri ve alt boyutları olan, karşısındakini anlamaya çalışma ve dinleme becerilerinin arttığı, bütünleştirme yöntemini kullanımlarının arttığı, kaçınma yönteminin kullanımının azaldığı ve duygusal tükenmişliğin azaldığını tespit etmiştir (179).

Stevhan ve arkadaşları, Kaliforniya'da lise düzeyinde eğitim veren öğretim kurumlarında rastgele seçmiş oldukları iki sınıfa sosyal çalışma müfredatı içinde çatışma çözüm ve akran arabuluculuğuna ilişkin 5 haftalık bir eğitim programını uygulamışlardır. Eğitim alan öğrencilerin, almayanlara öğrencilere göre müzakere ve arabuluculuk sürecini daha iyi öğrendikleri ve bir çatışma durumunda müzakere yaklaşımında daha yapıcı yolları seçtikleri, ortaya çıkan çatışmalara karşı olumlu

tutumlar sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca çatışma çözme ve akran buluculuk eğitimlerinin öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını tespit etmişlerdir (180).

Johnson ve arkadaşları, Amerika orta batıda bulunan bir ortaokulda 6-7-8-9. sınıflarda yer alan 198 öğrenciden oluşan deney ve kontrol grubu oluşturularak, deney grubu öğrencilerine 14 saatlik bir çatışma çözme eğitim programı uygulamışlardır. Araştırmanın sonucunda, deney grubunun kontrol grubuna göre müzakere süreçlerini daha iyi bildiği ve bunu gerçek çatışma ortamlarına uygulama düzeylerinde anlamlı farklılık tespit etmişlerdir (181). Literatürde bulunan bu çalışmalar sunulan bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Çalışmamızda kontrol grubu ve deney grubu Empatik Eğilim Beceri skoru incelendiğinde: Kontrol grubu sporcularının ön test, ara test ve son test skorlarında çok düşük düzeyde düşüş olduğu ve aralarında anlamlı farklılığın olmadığı; deney grubu sporcularında ise ön test, ara test ve son test skorlarında pozitif yönde orta düzeyde bir artış olduğu ayrıca ön test skorları ile ara test skorları ve son test skorları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmektedir.

Kontrol grubu sporcuların empatik eğilim becerisi skorunun düşmesinin nedeni olarak sporcunun içinde bulunduğu o anki psikolojik durum, çevre şartları, zaman gibi etmenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Eğitim programı uygulanan deney grubunun empatik eğilim becerisinde sporcuların skorlarının arttığı ve eğitim öncesi ve eğitim sonrası anlamlı farklılığın olduğu belirlenmiştir. Uygulanan eğitim programı sporcuların empatik eğilim becerilerini geliştirdiği görülmektedir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre futbolculara uygulanan empatik eğilim beceri eğitimi, futbolcuların empatik eğilim becerisini artırmada etkili olduğu düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde; Sortullu, 12 yaşında basketbol oynayan 21 çocuğa verilen empatik eğilim eğitiminin özellikle küçük yaş gruplarında takım içerisindeki bütün sporculara eşit (uzun) süre verilmesinin empatik gelişim ve takım birlikteliği açısından büyük önem taşıdığı ve bu şekilde empatik becerileri geliştirmek için uygulanan 15 haftalık empati eğitiminin sporcuların takım birlikteliği becerileri ve spor ortamında empati becerileri üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır (182).

Öz, yaptığı araştırmada hemşirelerin empatik iletişim becerileri ve eğilimleri üzerinde empati eğitiminin etkisini incelemiştir. Deney grubuna 10 hafta süreyle empati eğitimi verilmiş, kontrol grubuna bir uygulama yapmamıştır. Verilen eğitim sonucunda, deney grubundaki hemşirelerin empatik iletişim becerileri artarken, kontrol grubundaki hemşireleri için herhangi bir artışın söz konusu olduğunu saptamıştır. Hemşirelerin empatik eğilimlerinde bir değişiklik olmadığını bulmuştur (183).

Sargın, rehber öğretmenlere verilen empati eğitiminin, öğretmenlerin empatik eğilim ve empatik beceri düzeylerine etkisini deneysel bir yaklaşımla incelemiştir. Deney grubundaki öğretmenlere sekiz hafta boyunca empati eğitimi verilirken, kontrol grubuna placebo nitelikli bir grup yaşantısı sağlanmıştır. Uygulamanın sonunda eğitim alan grubun empatik beceri düzeylerinde bir artış olmasına rağmen kontrol grubunda herhangi bir değişim olmadığını saptamıştır. Empatik eğilim düzeyleri açısından ise her iki grubun ön test ve son test sonuçları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını belirtmiştir (184).

Stepien ve Baerstein'in tıp eğitiminde empati ve iletişim becerileri öğretimine yönelik yaptıkları çalışmalarında inceledikleri 13 araştırmada empatiye ve iletişim becerilerine yönelik eğitimlerin öğrencilerin empati düzeylerini istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde arttırdığını belirtmişlerdir. Verilen bu eğitimlerin süresinin programların içeriğine göre 3 saatle- 64 saat arasında değiştiği gözlemlenmiştir (185). Literatürde bulunan bu çalışmalar sunulan bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Kontrol grubu sporcularının ara test ölçek puanlarının düşmesinin erciyesspor klübünün içersinde bulunduğu maddi imkansızlıklardan dolayı dış sahada oynananak müsabakalara gidememe durumu ve o dönemde klübün geleceğinin belirsiz olması nedeniyle sporcuların bu durumlardan etkilendiği ve sonuçlarının ölçek puanlarına etki ettiği düşünülmektedir.

Çalışmamızda antrenör tarafından sporculara verilen empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi puanlarının arttığı belirlenmiştir. Ayrıca antrenörün gözlemlerinde; sporculara uygulanan çatışma çözme, problem çözme, empatik eğilim ve iletişim becerileri eğitiminin sporcular üzerinde pozitif yönde etkisi olduğunu gözlemlenmiştir. Uygulanan bu eğitimler sporcuların birbirleriyle olan uyumunun artmasına yardımcı olmuştur. Takım içerisindeki huzursuzlukları en aza indirmiştir. Sporcuların birbirlerini daha iyi anlamalarına amaç ve hedeflerinin bir olduklarını

gösterdiğini birinin olmadan diğerrinin de bu takımda olamayacaklarını ortaya çıkarmış ve bir takım olmanın sadece fizyolojik ve fiziksel özellikler ile beraber bilişsel özelliklerinde olmasını gerektiğini göstermiştir.

Sunulan bu çalışmada ise futbolculara uygulanan empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi eğitimlerinin futbolcuların bu becerileri düzeylerini arttığını ve literatürde bulunan çalışmalar ile paralellik gösterdiği belirlenmiştir.

Sonuç

İlgili literatür incelendiği sunulan bu çalışmada olduğu gibi empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi eğitimi uygulanan çalışmasa bulunmamasına rağmen bu beceri eğitimlerinin tek ek uygulandığı farklı çalışmalar bulunmaktadır. Literatürdeki bu çalışmalar incelendiğinde ise gruplara uygulanan empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi eğitimlerinin bireylerin bu becerilerini geliştirdiği ve bu becerilerin gelişmesiyle birlikte bireylerdeki; takım birlikteliği, yapıcı olma, yaratıcı olma düzeylerine gelişmesine katkı sağladığı belirlenirken; saldırganlık, yıkıcı olma, sürekli kaygı, düzeylerinde ise azalmasına sebep olduğu görülmektedir.

Sunulan bu çalışmada ise futbolculara uygulanan empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi eğitiminde;

Müsabaka içerisinde olumlu olarak değerlendirilen hareketlerin,

- Kısa Pas
- Uzun Pas
- Serbest Atış
- Sağ Orta
- Sol Orta
- Sağ Korner
- Sol Korner
- Taç Atışı
- Degaj Atışı
- Elle Başlama

Sayılarının arttığı, eğitim öncesi sırası ve sonrası müsabaka analizleri sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilirken,

Müsabaka içerisinde olumsuz olarak değerlendirilen hareketlerin,

- Kısa Pas
- Uzun Pas
- Top Kaybı
- Serbest Atış
- Sağ Orta
- Sol Orta
- Sağ Korner
- Sol Korner
- Taç Atışı
- Degaj Atışı
- Elle Başlama
- Yapılan Faul
- Alınan Kart Cezası

Sayılarının azaldığı, eğitim öncesi sırası ve sonrası müsabaka analizleri sonuçlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Top Kazanma özelliği olumlu bir özellik olarak değerlendirilmesine rağmen Top Kazanma sayısında azalma olduğu belirlenmiştir. Bunun ise takımdaki oyuncuların performansları arttığı ve topla oynama oranı arttığı için rakip takımın topla oynama oranının azaldığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak futbolculara uygulanan 4 haftalık empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi programının futbolcuların müsabaka performansları üzerine etkisinin olduğu, fiziksel ve fizyolojik antrenmanların yanı sıra bilişsel olarakta yapılan çalışmaların futbolcuların müsabaka performansını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ ÖNERİLER

- Uygulanan eğitim programının süresi uzatılarak sporcuların empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi seviyelerinde oluşabilecek değişim incelenebilir.
- Uygulanan empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi programı sezon içi, müsabaka döneminin dışında ki diğer dönemlerde (örneğin; sezon öncesi dönem) uygulandığı zaman, grup içerisindeki takım birlikteliği ve spor ortamında empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi gelişimi müsabaka döneminde olduğu gibi farklılıklar gösterip göstermeyeceği incelenebilir.
- Araştırmada kullanılan sporculara yönelik eğitim programına kurs, seminer, panel vb. etkinliklerle yöneticiler, antrenörler ve ailelerde eklenebilir. Bu şekilde uygulanacak daha geniş kapsamlı bir programla onların çalışmalarına aktif katılımı sağlanabilir.
- Araştırmada kullanılan eğitim programı bayan sporcularda uygulanarak ortaya çıkan sonuçlara göre müsabaka performansları ve gelişimleri incelenebilir ve erkek sporcularla oluşabilecek farklılıklar görülebilir.
- Araştırmada kullanılan eğitim programına grup çalışmalarının dışında bireysel çalışmalara imkân verecek oturumlar eklenebilir.
- Araştırma belirli bir yaş grubunda yapılmıştır ve farklı yaş gruplarına uygulanarak ortaya çıkan sonuçlarına bakılabilir.
- Profesyonel ve amatör futbol takımların en alt kademesinden başlanarak empatik eğilim, problem çözme, çatışma çözme ve iletişim becerisi eğitim programı uygulanarak sporcuların müsabaka performanslarının artmasını ve daha nitelikli bilişsel becerilere sahip olan sporcular haline gelmesi sağlanabilir.
- Araştırmada uygulanan eğitim programı bireysel spor branşlarına uygulanarak sporcuların gelişimlerine ve müsabaka performansları incelenebilir.
- Araştırmada uygulanan eğitim programı farklı takım sporlarına uygulanarak sporcuların gelişimlerine ve müsabaka performansları incelenebilir.
- Uygulanan eğitim programına sporcuların müsabaka performansını artırıcı ve gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek farklı bilişsel beceri eğitimleri eklenebilir ve ortaya çıkan sonuçlar incelenebilir.

- Uygulanan eğitim programı 22 sporcuya uygulanmış olup daha fazla sporcuya uygulanarak ortaya çıkan sonuçlar incelenebilir.
- Uygulanan eğitim programları sadece sporculara değil aynı zamanda spor branşları ile ilgilenen ve sporcuların gelişimlerini olumlu yönde etkisi olabilecek; beden eğitimi ve spor öğretmenlerine, antrenörlere, spor uzmanlarına uygulanabilir.
- Uygulanan eğitim programı bireylerin spora başlaması ile birlikte uygulanarak sporcunun bilişsel becerilerin gelişimi izlenebilir.

6.KAYNAKLAR

1. Dökmen Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati (28.Baskı), Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2004: 11
2. Baltaş Z, Baltaş A. Beden Dili, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1994: 17
3. Ceyhan A. An Investigation of Adjustment Levels of Turkish University Students with Respect to Perceived Communication Skill Levels. Social Behaviour and Personality 2006; 34(4): 367-379
4. Ören N, Gençdoğan B. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı Öğrencilerinin Aile ve Arkadaşlardan Algılanan Sosyal Destek Düzeyleri ile Empatik Becerileri Arasındaki İlişkiler. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, s 127-135, 9- 11 Eylül 1998, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Konya
5. Barnett MA. Empathy and Related Responses In Children Empathy and Its Development, Cambridge University Press, New York, 1990: 147-157
6. Pişkin M. Empati, Kaygı ve Çatışma Eğilimi Arasındaki İlişki. A.Ü.E.B.F. Dergisi 1991; 22 (2): 775-784
7. Dökmen Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayıncılık, Ankara, 2005: 137-146
8. Keles B. Eğitim Yöneticilerinde Sorun Çözme ve Denetim Odağı İlişkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000: 29
9. Morgan CT. Psikolojiye Giriş Ders Kitabı, Meteksan Basımevi, Ankara, 1980: 190-199
10. Bingham A. Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi, M.E. Basımevi, İstanbul, 1998: 28

11. Ferah D. Kara Harp Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerini Algılamalarının ve Problem Çözme Yaklaşım Biçimlerinin Cinsiyet, Sınıf, Akademik Başarı ve Liderlik Yapma Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2000: 39
12. Ahrens T, Yancey V. Improving Family Communications at The End of Life: Implications for Length of Stay In The Intensive Care Unit and Resource Use. American Journal Of Critical Care 2003; 12(49): 317-323
13. Almost J. Conflict Within Nursing Environments: Concept Analysis. Journal of Advanced Nursing 2006; 53(4): 444- 453
14. Bell C, Song F. Emotions in the Conflict Process: An Application of the Cognitive Appraisal Model of Emotions To Conflict Management. The International Journal of Conflict Management 2005; 16(1): 30-54
15. Haraway D, Haraway W. Analysis of The Effect of Conflict Management and Resolution Training on Employee Stress at A Healthcare Organization. Hospital Topics 2005; 83(4):11-17
16. Jameson J. Transcending Intractable Conflict in Health Care: An Exploratory Study of Communication and Conflict Management Among Anesthesia Providers. Journal of Health Communication 2003; 8: 563-581
17. Karadağ A, Kutlu M. Uzun Dönem Futbol Antrenmanlarının Futbolcuların Baskın ve Baskın Olmayan Ayaklarının Görsel ve İşitsel Reaksiyon Zamanlarına Etkileri. Fırat Tıp Dergisi 2006;11(1): 26-29
18. Stemmler T. Futbolun Kısa Tarihi, Dost Kitabevi Yayınları, Ankara, 2000: 1
19. Arıpınar E. Türk Futbol Tarihi, TFF Yayınları, İstanbul, 1991: 7-8
20. Taşgın Ö. Fenerbahçe Futbol Seyircisinin Sosyo-Ekonomik Profili, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Konya 2000: 1-40
21. İnal AN. Futbolda Eğitim ve Öğretim, Nobel Yayın Dağıtım, 1998: 17-20
22. İnal AN. Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş, S.Ü. Beden eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yayınları, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya, 1998: 4-10

23. Başer E. Futbolda Psikoloji ve Başarı, Sporsal Kuram Dizisi 4, Ankara, 1994: 13-45-78-84-92
24. Goldenberg AS. Sports Slump Busting, Illionis: Human Kinetics, 1998: 3-6-11
25. Grosser M. Futbolda Antrenman Bilgisi, B Futbol Antrenör Kursu, İzmir, 1985: 17
26. Carling C, Williams AM, Reilly T. Handbook of Soccer Match Analysis (1 nd Ed), Routledge Printing House. Usa and Canada, 2005: 2
27. Uğraş A, Özkan H. Bilkent Üniversitesi Futbol Takımının 10 Haftalık Ön Hazırlık Sonrasındaki Fiziksel ve Fizyolojik Karakteristikleri. G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, 2002; 22: (1): 241-252
28. Pollard R, Reep C, Hartley S. The Quantitative Comparison of Playing Styles in soccer. In T. Reilly, a. Lees, K. Davids and W. Murphy (Eds), Science and Football, E.&F.N. Spon, London, 1988: 309-315
29. Franks IM, Hughes M. Successful Coaching through Match Analysis, (1nd Ed), Meyer and Meyer Sport 2016: 10
30. Hughes, MD, Knight P. A Comparison of Playing Patterns of Elite Squash Players, Using English Scoring to point per Rally Scoring. In T. Reilly, M. Hughes and A. Lees (Edt), Science in Racket Sports. E.&F.N. Spon, London, 1995: 257-259
31. Harris, S., Reilly, T. Space Teamwork and Attaking Success in Soccer, in Science an Football, T. Reilly, A. Lees, K. Davi, J. Murphy (Edt), F&F.N. Spon, London, 1988: 322- 328
32. Mathew, SR. Time-Motion Analaysis of Profesional Soccer Journal of Human Movement Studies, 1985; 11: 49-52
33. Taylor S, Hughes MD. Computerized Notational Analysis: A Voice İnteractive System. Journal of Sport Sciences 1988; 6: 255
34. Patrick JD, McKenna MJ. The Caber Computer System: A Review of its Application to Analysis of Australian Rules Football, In Science and Football, T. Reilly, A. Lees, K. Davids, W. Murphy, (Edt), F.&F.N. Spon, London, 1988: 267-273

35. Franks IM, Goodman D. Systematic Approach to Analysing Spots Performars. Journal of Sports Science 1986; 4: 49-59
36. Carling C, Bloomfield J, Nelsen L, Reilly T. The Role of Motion Analysis İn Elite Soccer: Contemporary Performance Measurement Techniques and Work Rate Data. Sports Medicine 2008; 38(10): 839-862
37. Fstats Maç Analiz Programı, <http://fstats.net/Products.aspx?type=Statistics> (18.05.2018)
38. E-Asistan Programı, http://www.espor.com.tr/kitapciklar/eassist_soccer_tr.pdf (19.05.2018)
39. E- Analyse Soccer Programı http://www.espor.com.tr/kitapciklar/eanalyze_soccer_tr.pdf (19.05.2018)
40. Telman N, Ünsal P. İnsan İlişkilerinde İletişim, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 2005:19
41. Budak S. Psikoloji Sözlüğü (3.Baskı), Bilim ve Sanat, Ankara, 2005: 390
42. Köknel Ö. İnsanı Anlamak (8. Baskı), Altın Kitaplar, İstanbul, 2005: 35
43. Husemann Richard C, James M. Lahiff ve Jom M. Penrose, Business Communication: Strategies and Skills (3rd Edt), Dyden Press, Chicago, 1988: 32-37
44. Tutar H. Örgütsel İletişim, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003: 67
45. Gürüz D, Yaylacı GÖ, İletişimci Gözüyle İnsan Kaynakları Yönetimi, Media Cat Kitapları, İstanbul, 2004: 58
46. Erdoğan İ. İletişimi Anlamak, Erk Yayınları, Ankara, 2005: 199
47. Zıllıoğlu M. İletişim Nedir, Cem Yayınevi, İstanbul, 2003: 178–179
48. Gürgen H. Örgütlerde İletişim Kalitesi, Der Yayınları, İstanbul, 1997: 9-40
49. Sabuncuoğlu Z, Tüz M. Örgütsel Psikoloji, Alfa Yayınevi, Bursa, 1998: 69
50. Sayers F, Bingaman CE, Graham, R. Yöneticilikte İletişim, Rota Yayıncılık, 1993: 10
51. Martens, R. Başarılı Antrenörlük, Beyaz Yayınları, İstanbul, 1998: 24-25

52. Cüceloğlu, D. İnsan İnsana, Altın Kitaplar Basımevi, Ankara, 1979: 13.97
53. Başaran İE. Yönetim, Gül Yayınevi, Ankara, 1989: 268
54. Tutar H. Genel ve Teknik İletişim, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005: 24-155
55. Eren E. Yönetim ve Organizasyon, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2003: 455
56. Koçel T. İşletme Yöneticiliği (10.Baskı), Arıkan Basım Yayım, İstanbul, 2005: 538-540
57. Güney S. Yönetim ve Organizasyon, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul, 2001: 219
58. Dubrin AJ. Fundamentals of Organizational Behavior (3th ed.) Australia: Thomson South-Western, 2005: 89
59. Gürüz D, Eğinli AT. İletişim Becerileri, Nobel Yayınları, Ankara, 2007:219-247
60. Cüceloğlu D. İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003: 1-591
61. Balcı S, Yılmaz M. Çocukları Anaokuluna Devam Eden Annelere Verilen İletişim Becerileri Eğitiminin Ailenin İşlevlerine Etkisi. Türk PDR Dergisi 2000; 14: 17-24
62. Çağlar İ, Kılıç S. Genel İletişim. Nobel Akademik Yayıncılık, Adana, 2009: 54-56
63. Terekli MS, Katırcı H, Heper E, Erkan M. Sporda Yönetim Anlayışı ve Çağdaş Spor Yönetimi, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Spor Bilimleri Derneği 6. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, s 215, 2000, Ankara
64. Weinberg R, Gould D. Foundations of Sport and Exercise Psychology. Champaign, IL. Human Kinetics 1995; 184-204
65. Anshel MH. Sport Psychology from Theory to Practice. Arizona: Gorsuch Scarisbrick Publisher 1994: 16-18-43
66. Martens R, Burton D, Vealey RS, Bump LA, Smith DE. Development and Validation of The Competitive State Anxiety Inventory-2. In Martens R, Vealey R. S., Burton D. (Edt.), Competitive Anxiety in Sport . Champaign, IL: Human Kinetics. 1990: 117-190

67. Konter E. Bir Lider Olarak Antrenör, Alfa Basım Yayın, İstanbul, 1996: 119-123
68. Gülseren Ş. Eş-duyum (Empati): Tanımı ve Kullanımı Üzerine Bir Gözden Geçirme. Türk Psikiyatri Dergisi 2001; 12 (2): 133-145
69. Dökmen Ü. Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati (39.Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul, 2008: 157
70. Dökmen Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati (35. Baskı), Sistem Yayıncılık, Ankara, 2006: 38-49
71. Alçay U. Farklı Okul Türlerinde Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Empatik Beceriler Açısından Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009: 61-62
72. Özodaşık M. Kişilerarası İletişim Sürecinde Algı-İkna ve Empatik İlişkiler (1.Baskı), Tablet yayınları, Konya, 2009: 1-214
73. Yılmaz A. Empati Eğitim Programının İlköğretim Öğrencilerinin Empatik Becerilerine Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2003: 25
74. Öner N. Farklı Cinsiyet Rol Yönelimli Kız ve Erkek Üniversite Öğrencilerinin Empatik Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2001: 32
75. Goldstein, AP, Michaels GY. Empathy: Development, training, consequences. USA: Lawrence Erlbaum, Associates Publishers. 1985: 45-51
76. Dökmen Ü. Empati Kurma Becerisi ile Sosyometrik Statü Arasındaki İlişki. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi 1998; 20 (2): 155-190
77. Dökmen Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati (18.Basım), İstanbul Sistem Yayıncılık, 2002: 134-156
78. Akkoyun F. Empatik Anlayış Üzerine. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 1982; 15(2): 63-69

79. Katman HA. Okul Yöneticilerinin Empatik Eğilimlerinin İncelenmesi: Isparta İl Merkezi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2010: 31
80. Dökmen Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2004: 135-137
81. Dökmen Ü. Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati (47.Basım), Remzi Kitabevi, İstanbul, 2012: 177-178
82. Dorak F, Vurgun N. Takım Sporları Açısından Empati ve Takım Birlikteliği İlişkisi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2006; 4(2): 73-77
83. Erkuş A, Yakupoğlu S. Spor Ortamında Empati Ölçeği (S.E.M) Geliştirme Çalışması. Spor Bilimleri Dergisi: Hacettepe Üniversitesi 2001; 12(1): 22-31
84. Lorimer R, Jowett S. Empathic Accuracy in Coach–Athlete Dyads Who Participate in Team and individual Sports. Psychology of Sport and Exercise 2009; 10(1): 152-158
85. Shields DLL, Bredemeier BJL. Character Development and Physical Activity. Champaign, IL, England: Human Kinetics Publishers 1994: 144
86. Luther A, Hotz A. Fairness im Sport-Lernen für's Leben. Leibesübungen-Leibeserziehung, 2004: 4-8
87. Kavcar C, Hengirmen M, Koçak M, Tümuçin AK. Türkçe Okul Sözlüğü, Engin Yayın Evi, Ankara, 2006: 172
88. Morgan TC. Psikolojiye giriş S. Karatas (Edt), Meteksan Yayınları, Ankara, 1986: 149
89. Heppner, P.P, ve Charles J Krauskopf. An Information Processing Approach to Personal Problem Solving, The Counseling Psychologist 1987; 15: 34-37-371.
90. Morgan, Clifford T. Psikolojiye Giriş. (13. Baskı), Meteksan Yayınları, Ankara, 1999: 149
91. Bootzin RR, Bower GH, Crocker J, Hall E. Psychology Today: An Introduction, (7th Edt), McGraw-Hill Inc. 1991: 275-276

92. Jonassen DH. Computers As Mindtools For Schools: Engaging Critical Thinking, (2nd Edt), Columbus, OH: Merrill, An imprint of Prentice Hall: 2000:2
93. Rittel HJW, Webber MM. “Dilemmas In A General Theory of Planning”, Policy Sciences, Elsevier Scientific Publishing Company, Inc: Amsterdam, 1973 4: 155-161-169
94. Cüceloğlu D. Yeniden İnsan İnsana, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1993: 219
95. Korkut F. Lise Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2002; 22: 177-184
96. D’Zurilla TJ, Nezu M. Development and Preliminary Evaluation of The Social Problem Solving. Psychological Assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psychology 1990; 2(2): 156-163
97. Sezgin E. Problem Çözme Becerisi Ölçeğinin Geliştirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011: 11-13
98. Altun M. İlköğretim İkinci Kademedede Matematik Öğretimi, Alfa Basım Yayım, İstanbul, 2002: 88
99. Demirtaş H, Dönmez B. Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Algıları. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2008; 9(16): 177-198
100. Morgan J. 2010. “Overview of Problem Solving”, Jim Morgan (Edt): Student Success Workshop Handbook, Illinois: Critical Thinking Institute, Pacific Crest, Lisle. 2010: 15-18
101. Terzi S. Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Kişiler Arası Problem Çözme Beceri Algıları. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi 2003; 1: 221-223
102. Gelbal S. Problem Çözme. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 1991; 6: 167-173
103. Yanbastı G. Kişilik Kuramları, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1996: 53

104. Wu Tain-Fung, Custer RL, Dyrenfurt MJ. Technological and Personal Problem Solving Styles: Is There A Difference. Journal of Technology Education 1996; 7(2): 55-71
105. Çam S, Tümkiye S. Kişilerarası Problem Çözme Envanteri Lise Öğrencileri Formu'nun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi 2008; 5(2): 1-17
106. D'Zurilla Thomas J, Edward C, Chang. The Relations Between Social Problem Solving and Coping. Cognitive Therapy and Research 1995; 19(5): 547-562
107. Başaran ŞE. Eğitimin Psikolojik Temelleri - Eğitim Psikolojisi (5.Baskı), Pegem Akademi, Ankara, 1998 : 87
108. Demirel Ö. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme – Öğretme Sanatı (7.Baskı), Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2004: 78
109. Saban A. Öğrenme-Öğretme Süreci / Yeni Teori ve Yaklaşımlar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000: 164-165
110. Konter E. Futbolda Süratin Teori ve Pratiği, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1997: 80-85
111. Deutsch M. Constructive conflict resolution: Principles, Training, and Research. Journal of Social Issues 1994; 50(1): 13-32
112. Taştan, N. ve Öner, U. Çatışma çözme eğitimi ve akran arabuluculuğu (2. Baskı). Nobel Yayınevi, Ankara, 2010: 1-25
113. Akbalık FG. Çatışma Çözme Ölçeği'nin (Üniversite Öğrencileri Formu) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2001; 2(16): 7-13
114. Karip E. Catışma Yonetimi, Pegem A Yayınları, Ankara, 2003: 20-25
115. Johnson DW, Johnson RT. “Effects of Conflict Managers in an Inner-City Elementary School. Journal of Social Research. LXXXIX. 1994; 5: 280-286.
116. Sweney B, Corruthers WL. Conflict Resolution: History, Philosophy, Theory and Educational Applications. The School Counselor 1996; 43(5): 326.

117. Filner JM, Zimmer JA. Understanding Conflict Resolution: School Programs for Creative Cooperation. Update on Law Related Education. American Bar Association, Chicago, 1991:2
118. Moore CW. The Mediation Process: Practical Strategies For Resolving Conflict, Jossey-Bass, San Francisco, 2003: 8
119. Goldstein SB. "Construction and Validation of A Conflict Communication Scale", Journal of Applied Social Psychology, 1999; 29(9): 1803-1832
120. Gudykunst WB, Ting-Toomey S, Chua E. Culture and Interpersonal Communication, Newbury Park, Sage Publications 1988: 90-156-179
121. Brew FP, Cairns RD. "Styles of Managing Interpersonal Workplace Conflict in Relation to Status and Face Concern: A Study with Anglos and Chinese", International Journal of Conflict Management 2004; 15(1): 27- 58.
122. Bodtker AM, Jameson JK. "Emotion in Conflict Formation and Its Transformation: Application to Organizational Conflict Management", International Journal of Conflict Management 2001;12(3): 259-276
123. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayınevi, 2014: 97
124. Cohen L, Manion L, Morrison K, Research Methods in Education, Routledge, New York, 2007: 28-33
125. Ritchie J, Lewis J. Qualitative Research Practice, SAGE Publications, London, 2003: 12
126. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2008: 7-13
127. Büyüköztürk Ş, Kılıç ÇE, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2.Basım), Pegem Akademi, Ankara, 2008: 367-379
128. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (17.Baskı), Nobel Yayıncılık, Ankara, 2007: 38-43
129. Wiersma W, Jurs SG. Research Methods in Education (8th ed), Pearson Education Inc, 2005: 309

130. Kalaycı K. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayınevi, Ankara, 2005: 1-426
131. Yüksel A, Mil B, Bilim Y. Nitel Araştırma, Detay Yayıncılık, Ankara, 2007: 1-15
132. Frankel JR, Wallen NE. Exploring Research (4th Edt), Prentice Hall, 2000 : 95
133. Ersanlı K, Balcı S. İletişim Becerileri Envanterinin Geliştirilmesi: Geçerli ve Güvenirlik Çalışması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 1998; 2(10): 7-13
134. Korkut F. İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 1996; 2(7): 18-23
135. Dökmen Ü. Empatinin Yeni Bir Modele Dayandırılarak Ölçülmesi ve Psikodrama ile Geliştirilmesi. A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi 1988; 1: 21
136. Heppner PP, Peterson CH. The Development and Implications of A Personal Problem Solving Inventory. Journal of Counseling Psychology 1982; 29: 66-75
137. Şahin NH, Şahin N, Heppner P. Psychometric Properties of The Problem Solving Inventory İn a Grup of Turkish University Students. Cognitive Therapy Research 1993; 17: 379-396
138. Video Kamera <https://www.donanimhaber.com/video-kameralar/haberleri/Samsungdan-WiFi-ozelligine-sahip-Full-HD-video-kamera-HMXQF30.html> (15.06.2018)
139. E- Analyse Soccer Programı http://www.espor.com.tr/index_soccer_tr.php (19.05.2018)
140. Cooper CJ. SPSS, Descriptive Statistic, [http:// psychology. illinoisstate. edu/jccutti/](http://psychology.illinoisstate.edu/jccutti/) (15.06.2018)
141. Büyüköztürk Ş. Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı (7.Baskı), Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2007: 40
142. Johnson DW. Reaching Out: Interpersonal Effectiveness and Self-Actualization. Allyn and Bacon, Boston, 1993: 7-9-15
143. Devito JA. The Interpersonal Communication Book. 6th Edition. New York. 1992: 51-52

144. Cüceloğlu D. Yeniden İnsan İnsana, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997: 41
145. Dökmen Ü. İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2001: 17
146. Korkut F. Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2005; 28: 143-149
147. Öztürk S. Aile İçi İletişimin Ergenin Duygusal Sağlığına Etkisi Keçiören İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006: 81-103
148. Yavuzer H, Ergin, H, Ergin T, Sertelin M, Çare ve Dilden B. Evde Çocuk Bakımı ve Eğitiminde İletişim ve Sorun Çözme Becerileri Eğitimi Evde Çocuk Bakımı ve Eğitimi Elemanları Üzerinde Bir Araştırma, 4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi ile 4.Uluslararası Çocuk Filimleri Festivali Kongresi Risk Altındaki Çocuklar, 543-555, 22-24 Ekim 2007, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, İstanbul
149. Deniz İ. İletişim Becerileri Eğitiminin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İletişim Becerisi Düzeyi Üzerine Etkisi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2003: 76-80
150. Hyde BR. Facilitative Communication Skills Training: Social Support for Elderly People. Gerontologist 1988; 28 (3): 418-420
151. Wendy Z, Wolvin A. The Differential Impact of a Basic Speech Communication Competencies in Class, Work, and Social Context. Communication Education 1993; 42(3):215-223
152. Barry E, Robb S, Graham B. Communication Skills Training and Patient's Satisfaction. Health Communication 1992; 4(2):155-170
153. Çoşkuner A. İletişim Becerisini Geliştirme Eğitiminin İşgörenlerin İletişim Çatışmalarına Girme Eğilimlerine, Yalnızlık Düzeylerine ve İş Doyumlarına Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1994: 164-228
154. Hall E, ve arkadaşları Item Analysis of the "My Use of Interpersonal Skills Inventory. British Journal of Guidance and Counseling 1995; 3: 337-387
155. Tarhan RU. Effect of Interpersonal Skills Training on Teachers Communication Skills and Self-Awareness, Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000: 92-220

156. Soykan Ç. Şizofren Hastaların Aileleri İl Yapılan İletişim Becerileri Eğitiminin Ailelerinin işlevleri Üzerine Etkisi, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000: 64-108
157. Özgüt Ş. İletişim Becerileri Konusunda Verilen Eğitimin İletişim Çatışmalarına Girme Eğilimi Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1991: 164-215
158. Balcı S, Yılmaz M. Çocukları Anaokuluna Devam Eden Annelere Verilen İletişim Becerisi Eğitiminin Ailelerin İşlevlerine Etkisi. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 2000; 2: 13
159. Çam S. İletişim Becerileri Eğitimi Programının Öğretmen Adaylarının Ego Durumlarına ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi, Y Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1997: 94-98
160. Yüksel ŞF. Grupla İletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri Üzerine Etkisi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1997: 93-99
161. Sızak M. The Effects of a Communication Skills Training Program on The Adolescent Siblings of Children with Disabilities and Their Families, Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1999: 81-96
162. Nakula MJ, Nikitopoulos CE. Negotiation Training and Interpersonal Development: An Exploratory Study of Early Adolescents in Argentina, Adolescence. 2001: 77-84-141
163. Çelik F. Grupla Savunucu İletişim Azaltma Programının Üniversite Öğrencilerinin Savunucu Davranış Düzeylerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2001: 142-178
164. Demirci EE. İletişim Becerileri Eğitiminin Merkezi Eğitim Merkezi'ne Devam Eden Genç İşçilerin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerine Etkisi, Y Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2002: 70-108
165. Özkök A. Disiplinler arası Yaklaşım Dayalı Yaratıcı Problem Çözme Öğretim Programının Yaratıcı Problem Çözme Becerisine Etkisi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2005; 28: 159-167

166. Dereli E. Çocuklarda Sosyal Problem Çözme, Tablet Kitabevi, Konya, 2008: 200
167. Çekici F. Problem Çözme Terapisine Dayalı Beceri Geliştirme Grubunun Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Becerileri, Öfkeyle İlişkili Davranış ve Düşünceler ile Sürekli Kaygı Düzeylerine Etkisi, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2009: 175
168. Lee H, Yoon H, Lim Y. Effects of A Problem Solving Program on Problem Solving Ability, Self-Esteem, and Depression for Middle School Girls with Depression. 21. International Nursing Conference 2010
169. Özdil G. Kişilerarası Problem Çözme Becerileri Eğitimi Programının Okulöncesi Kurumlara Devam Eden Çocukların Kişilerarası Problem Çözme Becerilerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008: 124-127
170. Bacanlı H. Sosyal beceri eğitimi. (3. Baskı). Asal Yayınları, Ankara, 2008
171. Korkut F. Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004: 171-440
172. Sünbül D. Müzakere (Problem Çözme) ve Arabuluculuk Eğitim Programının Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Becerileri, Öfke Kontrolü İle Özsaygı Düzeyleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir 2008: 126-132
173. Kuş M. Çatışma Çözme Eğitim Programının Anadolu Lisesi Düzeyindeki Bir Grup Öğrencinin Çatışma Çözme Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2007: 98-99
174. Koruklu N. Arabuluculuk Eğitiminin İletişim ve Çatışma Çözme Becerisine Etkisi, Bir Grup Üniversite Öğrencisi Üzerinde Çalışma, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir 2003: 88-115
175. Çoban R. The Effect Of Conflict Resolution Training Program on Elementary School Students' Conflict Resolution Strategies, Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2002: 78-96
176. Uysal Z. Çatışma Çözme Eğitim Programının Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin Çatışma Çözme Becerilerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana 2006: 59-63

177. Taştan N. Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuğu Eğitimi Programlarının İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme ve Akran Arabuluculuğu Becerilerine Etkisi, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara 2004: 141-155
178. Güner D. Çatışma Çözme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Grup Rehberliğinin Lise Öğrencilerinin Saldırganlık ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya 2007: 151-158
179. Çıtak EA. Çatışma Çözümü Eğitiminin Hemşirelerin Çatışma Çözüm Becerisi, Yöntemi ve Tükenmişlik Düzeyine Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir 2006: 68-84
180. Stevahn, L, Johnson DW, Johnson RT, Schultz R. Effects of Conflict Resolution Training Integrated Into a High School Social Studies Curriculum. The Journal of Social Psychology 2002; 142 (3): 305-331
181. Johnson DW, Johnson RT, Dudley B, Mitchell J, Fredrickson, J. The Impact of Conflict Resolution Training on Middle School Students. The Journal of Social Psychology 1997; 137 (1): 11-21
182. Sortullu C. Empati Eğitim Programının 12 Yaş Grubu Erkek Basketbolcularda Empati Becerileri Ve Takım Birlikteliği Üzerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir 2011: 89-92
183. Öz F. Hemşirelerin Empatik İletişim Becerisi ve Eğitiminin Etkisi, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara 1992: 58-68
184. Sargın N. Rehber Öğretmenlerin Empati Düzeylerinin Geliştirilmesine İlişkin Bir Model Önerisi, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1993: 68-92
185. Stepien K, Baernstein AN. Educating for Empaty. Journal of Gen International Medicine 2006; 21: 524-530

EKLER

EK1: Sosyo Demografik Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Yaşınız:	() 18	() 19	() 20
2. Spor Yaşınız:	() 1-3	() 4-6	() 7-9 () 10-12
3. Oynadığınız Mevki:	() Kale	() Defans	() Orta Saha () Forvet
4. Öğrenim Gördüğünüz Okul :	() Fen Lisesi () Anadolu Lisesi () Meslek Lisesi () Özel Lise (Kolej) () İmam Hatip Lisesi () Temel Lise		
5. Annenizin Mesleği:	() Ev Hanımı Emekli () Serbest Meslek	() Memur () İşçi ()	
6. Babanızın Mesleği:	() Memur () İşçi () Emekli () Serbest Meslek () İşsiz		
7. Annenizin Öğrenim Durumu:	() Okur Yazar Değil Ortaokul () Lise () Ön lisans () Lisans () Lisans Üstü	() İlkokul ()	
8. Babanızın Öğrenim Durumu:	() Okur Yazar Değil Ortaokul () Lise () Ön lisans () Lisans () Lisans Üstü	() İlkokul ()	
9. Sizde Dâhil Kardeş Sayınız:	() 1 () 2 () 3 () 4 () 5 () 6 () 7 () 8		
10. Ailenizin Size Karşı Tutumu:	() Çok Kötü () Kötü () Orta () İyi () Çok İyi		
11. Ailenizin Gelir Durumu:	() Çok Kötü () Kötü () Orta () İyi () Çok İyi		
12. Okul Dışı Etkinliklere Katılır mısınız?(Tiyatro, Müzik, Dans, Festival, Fuar vb.)	() Evet () Hayır		
13. Arkadaş Grubunuz Var mı? :	() Evet () Hayır		
14. Çevrenizdeki İnsanlar Sizi Nasıl Tarif Eder? :	() İçine Kapanık Konuşan Hiç Susmayan () Konuşkan ()		
15. Yılda Kitap Okuma Sayınız:	() 1-3 () 4-6 () 7-9 () 10-12		
16. Yetiştığınız Yer:	() Köy () Kasaba () İlçe () İl () Büyükşehir		

EK2: İletişim Becerisi Ölçeği

İLETİŞİM BECERİLERİ		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her Zaman
1.	İnsanları anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
2.	İletişimde bulunduğum insanlardan gelen öğüt	1	2	3	4	5
3.	Düşüncelerimi başkalarına tam olarak iletmekte zorluk çekerim.	1	2	3	4	5
4.	Konuşurken, etkili bir göz iletişimi	1	2	3	4	5
5.	Genelde eleştirilmekten hoşlanmam.	1	2	3	4	5
6.	Dikkatimi karşımdakinin ilgi alanı üzerinde	1	2	3	4	5
7.	Kişilerin, anlatmak istediklerini dinlemek için	1	2	3	4	5
8.	Karşımdaki kişiye genellikle söz hakkı	1	2	3	4	5
9.	Karşımdaki kişiyi dinlerken hayal kurarım.	1	2	3	4	5
10.	Başkaları konuşurken sabırsızlanır, onların sözünü keserim.	1	2	3	4	5
11.	İnsanları dinlerken sıkıldığımı hissedirim.	1	2	3	4	5
12.	Eleştirilerimi karşımdaki kişiyi incitmeden iletirim.	1	2	3	4	5
13.	Konuşurken ilk adımı atmaktan çekinmem.	1	2	3	4	5
14.	Konuşurken açık, sade ve düzgün cümleler kurarım.	1	2	3	4	5
15.	Karşımdaki kişiyle aynı görüşü paylaşmasam	1	2	3	4	5
16.	İletişimde bulunduğum kişinin yüzüne baktığım	1	2	3	4	5
17.	Karşımdaki kişinin konuşmaya ve dinlemeye	1	2	3	4	5
18.	Yanlış tutum ve davranışlarımı kolaylıkla kabul ederim.	1	2	3	4	5
19.	Dinlediğim kişiyi daha iyi anlamak için sorular yöneltirim.	1	2	3	4	5
20.	Dinleyenim anlamaz görüldüğünde, iletme	1	2	3	4	5
21.	İnsanlarla görüşürken, bilerek onları rahatlatmak şeyler yaparım.	1	2	3	4	5
22.	Dinlerken, karşımdaki kişinin sözünü kesmemeye özen gösteririm.	1	2	3	4	5
23.	Küs olduğum birisiyle barışmak istediğimde ilk adımı atmaktan çekinirim.	1	2	3	4	5
24.	Karşımdaki kişinin bana ters düşen duygu ve	1	2	3	4	5
25.	Ses tonumu konunun özelliğine göre ayarlayabilirim.	1	2	3	4	5

	İLETİŞİM BECERİLERİ	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her Zaman
26.	Genellikle insanlara güvenirim.	1	2	3	4	5
27.	Karşı cinsten biriyle iletişim kurduğumda rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5
28.	Başkalarını dinlemek mecburiyetinde olmadığımı düşünürüm.	1	2	3	4	5
29.	Özür dilemek bana zor gelir.	1	2	3	4	5
30.	Tartışma sonunda, savunduğum düşüncelerin	1	2	3	4	5
31.	Konuşurken sözümün kesilmesinden rahatsız	1	2	3	4	5
32.	İnsanları kontrol etmeye ve istediğim kalıba	1	2	3	4	5
33.	İletişim kurduğum kişinin tutumundan daha çok sorununu anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5
34.	Çevremdeki insanlara karşı ilgisiz kaldığım	1	2	3	4	5
35.	Çoğunlukla duygularımdan emin	1	2	3	4	5
36.	İletişim kurduğum kimse tarafından anlaşılmaktan mutluluk duyarım.	1	2	3	4	5
37.	Başkaları ile ilişkilerimi bozacak çıkışlar yapabilirim.	1	2	3	4	5
38.	Karşımdaki kişiye güvenmek beni mutlu	1	2	3	4	5
39.	Her insanı olumlu beklentilerle karşılarım.	1	2	3	4	5
40.	İletişim kurduğum kimselerden, birşeyler alır ve onlara da birşeyler	1	2	3	4	5
41.	İnsanlara cevaplama zorlanacakları ani sorular yöneltirim.	1	2	3	4	5
42.	Beni rahatsız eden duygularımı iletmekte sıkıntı çekerim.	1	2	3	4	5
43.	Öneride bulunduğun kişinin öneriye açık olup olmadığına dikkat ederim.	1	2	3	4	5
44.	İletişim kurduğum insanlar tarafından anlaşıldığımı hissederim.	1	2	3	4	5
45.	Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak,	1	2	3	4	5

EK3: Problem Çözme Ölçeği

	Problem Çözme Becerisi	Hiçbir Zaman Böyle Davranmam	Ender Olarak Böyle Davranırım	Arada Sırada Böyle Davranırım	Sık Sık Böyle Davranırım	Çoğunlukla Böyle Davranırım	Her Zaman Böyle Davranırım
1.	Bir sorunumu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam.	0	1	2	3	4	5
2.	Zor bir sorunla karşılaştığımda ne olduğunu tam olarak belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem.	0	1	2	3	4	5
3.	Bir sorunumu çözmek için gösterdiğim çabalar başarısız olursa o sorun ile başa çıkabileceğimden şüpheye düşerim.	0	1	2	3	4	5
4.	Bir sorunumu çözdükten sonra bu sorunu çözerken neyin işe yaradığını, neyin yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem.	0	1	2	3	4	5
5.	Sorunlarımın çözme konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim.	0	1	2	3	4	5
6.	Bir sorunumu çözmek için belli bir yolu denedikten sonra durur ve ortaya çıkan sonuç ile olması gerektiğini düşündüğüm sonucu karşılaştırırım.	0	1	2	3	4	5
7.	Bir sorunum olduğunda onu çözebilmek için başvurabileceğim yolların hepsini düşünmeye çalışırım.	0	1	2	3	4	5
8.	Bir sorunla karşılaştığımda neler hissettiğimi anlamak için duygularımı incelerim.	0	1	2	3	4	5
9.	Bir sorun kafamı karıştırdığında duygu ve düşüncelerimi somut ve açık-seçik terimlerle ifade etmeye uğraşırım.	0	1	2	3	4	5
10.	Başlangıçta çözümü fark etsem de sorunlarımın çoğunun çözme yeteneğim vardır.	0	1	2	3	4	5
11.	Karşılaştığım sorunların çoğu çözebileceğimden daha zor ve karmaşıktır.	0	1	2	3	4	5
12.	Genellikle kendimle ilgili kararları verebilirim ve bu kararlardan hoşnut olurum.	0	1	2	3	4	5
13.	Bir sorunla karşılaştığımda onu çözebilmek için genellikle aklıma gelen ilk yolu izlerim.	0	1	2	3	4	5
14.	Bazen durup sorunlarım üzerinde düşünmek yerine gelişi güzel sürüklenip giderim.	0	1	2	3	4	5
15.	Bir sorunla ilgili olası bir çözüm yolu üzerinde karar vermeye çalışırken seçeneklerimin başarı olasılığını tek tek değerlendirmem.	0	1	2	3	4	5
16.	Bir sorunla karşılaştığımda, başka konuya geçmeden önce durur ve o sorun üzerinde düşünürüm.	0	1	2	3	4	5
17.	Genellikle aklıma gelen fikir doğrultusunda hareket ederim.	0	1	2	3	4	5
18.	Bir karar vermeye çalışırken her seçeneğin sonuçlarının ölçer tartar, birbirleriyle karşılaştırır, sonra karar veririm.	0	1	2	3	4	5

	Problem Çözme Becerisi	Hiçbir Zaman Böyle Davranmam	Ender Olarak Böyle Davranırım	Arada Sırada Böyle Davranırım	Sık Sık Böyle Davranırım	Çoğunlukla Böyle Davranırım	Her Zaman Böyle Davranırım
19.	Bir sorunumu çözmek üzere plan yaparken o planı yürütebileceğime güvenirim.	0	1	2	3	4	5
20.	Belli bir çözüm planının uygulamaya koymadan önce, nasıl bir sonuç vereceğinin tahmin etmeye çalışırım.	0	1	2	3	4	5
21.	Bir soruna yönelik olası çözüm yollarının düşünürken çok fazla seçenek üretmem.	0	1	2	3	4	5
22.	Bir sorunumu çözmeye çalışırken sıklıkla kullandığım bir yöntem; daha önce başıma gelmiş benzer sorunları düşünmektir.	0	1	2	3	4	5
23.	Yeterince zamanın olur ve çaba gösterirsem karşılaştığım sorunların çoğunu çözebileceğime inanıyorum.	0	1	2	3	4	5
24.	Yeni bir durumla karşılaştığımda ortaya çıkabilecek sorunları çözebileceğime inancım vardır.	0	1	2	3	4	5
25.	Bazen bir sorunun çözmek için çabaladığım halde, bir türlü esas konuya giremediğim ve gereksiz ayrıntılarla uğraştığım duygusunu yaşarım.	0	1	2	3	4	5
26.	Ani karar verir ve sonra pişmanlık duyarım.	0	1	2	3	4	5
27.	Yeni ve zor sorunları çözebilme yeteneğime güveniyorum.	0	1	2	3	4	5
28.	Elimdeki seçenekleri karşılaştırırken ve karar verirken kullandığım sistematik bir yöntem vardır.	0	1	2	3	4	5
29.	Bir sorunla başa çıkma yollarının düşünürken çeşitli fikirleri birleştirmeye çalışmam.	0	1	2	3	4	5
30.	Bir sorunla karşılaştığımda bu sorunun çıkmasında katkısı olabilecek benim dışımdaki etmenleri genellikle dikkate almam.	0	1	2	3	4	5
31.	Bir konuyla karşılaştığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, durumu gözden geçirmek ve konuyla ilgili olabilecek her türlü bilgiyi dikkate almaktır.	0	1	2	3	4	5
32.	Bazen duygusal olarak öylesine etkilenirim ki, sorunumla başa çıkma yollarından pek çoğunu dikkate bile almam.	0	1	2	3	4	5
33.	Bir karar verdikten sonra, ortaya çıkan sonuç genellikle benim beklediğim sonuca uyar.	0	1	2	3	4	5
34.	Bir sorunla karşılaştığımda, o durumla başa çıkabileceğimden genellikle pek emin değilimdir.	0	1	2	3	4	5
35.	Bir sorunun farkına vardığımda, ilk yaptığım şeylerden biri, sorunun tam olarak ne olduğunun anlamaya çalışmaktır.	0	1	2	3	4	5

EK4: Çatışma Çözme Ölçeği

Çatışma Çözme Eğilimi Ölçeği		Bana Çok Uygun	Bana Oldukça Uygun	Bana Biraz Uygun	Bana Hiç Uygun Değil
1.	İncir çekirdeğini doldurmayan nedenlerden dolayı kavga ederim.	1	2	3	4
2.	Arkadaşlarım sorunlarını genellikle benimle paylaşır.	1	2	3	4
3.	Başkalarına karşı nazik bir insanım.	1	2	3	4
4.	Çabuk ve kolay arkadaşlık kurarım.	1	2	3	4
5.	Sinirli bir insanım.	1	2	3	4
6.	Uzlaşmacı bir kişi olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4
7.	Başkalarıyla olan ilişkilerimde dürüst bir insanım.	1	2	3	4
8.	Bir sorun yaşanmasının ardından konuşulması her iki tarafa da kazanç sağlar.	1	2	3	4
9.	İnsanları dinlemek bana zor gelir.	1	2	3	4
10.	Birisiyle ilgili sorun yaşadığımdan bu sorunu o kişiyle konuşmaktan kaçınırım.	1	2	3	4
11.	Arkadaşlarımın benimkinden farklı olan inanç ve değerlerine saygı gösteririm.	1	2	3	4
12.	İnsanlara güvenirim.	1	2	3	4
13.	İyi bir dinleyici olduğumu düşünüyorum.	1	2	3	4
14.	Çok az arkadaşım var.	1	2	3	4
15.	İnsanları severim.	1	2	3	4
16.	Çevremdekiler iyi bir dinleyici olduğumu söylerler.	1	2	3	4
17.	Arkadaşlarımla iyi ilişkiler kuramıyorum..	1	2	3	4
18.	Çevremde aranan bir kişiyim.	1	2	3	4
19.	Çabuk öfkelenirim.	1	2	3	4
20.	Bir arkadaşımın rahatsız olduğunu söylediği davranışlarım hakkında, onunla konuşurum.	1	2	3	4
21.	Arkadaşlarımdan yardım istemekten çekinmem.	1	2	3	4
22.	Tanıdığım birinin dedikodumu yaptığını duysam onunla bu konuda konuşurum.	1	2	3	4
23.	İnsanlara saygılı bir kişiyim.	1	2	3	4
24.	İnsanlara çabuk kırılıyorum.	1	2	3	4
25.	Sık sık münakasa ederim.	1	2	3	4
26.	Çevremdekiler kararlarımın güvenirliler	1	2	3	4
27.	Bir kişi/grup beni tehdit etse bende onu/onları tehdit ederim.	1	2	3	4
28.	Arkadaşlarımla ilişkilerimden memnun değilim.	1	2	3	4
29.	Konuşmak istediğimde duygu ve düşüncelerimi iyi ifade edebilirim.	1	2	3	4
30.	İnsanların sorunlarını konuşarak çözebileceklerine inanırım.	1	2	3	4
31.	Kendimi yalnız hissediyorum.	1	2	3	4

Çatışma Çözme Eğilimi Ölçeği		Bana Çok Uygun	Bana Oldukça Uygun	Bana Biraz Uygun	Bana Hic Uygun
32.	İnsanların söylediklerini yanlış anladığım çok olmuştur.	1	2	3	4
33.	Bir arkadaşımın bana selam vermediğini görürsem, bir daha ona selam vermem.	1	2	3	4
34.	Öfkemi kontrol edebilirim.	1	2	3	4
35.	Başkasıyla bir sorun yaşadığımda onun yerine koyarım.	1	2	3	4
36.	Başkasıyla sorun yaşadığımda onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4
37.	Yaşadığım olaylara başkalarının gözüyle bakabilirim.	1	2	3	4
38.	Bana nasıl davranılırsa bende benzer şekilde davranırım.	1	2	3	4
39.	Sadece benim için önemli olan insanlarla uzlaşmaya çalışırım.	1	2	3	4
40.	Önem vermediğim bir kişiyle sorun yaşadığımda, kendi çıkarlarımı ön planda tutarım.	1	2	3	4
41.	İnsan ilişkilerinde eşitlikten yanayım.	1	2	3	4
42.	Karşımdaki kişinin ne demek istediğini bilsem bile sözünü kesmeden dinlerim.	1	2	3	4
43.	Konuşan insandan ya da konuşulan konudan hoşlanmasam bile dinlerim.	1	2	3	4
44.	Karşımdaki kişinin duygu, düşünce ve davranışlarını anlamaya çalışırım.	1	2	3	4
45.	Konuşan kişinin vücut duruşu ve yüz ifadesine dikkat ederim.	1	2	3	4
46.	Bir kişiyle ilgili yaşadığım bir sorunu çözmek istediğimde, uygun bir zaman ve uygun bir yer bulmaya çalışırım.	1	2	3	4
47.	Bir kişiyle yaşadığım bir sorunu çözmek için konuşurken açılış cümlemi dikkatlice seçerim.	1	2	3	4
48.	Bir sorunla ilgili görüşeceğim zaman her ikimizin de kendimizi rahat hissedeceğimiz bir ortam yaratmaya çalışırım.	1	2	3	4
49.	Benim için sadece kendi ihtiyaçlarım önemlidir.	1	2	3	4
50.	Sorun yaşadığım kişinin de gereksinimlerini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4
51.	Kendi çıkarım için başkalarının çıkarlarını göz ardı edebilirim.	1	2	3	4
52.	Eleştirilmeyi kabul etmem.	1	2	3	4
53.	Yaşadığım çatışmalarda karşı tarafla konuşmadan kendi bulduğum çözümü uygularım.	1	2	3	4
54.	Çatışmanın sonunda, benimkilerin olduğu kadar diğer kişinin de gereksinimlerinin karşılanması benim için önemlidir.	1	2	3	4
55.	Bir kişiyle sorun yaşadığımda onun da bakış açısını öğrenmeye çalışırım.	1	2	3	4

EK5: Empatik Eğilim Ölçeği

Empatik Eğilim Ölçeği		Tamamen Aykırı	Oldukça Aykırı	Kararsızım	Oldukça Uygun	Tamamen Uygun
1.	Çok sayıda dostum var.	1	2	3	4	5
2.	Film seyrederken bazen gözlerim yaşarır.	1	2	3	4	5
3.	Sıklıkla kendimi yalnız hissedirim.	1	2	3	4	5
4.	Bana dertlerini anlatanlar yanımdan ferahlamış olarak ayrılırlar.	1	2	3	4	5
5.	Başkalarının problemleri, beni kendi problemlerim gibi ilgilendirir.	1	2	3	4	5
6.	Duygularımı başkalarına iletmede güçlük çekerim.	1	2	3	4	5
7.	İnsanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider.	1	2	3	4	5
8.	Birisiyle tartışırken bazen dikkatim onun söylediklerinden çok vereceğim cevaplar üzerinde yoğunlaşır.	1	2	3	4	5
9.	Çevremde çok sevilen bir insanım.	1	2	3	4	5
10.	Televizyondaki filmler mutlu sonla bitince rahatlarım.	1	2	3	4	5
11.	Düşüncelerimi başkalarına iletmede güçlük çektiğim olur.	1	2	3	4	5
12.	İnsanların çoğu bencildir.	1	2	3	4	5
13.	Sinirli bir insanım.	1	2	3	4	5
14.	Genellikle insanlara güvenirim.	1	2	3	4	5
15.	İnsanlar beni tam olarak anlamıyorlar.	1	2	3	4	5
16.	Girişken bir insanım.	1	2	3	4	5
17.	Bir yankıma derdimi anlatmak beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
18.	Genellikle hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5
19.	Yakınlarım bana sık sık dertlerini anlatırlar.	1	2	3	4	5
20.	Genellikle keyfim yerindedir.	1	2	3	4	5

EK6: Antrenör Gözlem Formu

ANTRENÖR GÖZLEM FORMU

Sporcu Adı Soyadı:

1. Sporcunun antrenman öncesi, sırası ve sonrasında sporcu arkadaşları ve antrenörler ile iletişim düzeyi nedir?

2. Sporcunun antrenman öncesi, sırası ve sonrasında meydana gelen bir probleme yaklaşımı nasıldır?

3. Sporcu takım arkadaşları ile bir çatışma ortamı oluşturmaya çalışır mı?

4. Sporcunun takım içerisinde oluşan çatışma ortamında tutumu nasıldır?

5. Sporcunun, antrenör-yönetici ve sporcu arasında meydana gelen bir çatışma ortamında tutumu nasıldır?

6. Sporcu takım içerisinde bir başkasına yapılan haksızlıklar karşısında nasıl davranır?

7. Sporcu takım içerisinde oluşan olumlu veya olumsuz herhangi bir durumda kendisini karşısındakinin yerine koyarak davranışlar sergileyebilir mi?

8. Sporcuya antrenman öncesi- sırası ve sonrası göz önünde bulundurularak aşağıdaki becerilere göre 1 ile 5 arasında bir puan veriniz (1-Çok kötü, 2- Kötü, 3-Normal, 4-İyi, 5-Çok iyi).

Beceriler	Skor				
	1	2	3	4	5
Problem Çözme					
Empatik Eğilim					
Çatışma Çözme					
İletişim					

EK7 Müsabaka Analiz Tablosu

Oyuncu karşılaştırma Kayseri Spor - Gaziantep BBŞ

Action List	Kayseri Spor	Gaziantep BBŞ
Kısa Pas Olumlu		
Kısa Pas Olumsuz		
Uzun Pas Olumlu		
Uzun Pas Olumsuz		
Top Kazanma		
Top Kaybı		
Dribling Olumlu		
Dribling Olumsuz		
Serbest Atış Olumlu		
Serbest Atış Olumsuz		
Sağ Orta Olumlu		
Sağ Korner Olumlu		
Sağ Korner Olumsuz		
Sol Orta Olumlu		
Sol Korner Olumlu		
Sol Korner Olumsuz		
Şut Olumsuz		
Uzaklaştırma Olumlu		
Uzaklaştırma Olumsuz		
Taç Olumlu		
Taç Olumsuz		
Kafa Vuruşu Olumlu		
Kafa Vuruşu Olumsuz		
Degaj Olumlu		
Degaj Olumsuz		
Kale Atışı Olumlu		
Kale Atışı Olumsuz		
Elle Başlama Olumlu		
Kazandıdı Faul		
Yaptıdı Faul		
Başarılı Kurtarış		
Ofsayt		
Asist		
Gol		
Elle Başlama Olumsuz		
Kaleciye Geri Pas		
Kazandığı Penaltı		
Yaptıyığı Penaltı		
Rakipten Dışarı		
Sol Orta Olumsuz		
Sağ Orta Olumsuz		
Gol Pozisyonu		
Elle Oynama		
Şut Olumlu		
Penaltı Kaleci Kurtarışı		
Penaltı Dışarı		
Gol Kendi Kalesine		
Yediğı Gol		
Kurtarışı		
Sol Korner Atışı		
Sağ Korner Atışı		
Yakın Serbest Vuruş		
Uzak Serbest Vuruş		
Sol Kanat Hücumu		
Araya Kısa Pas		
Sağ Kanat Hücumu		
İyi Kontratak		
Defans Hatası		
Rakip Alanda Baskı		
Adam Eksiltme		

EK8 Kayseri Spor Çalışma İzin Belgesi

KAYSERİSPOR KULÜBÜ DERNEĞİ

Tel: 0352. 351 27 27 Fax: 351 22 19 Erkilet Bulvarı Kadir Has Tesisleri 38080 Kocasinan / KAYSERİ
Web: www.kayserispor.org.tr e-mail: kayserispor@kayserispor.org.tr

Konu: İzin

Sayı : 2016/09/462

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI' NA

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı öğrenciniz Mehmet Behzat TURAN'ın doktora tezinde kullanması üzere "Elit Futbolculara Uygulanan Empatik Eğilim, Çatışma Çözme, Problem Çözme ve İletişim Becerilerinin Müsabaka Performansları Üzerine Etkisinin İncelenmesi" adlı çalışmayı Kayseri Spor Kulübü bünyesinde yapmasında sakıncası yoktur. 06/09/2016

Ahmet YILDIZ
Kayseri Spor Genel Müdürü

Ek 1: U- 19 Takımı İsim Listesi
Ek 2: Onaylanmış Eğitim Programı

ACIBADEM

EK9 Erciyes Spor Çalışma İzin Belgesi

KAYSERİ ERCİYES SPOR KULÜBÜ BAŞKANLIĞI

Yeniköy mah. Bülbül cad. Hacı Boydak Tesisleri KAYSERİ Tel: 0 352 355 30 00-01-02 Faks: 355 29 98 info@erciyesspor.org.tr

SAYI :2016/2017-11-275

TARİH: 03 / 11 / 2016

KONU :Doktora Tez çalışması.

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI NA

Beden Eğitimi ve spor bilimleri Anabilim Dalı öğrenciniz Mehmet BEHZAT TURAN ın Doktora tezinde kullanması üzere 'Elit Futbolculara uygulanan empatik eğitim ,çatışma çözme ,Problem çözme ve iletişim becerilerinin müsabaka performansları üzerine etkisinin incelenmesi ' adlı çalışmayı Kayseri Erciyesspor Kulübü bünyesinde yapmasında sakınca yoktur.

KAYSERİ ERCİYESPOR KULÜBÜ
BÜLENT DENER
GENEL MÜDÜR

EK10 Etik Kurul Belgesi

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU (2011- KAEEK-BD)				
ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		Elite futbolculara uygulanan empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerilerinin müsabaka performansları üzerine etkisinin incelenmesi.		
VARSA ARAŞTIRMANIN PROTOKOL KODU				
ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	ERCIYES ÜNİVERSİTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU		
	AÇIK ADRES	Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Melikgazi/KAYSERİ		
	TELEFON	0 352 437 49 10 - 11		
	FAKS	0 352 437 52 85		
	E-POSTA	byancar@erciyes.edu.tr		
BAŞVURU BİLGİLERİ	KOORDİNATÖR / SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI / ADI / SOYADI	Doç Dr.Yahya Polat		
	KOORDİNATÖR SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Bedensel Eğitimi ve Spor		
	KOORDİNATÖR / SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	Erciyes Üniversitesi, Bedensel Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kayseri		
	VARSA İDARİ SORUMLU UNVANI/ ADI SOYADI			
	DESTEKLEYİCİ			
	PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ UNVANI/ADI/SOYADI (TÜBİTAK vb. gibi kaynaklardan destek alanlar için)			
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMSİLCİSİ			
	ARAŞTIRMANIN FAZİ VE TÜRÜ	FAZ 1	☐	
		FAZ 2	☐	
		FAZ 3	☐	
FAZ 4		☐		
Gözlemsel ilaç çalışması		☐		
Tıbbi cihaz klinik araştırması		☐		
In vitro tıbbi tanı cihazları ile yapılan performans değerlendirme çalışmaları		☐		
İlaç dışı klinik araştırma		☒		
Diğer ise belirtiniz	Doktora			
ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEKMERKEZ ☒	ÇOKMERKEZ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

ASLI GİBİDİR

Funda HAŞÇİZMECİ
Etik Kurul Sekreteri

Etik Kurul Başkanının
Unvanı/Adı/Soyadı: Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL
İmza:

Not: Etik kurul başkanı, imzasının yer almadığı her sayfaya imza atmalıdır

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU (Revizyon)

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		Elit futbolculara uygulanan empatik eğilim, çatışma çözme, problem çözme ve iletişim becerilerinin müsabaka performansları üzerine etkisinin incelenmesi.					
VARSA ARAŞTIRMANIN PROTOKOL KODU							
DEĞERLEN DİRİLEN BELGELER	BELGE ADI	Tarih	Versiyon Numarası	Dili			
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ			Türkçe ☐	İngilizce ☐ Diğer ☐		
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			Türkçe ☐	İngilizce ☐ Diğer ☐		
	OLGU RAPOR FORMU			Türkçe ☐	İngilizce ☐ Diğer ☐		
	ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ			Türkçe ☐	İngilizce ☐ Diğer ☐		
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	BELGE ADI	Açıklama					
	SİĞORTA						
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ						
	BIYOLOJİK MATERYEL TRANSFER FORMU		ASLI GİRİDİR				
	ILAN						
	YILLIK BİLDİRİM						
	SONUÇ RAPORU		Funda HASGİZMECİ				
	GÜVENLİK BİLDİRİMLERİ		Etik Kurul Sekreteri				
DİĞER							
KARAR BİLGİLERİ	Karar No : 2016/540		Tarih : 07.10.2016				
	Yukarıda bilgileri verilen başvuruya ilişkin ile ilgili belgeler araştırmanın yapılmasını gerektirir, amacı, yöntemi ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve uygun bulunmuş olup araştırmanın yapılmasına kapıya dayandırılarak belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıda katılan etik kurul üye tam sayısına salt çoğunluğu ile karar verilmiştir.						

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

ETİK KURULUN ÇALIŞMA ESASI	İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik, İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu
ETİK KURUL BAŞKANI UNVANI/ADU/SOYADI	Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL

Unvanı / Adı Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyeti	Araştırma ile İlişki	Katılım (*)	İmza
Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL	Çocuk Sağ. ve Hast.	E.O. Tıp Fak.	E ☐ K ☒	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Sami AYDOĞAN	Fizyoloji	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Ahmet ÖZTÜRK	Halk Sağlığı	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Kemal DENİZ	Patoloji	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Prof. Dr. Musa KARAKÜKÇÜ	Çocuk Sağ. ve Hast.	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☒	
Doc. Dr. Aydın ÜNAL	İç Hastalıkları	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Güven KAHRİMAN	Radyoloji	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Kemal ÖZYURT	Dermatoloji	Kayseri Eğitim Hast.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doç. Dr. Emin Murat ÇANGİR	Ağrı, Diğ. ve Gen. Radyasyon	E.O. Diğ. Hek. Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Doc. Dr. Cihanşir BİÇER	Anest. ve Rean.	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Yardı. Doç. Dr. Zafer SEZER	Farmakoloji	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Yardı. Doç. Dr. Gökmen ZARARSIZ	Biyoistatistik	E.O. Tıp Fak.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Av. Serhat ÖSTÖNEL	Avukat	Hukuk Müşaviri	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Ecz. Şükran TERZİ	Eczacı	Serbest Eczacı	E ☐ K ☒	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	
Sevrap Koçer	Sivil Üye	Serbest	E ☐ K ☒	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	

* Toplantıda Bulunma

Etik Kurul Başkanının
Unvanı/Adı/Soyadı: Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL
İmza:

Not: Etik kurul başkanı, imzasının yer almadığı her sayfaya imza atmaktadır

ELİT FUTBOLCULARA UYGULANAN EMPATİK EĞİLİM ÇATIŞMA ÇÖZME PROBLEM ÇÖZME VE İLETİŞİM BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMININ MÜSABAKA PERFORMANSLARI ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

%**28**

BENZERLİK ENDEKSİ

%**26**

İNTERNET
KAYNAKLARI

%**16**

YAYINLAR

%

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1

toad.edam.com.tr

İnternet Kaynağı

%**3**

2

library.cu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%**3**

3

acikerisim.selcuk.edu.tr:8080

İnternet Kaynağı

%**2**

4

home.uludag.edu.tr

İnternet Kaynağı

%**2**

5

acikerisim.deu.edu.tr

İnternet Kaynağı

%**2**

6

**BOZDOĞAN, Aykut Emre, TAŞDEMİR, Adem
and DEMİRTAŞ, Murat. "Fen bilgisi öğretiminde
işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin
bilimsel süreç becerilerini geliştirmeye yönelik
etkisi", İnönü Üniversitesi, 2006.**

Yayın

%**1**

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı : Mehmet Behzat TURAN
Uyruğu : Türkiye (TC)
Doğum Tarihi ve Yeri: Yozgat/ 14.07.1990
Medeni Durumu : Evli
Tel : +90 542 824 00 66
Email : behzatturan@erciyes.edu.tr
Yazışma Adresi : Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Kampüs, 38039, Talas/Kayseri

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Dumlupınar Üniversitesi BESYO	2012
Yüksek Lisans	Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı	2013-2015
Doktora	Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı	2015-

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2013	Erciyes Üniversitesi BESYO	Araştırma Görevlisi

YABANCI DİL

İngilizce